

Rachilde
—
VODITEL
VLČIC
—

VODITEL VLČÍK

—

R o m á n

Rachilde

VODITEL VLČIC

Přeložil

Josef Florian

I

. . . Když služebníci královnini
užili ji jako hračky.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Psi casali se na provazu a Harog jal se hvízdati a posy-
kovati, napodobě crkot vody, která zpívá otáčejíc se kolem
kamenů. Sedm zvířat urychlilo svůj běh s radostnými vl-
nivými pohyby svých sedmi hubených hřbetů, napiatých,
div nezlámali zápěstí mužova. V čiré noci lesa nebylo vi-
děti z hvězdače než jeho bledou tvář, zanícenou jako hvěz-
da, koulející se od větve k větvi až k proudu.

Ragnacaire, spící stoje, pozdvihl hlavu, uchytil provaz,
by pomohl Harogovi, který křičel hlasem hrdelním:

— Baos! Faos! Úros! Nereus! Gerbaud! Gombaudo!
Merera! A... us! . . .

Zvířata neslyšela nic, protože větrila vodu a že měla ži-
zeň ode dvou dní.

Ragnacaire běžel též, se zápěstími do předu.

— Aog! A... us! Fiú... Fiú... fi... ú! bručel, mlas-
kaje jazykem.

Nechtělo se pítí jenom psům.

Nohy mužů tloukly vlhkou zemi jako železné stoupy tlu-
koucí měkké tělo, neboť se cítili těžci svými únavami a
svými kostmi, z nichž některé pokoušely se proniknouti

jejich koženými oděvy. Byli by uvázli zpřima v prsti, tvoříce kůly, kdyby se byli na chvíli zastavili, ale psi, méně unaveni, vzpínali se a casali se div se neuškrtili, větříce, škytajíce, vyjíce, derouce se a skákajíce přes sebe, Gombaud první, Gerbaud poslední, tento strhuje onoho po šňůře pěti uprostřed, a všichni vlekli za sebou upachtěné pány. Přišli před řeku.

Les svažoval se k vodě náhle touto cestou na stránce a černý stín černých stromů v jasnějších vlnách — voda bývá vždy jasnější, i přes tmou noční — jako by byl novým dalším lesem pod klenbou mírně se pohybující, lesem zrádným, plným osidel, s očima, které patřily z hlubiny.

Psi se vrhli v před zuřivým vzepětím.

Muži skáceli se na kolena.

A bylo slyšeti pítí zvířata i lidi stejným chlemstáním.

To potrvalo, až Ragnacaire, povoliv provaz, by si lépe svlačil obličej, žblunkl do vody, ztrativ poslední oporu.

Harog se vzpřimil, zařehtal se mladistvým smíchem, potom vytáhl svého druha, zachytiv ho za kotníky.

— Grong! Harong! Fu...i! blábolil Ragnacaire. Napil jsem se, A os!

— Napil jsi se, Ragno? přebrojíme se.

— Přebrojíme se?

Ragnacaire nechápal všech úmyslů jazyka svého přítele Haroga a on sám, Ragna, používal zvláštního nářečí, jež pastýř Harog stěží si překládal. Zvyknuvše žiti svobodně, osamoceni mezi zvířaty, jež cvičili k honbě nebo k ochraně, jevíli se divočejšími nebo dětinnějšími než lidé zbrojní, pustošící zemi, kteří mluvili obecně stručnou latinou otroků. Tihle zpívali své rozprávky a proměšovali hovor hrdým klením.

— Brod? opakoval Ragnacaire v ozvěnu.

— Přejdeme, Ragno, při Svatém Kříži, neboť piješ dobře!

— Aog. Bůh dej. On sám jest člověkem, protože ostatní bozi jsou mrtvi. Piju podle žízně.

— Při svatém Petru a svatém Hilariovi a při jitrocelech bolesti. Příliš piješ.

— Nebo sedm z pekla psů, Harogu! Og! A. . . us!

Sedm z pekla psů, všichni chlemstající, štěkající a perouce se, shluklo se jako jediné smočené rouno, z něhož tryskaly bílé jiskry. Potom, poněkud zmateni svým spěchem, dožadovali se odpuštění, lísající se a uléhající kolem Haroga, jehož uznávali pravým vládcem tlupy.

Ragnacaire, utábořen na svých nahých nohou, s nichž crčela voda, svůj kožený kabátec uvolniv jako vzdutý zvon, hleděl na ně špatně naladěm, vytřepávaje i on vodu nosem, ušima, ba i jinudy ještě než ústy.

— Baos! Faos! Naos! Ouros! Néré . . . us! brumlalo chlapisko pohekávajíc mezi každým psím jménem.

— Fý! Fý! Fýýý! pískal Harog s úminkem zlého hada.

Rozvinul čile provaz, kterého nepustil z rukou, nad sedm huňatých hlav, jež dostaly touž ranou rovný trest; potom se sehnuly na znamení lítosti.

Teď bylo třeba hledati brodu nebo utábořiti se tam a zůstat tam snad až do rána.

Harog a Ragnacaire se radili, zatím co psi smýšleli spáti.

By se dostali do sídla velikého vojevody neustrijského, bylo třeba přejíti řeku, poněkud pod cestou přímou, protože brod byl tam, poset ploskými kameny, upevněnými kláty, zatlučenými do proudu. Byl to brod u Chelles na Marně, jež vojáci upravili na časté převážení zbraní nebo zásob.

Ragnacaire pokoušel se svým kalným zrakem proniknouti stín. Harog, aniž co zkoumal, pochopil, že kláty byly strženy a odneseny, neboť podzimními dešti řeky se rozvodnily.

— Třeba jísti, pravil svým velitelským hlasem.

— Není již vepřového, děl Ragnacaire, potřásaje hlavou.

Rezné mazance s medem rozmáčely se v pytli, jež nosil a s něhož crčela voda; marně se v něm hrabal: vytahoval jen lepkavé prsty z kaše, dobré leda psům.

— Dlužno přejíti dříve než se ochladí, uzavřel Harog.

Ragnacaire zabručel:

— Og! není již vepřového. Bůh nám buď na pomoc!

— Bude dobře přeplavati, protože máme žaludek prázdný. Vojevoda dá upéci masa pro lidi, kteří přicházejí z takové dálky, Ragno. Nelam si hlavy, jak najdeme brod.

Svěží, ostrý vzduch jim štípal ve tvář. Za nimi les, čeřící se jako nesmírný plášť ze zkadeřené vlny, uvolňoval se a smekal se jim s plecí, opouštěje je skoro nahé před vodou vždy nepřátelskou.

Ragnacaire, hovado pověřivé, měl strach z vlnicích se řek. Harog nebál se vody ve dne.

Pastevec utrl namátkou větvičku, již našel poddajnou pod svou rukou, možná proutek máty, zkroutil ji ve věneček, potom, postoupiv k místu, kde proud zdál se nejméně prudký, vrhl hbitým mávnutím tuto oběť náhodě; a vínek zavířil, potopil se ve tmu.

Harog činil často věci, kterých nevysvětloval.

Všichni psi se zdvihli v shluku štěkající, plni vroucí odhodlanosti.

— Gombaude! Tam! Gerbaude!

Ragnacaire spojil je v těsnou smečku, zatím co pastevec Harog omotával provaz kolem obojků, aby se jim nezaklesoval na nohy. Spráhli tři v čele, tři vzadu, a zatáhnuvše ještě více všechny uzly, vedli je až k vodě, sestupující sami statečně, aniž volili místo. Merera, sedmý pes, byla to čubka, zvíře světlejší srsti, pokojnějšího chování, pohlížela na pány s nepokojem. Vlekla poněkud břicho, jež

měla nadmuté, majíc se co nevidět oštěnití, a sténala způsobem žalostným. Harog vskočil na hřbet prvních psů, kteří ztráceli půdu pod nohama. Natáhl se na příč tři mohutných hřbetů a zapískal. Merera se mu přitulila k boku a Ragnacaire, uzavíraje průvod, pobízel ostatních, chopiv se ocasů.

Asi vprostřed řeky se jim to zhatilo vínkem mátovým. Psi se o něj servali, zůstávající na jednom místě, chňapající po sobě tlamami, oplácejíce si kousnutí a lunkající přes svou vůli. Obrátilo je to k víru. Ragnacairem zmítaly vlny jako třískou: neodvažoval se otevřítí úst, by huboval. Harog lehčí než všichni, zůstal natažen, paže ovinuv kolem krku psice, udržuje tak rovnováhu dvou živých vorů.

Náhoda, která vyvrhla oběť, žádala si snad přivlastnit si lidi.

Tu Harog zazpíval svou píseň hadí, a spřežení bujarým vzmachem postoupilo na příč řeky, ženouc před sebou mátovou větvičku, jejíž vůně dráždila zvířata.

Na druhém břehu muži se otřepali, psi vyskočili, provaz se rozvinul, a vrhli se všichni s hlavami svěšenými do cesty lepší, ač tmavější,

Sídlo velikého vojevody neustrijského bylo právě prostřed lesa chelleského.¹ Byla to hrubá stavba dřevěná, jakoby smáčknutá výškou stromů okolních, dům zavalitý a pevný svými četnými pilíři, podpírajícími galerii, ozdobenou hrubými řezbami, jež zobrazovaly čela býků s rohy hrozivými. Kožené záclony uzavíraly předeek této galerie a dodávaly jí vzhledu stanu stále pohotového, by se zdvihl a odebral se do války. Pod pilíři, dubovými to pni ledabylo otesanými, jež dešti zčernaly, hromadily se všelijaké zbraně a vypřáhnuté vozy, jejichž kola zubatila se železem.

¹ Král odebral se do Chelles, na letní hrádek v kraji pařížském. — ŘEHOŘ TOURSKÝ, *Církvni Dějiny Franků*, kniha V., kap. XL.

Odděleny širokou brázdou, naplněnou zelenými větvemi a chrastím, demarkační to čarou, jež byla též čarou obrannou při možném útoku, boudy a chaty otrokův a stany vojáků zataraseny byly nejrozmanitějšími zvířaty: prasata válela se v blátě, kozy a krávy uvázané byly o kůly, ovce tlačily se k sobě majíce na hřbetech snopy sena nebo čerstvé trávy, jež by odnesly s sebou na první poplach. To se kupilo v stínu v celý hemžící se svět, hrozný na pohled. Krávy z daleka pohazovaly hlavami oblud, hlavami nesmírnými, se spoustami trávy, která je věncila postrašným vlášením.

Příchodem obou společníkův a jejich psů vzbouřen byl celý tábor. Několik rozžehnutých pochodní krví pokropilo kruté tváře. Koně zaržali.

Ragnacaire, větší a méně výmluvný, strčil loktem do Haroga, menšího, který uměl mluvití obratným jazykem poslů.

— Přicházíme z Poitiersu, ohlásil pastevec svým stručným a smělym hlasem, k službě vojevodově.

Otrok skoro nahý, nemající než kožený pás, na němž visel nůž na rozkrajování masa, ptal se jich, jak se jmenují.

— Jsme muži, dodal opovržlivě Ragnacaire.

Protože jim bylo uloženo prodávati, nechtěli se vysvětlovati až před kupujícími. Uvedli je na druhou stranu příkopu, naplněného zelenými větvemi a suchým chrastím. Tady zadupali, psi usedli v kruhu kolem nich. Ti, kteří jim svítili smolnicemi, pochopili ihned, že to nejsou nepřátelé, ale drsné osobnosti, které neodejdou snadno bez toho, čeho požadují.

— Chceme viděti vojevodu, protože zvířata, která přivádíme, jsou pro něho, děl ještě Harog.

Otrok bázlivě, s prsty na svém noži, přiblížil se ke kruhu.

— Pán spí. Připravíme vám jídlo, a lehnete si do chlívů a budete čekatí, až se probudí. Dlužno vydati zbraně. Jest to zde obyčejem.

Vojáci, uvědoměni, vrtěli hlavami, poznávajíce, že tihle lidé přicházejí za důležitějším posláním než prodej psů.

Ragnacaire pozdychnuv odepal sekeru od pasu; Harog uvolnil od boku čepel, jehož rukojeť z rohu byla vykládána podivnými bílými okrasami. Přesvědčil se o její dobrotě, pohladil několikrát čepel a odevzdal tuto loveckou nebo válečnou zbraň vojákům, kteří se tvářili netrpělivě, ale nevytasil se jim s jiným čepelem, jemnějším, který schovával vždy zavěšen pod svým kabátkem z kozí kůže. Přinesli jim plný džbán mléka a dva kusy masa, pečeného na rožni, jehož vůně probudila Ragnacaira. Posadivše se na zadek jednoho vozu, vážně jedli přes otázky, jež jim dávali, a uměli umlkatí dle obyčeje lovců, kteří viděli mnohem více, než by mohli kdy vypovědět. Potom povečeřevše vstoupili do jednoho chlěva, zavřevše za sebou a za zvířaty stejně nasycenými špatné vyvrácené dveře.

— Maso jen chrupalo, zamumlal Ragnacaire usínaje.

Harog ohmatával hřbet Merery, která hrabala v slámě, hledajíc, kde by se uhnízdila k trapné práci. Chodila od svého pána k svému ležení, čila zvláštní zatuchliny; zápach stáje, čmuch zvěřiny, vůně koření. Pojednou zavyla způsobem tak žalostným, že se to jistě v celém táboře rozlehlo, i v prostorném zavřeném domě, který stál naproti potměšile hroznému. I Harog se natáhl na slámu.

— Tady není dobrý vzduch! děl, jako by snil nahlas.

Unaven, vysílen pomyslením, že mu bude opustiti psy, které miloval, usnul, probíraje noční dobrodružství v mátohách spánku.

Dveřmi špatně se zavírajícími drala se nejprve voda, ledový lijavec, který je zatápěl v jejich chlívě, potom veliké

světlo, záplava teplých září, lijící se s výšesršících a blýskajících pochodní, jimiž se růměnilý všechny obličejy kolem nich. Byli to vojáci, strojící se pít na dubových špalcích. Nalávali z hliněných nebo železných džbánů do dlouhého rohu, a nápoje šuměly jako pěna rozzuřené řeky. Veliký vousatý voják rozkročený jako na koni na jednom špalku, plácal si, směje se, na stehna, po nichž běžela řada švů, voják, jehož nohy opleteny byly řemínky mnohokrát skříženými, čímž prodlouženy byly ony švy v ornamenty, a za ním mladší ozbrojenci, s načesanými vlajícími kšticemi, hádali se vrážejíce do prázdných džbánů konci svých modravých kopí. Zbraňovali velmi velikému vojáku, již velmi opilému, by nepil, a všichni hrozně křičeli. Džbány hliněné, železné, plné nebo prázdné, válely se, zatím co nový krvavý příliv lil se z pochodní. Plameny, rozdmýchávané prudším větrem, vystupovaly až k nebi a ozařovaly je. Tam nahore pádily, rozptylovaly se mraky, běžíce přes břicho blede, přebledé lunny, truchlivé lunny, která rozbolestňovala.

Ragnacaire natažený chrupal, aniž měl tušení, že se hrálo a pilo vedle něho.

Harog spal nebo myslel, že spí, ale výkřik ostřejší než vykřik psice postavil ho dokonale na nohy.

Nikoliv, nespál, viděl dobře, co domníval se viděti škvírami těchto dveří. Přitlačil se k dřevu a zafal nehty, snaže se rozšířiti tyto štěrbiny, a samy oči jeho rozevřely se nesmírně.

Mezi vojáky smějícími se a hádajícími se byla zcela nahá žena; stála zpřímá po boku muže, který seděl rozkročmo na špalku, ruce majíc svázaný za zády; řeklo by se: socha bez paží. Zcela nahá, velmi mladá, velmi bílá, tak bílá, že bledé světlo lunny jen na ni jako by svítilo, tato žena pohazovala zběsile hlavou, usilujíc o to, by rozpoutala

vrkoč svých vlasů, které visely mezi jejími okrouhlými
ňadry jako veliká žlutá zmije, oddělující dva plody.

Křik přicházel věru od ní, vycházel z jejích úst ještě chvě-
jících se, takové jakési čerstvé rány, díry do její tváře, již
hrot kopí natrhl, by z ní vytryskl život.

Veliký vousatý voják posadil si ji na stehno a nabízel
jí pítí. Odstrčila pěnivý džbán zuby, bradou, plivla zuřivě.
Tu voják jí vyfal políček. Neplakala. Z jejích očí strašných,
protože byly zelené, unikl oheň nikterak přirozený.

— Která služka domu vojevodova by měla toto liliové tě-
lo? snil pastevec Harog, nehybný podivem.

Uvědomil si zřejmě, že nikdy nepatřil na žádnou jinou
ženu přes to, že již třicetkrát přešel z drsné zloby zimy
v měkčivou něhu jara. To jistě byl sen. Venku vítr stále
honil mračna, trháje se s lkavými poryvy, otrásaje stany
táboru a záclonami galerie, ovijeje nachovými kouři pochod-
ní poletující kštice ozbrojenců, čímž jeví se opilejšími a
příšernějšími: jejich tváře vypocovaly víno. Nahá dívka šla
teď z rukou do rukou: jeden ji žádostivě objímal, jiný ji bil
v obličej. Zvláštní věc, zůstávala zpřímá přes ruce spouta-
né na zádech, a pozdvihujíc čela k temnému domu dívala
se celýma svýma zoufale blýskajícima očima, nepokouše-
jíc se již rozplésti svých vlasů, by se jimi zahalila, očeká-
vajíc pomoci nebo snad rozkažu katanova, který měl ukon-
čiti její muku. Harog sledoval směr tohoto pohledu, upou-
tán i on hrůzou, o níž si nevydával počtu. Nebál se vojáků,
ale strachoval se, že spatří to, co viděla dívka. Mimo kruh
pochodní vládla noc. A galerie proti chlévu zůstávala za-
vřena, pevně zastřena svými koženými záclonami... vy-
jma snad bod, kam svítil paprsek luny na cosi bílého...

Ano, právě na to se dívka dívala.

Harog měl oči zvyklé tmě. Pokusil se rozeznati, co že to
jest v paprsku luny. Pohybovalo se to jako velmi hbité zví-

řátko. Posléze za chvíli, která mu věčnost trvala, uzřel, že to byla ruka.

Ruka ta přidržovala koženou stěnu, by chránila proti prudkosti větru postavu, která neráčila se více vychýliti.

Tato ruka z místa, kde byl Harog, zdála se stejně maloučkou i velmi mocnou, tak mocnou, že měla vzhled, jako by v záhybu záclony držela celý dům králův.

Přece však nebyla to ruka mužská, neboť zářila touž bělostí jako tělo nahé dívky.

Haroga to popouzelo, by šel na pomoc této nešťastnici. Merera vyla, až srdce to člověku rozrývalo, i kopl ji, on, který miloval vášnivě své psy. Harog se cítil nemocen, div duši nevypustil v křečích hnusu.

— Tady není dobrý vzduch! opakoval, nevěda již příliš, co mluví.

Odpoutav svůj vzrušený pohled od vidění, jež mu působilo závrť, obrátil zase pozornost na to, co dělali vojáci, i pokořovalo ho, že se cítil mužem mezi jinými muži, kteří byli schopni takto jednati.

Uprostřed ohavného víru těchto těžkých ozbrojenců, vesměs opilých, skákajících radostí, klopýtajících, převrhujících dubové špalky, železné džbány, plné nebo prázdné, válel se párek, párek vystavující na odív nejzazší nahotu lásky: veliký vousatý voják nahoře, bílá dívka pod ním, a tato již nekřičela, neboť měla zuby hluboce zahryznuty do krku tohoto býka, který úpěl jak bolesti, tak rozkoší.

Harog stiskl jilec nože, přivázaného na hrudi konopným páskem, a tázal se, není-li záhodno, aby se vrhl, on zcela sám, mladý pastýř, proti celému vojsku krále neustrijského. Zajisté zlé dni, jež prožíval svět, byly plodny pleněním měst a znásilňováním dívek, ale toto divadlo shledával bezbožnějším, protože se na tu chvíli neválčilo, a že edikty Chilperikovy, i když předpisovaly vydávati amforu vína z

jitra půdy, zakazovaly zmrhávati nepnoleté otrokyně. Mímovolně jeho oči bledaly rozkazu tam shora, od temného domu.

K jeho lítosti však ruka pustila záclonu a zmizela... Byl to diskretní útěk onoho přehbitého zvířátka, couvnuvšího do stínu.

Harog zavolal Ragnacaira úsečným hlasem.

— Psice tedy nepřestala výti? zavzdychl Ragnacaire, který doufaje zase usnouti, obrátil se ke zdi.

— Nech vyti psice, Ragno, pravil pastevec, má k tomu právo dnešní noci. Naši povinností jest vzbuditi vojevodu.

— Og? Král odjíždí do války, zvolal Ragna, vstáváje radostný a otřásaje svou rozcuchanou kšticí jako chumáčem jméli, půjdu za ním až na smrt! Og! A...us! to jsem si pojedl, maso bylo hebounké... Kde jsou zbraně?

— Není nám následovati krále, děl Harog, jiskře očima hněvem. Přijitrocelu bolesti, který chovám na prsou se svým posledním statkem (vytrhl prudce svůj nůž), přísahám, že nebudu následovati stopy královské až ráno, kdy se ožením se svou psicí! Ať jsem proklet, vezmu-li si kdy ženu v službě tohoto vojevody, který nemůže ochrániti nahoty dívek! Jsme v domě hanby, Ragnacaire.

A velikým znamením kříže Harog rozťal prostor, a kříž zazářil jako v čas bouře, protože mávnul čepem podivuhodně nabroušeným.

— Og! A...us! hučel Ragnacaire, všecek zpitomělý. Co se děje, pastucho? Viděly oči tvé peklo? Máš horečku?

— Vyjděme, Ragno, a rozežeňme vlky! Král bude nás souditi později. Mám nůž. Ty máš zvířata...

Harog otevřel dveře a Ragnacaire shromáždil psy, kteří se plazili kolem nich, pohotová na každý poplach.

Ve dvoře královského domu nepotkali než hlídky pokojně hrající nebo pijící. Svit pochodní pohasl, vystřídán svi-

tem zoře. Veliký vousáč, jehož nohy byly ozdobeny švy a koženými proužky, ještě spal, váleje se v blátě jako prasata, jeho sousedi, v příkopu, který odděloval tábor. Otroci pobíhali sem a tam, dávajíce věci do pořádku, sbírajíce džbány, pochodně, zbraně. Jistě též odnesli se zbytkem vína na dně kožených měchů nahou dívku, i co jí zbylo lásky na dně útroh.

Harog si protíral oči domnívaje se, že můra trvá dále.

— Tys snil o vlcích, pastýři, mumlal Ragnacaire, zkoumaje druhá s tváří nepokojnou.

— Snil jsem... domníval jsem se, že jsem slyšel křiky tvora Božího! Byl to jen křik mé psice.

Ragnacaire dotkl se ramene Harogova, i zjistil, že mladý hoch byl promočen studeným potem.

— Máš horečku. Třeba, by sis zase lehl. Budu bdíti nad Mererou, ona-li tě trápí. Štěňata budou naše.

— Dostaneme je dnes v noci. Vojevoda jich nekoupil, protože se nepočítala do smečky.

— A pomet psice má náležití prvnímu pánu, tvrdil Ragnacaire.

— Jsi tím jist, co pravíš, Ragno?

— Tak jist jako Bůh jest sám sebou!

Znovu se vrátili do chléva se svými psy, úzkostlivými a vrčícími.

Merera již nevyšla, dřepíc nad svým dokončeným dílem, lizajíc maličké štěňátko, celé bílé pod hromadou čtyř jiných mrtvých, skoro černých.

Harog si sedl, svěsiv hlavu.

— Neviděl jsem nikdy nic bělejšího na světě, ani na nebi, kde polétávají mračna barvy mléčné, ani na zemi, kde bývá zabíjen beránek velikonoční!

— Krásný pejsek, povzdychl Ragnacaire, ale jest to neštěstí ztratiti ty, kteří jsou černi a méně snadni vlčímu rozeznání.

— I oděnou koží vlčí poznal bych ji mezi všemi ženami! odvětil horečně Harog.

Tu Ragnacaire, domnívaje se, že třeštění zmocňuje se druhá, přikryl Haroga náručím slámy.

II

... byla poslána do kláštera, kde se
oděla rouchem řeholním...

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Vešli ke králi oba dva, třesouce se jeden strachem, druhý zvláštní nemocí, která ho probudila za noci, a oba dva sklonili koleno k zemi.

Síň, v níž byli uvedeni, byla prostranná, výšky chrámové, soumravná i přes ranní paprsky, plná zápachu vína a masa. Chvíli neodvažovali se pozdvihnouti očí. Ragnacaire ohýbal svůj široký hřbet jako pod silným bouřlivým větrem. Harog myslil v malátnosti své duše o věcech, které ho nikterak nepobízely k úctě. A byli by se oba nejraději viděli uprostřed lesů.

Vojáci, držíce je každého za jedno rameno, stiskali jim je hrubě, i neviděli z jejich osob než hroty kopí, zabodnuté do trámce, jenž byl stupněm králi, když sestupoval s lože.

Chilperik, natažený, zdál se spáti, pokryt jsa liščinami a velikým červeným pláštěm. Ukazoval se, jak si ulehl včera večer. Jeho lože, jež ve dne mu bylo trůnem, jevilo zuřivý nepořádek: zbraně a ženské šaty mísily se tam páte přes deváté. Vojevoda neustrijský byl oblečen v lněné spodky a měl nohy nahé, velmi špinavé, znetvořené, se šlapadly ztvrdlými v roh. Jeho huňata prsa prosvítala tuč-

ností skrze jeho chlupy a měl na krku, jakýsi báječný náhrdelník z rudých perel nestejně velikosti, střídajících se s perlami fialovými, jež byly ze zrn prostých. Těžké stříbrné náramky ovíjely jeho nesmírné zápěstí a žlutá hedvábná šerpa vinula se kolem jeho tělnaté postavy jako pás tanečnice. Ale jeho hlava uchovávala vznešenou tvářnost důstojenství, a jeho hojná světlá kštice, spletená ve věnec, protkaná zlatými nitkami, korunovala ho mohutným diademem, pod nímž jeho oči, zelenavě modré, svítily jako dva sliby naděje.

Víno probuzení ho rozněžovalo. Mluvil k nim zvukem hlasu otcovského.

— Jste poslušní služebníci. Vychovali jste mi psy hodné vás a mé pozornosti. Ale nezavolal jsem vás tak zdaleka, byste mi přivedli pouze tyto psy. Nevrátíte se s rukama prázdnýma. Jest mi svěřiti vám poklad, který mi leží na srdci. Přicházíte z Poitiersu, kde jest svatý monastýr. Rád bych zvěděl od vás, zda se tam dějí dosud zázraky a zda zdi jeho jsou dosti vysoký. Odpovězte mi upřímně.

Ragnacaire dřepěl na trámci, který byl prvním stupněm trůnu. Sklopil čelo, jat hrůzou, neboť člověk neobyčejně špinavý a skvělý, jakým byl král Chilperik, pán Neustrie, byl považován za obludu jak zlou tak zhýralou. Všichni málo spali dnešní noci v táboře chelleském, a to jistě nebylo bez vážných příčin. Kdyby byl král opilý, na obrátku se může projevit krutými rozmazy. Celá světnice svědčila o nedávné orgii. Po zemi válely se mísy s kusy masa a v jakémsi kbelci, dle římského mravu, jenž byl ve cti u knížat franckých, kožené měchy s víny ochlazovány byly ovocem. Tento bronzový kbelec, ozdobený drahými kovy, stavěl se zde na odiv a byl chloubou vojevody, hýřivého barbara, který se rád obklopoval velikou nádherou u stola.

Za ložem, přiskobeným ke zdem, visely bronzové štíty, velmi široké meče, sekery na dvě strany broušené, namaštěné olejem, některé z nich vykažené zuby, naznačující svými slavnými ranami rány ještě slavnější, jež zasadily do lebek svých obětí.

Kolem královského lože velmi zle to páchlo.

Harog si skřížil ruce, očekáváje rozkazů, jež snad co nevidět budou na ně padati shora jako šlehy bičem, a jeho nozdry chvěly se zlostí. Z jeho černých očí, tak svítících jako oči královny, ale méně lstivých, šlehal horečný plamen, protože se sebe ještě nestrášl nočních vidění. Bylo třeba odpovídati pokorně. Pán prý nemívá trpělivost přes důvěrný tón veselého vojáka.

— Co myslíš ty, pastýřičku, o domu Radegundině? otázel se Chilperik, obraceje se k němu.

Pastýř se vztyčil štíhlý, hubený, chrt větřící vlka.

— Myslím, odpověděl klidně, že to jest dobré vězení.

— Hle, čeho jsem očekával, moje děti! Dobré vězení, klášter Radegundin! Kde se zpívají žalmy od rána do večera a od večera do rána, který dusí mezi svými studenými kameny žáry lásky děvčat jatých bláznovstvím! Harog? Zoveš se Harog, jménem, jež zní tvrdě a jež se mi líbí! Svěřuju ti dívku, tobě, jenž pečuješ o čubky na brzké oštěnění. Běda! Bohové jsou mi svědky, že Bůh (přiď nám jeho svaté království!) dal mi ji na potrestání za mé chyby. Jest růjnější, rozmilí hoši, než lesní víly v době, kdy pučí jalovec. Bude se vám míti na pozoru před jejími úskoky a stříci se jejích záhubných šlépějí. Chci ji tedy dáti pod ustavičné závory dle rady našich kněží. Tys křesťan, Harogu?

— Při svatém Kříži! odvětil pastýř hlasem náhle změněným.

— Dobrému křesťanu, myslím, sluší vésti dívku pod závoj kláštera Radegundinu! Povezeš mou dceru Bazinu ve voze, do něhož budou zapřaženi dva bílí volové. (Dle tohoto znamení pozná se, že ctím svou krev, neboť bílí volové bývají zde zapřahováni pro královnu.) Chopíte se jí nahé, jak ji našli v jejím hřichu, a oblečete ji v rubáš, dokud nebude oblečena v zíně. Nebude pít leč vodu a nebude jísti než to, co dáváte svým psům, neboť maso a víno vzněcují nečistoty v těle, které již kvasí láskou. Ty, veliký zrzoune, Ragnacaire, budeš bdít nad voly, by šli krokem stejným. Proč tento veliký zrzoun nic nemluví, Harogu?

— Vojevodo, omluv ho. Má strach z tvé tváře, zamumlal pastevec, zaskřípěv zuby.

— Hle, to mám rád, děl dětinně Chilperik, služebníky němé, kteří se bojí mé tváře. Ne, nesměju se...

Přerušil se, by se pocasal za svůj těžký vous, pobryndaný omáčkami.

— Bolno jest srdci, moji milí! Vezmete Bazinu, mou dceru, chci říci dceru Audověry, která byla královnou, naši bohové a Bůh smilujte se nad její duší! Jest to opravdu moje krev dle mých slov. Budete jí stříci až ke klášteru Svatého Kříže v Poitiersu. Tam ji složíte do rukou té, která má přikázáno vyléčiti ji pro život i pro věčnost? Kdyby to nebyla moje dcera, nedoufal bych ničeho od jejího pokání, ale ona nabude statečnosti a modliti se bude tak dlouho, pokud se budu bít, totiž až do mé smrti. Jsem jako skála. Budu žít sto let... a déle. (Povstal, poněkud vrávoraje.) Harogu a ty, veliký zrzoune, Ragna... Ragnacaire, vyrazíte bez prodlení, odvážejíce s sebou vzpurnou dceru, tu pekelnou děvku, která se vydala právě dnešní noci do rukou mých vojáků jako nejnestydatější z mých otrokyň. Pravím vám to a nelhu ani za mák.

Harog nehleděl již na krále, ale na dvojsečnou sekeru, která se třpytila za ložem.

Ragnacaire nechápal, co se snovalo. Pln pověrečné hrůzy, roztažen na zemi, svým velikým, velmi statným tělem ztuliv se v postavu dítky, vzýval všechny svaté, které znal od tak krátké doby, a některé staré galské bohy, tak zarostlé jako toto lestné kníže, jež před ním stálo.

— Srozuměli jste mi, moji udatní chlapíci? dodal Chilperik.

— Stane se dle tvých rozkazů, odpověděl Harog, vycházeje ze svého snu, pohledem stále se udržuje na výšce očí vojevodových. Dovedeme tvou dceru do kláštera, aniž si budeme připomínati její hřích. Budeme s ní jednati dle jejího rodu a volí půjdou stejným krokem... Nepozdvihneme k ní svých víček, to přísahám.

Chilperik se svalil na lože, hlučně se chechtaje hrubým smíchem, tak plzkým jako lihovina, již pil od rozednění.

— To učiníte dobře, když si je sešijete dlouhými ostny, milí hoši, neboť moje dcera jest krásna a umí to ukázati nejnižšímu z mých sluhů. Jděte! jděte! přeju vám dobré cesty bez kolejnic, bez křemenů, cestu nohám laňky! Jděte tedy a šťastnou cestu!...

Propustil je posuňkem veselým, puzen touhou pít, snad aby zapomněl příšernosti této můry, snad též proto, že měl prostě žízeň.

Ragnacaire vycházeje zavadil o kbelík a ten vydal truchlivý zvuk, který ho teprve dostrašil. Harog kráče! velmi zpřímá ke koženým dveřím, které pozdvihli pro ně konci kopí. Mladý pastýř tiskl čepel svého tajného nože k hrudi. Byl povinen snad mluvit, křičeti vše to, co věděl, říci pravdu, již otec Bazinin netušil ani z poloviny, ale pohlížeje na dvojsečnou sekeru za ložem, on pastýřík snílek uvědomil si něco jiného ještě záhadnějšího.

Právě znova uviděl ruku, onu bílou a mocnou ruku z noci, zmítající rudou látkou, hadříkem purpuru, sunoucím se po zbraních králových jako potůček krve. Poslouchalo se. Zvědi nebo otrokyně na číhané... Ruka nějaké otrokyně, tato ruka tak bílá, prstů tak ostrých, zahnutá v nehty kočičí?

Harog náhle oslněn uzřel pravdu, celý její obličej a celé její tělo a její dvě tlapy bílého lva...

Harog poznal, aniž kdy byl pocítil její tíhu na svém rameni, v tajemné ruce ruku královny Fredegundy.¹

A moudře uměl mlčeti.

Vrátivše se k boudě, obklopené statnými vyjícími psy, chrochtajícími prasaty a načepýřenou drůbeží, kterou schytávala čeleď s rožněm v rukou, oba hoši cítili se volnějšími. Dostali kus začouzené slaniny, pokrývající celý dubový špalek, džbán medoviny a chleba, právě vytaženého z pece. Jedli mlčky, házejíce drobty svým zvířatům. Merera, psice, lízala své mládě.

— Vrh, který se udál pod střechou pánovou, jemu přísluší, Harogu, láteřil Ragnacaire, duse se slaninou.

— Odvedu však psici a její mládě.

— Harogu, uděláš to? zavzdychl Ragnacaire pln obdivu k energii tohoto pastevce, lepšího klerka než sám v právech postupovacích.

— Odnesu jen štěně, Ragno, protože jest to psice a že samci mají tady dosti jedné... dle toho, co jsem mohl viděti... Ale ta druhá poběhne za námi, neboť mládě potřebuje cecíků.

Ragnacaire pozdvihl svou číši.

— Hog!... A us... O..g! A...og! vyfrkoval Ragna,

¹ Fredegunda donesla o tom králi zprávu s jinými nášepty a žádala pomsty Chlodovechovy (Chlodovecha, bratra Bazinina). ŘEHOŘ TOURSKÝ, *Historie Franků*, V., XL.

duse se. Máš pronikavost hvězdy, která se skvěje za škvírou dveří. Tys muž, jářku. A což obviní-li nás z únosu?

— Nikdo nás neobviní. Jest nám svěřen vzácnější poklad než tělo jednodenní čubky, povežeme dceru...

Zastavil se, schvácen závratí.

— Tu hříšnici!.... zamumlal Ragnacaire, pln ošklosti.

— Dceru krále Chilperika a královny Audověry. Tutěž... kterou vyvrhli vojákům dnešní noci, když jsme spali.

Ragnacaire podešen natáhl svůj pohár obraceje hlavu.

— Život vojevodův!

— Náš, Ragno!

Harog napil se jedním douškem, potom vstal, protáhl se, až údy praštěly, jako hubený chrt, který spal příliš dlouho.

— Třeba vyjeti. Vůz a býci budou nejspíše nachystáni tam s té strany příkopu. Seber slámy, seč budeš, slámy čisté, a půjdeš vyžádat si od služek kus lněné látky.

— Kde seženu dívku, Harogu?

— To není naší starostí. Nesmíme pozdvihnouti víček svých na ni, přísahal jsem to za nás oba.

— Ragnacaire jako by se znepokojil.

— Og! Kterak ji poznáme?

— Nikdy jsme jí neviděli, Ragno!

Ragnacaire nebral na přetřes rozkazů svého přítele pastevce. Jsa cvičitelem psů a ne průvodcem žen, nerozuměl praničemu z něžností, ale uměl poslouchati, protože jeho přítel pastevce, blýskající podivnou jasností, jež mu vyzařovala z očí, vedl ho vždy, kam chtěl. Byl by hledal věty, by odporoval, že to mu stejně neprospěje. Byl ostatně jist, že neviděl nikdy dcery krále neustrijského. A syn pastevců? Sen zvláštní, vztahující se na události, jak se přihází, když komety věští vážné převraty!... Z ce-

lého dobrodružství zbývalo bílé štěňátko, čubička, vylinuvší se se čtyřmi psíky mrtvými, oštěnění zlé předpovědi. Vyšel s tváří nedůvěřivou, s otepí slámy v náruči.

Jarní jitro toho dne skvělo se v usmívání za slzami. Veliké deště vyčistily cesty z jejich smradlavého bláta. Stromy, všechny se třpytící, otřásaly se, braly na se vzezření velikých ptáků, nabízejících křídla vánku, který jim osušuje peří, a černé hlubiny lesa světlily se uklidňující průzračností. Dokonale modré nebe neuchovávalo leč několik lehkých oblaků, hebkých čupřin čerstvě zvychlovaného lnu, chomáčky rouna, vypadlé z prstů roztržitých služek, více zaměstnaných milovníky, kteří přijdou vyhledat jich do sena ve stodole, než měkkounkým lůžkem, jež připravují svému starému pánu. A kohouti kokrhali bitvu, a slepice kdákaly první vejce, a koně, jehňata poskakovali kolem tábora, bavíce těžké bojovníky, kteří právě vyspávali víno orgie podél vysokých trávníků, třpytících se perličkami lijavců. Páv křičel na střeše domu vojevodova; a kolo jeho ocasu hrálo sty safírových ok, jimiž jako by nebe pohlíželo na zemi.

Ragnacaire objevil vůz s druhé strany příkopu, oddělujícího tábor od bud a jatek, pod stromem s rozštěpeným pnem, do něhož jako do kleští svírali silná zvířata, jež chtěli odřít. Bílí býci žvýkali se sklopeným čelem, ždímajíce trošek pěny koncem svého slintajícího jazyka. Tu se choulila dívka do pouhého oděvu svých rzivých vlasů, v kšticí zamatenou, umazanou, prodlouženou stébly slámy a shnilého listí, již byla jistě nechala vláčeti po všech hnojištích venkovních chlévů. Zdála se mrtva, tolik její tělo leželo napiato nehybné pod tenounkým tím pláštěm. Neviděli jí ani tváře, ani ruky; nic než dvě nohy vyčnívající z tohoto ocasu zuřící krávy, roztažené jako výzva. Ragnacaire rozprostřel svou slámu a lněné plátno pazdernaté,

jak nejlépe uměl, tolik nemotorný před touto bídou kněžny, že zapomněl dle svého zvyku mumlati *og! a us!* Nebude to radostná cesta. Litoval psů, jichž nechal u krále, a panenství této dívky, obojího zároveň, pokoušeje se vysvětliti si příběh ženy dosti pomatené, by se oddala objímáním celé kupy vojáků! Ah! kdyby psi, jejich stateční psi byli zvětřili takovou věc... bylo by bývalo možno ji hájiti, ale proti komu nebo proti čemu? Dcera vojevodova jde po své vůli a bylo třeba spokojiti se tím, že ji zavezou do kláštera co nejrychleji. Nepohnula se, když pobodli voly, by se dostali na cestu. Tam, vycházejíce z tábora, za seřazenými koni potkávati budou muže a bude jim ještě zakoušeti urážek... Ragnacaire se hanbil za své nové zaměstnání dívčího pastýře.

Harog se k němu připojil, drže psička, vzácnou samičku, u prsou proti tajnému noži. Nesl též pytel, v němž se zmítaly s okrouhlými chleby a řízký slaniny kousky kovu. Na vůz svých očí nepozdvihl.

Oba společníci dali se zvolna na pochod, řídíce hovada za rohy. Za koni ozbrojenců nepotkali. Žádný voják se neukázal na cestě, vedoucí od tábora k řece. Bylo by se řeklo, že vojsko celé celičké zmizelo s mlhami oné zlé noci.

Harog a Ragnacaire, napodobujíce trpělivé voly, schýlili čela pod jho svého smutného poslání, vrchovatě zavaleni v jakési nadpřirozené prokletí.

Na břehu vody posléze se zastavili hledat brodu.

— Co ti dali, Harogu? ptal se nesměle Ragnacaire, aniž se odvážil povýšiti hlasu.

— Dvacet stříbrňáků, jež si máme rozdělit, vepřového uzeného a čerstvého chleba pro nás, čtoru mléka pro ni a také zapečetěné psaní pro abatysi Radegundu... Nemyslíš, že dívka zemře? dodal pastevec Harog týmž přítulným hlasem.

- Lepšího nic nezasluhuje!
- Nu ano, ale nemohli bychom jí pohřbiti až za měsíc.
- Což abychom ji vyklopili do řeky. Kdo se toho doví?
- Jsme jí povinni zemí posvěcenou, Ragno.
- A odepře-li jisti?

Harog již neodpověděl.

Když vstupovali do vody, vyhrnuvše si spodky a upevnivše kožené řemínky své obuvi, uslyšeli štěkati: byla to psice.

— Hle, Merera, pravil Harog Ragnacairovi, zvěřila své štěně. Tomu, kdo ji drží, jest ztuha napnouti paže. Neotáčejme hlavy.

- A og! Naše zvířata mají srdce.

Vešli do vody, plavali po obou stranách vozu, neboť proud jim podmílal nohy. Psice, dosud statná přes nedávné únavy porodu, přetrhla provaz, porazila muže, jež vláčela za sebou jako otýpku chrastí, a vrhla se udatně na cestu za svým mládětem. Ale její nadmuté cecíky ji zatěžovaly, brozně zavyla, načež v odpověď slabý sten vyřinul se z hlubin prsou Harogových, potom utonula.

— Ani matku, ani její mládě; krásné plemeno ztraceno! Slyš ostatní! mumlal Ragnacaire, polykaje vodu.

V dálce zuřivým štěkotem rozezvučely se všechny ozvěny velikého domu vojevodova. Šest psů zavřených vzpíralo se proti neužitečnému konci jejich chrabré samice.

- Trapné to pro nás, ale jest větší trápení, Ragno!

Na příkrém úbočí volí napjali všechny svaly. Vůz stoupal, sláma se poněkud zmítala, a dlouhé plátno z pazdernatého lnu se zavlnilo. To královské dobytče jistě žilo. Byla to čubka plemene vytrvalejšího. Ragnacaire poznamenal plátno znamením, plivnuv.

Harog s uspokojením přikývnul. Pytel se nedotkl vod a jeho kožený kabátec chránil stále mláděte. Cítil se leh-

čím od té, co opustil zemi vojevodovu. Oddychoval silněji.

— Není mrtva. Třeba bdít, by volí táhli stejným krokem, Ragno. Budu hvízdati. Bych zkolébal jejich horlivost.

A Harog hvízdal, moduluje roztoužený slavičí žalozpěv.

K poledni toho dne teplo vystoupilo ze země, velmi libé teplo s vůněmi jarních květů, vlažnou medovou vůní. Vůz se zastavil na mýtině, kde zurčel pramen k odpočinku těch, kteří jej provázeli. Nic se již nehýbalo pod plátnem, a pes na výduti prsou Harogových probouzel se pláče hladem. Volí odvázaní šli si hledat píce mezi dobré zeliny svahů. Muži, rozšněrovavše obuv, posadili se proti sobě s tvářemi rozpačitými, žvýkajíce chléb.

— Kdo na ni promluví? otázal se Ragnacaire.

— Postavíme jí čturu mléka na slámu, odpověděl Harog po úvaze.

— Čtura jest plna, a mládě Mereřino zcepení? bručel drsný hoch.

— Nedotkneme se toho, co jest odděleno dceři vojevodově, Ragno.

Řka to rozhodným přízvukem, Harog odtrhl prudce štěně od prsou. I on miloval své psy a zbavil se již těch nejlepších, sedmi druhů, jichž litoval.

— Semeno do větru na zdař Bůh! děl vrhaje růžovou kouli štěnátko do lesní houštiny, v níž se třáslo jako živoucí květ.

A tu se jim ukázalo zjevení. Zprostřed slámy, zahalena lněným plátnem, dcera Chilperikova povstala. Slunce polední to bylo, zaskvěvší se náhle pod nízkými větvemi a zažehující zeleň odleskem ryzího zlata. Rusá kštice vinula se kolem ní jako hadi šlehaní plameny.

— Harogu, zvolala se smíchem v hrdle, dej mi svého psa. Napojím ho.

Zdalo se jim, že jest pomatena nebo stížena nemocí dívek bez stydlivosti. Mluvila k nim hlasem velitelským, ale dětským. Rozkazovala jako žena, které se zmocňuje čtveráčivé láskování. A byla naha pod plátnem, a měla stehna zraněna tíží vojáků z noci...

Ragnacaire zařev pěstí otevřel ústa. Harog vstal s očima zamhouřenýma.

— Tys dcera našeho vojevody, pravil vážně. Nerozplýváme pro zvíře potravu, která jest určena tobě.

Harog přes svou štíhlou a hrdou postavu, své černé vlasy, ovazující jeho čelo tvrdou železnou linií, své rty pýřitě chmýřím mladého snědého vlka, se svou bledou pleť tajemné hrůzy, nebyl již pastevcem, jenž pořádal stádo ovcí nebo smečku psů, měl vzhled mladého kněze, potlačujícího pokušení, a jeho víčka nechtěla se otevřít před tváří kleté dívky.

Dcera Chilperikova naklonila se k straně Ragnacairově.

— Ty, děla se zvláštním přízvukem, v němž bylo znáti slzy a smích zároveň, též ostrý třeskot stříbrných polnic, jimiž její otec hlaholival v bitvách, seber zvíře, protože je chci kojiti. Jsi mi přede vším zavázán poslušností. Což tvůj bratr jest slep?

— To není můj bratr. Vidí v noci lépe než dravec, odvětil Ragna chvátaje přinést zvířátko k nohám Bazininým.

Svižným pohybem samice, která rozumí svému zaměstnání, dcera Chilperikova skřížila nohy pod sebe, vzala čutoru, vypila doušek, potom nasadila růžový frňáček mezi své rty, ještě zamodralé mrzkými polibky.

— Tož pij, štěňátko, povzdychla, tvá matka jest šťastnější na dně řeky nežli živá dcera králova! Ráda bych tě zachránila pro lásku dvou dobrých služebníků, kteří mi úctu vzdali.

Harog otevřel oči, protože slzy mu je sežihaly.

— Bazino, zašeptal, kloně jedno koleno k zemi, přísahal jsem, že nepozdvihnu víček na tebe a zaklel jsem se též, že nepůjdu po stopě královské, totiž po cestě tvého otce, abych se neujal své čubky Merery! (Vytáhl svůj nůž). Tento čepel byl vyleštěn jitrocelem bolesti.... a viděl věci dnešní noci, jichž pastevec nemá věděti. Přísahal jsem nenávisť a smrt na svůj nůž. Přej si, ať tě pomstíme! Tohle jest Ragna, můj nejlepší společník. Umí svazovati v ohbi kolenním vztekklé býky a zná v krajích poitierských srdnaté lidi. Nebojíme se ničeho. Naše tajemství jsou tajemství divokých samot, jeskyní a pustých skal. Ozbrojili bychom se rozkvetlými pruty, bychom nad to byli jisti vítězstvím. Z toho, co můj nůž viděl, může vytrysknouti bystřina krve. Špatně-li jsem pochopil nebo snil-li jsem, pouč mne.

Bazina se posadila na slámu vozu, přikájejíc štěně mezi dvěma polibky. Zdála se dítětem, jež baví tato prudká řeč v téže míře jako nevinná laškovnost zvířátka.

— Kolik jest ti let, že řečníš tímto jazykem ozbrojenců? zeptala se, házejíc za sebe své vlasy, které jí překázely.

— Brzy dvacet let, odvětil něžněji Harog s očima stále upřenýma k půdě.

Ragnacaire jedl stoje, mna slaninu v ruce a s tváří pozornou snažil se pochopiti vášnivá slova Harogova. Byl by se raději viděl u všech ďáblů, tolik ho rusá dívka zstrašovala.

— A kdo jsi? Pastevec, lovec? ptala se dále Bazina.

— Jsem tvůj věrný služebník.... ale mám rozkaz zavéztí tě do kláštera Svatého Kříže, bys tam přijala závoj.

— Já... do kláštera? zvolala sevřevši křečovitě prsty kolem psa, který usínal v jejím klíně.

Pohlížela úzkostně na Ragnacaira a Haroga svými zelenými a modrými zorničkami, skluzujíc s jednoho na dru-

hého s naivním úžasem. Nevěděla tedy, kam ji vezou? Ani otec ani macecha neráčili jí oznámiti jejího odsouzení.

— Zajatkyně! pomyslíla nahlas. (Dodala): Mně není dvacet let!

Harog odpověděl se zuby stisknutými.

— Učiním, co ty poručíš, Bazino, dcero Chilperikova. Nepřisluším již tvému otci. Přešel jsem vodu! Nejsem ani vojákem, ani otrokem. Jsou muži v lesích, kteří žijí svobodně, a i když jedí málo, jsou velmi silní. Sama si určíš svůj osud. Rozmýšlej a važ dobře moje slova. Potřebujeme více než měsíc, bychom přišli do kláštera Svatého Kříže. Máš čas, než uvidíš zíněný rubáš!...

Bazina položila bradu na sepiaté ruce, své dlouhé a bledé ruce, jejichž nehty byly ještě potřísněny krví.

— Uvězněná! opakovala hlasem mdlým, teď lhotejná k svému osudu.

Neuměla nejspíše plakati, neboť zůstala skoro úsměvná před těmito dvěma drsnými hochy, po všech žilkách chvějícími se soucitem.

Snad bouře, která se přes ni přehnala, zatemnila jí rozum.

Když chudě poobědvali, Harog a Ragna znovu zapřáhli do vozu. Jeli pak poli vzdělanými, vesnicí, hustými křovinami a utábořili se večer v údolí u potoka. Voli si lehli hned na měkkou zemi. Ragna se roztáhl mezi ně, by mu bylo teplo. Harog se neodvážil lehnouti si. Hvězdy, jak byl na zádech, píchaly ho bolestně do očí. Viděl modré a zelené paprsky ve všech koutech nebe, a jakási horečka stoupala v něm jako bystřina nezdravých výparů. Nebyl-liž krivopřísežníkem! Pohlížel na dceru Chilperikovu a provázeje ji následoval stopy královské! Jeho psice Merera se utopila! Kdo by ji kdy nahradil k příštím pometům? Jejich psi smečky byly veškerým jejich statkem. Prodávali je pastýři i lovcům. Znali umění učiniti je neviditelnými

při lovu na vlky... Tato dívka neplakala, a právě proto její zelené zraky měly do sebe smrtelný jed. Slzy padaly do ní, by otravovaly její krev i krev mužů. Cítil ji nejasně vinnou přes její bídu.

Spánek tisknouc k dřevěným žebřinám vozu, Bazina snila tam na prknech, zahalena svými vlasy. Upravila plátno v slušnou suknici, z jejíž dvou roztržin vystupovaly její útlé paže, a tyto štíhlé ruce zůstávaly jedinou nahotou její osoby. Oh! těch bílých paží, oblých navhlou, kluzkou oblostí bílé užovky! V noci jevila se mnohem větší a vážnější nad svůj věk. Nebylo viděti leda křivku jejích úst, ani ne úsměvu jejích dětských zubů, přece však zašpičatělých jako zuby vlků nebo mladých fen.

Snad se modlila.

Snad myslila na ta hovada, vojáky svého otce, kteří...

Harog trýzněn horečkou, přiblížil se k vozu.

— Bazino, pravil, pokoušeje se zjemniti svůj přízvuk, vždy poněkud chraplavý, třeba, by sis odpočinula. Vždyť nespíš? Chceš, bych ti zaměnil slámu vozu stelivem kvetoucích janovců, jež by byly příjemnější tvému tělu? Co můžeme učiniti my muži, bychom ti pomohli nésti tvoje neštěstí?

— Nic! děkuji ti, pastevče, odpověděla hlasem vzdáleným.

Harog na ni patřil zrakem tak vroucím, že se jí posléze zmocnilo chvění.

Rozesmála se.

— Ty tedy nejsi slep v noci, Harogu, a odvažuješ se otevřítí oči na dceru vojevodovu! Mej se na pozor. Povím to Ragnačairovi, němému, který se na ráz rozpovídá, jako tys prohlédl.

— Nemyslíl jsem tě uraziti, Bazino, zamumlal poděšen

zvukem tohoto hlasu, v němž duše byla nezvěstna, jakož i zvláštními posměšky, jež pronášela.

— Mne již nikdo neurazí, Harogu. Neurážejí se čubky, které zmírají různou vzteklostí samců v nějakém zastrčeném koutě. Rozvzteklená psice jestiž horší než vlčice, není-liž pravda?...

— Ty přece nemůžeš šáliti svého rodu. Tys žena, Bazino! Není nikdo zlou fenou, když naň dolehne strast, a kterak smí mluvit o černosti vlčic, kdo se skvěje bělostí jehňátek?

— Harogu, nelži! Ty, tys pastevec... voditel vlčic! A rozesmála se pronikavým smíchem, jímž vyplašila ptáky z nejtemnějších stínů stromů.

Tato věta omámila mladého hochu. Zazvonila v jeho uši zvláštním způsobem, břitká a hvízdavá jako kámen z praku.

— Já, voditel vlčic!... Nevím, co ti říci... protože mi naháníš strachu... budu bdít nad tebou celou noc, aniž se pohnu, aniž na tebe budu hledět. Nemám záští proti dceři Chilperikově, přísahám to na svůj požehnaný nůž.

Bazina skroutila ruce nad hlavou, zmítajíc svou kšticí, která zlatila noc.

— Pokoušu ty, kdož mne budou líbat, a pomrou všichni samčí vzteklostí, vzkřikla s tváří obrácenou k nebi, pokud její oči sjednocovaly se s hvězdami, by se třpytily zelenými ohni.

— Bazino, přestaň, prosil zmatený pastevec, Bůh nás slyší... a tys tak krásná!

— Ať popraskají zřítelnice těm, kdož mne viděli!.... Rozřeřav do ruda svůj nůž na výhni... ty, statečný hochu. Ale tys méně než prach.

Kolébala se mezi žebřinami vozu jako zvířátko v kleci. Myslil vášnivě na její ztrýzněná ústa, na její křehká stehna,

zraněná tíží hrubých ozbrojenců, a měl znova kruté vidění svého snu u krále, toho snu, za nějž se hanbil.

Vlnila se s lehkostí přízraku pod záhyby svého rubáše. Její rezavé vlasy byly sám stín, mórovaný zlatem vlahé jarní noci, a byly též křídly plamenů zlého anděla!

— Bazino, ve jménu Svatého Kříže, co mi poroučíš? Půjdu do pekel vyhledat tvých nepřátel... zvláště toho velikého opilého vojáka, jehož jsi poznamenala svými zuby. Poznám ho mezi všemi a přinesu ti jeho hlavu...

— Nejsi než pastevec!

— Jsem silen, když chci zabít, Bazino.

— Jsi synem královským?

Sklopil čelo.

— Já jsem královna. Moje matka Audovèra jest mrtva, můj bratr... zavraždili ho... jsem samotna... a královna... budu mít purpurovou pásku s pěti tečkami. Jsem královna neustrijská, dcera mocného vojevody, a kojím tvé psy, Harogu, sprostý pastucho prachu!

Natáhla se na slámu, zaúpěla něžně s přízvuky maličkých, kteří si nařikají.

— Až nový měsíc vzejde, budu uměti výti pravým jazykem vlčic. Uvidíš, pastýřičku.... naostří si dobře svůj oštěp, by ses mne nechybil.

Harog zašeptal se srdcem rozervaným.

— Moje ruce tobě přísluší. Vládni mnou, nebyl jsem nikdy otrokem ženy, Bazino, ale budu hrd na to, stanu-li se tvým otrokem. Jen cestu mi naznač.

Jedeme do Poitiersu k abatyši, která mi ostříhá vlasy, moje krásné vlasy barvy medové. Všiml sis mých vlasů, Harogu? Jsou tak dlouhy jako listovi stromu.

— Uškrtím tu, která ostříhá tvé vlasy, Bazino. Rade-gunda jest světica. Učiní zázrak, by ti vrátila tvou prvotní

čistotu, a nedopustí, by královská květina byla oloupena o zlaté své listoví.

Tu Bazina se jala zpívatí jakousi píseň z vojenských ležení, v níž vyskytovala se slova latinská, kterých žena nemohla znáti.

Harog vzbouřeným gestem uchopil ji za ruku. — Duch temnot tě poslouchá, Bazino!

Vytrhla se hbita a hrda, stavši se náhle kněžnou neustrijskou.

— Ke svým psům, pastevče, rozkázala hlasem jasným, k svým psům! Nikdo nesmí se dotknouti dívek mého domu, by je polaskal, není-li synem královským. Možno znásilniti Bazinu, toť válka. Nikdo nebude jí míti z její dobré vůle.

Harog spustiv se na kolena, zašeptal zbožně.

— Bohu budiž poručeno... Jsem více spoután hedvábím tvých vlasů než zloděj konopím provazu. Poslechnu tě vždy, Bazino. Dcera vojevodova jest více na svém místě v klášteře než v jeskyni ubohého medvěda.... Dorazíme tedy do Poitiersu, ale učiníme tam slib, že zapředeme vlčice ve válku některé jarní noci podobné této. Pamatuj si to.

Když Harog osmělil se pozdvihnouti hlavy k jejím zeleným očím, uzřel je pevně zavřeny: dcera Chilperikova, kolébajíc se s boku na bok, posléze usnula v hrůze své latinské písně.

Pozitří za svítání vůz vjížděl krokem stejným a pozvolným svých dvou neposkvrněných volů pod veliký portál kláštera Radegundina.

III

Oné doby vlk vyšel z lesů a vběhl
do Poitiersu branou města ; všechny
dveře byly zuzavírány, i zmocnili se
ho ve vnitřku zdi a zabili ho.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Nuže zvíře to zastavivši se v mocném svém poklusu vtáhlo vítr této krajiny spícího města v prudkém radostném čenichání.

Pro svátky vánoční onoho roku nebe tak hojně ostříhalo stádo svých oblaků, že celé město Poitiers leželo pokryto širým lněným pláštěm, strohým rounem, jež záblo do noh, z něhož lezlo za nehty, bodalo v zrak, ale zdi jeho prvního hradebního pásu zaokrouhlovaly se kolem něho jako sádlový polštář, těch několik křížů kostelních, jež pronikaly jako bojovné kníry, bledé nebo hnědé, zdály se nehybnějšími, a veliké vládnoucí ticho vzbuzovalo představu nepřítelů dávno potlačeného, snad zvěčnělého.

Vlk, nos přikládaje k zemi, přičichl k sněhu. Bylo z něho cítiti věci tajemné, jež toliko šelma umí odhadnouti. Po nedotknutém oslepujícím koberci běžely ve stejné výši s malými ledovými vločkami vůně kořeněného masa, zvěřiny pečené, krve prolité v potocích před tam těmi domy, těsta kvasící nebo smažící se v pecích. Hody se strojily pod těmi bílými spoustami, lemovanými černě; kouřové sloupy stoupaly zcela přímo klidným vzduchem s pokojným odde-

chováním, jež mrzne tou měrou, jak vychází z úst velmi teplých. Strojilo se vše hodovati, by se zapomnělo. Budou jisti dnes na vánočního Hod chudí i bohatí, pohané i křesťané k příchodu jakéhosi dítěte, poměrně hubeného, zimomřivého chlapečka nahého, jímž by se náš vlk spokojil v koutě lesa.

Zvíře se obrátilo. Za ním nic se nehýbalo a před ním město, dělajíc se mrtvým, choulilo se čím dál tím více pod své prachové peřiny.

Slunce brzy vyjde. Žádná trubka ještě nezvěstovala zory. Byl věru čas svést bitvu.

Ohromná šelma s pevnými svaly stáhla se a zatkla se na svá kolenní ohbí, ukázala se na ráz v kouli jako šedý veliký jezek. Válejíc se, prohrabujíc se odřývala nakořpatělá péra, trsy švihovců, kytice perlí; drápy chňapaje sníh a rozrýváje jej čumákem, odíval se jím, zasypával se jím, nejspíše, aby se utajil, až bude číhati na člověka, který bude otvírati dveře.

Město Poitiers, obklíčené vysokými skalami, mívalo vzhled lodina na moři sjara, když zelené osení vlnilo se do nedohledna; vlnění to, hřebíčkováné kvítky svých lesů, valilo se lísajíc se k levému boku tohoto korábu, vrhajíc mu divoké vůně, chuť plnou hořkosti ptačích zobů, ostružinníků nebo sosen; ale letošní zimu úvozy, rokle, příkopy, svodnice, vše bylo vrchovato sněhem, hustým sněhem, vyzařujícím růžové ohně k červánkům tohoto vánočního Božího Hodu, a Poitiers neplul již, jeho zamrzlé řeky proplétaly se s jeho cestami, sevřenými v úvalech mezi úseky jeho lesů. Loď zdála se nadobro zakotvena bez stožárů, beze stěžňovů a bez plachet.

Vlk zkoumal, jak a co, s ušima naostřenýma, vzprímenýma, s čumákem do větru, s okem rudnoucím. Hnátí útokem na celé město bylo tak již v povaze šelmy jeho rodu,

zvláště když dobrou chuť div se nezbláznila. Přece však, veden až posud utkvělou myšlenkou, vlk se zastavoval, rozvažoval, měřil vzdálenosti, kuje lest dělal okliky, protože v něm byl vůdce smečky. Kdyby byl sám a sám před velkým městem, znal lidi, by si na nich vyzkoušel zuby. Věděl, že smělost je zastrašuje, a že chytí-li se zvířata rozumu dobrého, mohou se odvážiti všeho, neboť stávají se pak nadpřirozenými vyslanci, jsou více než lidé.

Ostatně náš vlk zajisté sám nechápal pravé srdnatosti, poněvadž když jakási trouba s třeskotem prorvala z nena-dání nad ním vzduch, jeho tělo znova vtáhlo všechny údy tetelící se, i zůstal v šedé kouli, přilepiv se ke skále s očima najednou pohaslýma.

Odkud přicházel tento pronikavý hlas, který třískl v útroby jako kladivo? Všecek zděšen, odvážil se otevřiti jedno oko, vyslal jeho rudý záblesk k nebi. Padalo to velmi s vysoka, s velikého bílého útesu, ovládajícího pláň a loď Poitiersu, nehybnou na svých přezimovacích kotvách. Jakási zeď strmá tureň. Zvíře považovalo to za vrch, za přechnívajících skály; ale byl to kostel. Ani ne tak kostel, tvrz, terassa starobylého římského hradu, kterému vladyčil ještě výše svatý Kříž.

Monastýr svaté Radegundy.

Celou hodinu vlk prodlel jako připlasknutý, drkotaje zuby s tlamou zlostí dokořán, neodvažuje se ani plaziti, ani poskočiti. Nejspíše nějaký lovec se skrýval za těmi hradbami s prakem nebo s otrávenými šípy.

Trubky odpověděly na vážný hlas trouby okřídleným rozletem zvučných písní, hlasy děvčátek puštěných na palouček, potom zavzněla responsoria a zavzněly antifony, žalmy, všechna ostrá hudba strásající své rolničky na hlavu hladového vlka, který, nemoha toho již snést, jal se ukrutně výti.

Nikoliv, místo nebylo dobré, by se odtud zkusil útok.

Vlk spustil se klouzem po svazích rokliny. Padl do močálu pokrytého trním, vyskočil s ledu k břehům protějším, vroubkovaným sněhem, a vydrápal se na druhou stranu. Raději jakékoliv nebezpečí než tento slavnostní hluk, který mu rozdíral i ušní bubínek i břicho. Bylo nezbytno odejít nebo zemřít. Vzhůru! Půjde to!

Dvakrát oběhl kolem města. Žádné dveře se neotvíraly. Co čekal na otvírání, nebylo vidět ani koní, ani chodců, a mráz držel ponocné v budkách opěrných bašt.

A tu ve chvíli, když se krčil u paty zdí, číhaje na zadní branku, vlka znovu zmocnilo se křečové chvění. Iz města zahlaholily trouby, pozdravující hudbu od Svatého Kříže. Svatý Hilarius a Svatý Petr zpívali. A brzy slily se v radostný hluk, v němž tála mrazivá krutost vzdušin. Jako kapky žhoucího olova vážné tóny provrtávaly ledové ticho, a vlna sněhů nemohla již udusit křik nových Vánoc, Vánoc zuřivých, pronikavých, jež rozrážely na všech stranách lhostejnost chmurné zimy. Narodil se! Narodil se! Sláva dítěti Bohu! Jásot vyrážel za zdmi, volání, křiky, smích zvučný a silnější, výpary z pečeného masa šířily se s jitrním plesáním.

Vlk ponenáhlu přivykal. Zvykne se všemu, i náboženskému veselí, když máme hlad. Pěkně se to ohlašovalo. Žádný voják, žádný lovec se neukazoval. Pro slavnost zapomněli na svoje denní zápasy. Nebude se plenit ani lovit v tento den Páně, ale vlci neznají takovýchto příměrů, a jak jen trouby oněmí, vejde, zvroubí dolnější uličky města, kde se setká jistotně s několika prasaty čerstvě rozpáranými, neboť lidé mají v obyčeji zabíjet zvířata ihned, jakmile se přestanou sami vespolek zabíjet.

Branka věže hlídačovy se otevřela a tlustý muž vystrčil hlavu. Byl ještě všecek ospalý, s tvářema rozměklýma, s víčky opuchlýma, s pyskem visícím. Ve svém krátkém koženém kabátci a ve své beranici měl tvář jiného zvířete, ale

méně čistého než šedý vlk, který naň číhal z příkopu, přikrčen v ostružinové houštině, jiskřící jinovatkou.

Muž žakašlal, zabručel jakési latinské pozdravení, pokřížoval se, potom přisedl na práh, by vykonal naléhavou potřebu.

Vlk soustředěn pohlížel přímo nad beranici mužovu. Mezi touto beranicí a klíčem klenbičky byl průchod, aspoň pro velmi mrštné zvíře.

Strašnou spouští svých beder vlk vymrštil se v střelomet. Padl dvěma tlapami na beranici, sploštil muže, zhrdaje jeho zardoušením a větre něco lepšího ve vnitřku tohoto města plného zvěřiny všech srstí, vrhl se svižný a mlčenlivý do podhradních uliček. Tu byli vojáci, děti, jakási žena. Vojáci chopili se svých zbraní, děti se schovávaly za sebe, a když žena se vrhla mezi ně, by tam hledala svého dítěte, spozorovala, že ho tam není. To bylo první Jezulátko, obětované v žertvu druhému. Trouby se znova rozezvučely na dokončenou mše, což vlka rozrušilo. Pustiv svou malou oběť, jejíž tvář byla samá rudá díra plačící krev proudem, vrhl se rozhodně na cestu, vedoucí k portálu Svatého Hilaria. Vojáci ve zbraních pustili se za ním, všechny ženy, kde jaké matky s dětmi v náručích zatarasovaly se ve svých domech, a prodavači, kteří procházejíce se nosili na svých ramenou tlusté pletence uzeného zboží, vzali do zaječích v hrozném nepořádku.

Před hlavní branou Svatého Hilaria přístřešek z prken chránil v této chvíli neblahé biskupa Marovea, pána basiliky. Na výši kamenných stupňů, povlečených hermelínem, zářila jeho postava zlatem a drahými kameny obřadních rouch.

S mitrou na hlavě, s berlou v ruce, pravící žehnaje a rozděljuje eulogia¹, dával dnešního rána Vánočního Hodu

¹ Chleby, svěcené při mši (nikoliv Nejsvětější Svátost).

všem chudým, příšlým ze všech koutů jeho dobrého biskupského města, jemné chleby s jalovcovými zrny a s anýzem, jež téže noci byly namáčeny do svěcené vody, potom pomazány medem. Do vzácných těch koláčů, poněkud lepoucích na prsty, napichány byly kovové penízky nebo medailky. Chudí: neduživí pastevci, potulní vojáci, žebráci všech tříd, zvláště nemocné dívky krhavých očí, ukazující hrozné rány na nadrech, všickni plni vroucnosti, obklopovali svého pastýře; některé z dívek snažily se dotknouti jeho květných štol pestře vyšívaných. Dnešního dne veselosti biskup věnoval se všem jako stránka vytržená z krásného evangelia, obyčejně nepřeložitelného pro bídné. Mluvil jazykem srozumitelným, blahojímavým, a žehnal, žehnal tímž hbitým gestem, a jeho bílé rukávce poletovaly při tom od jednoho k druhému s šumotem hedvábných křídel. Zástup odpovídal: »Radost a zdraví našim pánům svatému Maroveovi, svatému Hilariovi a Bohu Synu! Pokoj našemu Pánu!« Maroveus nebyl ještě světec, neboť uslyšev zvláštní hluk na přístřešku portálovém, jakési škrabání drápů právě nad svou mitrou, ucouvl o krok, zatím co jeho mladší klerikové poděšení skupili se kolem něho s překlopenými koši, neboť všechny koláče již rozdali. Opravdu, nad jeho mitrou na přístřešku zašramotily mohutné a hákovité pazoury.

Vlk, stíhán vojáky, strašným vzmachem právě tam skočil. Mladí klerikové viděli, jak vzduchem letělo ohromné huňaté zvíře, s očima jak řeřavé uhly. Nežádajíce si více na vysvětlenou, odvěkli biskupa s jeho posledním žehnajícím gestem, křičíce, že ďábel se jim zjevil, a zavřeli bránu.

Maroveus nevěda nic o vlku, jal se modlití.

Venku vojáci duli v trubky, tloukli v kotle meči a kopími, zatím co trubači na rohy vystoupili hbitě do věží, by vyburcovali na poplach. Za posvátný šumot nastoupil pekelný

hřmot. Žebráci nařikali, klerikové pěli střídavě žalmy. Ve svém domě Maccon, hrabě poitierský, muž nebojící se ďáblů, svolal všechny své služebníky domnívaje se, že vojsko Guntchrammovo těžíc ze slavnosti útočí na město, i odhrnuv koženou záclonu, ztvrdlou mrazem, prohlížel si náměsti; viděl hlavní portál zavřeného chrámu a zdaleka směšnavý výjev: tlustá šedá kočka skučící a funicí nad hemžící se hromadou chudáků. Což tohohle zvířete lekali se tam ti nuzáci a trhání? Ale ve chvílce tato kočka, teď vzrostlá na psa, slétla jako blesk vprostřed žebráků a odnesla mladého chlapce v tlamě.

— Na vlka! vzkřikl hrabě hlasem velícím.

On a všichni jeho služebníci vyrazili ve shluku. Pán Maccon nařídil honbu. Litoval tuze této únavy v den veselí, ale raději přece bude honiti vlka v městě, než vytrhnouti do pole proti žhářům a plnitelům. Brány v hradbách byly zavřeny, vojáci se rozdělili ve dvě tlupy. Nadháněči, tlukouce do kotlů, by ohlušili zvíře, a otroci ozbrojení oštěpy, kopími, noži, by mu čelili, až se s ním střetnou. Jenže prokletý vlk, potměšilý samotář, jenž přišel, by se bavil na útraty davu, skryl se za sudy, jež navrtávali podél jeho potulky, a tam schroupal pohodlně malou otrokyni z domu hrnčířova, jež vyšla s plným náručím drůbeže. Drůbež i služku stihl osud obou dětí. Vlk tloustl, rostl, kynul vůči-hledě. Když opustil svůj kout, činil na všechny dojem zvířete obrovského. Vláčeje za sebou šarlatové cáry, začernal se na sněhu dosud neposkvřeném dnešního jitra Vánoc jako zhoubné zjevení boží pomsty.

A každý věděl, že boží pomsta v oněch dobách, rozrušených bezbožnými válkami, královskými cizoložstvy a deními vraždami, neprojevovala se nikdy bez důvodu. Nensáz byla leda u volbě.

Starci schoulení v slujích vypravovali si, že o včerejších vigiliích bylo viděti znepokojivé svity, a že hvězdy, ozdobené obrovskými ocasy, putovaly po nebi.¹

Což nepředpověděl jistý kouzelník, bydlící v sousedním lese, že hovada budou padati plyným morem, totiž zachváčena křečemi, léhajice si před jesle? Nebude jinak, než že dnešní Vánoční Hod špatně se skončí. Celé město, tato spousta skal, dřevěných chyší, lepenic a kamenů bez malty, přitisklých k mohutnému chrámu a pevnému sídlu hraběte Maccona, třásl se pověrečnou hrůzou, zatím co vojáci, všechno pleníce dle svého zlého obyčeje, těžili z obecného nepořádku, by se zmocnili mimo běžíce přede všemi zatarasenými dveřmi kusů masa, skopců, prasat, krůt, na zdařbůh zanechaných.

Proběhalo se celé ráno. Vlk ukázal se hned na hradbách, odkudž myslili ho sraziti křemeny; ale on skočil na tu nebo onu skupinu, pochroumal rameno nebo nohu jediným kousnutím. Hned zase vplížil se mezi otepi chrastí, mezi sudy, vedral se do chléva, kde bylo slyšeti souzvuk ztřeštěného bekotu. Všechny děti plakaly a ženy chrly kletby se střech, zařatými pěstmi hrozily vojákům, kteří se těmito nadávkami ještě více dráždili.

Hrabě Maccon v hodinu svého snídání prohlásil, že vlk jistě již jest uondán. Co na něm jest, nebude se již trmáceti planým ježděním. Toto honění ukazovalo sezbytečným. Děti nebyly, díky Bohu, žádnou vzácností v přelidnatém městě Poitiersu! Vymetl náměstí velikým rozmachem svého šaperonu z kančí kůže, vroubeného kohoutími péry, a uchýlil se pod svůj stan, by tam vypil číši horkého vína. Ze svého vikýře, otvírajícího se na kostel, bude pozorovati hru a zataroubí v roh, bude-li toho třeba. Kolem něho služky naří-

¹ Někteří tvrdili též, že viděli nebe v ohni. — ŘEHOŘ TOURSKÝ, Církevní Historie Franků.

kaly, prohlašující, že všechny zvěřiny budou přepečeny. Vystrojil stůl, ale kněžstva marně čekal. Ani biskup, ani jeho kollegium se neukazovali.

Ohlušující vřava davu běhounů teď puštěných s řetězů a domnívajících se, že jsou ve městě dobytém, dávala jim výstrahu. Proč odsouvatí závory dveřeji, když by se naválila dovnitř tlupa zběsilých vojáků! Maroveus, všecek úzkostliv za portálem, slyšel hluk a klení lovců a vážně vrtěl hlavou. Kterýsi klerik hluboce skloněn rozžehl svíci. Když všecken stín jejich kostela vznášel se nad nimi, mladí naivní kněží věřili, že jsou v údolí Josafatu. Zatím Maroveus rozeznával obchvíli zvláštní řev, křiky zvířecí.

— Jaký tvar dle tebe, Landeriku, nepřítel pokolení lidského vzal na sebe, by děsil takto náš lid? otázal se.

Landerik nosil ještě prázdný košík jako štít na prsou. Pozdvihl tvář, buclatou, jaké viděti na starých tolarech anželotech, tvář bytosti bez věku a bez pohlaví.

— Myslel jsem, že vidím medvěda, odpověděl všecek se chvěje hrůzou.

— Já, pane, prohlásil klerik hluboce skloněný, já viděl ďábla v těle a v kostech; měl šlehavý ocas s šedou srstí.

Otočil hlavu k svému biskupu, vosk mu kapal na rukávce. Maroveus odstavil berlu z pozlaceného dřeva, odložil mitru. Byl lysý, neduživé pleti, s nosem dlouhým, rtů jemných, mírně posměšných.

— Neviděl-lis než to, snadno to bylo nějaké zvíře, uniklé z hospodářských dvorů? Husa špatně zařezaná...

Kterýsi klerik vzkřikl nedbaje kněžské uctivosti.

— Husa? Není ani husy, ani slepice, ani kachny, ani páva, který by měl oči takové, jež se mi zjevily mezi prkny přístřešku. Viděl jsem svítiti nad vaší hlavou všechny pekelné ohně!

— Rci my ty, Ebroine, jenž jsi se odvážil podívat se, hovořil dále biskup, jevil se ti tento ďábel mlád nebo stár?

— Nedovedl bych určití jeho věku, ale měl křídla, na to bych přísahal při Svatém Kříži... a tlamu, soptící plameny!

Biskup šeptal, ucho stále maje nastraženo:

— Ocas s šedými chlupy, křídla, rohy, oči svítící, tlamu plivající plameny!... Dobře bude vystoupiti na nejvyšší galerii, bychom si učinili pojem o nebezpečí, jež hrozí lidu... Pojdme, protože jest po mši.

Následován veškerým kněžstvem, biskup nahmatav berlu, jal se vystupovati na basiliku. Jeden za druhým lezli za ním po schodech z hrubě tesaného dřeva. Zdola zazníval zvuk poplašných trub a bouřlivě dul vzhůru. Všechno se spolčilo, by děsilo skoro již mrtvé kleriky. Maroveus zaražen přemýšlel o smutné době.

Tam nahoře na galerii, která obtáčela průčelí, vzduch zčerstvil. Zaplavilo je slunce. Spozorovali jako připiatý k nim světelným mostem monastýr Svatého Kříže, přečnávající basiliku, blizoučkový, že by se ho bylo možno dotknouti ukazováčkem, zavěšený nad jejich hlavami jako nebeské zjevení ve slávě azuru a zlata. A přece nesmírná skála oddělovala klášter od města, ač byl zároveň v Poitiersu i vně hradeb, ale že teď, kdy tato skála byla zavalena sněhem, sametná bělost obepínala všechny její kostrbatiny, měli dojem, že by naň dosáhli, jen kdyby ještě o několik stupňů povystoupili. Biskup nemiloval tohoto kláštera. Přimhouřil víčka, osluňen, sklonil se směrem k náměstí, kde právě před chvílí hemžili se žebráci. Viděl, že jest prázdno. Tu jeho klerikové obrácení k Svatému Kříži zapřisahali stín blažené Radegundy.

— Pro dřevo kříže... odzpěvoval Landerik.

— Pro hřeby ... koktal Ebroin.

— Pro krev Spasitelovu a jeho trnovou korunu, připojoval instinktivně biskup, stržen do prstenců liturgického řetězu.

— Pro přesvatý a převelebný Kříž, ochraň nás, blažená Radegundo.

— Ó matko všech panen z královských rodů, jež ti jsou svěřeny.

— Zažen od nás nebezpečí! zaúpěl Landerik, jehož svíce shasla.

V téže chvíli, kdy celé město těžce oddychovalo hrůzou v přítomnosti zloduchově, uzřeli cosi hezounkého jako nábožný obraz. Jakási žena se ukázala na římských terassách kláštera. Byla oděna bíle a dvě služky ji provázely, jež nesly vlečku jejího roucha. Kráčela zvolna, a jak zakolébala krkem, jakási bledá svatozáře, třpytící se jí kolem hlavy, též se zakolébala. Kdyby byla na ně vzkřikla: Tak se staň, zajisté by ji byli uslyšeli. Ale ona se nestarala o biskupa a jeho basiliku, ani o jeho kleriky, koktající litanie. Šla, ničeho si nevšímajíc. Ba snad ani nevěděla, že jakýsi vlk se potuloval v okolí. Za ní šly, rovněž následovány dvěma otrokyněmi, žena méně jasné silhuety, ozářená nimbem temným, poskvvrňujícím slávu nebe, a abatyše v modrém plášti, velmi důstojná ve svých ozdobách, ač žádná aureola jí neoslavovala, neboť měla kapuci shrnutu, potom všechny řeholnice v slavnostním rouše.

Zatím co poplašná trouba zvučela, co hrabě poitierský, znaven vyčkáváním svého biskupa, dal se obsloužiti již studenou čtvrtkou zvěřiny, a co Maroveus, znaven vzýváním svaté Radegundy, klerikové znaveni strachem, pohlíželi melancholicky na jeptišky, ubírající se do refektáře, dva muži zastavili se u bran města, nemálo se divíce, že je nalézají neprodyšně zavřeny. Měli vzhled prostých pastevců. Jejich otevřené kabátce z kozí kůže, zježené rampouchy, a

jejich holenice, namazazané olejem, svědčily o jejich trvalých pochůzkách lesy; po boku jim sledovala tlupa sedmi psů, statných, ač hubených, mezi nimiž mladá a nádherná bílá psice, která jiskřila na sněhu jako perla na mořské pění. Všechna tato zvířata posadila se v hrdé postoje, očekávající, až jejich páni se dožádají od vrátného průchodu. Ale vrátného tu nebylo.

— Tady jest jakýsi nepořádek, pravil mladší z pastevců svému průvodčímu.

— A ... us! zabručel druhý. Svátek. Mám žízeň!

— Dříve než budeme pít, myslím, že bude dobře ukázati městu záda, prohlásil první.

— A ... og! vyrazil druhý, veliký, nemotorný a pevných svalů. Čpí to vojákem drancovníkem, ale možno se bít.

Řka to, vytrhl nůž z kožené pošvy, vyleštěný užíváním, dobrý čepel, pečlivě po rýhách namaštěný.

— Ragno, vydali bychom v nebezpečí své psy. Sestárlí od své cesty. Pohled na ně. Jsou unaveni.

— Udělá se potvém, Harogu! povzdychl Ragnacairene-schopný chtít něco jiného než čeho si přával jeho přítel.

Od mnoha let oba druhové, hned lovci, hned pastevcí, pobíhali poli a lesy se svými psy, s týmiž psy, které byli jednoho dne dovedli knížeti Chilperikovi, vojevodovi neustrijskému. Dala-li se odplaviti vlnami Marnu mateřská čubka, ubohá Merera, jejich šest manželů vrátilo se přes hory a doly, žerouce jak kde z vlastní honby, čenichající po stopách kroků tohoto pastevce kouzelníka, který je připoutal k svému smutnému osudu tuláka. Přeběhnuvše polovinu království Franků, posetého troskami, vystlaného mrtvolami, prchající před hovadskými výprasky otroků, žištým lichocením vojáků, statečná zvířata obětovala měsíc utikání, by znovu vyhledala oba chudé. Ragnacaire, bývalý otrok z rodiny gallo-římské, který opustil Poitiers,

zůstal bez pána, pásal prasata kláštera Svatého Kříže, nemiluje prasat, ale mnohem více svou svobodu. Harog, dítě nalezené pod dubem v hustém lese, rostl sám a sám jako divoká bylina, a poněvadž znal rozmanitou moc svých sester, prudkých rostlinek, věřili o něm, že jest čarodějem, a velmi se ho báli. Lovil pro stůl hraběte Maccona, jinak pohrdaje tímto pánem, příliš lenivým, by si nalovil sám. Oba společníci bydleli pospolu v jeskyni v lese, na dostřel šípu od abatyšského domu Radegundina. Nemajíce ani obydlí vpravdě lidského, ani jitérka půdy, již by mohli označiti vigýřům, neplatili ani daně, ani nerobotili, a co do služeb okolním pánům jejich neochota byla zřejma. Žili svobodně ve stínu velikého kříže, vztyčeného na římském donžoně opatství, a když stín tohoto kříže se prodlžoval až na písek, vystylající jako koberec jejich hnízdo nutáků, bera na sebe podobu příšerné šibenice, to bývalo jim znamením, že jest čas večere. Ragna rozdělal oheň a Harog rozkrajoval maso. Právě v takovýto večer, když stín kříže jaksi ztěžkal, ubozí hoši žasli, uzřevše jiné stíny, přeludypů! Šest psů za sebou, vyčerpaných, na polo mrtvých hladem a žízni, skoro oněmlých, že příliš vyštěkávali svou naději návratu, svalilo se k nohám Harogovým, zatím co Ragna je počítal svými velikými očima, svhlhlými radostí.

— Ba-os! A-os! Ou-ros! Nereus! Gerbaud! Gombaudo!
... Merera!

Nikoliv. Merera se utopila, ale z jeskyně vymrštil se maličký bílý, štíhlý a jemný přízrak, jiná čubka, vyhlíhala z beder první Merery, totéž zvířátko, jež dcera královská ráčila přikájeti.

Kňučela. Oni vrčeli.

Harog se vrhl mezi svou novou oblíbenkyni a své staré dvořany.

— Zpátky všichni, špinavé pleníno, sebranko z veřejných cest, havěti slaměných pelechů! Kousne-li kdo z vás, rozmačkám bo!

Ragnacaire překvapen roztáhl svůj plášť nad psicí-dítkem.

— Co máš proti našim bratřím? pravil kouleje svýma velikýma dobrýma očima prostého udiveného člověka. Vykonalí svou povinnost! Jsou nám věrní! Já jim zabiju prase.

A šel krokem rozhodným a uloupil selátko z klášterního chléva, by skvěle pohostil *své bratry*. Ah! kdyby byl mohl ukrásti tele Písma!

Sedm psů, méně hubených od této události, již dávno se přihodivší, čekalo tedy před branou poitierskou, až by strážný zatroubením ohlásil, že možno vejíti do svatyně blaženého hodování, ale místo zvuku trouby uslyšeli jakýsi chraplavý, přidušený štěkot, jímž vzníceni vztyčili se na tlapy, zježili srst, zrudli v čumácích.

— Aog! zahučel Ragnacaire s okem náhle svítícím. To páchne zvěřinou!

— To páchne vlkem, ujistil Harog, jehož čelo se svažovalo pod černou páskou jeho vlasů.

Psi vrhli se statečně na branku, která se sama otevřela, protože nikdo nepomyslel zavřít ji na závoru, neboť hlídač byl mrtev.

— Budiž! děl Ragna, budeme lovit dnes v městě!

— U Kříže a jitrocele bolestí! Hle, jak pekelní běžci upalují. Uviděli ho! pravil Harog řehtaje se.

Byl to vítězný vstup do města, na něž uhodilo běda.

Tropilo-li se hodně hluku, nepomyslelo se ani na to, by odehnali vlka, který se zažíral teď do mrtvoly hlídačovy z nedostatku lepší mísy. Tlupa vojáků kasala se naň z konce ulice, a všechny dveře domů zůstávaly zavřeny, za nimiž

ženy, děti, starci křičeli o slitování jak z hrůzy, již v nich vzbuzovala krutá šelma, tak ze strachu před loupeživými pobudy, kteří ji stíhali.

S Harogem a Ragnacairem uspořádala se opravdová honba jako na odív a k zábavě diváků. Hrabě Maccon ze svého vikýře uzřel, jak smečka dobře rozpoltěných tlam rozběhla se a zakousla se do podkolenní vlkova, který neprodleně obrátil zadek svým starým intimním nepřátelům. Ragnacaire podporoval útok, žena se přímo ke kostelu, vyje silněji než jeho bratři.

— A-us! A-us! Fá! us! Gombaud! A-us Aog!

Vyřázel *us* a *og* jako kovářský měch vhání jiskry pod nos lidí, schýlených nad výheň. Harog zase, hvízdaje sykotem rozvzteklého hada, pokoušel se zadržeti svou psici, miláčka, která poletovala skoky ztřeštěné kozy s prava na levo. Srazil zvířata k Ragnovi, aby pálili za kletou šelmou, již příliš číjící svůj konec. Celé město si oddychlo. Tito dva hoši šli na to se svou vrozenou vlohou, a nebylo nikterak třeba diviti se zázraku.

S galerií basiliky Svatého Hilaria biskup oslněný usoudil na zasáhnutí Prozřetelnosti, ale byv lovcem ve svých laických dobách, podívoval se ohni, s jakým tato statečná zvířata běžela za ďáblem. Ostrý zápach stoupal z víru těchto teplých kožichů, jediný zápach, schopný zaseti děs mezi všechny koně krajiny. Tito psi, prozřetelnostní, honili vlka a ne nějakou podobu Satanovu. A co hrabě Maccon? Ten se chopil svého velikého kravského rohu, by mužně napodobil hřmotění Boivry a Clainu, když tak z nenadání večer se rozvodní.

— Toť Harog, pastoušek! Harog, lovec! Harog, kouzelník! vykřikoval s vítěznými posuňky ve směru k basilice.

— Toť pastýř! volal biskup Maroveus, pospíchaje sestoupiti s věže, zatím co jeho klerikové pozdvíhovali rukou k nebi. Nechť se zpívá osvobození! Pastýřik David zase zabije Goliáše!

— Právě zatlačili proklatce pod portál! ujišťoval samovolně dav, jenž se vyrojil s prahů. Toť pastoušek Harog a Ragnacaire jeho druh! Osvobození!

Vlk, který neměl práva asyly, znovu dostihnuv portálu, který znal, nepomyslel na to, aby prorazil dveře. S úsilím svých pokousaných beder vyskočil na přístřešek, neboť zvířata štvaná ztrácejí hlavu, opakují se, a jejich lest bývá jejich hrobem.

Maccon odložil roh usoudiv, že zvíře tímto ubohým návratem k starému chytráctví jest chycena.

Harog vyskočil na ramena Ragnova poslouživ si tak svým ochotným společníkem na způsob krátkého žebře.

— Počkej, děl, nestojí to za to, by se dva namáhali. Vlk se vzdává.

Když Harog zabíjel šelmu, s nohou jednou ve vzduchu, s levou rukou na prknech přístřešku, biskup Maroveus otevřel bránu kostela, uděloval mu požehnání, zatím co jeho klerikové potichu pozpěvovali:

— Pozdraven buď pastoušek David!

— Jmenuju se Harog, odpověděl klidně malý pastevec, otíraje si nůž. A po tváři rozlil se mu úsměv, jehož pýcha usvědčovala ze lži skromnost věty.

— Aog! ječel Ragna, táhna ho do prostřed sboru sedmi psů, kteří štěkali radostí.

Byl vystrojen průvod mladým dobrodruhům až ke stolu pana hraběte.

— Zvu vás, byste lámali chleba u mne, moji přátelé, pravil jim tento ušlechtilý. Právě jste vykonali dobré dílo. Vaše špatné hlavy mají dobré ruce k své službě. Schovám

kůži na památku krásného divadla, které jste mi způsobili.

— Zabil ďábla Goliáše, který se proměnil ve vlka! volalo množství osvobozené ze svých úzkostí, opojené tím, že netřeba již míti strachu.

A otroci s chvátáním přinášeli poháry vonného vína pro tyto nové spoluhodovníky.

Povšimli si, že pastevec Harog, tento nevolník, jemuž bylo dopřáno cti lámati chleba s vojenským pánem, proti obyčejům, jež chtěly tomu, by si kus schoval, nabídl ho svépsici, veliké bílé hltalce, která jej bez okolků schlamstla.

IV

Do kláštera svaté Radegundy
vloudil se ďábel. . .

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Harog hmatal po zdi, aby poznal její vydrobená místa, neboť nebylo mu řečeno, jakým způsobem by vstoupil. Hustá mlha skrývala měsíc, a nebylo viděti o nic lépe u základů tohoto kláštera než v hustém lese; přece však Harog věděl dobře, že vyleze jako ještěrka šplhající v jasném slunci, protože cítil pod svým kabátkem — jehněčí skoro bílý ten kabátec dodával mu vzezření svatého Jana — velmi drahocenný pergamen, který mu přinesl Ragna. Na okamžik postrašen výškou zdi, tyčících se srážně před jeho nadějí, vytáhl vzkaz, všechen žhna horoucností svého srdce, a číchal k němu. Psaní vydechovalo pach kostela, jakousi myrrovou zatuchlinu, smíšenou s prazvláštní vůní hořkého ovoce nebo svěcených větvíček zimostrázových. Poslání to obsahovalo jen tři řádky, ale vyprávělo, jemu jedinému vyprávělo celou historii ženy, která plakala.

Poznav ohmatáním, že tato zeď byla starší než se myslelo, zabodl do ní nožem, stoupl sandálem na tento první příčel a vyhledal díru nad hlavou, do níž by zapustil ruku. Ponenáhlu měsíc se vybavoval z mlhy. Žáby umlkly v příkopech a slavíci v lípách. Veliké ticho vládlo kolem kláš-

tera Radegundina. Harog utajuje dýchání, vystoupil o tři stupně, právě o tolik, co bylo řádků v poslání, tři stupně, učiněné se tři ran, natrhujících starobu zdí, potom ocitl se na jejich hřebenu, a tam namanula se mu větev růžového keře. S pečlivostí, jako člověk zvyklý divokým zaměstnáním, přejel tuto větev hřbetem nože, by sdrhl její hrubé ostny, chopil se jí rukou a nachýlil se na druhou stranu. I spozoroval půdu zcela blízko, neboť zahrady kláštera spočívaly na terase, připíaté k bokům bývalé římské tvrzi. Spustil se, lehce upadl jako zvířata ve skoku, setrval chvíli na čtyřech, vsrkuje vítr.

Nic se nehýbalo, odnikud se nezaskvěl paprsek světélka; celý těžký dům jistě spal v pokoji Páně nebo v tajemství jeho zaklínání. Staré kameny zakrývaly krásnou štěpnici, naplněnou květy jabloní, záhon růží, na nichž nízké větve keřů, zasazených nad nebožtíky, ověnceny byly jasmíny. Smrt se tam jevila samá mladost, samá bujnost, bez jakékoliv jiné péče než její vlastní bláznovství a rozpustilost přicházeť si tak honem pro panny, které nikdy nežily. Veliké klenby kláštera otvíraly se temné v pozadí zahrady jako obludná ústa, vssávající vespolek potulná aromata noci a duše dívek vězenkyň.

Slavík pozdvihl hlasu svého, moduluje zuřivě své výzvy lásky. Harog plíže se od stromu ke stromu, by se dostal na galerii kláštera, napodobil svůj velitelský hvízdot. Teď v jistotách zakoušel radosti lovcovy, šlapaje po hebkém koberci trávy. Nalézal se na stopě své posvátné zvěřiny. Proč by se trásl? Lovil-li na tváři země Boží, lovil k jeho větší slávě, protože se cítil hotov obětovati svůj život jako všechny ty panny, o nichž se říkalo, že příliš záhy odumíraly. Nezdráhal by se přes svou žádost štěstí, přes svou žízn svobody zůstat tu, nehybný, zahalen v květy, by odpykával svůj zločin, a zvláště by ona přišla jednoho rána, když

se jde na mši, pomodlit se na úmysl ubohého pastevce, rozhřešiti ho. Jeho potulný život vytvářel v něm zvláštní svědomí, polo věřícího, polo pohana. Dopouštěl se skoro svatokrádeže, že vnikl do kláštera svatých jeptišek, ale byl by rád složil svoje dobrodružství pod ochranu blažené patronky kláštera. Ah! jak jistě plakala očekávajíc ho, smutná ta kněžna, ona, která čekala tolik let těsného uzavření a tuhé kázně? Jaké pokání pro tuto bytost krásnou, tuto sladkou mučednici ctižádostí strašné macechy?

Když vešel pod klenbu galerie, oblil ho veliký chlad a měl chuť couvnouti. Jakási žena dívala se ze stínu, jak přichází; zastavil se, hněta rukojeť svého nože. Za ním měsíční jasností dýmala celá zahrada jako modrým kadidlem. Před sebou rozeznával matně bílou jakousi postavu, která se podobala mlze, ale mlze zlatisté, pod níž by prosvítala i hvězda, oblá a bledá, s čelem ovinutým královskou páskou. Snad odtud všechna světla noci vycházela. A přece tato žena zůstávala tolik zahalena nocí! Tato žena byla Hildeswinda-Bazina, dcera Chilperikova, panujícího krále, a Audovery, zákonné královny, zabitě Fredegundou souložnicí.

Harog, všecek jat obdivem a závratí, poklekl, sepial ruce. Viděl ji jako vidáme ve svém duchu světici, které zaslibujeme svou vroucnost a lásku.

Bazina postoupila do předu, vlekouc za sebou roucha a závoje, jimž jako by nebylo konce.

— To's ty, Harogu, pravila, bijce vlků? Její hlas zvonil jasně škádliv.

— Jsem to já, zašeptal pastevec, a přišel jsem, bych ti sloužil, Bazino.

— Tys četl moje posláni, Harogu?

Zavrtěl mírně hlavou.

Harog pozdvihl oči, probíraje se zvolna ze své extase.

— Neumím čísti latiny, aniž jaké jiné písmo, odpověděl. Ten, který mi odevzdal tvé posláni, nemohl mi nic vysvětliti, ale jsem tu, protože od dlouhé doby moje oči jsou obráceny k tvému vězení.

— Toť veliké štěstí, že se našel ten pergamen, Harogu. Vrať mi jej, neboť číhá z něho smrt zrádci.

— Nebojím se smrti. Nejsem zrádce. Svě štěstí uchráním si, Bazino, s tvým listem.

Proč o něm pochybovala?

Pod svým lněným rouchem byla vzpřímena a štíhla, napiata jako svíce, se znepokojující tváří jednoho z těch andělů mládců, jež kněží malovali na svých kostelních obrazech, jak dují v troubu k poslednímu soudu. Neměla tváře pravější než tvář nějaké voskové sošky. Zbavena své dlouhé kštiny kněžny, korunovala se krátkými a hustě zkadeřenými prstenci. Zlatá páska protínala jí čelo, podvazující dva náborny čupřin po obou spáncích, podobné dvěma huňatým boltcům lvíce. Krk měla holý, vystupující bělejší z výstřižku její bílé tuniky. V širokosti poletujících rukávců její ručky zdály se stále dětskými, poněkud hubeny. Zachovávala svůj ztuhlý postoj, nechtějíc se k němu schýliti leč s dobrým vědomím.

— Vrať mi mé písmo, Harogu. Jsem dcera královská, víš to, ty, který nečteš nic z věcí učených. Umíš příliš věci! Jsem tady nešťastna. Povolala jsem tě, bych ti vypověděla všechny svoje muky. Co můžeš pro mne, ty, který jsi mne zavedl kdysi až do tohoto domu, kde mi odpírají uctivosti, povinné mému rodu?

Podupla nohou na dlaždice kláštera, skoro růžová při svitu luny. Harog, všecek se chvěje chabě zadržovaným hněvem — neměl nikterak v obyčeji přemáhati se, jsa velmi svobodným tulákem lesů — odpověděl jí stoje:

— Nebudu znáti od nynějška než to, čemu mne budeš chtít naučiti. Jenom, nic se nebojíš abatyše? A jest to modlitba, co probouzí dívky v tomto klášteře před matutinami?

Bazina, ruce majíc spuštěny podél své řízy, nehýbala se. Napínala krk, naslouchajíc zvláštnímu chrustotu myši, hloďající ve stínu.

— Abatyše nemůže nás viděti na této straně terassy a zdi jsou příliš vysoký, by někdo po nich vylezl. Slyšela jsem, tuším, poustevníci, nic jiného. Jsi v bezpečí, Harogu. Netřes se.

Přese vše jakýsi mrazík přeběhl po zádech bijící vlků. Bylo to na jaře. Libý vánek lásky vlnil se ve větvích lesů dnem i nocí. Odkud to, že v těchto místech temnoty žena a muž se sjednocovali v naslouchání šramotu myši? Vzpomínal si matně na knížecí dívku, vezenou na voze, taženém bílými voly. Jak to bylo dávno, tato událost, jak přece trpěl touto pohádkou staré čarodějky, předoucí kužel! Od mnoha jar nesl ve svých prsou nezdravou páru, která nadýmala jeho srdce neužitečnými vzdechy. Poněvadž zkoumal moc bylin, věděl, čeho bylo třeba činiti, ale nečinil toho. A teď, když přišla hodina léčby, nebude se zabývatí touto škraňující myší...

— Bazino, pravil velmi tiše, vystoupil jsem po zdi galerií. Nemohl jsem vejíti branami ani klášterem, tím méně kapli abatyšinou. Jakou to poustevnici chceš abych osvobodil?

Bazina se zasmála lehounkým dětským smíchem.

— Neslyšel jsi o naší poustevnici, o té, která nemá již viděti slunce? Ani svým nožem, probodávajícím vlka, nedovedl bys proraziti zdi její odloučenosti, Harogu. Podej mi ruku... Oh! Jak jsi vřelý! Tys šťasten, že žiješ, pastýříčku! Pojď!

Harog se nechal vésti, neodvažuje se vzdátí zcela této nové radosti, že znovu poznává jaro v hlase ženy. Sníl. Měkká tráva dusila jejich kroky, měsíc něžně hladil zahradu a lil mléko na jejich čela, ale jakási chuť myrrhová, chuť hořkého nebo svěceného plodu dráždila ještě rty mladého lovce... Tato zahrada zdála se mu plna osidel, pod větvemi růží skrývaly se sklopce, jámy, v nichž čekal ho snad nějaký oštěp dobře naostřený, na nějž co nevidět upadne, pohružuje si jej až do srdce. Byl by měl raději lesy, velmi chmurné lesy s jejich jistějšími dobrodružstvími. Nebojí se tam žádné šelmy, když má svůj nůž po boku, ale tady v zahradě, kde živé dívky se procházely, jen aby vláčely své okovy, v tomto sadě-hřbitově, kde ovoce zrál, by padalo shnilé na žuby mrtvých! Nikoliv! Nebyl pranic v jistotě.

Před kameny římské terassy, na zatáčce, kudy chodívaly jeptišky, by se odebraly do refektáře, Bazina ho zastavila. Na tomto místě cement jistě byl odkopán motykou. Jistě tam vyryly díru, potom ji zase ucpaly hrubou směsí křemenů a jílu. Ve výšce muže zbývala štěrbina: právě tolik místa, co by se spustil kus chleba.

— Poslyš, Harogu, naši zazděnou, která se modlí za všechny hříšníky světa.

Harog, s vlasy splenými na spáncích, ucouvl.

— Oh, Bazino, děl ve vášnivém výkřiku, ty... ty.... v tomto hrobě!

A neviděl než ji na kolenou na dně této vyzděné dutiny, ji, mředlenou jako ptáka v těžkých čelistech nějaké obludy, ji, trestanou za to, že se jí zachtělo vzduchu, slunce, všech palem lesa nebo všech klenotů královny. Můj Bože! To nebyly již pohádky stařenek, předoucích na kolovrátku! Zazdívaly jeptišky, které se snažily utéci, trestaly je ukrutněji než vražedníky.

— A abatyše Leubovera nikdy jí neodpustí? otázal se volný bijce vlků zděšen.

Bazina zavrtěla hlavou, zlatá páska, jež podvazovala rusé náběrky čupřin jejích krátkých vlasů, zableskotala.

— Tato jeptiška sama si onaznačila pokání, Harogu. Dala se vytáhnouti provazy na témže místě, kudy unikla za času naší Paní Radegundy. Uznala své poblouzení v plné kapitole, s konopím na krku, držícrozzatu tlustou svíci. Žádala Boha a svých představených, by jí odpustili, protože dala špatný příklad.¹

— Co učinila, Bazino?

Skočila se zdi.

— A kam chtěla jíti?

— Nevím.

— Kdo jest? Dcera vojevodova nebo žebračka?

— Nezná svých rodičů.

— Její jméno?

— Nemá již jména.

Zatím co vyměňovali tato slova, slyšeli zřetelněji drobounké hlodání krysy. Harog, přiblíživ se ke zdi, postřehoval nejasná latinská slova, pronášená stejným mlaskáním jazyka; bez přízvuku a bez oddechu poustevnice mluvila jako v nějaké dřimotě. Kolik let již trvalo toto mučení? Ani světla, ani tepla v zimě, ani svěžího vzduchu v létě. Žádná péče jejích družek, ani nových šatů, ani ošetření, ani léků jejím nemocem. Nenaříkala si, neplakala, modlila

¹ Potom dala se vytáhnouti do svého kláštera po provazích na témže místě, kudy byla skočila, a chtěla, by ji abatyše zavřela do tajné cely: „Poněvadž jsem tuze zhřešila proti Pánu a proti své paní Radegundě, chci, pravila, zbavit se obcování s celou kongregací a káti se ze svých chyb, neboť vím, že Pán jest milosrdný a že odpouští hříchům těm, kteří se z nich vyznávají.“ I vystoupila do své cely. — ŘEHOŘ TOURSKÝ, *Cirkevní Historie Franků*, XI., XL.

ve z hloubky ustavičné noci, očekávajíc svého vezdejšího chleba, který jí vsouvaly štěrbínou.

— Můžeme zůstat tady, pravila Bazina, sedajíc si na mechovou lavičku a opřevši se zády o zeď, poustevnice se nebude námi znepokojovali. Ničím se nezabývá leda svou spásou. Pastoušku, nelekej se toho, co uvidíš v klášteře Radegundině. Dlužno se káti, bychom dosáhli ráje, kde každá znovu dojdeme své rodové hodnosti. A jsme-li hříšnice, nikdo po Bohu nemá práva souditi nás. Jsi dobrý křesťan, Harogu?

Harog hledal její rukupod dlouhým poletujícím rukávem. Ztrativ ji, chtěl jí znovu dobýti, i vynaložil na to všelikou obezřelost a lest lovce lapajícího přeútlé zvířátko. Když ji chytil, zakoušel mučivého dojmu, že se stává ponenáhlu obludou, škrtící ptáče. Bazina nechala ho loviti, vzpřímena a napjatě opřena o tuto neúprosnou zeď. Zachovávala svůj vzhled voskové figuriny, děfátka z bělostné sloně se zřítelnicemi karbunkulovými. Neměla závoje ani náhrdelníku, a její tunika, vystřižená pod krkem do čtverce, zdobila se zlatým prýmkem, z něhož se linul na její kůži bledý měsíční odlesk; měla stále tajemnou fysionomii anděla mládce.

— Jsem křesťanem, bych ti sloužil, Bazino, zamumlal hlasem temným. Neodvažuje se sednouti si po bok dívky z krve královské, poklekl si do jejích rouch.

— Bazino, zaúpěl, nemáš strachu ze své abatyše?

— Leubovéra jest skoro neduživá a nepečuje leda o své zchromlé údy. Zvíš později mnoho věcí, které tě poučí o abatyších. Tady my poroučíme, Chrodielda a já. Chrodielda, moje sestřenice, jest opravdu dcera nebožtíka krále Chariberta a Ingoberby, a prosím, bys mi věřil. V refektáři máme přednost před abatyší a jejími jeptiškami, ale v kostele nám odňaly naše polštářky. Trpíme tisícero muk, neboť nemají uctivosti, jakou jsou povinny našim rodinám.

A přece abatyše, tak lakomá k nám, opovážila se ušítí svatební šaty *své neteři z hedvábného oltářního prostěradla*, ba odloupala i zlaté lístky, by jí je pověsila na krk! Věřil bys, že Bazina, kněžna neustrijská, nemá leč dvě tunik a že mi odepřely prýmek, bych si olemovala šaty k Vánocům? Nedostáváme obilí, jíme častěji sušené kaštany než pečené husy! A víno jest tak smíšeno s vodou, že náš kněz odpírá sloužití mši, dokud ho neochutná (Zastavila se utírajíc si oči jedním svým rukávem.) Ah! kdybychom měly koně a ozbrojence...

Harog s čelem pozdvíženým, drže její ruku zajatu, patřil na ni v zbožňování. Co povídala, toho neslyšel. Ani již neslyšel monotonních modliteb poustevnice, chrustající ze stínu za nimi. Neslyšel nic, nic než vanutí mocné lásky, balsamické oddýchování jara, ohýbající větve růžových keřů jako oblé paže až k bujícím travinám.

Ukořistil i druhou její ruku, nachyluje mladou dívku k sobě.

— A kdyby Harog, bijce vlků, odnesl ovci přes zdi? Co bys tomu řekla, ty, tak bílá?

Dlouhá léta samoty připravovala ho na tuto hodinu láskání. Nežádal si zajisté surově s ní nakládati, ale bylo třeba předejít si jí, dosíci jí z její dobré vůle. Byla učiněna ženou násilím, byl by ji učinil svou ženou něžností, byť měl sám z toho umřítí milostnou netrpělivostí.

— Řekla bych... že jsi špatný křesťan, Harogu.

Jako by se ptáče podráždilo, zasmála se zlým drobným smíchem.

— Slyš tedy naši poustevnici, místo abys svítil vlčíma očima, klamavý pastevče! Povídá se, že prorokuje za měsíčních nocí!

Jako když voda pramene odkapuje mezi dvěma skalami, hlas zazdžené odříkával litanie. Řinul se monotonní

pronikavý, nelidský, a při každém vzývání jako by čekala na odpověď, zda nějaký chór neviditelných cherubínů nezamává křídly, by ji schválil.

Harog sestoupil na zemi cítě, jak ho chladný vítr lehce ovanul. Byl mlád a silen, ale poněvadž byl přístupen domům jako člověk a nikoliv ctnostný jako anděl, jeho vlasy vlhly a slepovaly se mu úzkostným potem. Jeho bledý obličej, přetvořený štěstím, zachmuřil se chýle se k půdě, prošedivělé plísňemi náhrobních kamenů, jeho žárné zřítelnice ztemněly zatáhnuvše se jakousi záparou, vše naň prudce dotíralo, neboť míval plachá vzrušení lovce; i přetrhl jakousi lianu, která zavadila o jeho nahé nohy v kožených řemínkách. Nejspíše se tam plazil had. Nemiloval těchto zvířat, jejichž hvizdavý sykot vzteklosti přece tak dobře napodoboval.

— Bazino, dej si pozor na užovky, které lezou z hrobů. Jejich uštknutí jsou jedovata, ač nemají do čeho kousati. Chceš mne následovati? Chceš svobodu? V zahradách mojich země nepožírá mrtvol a kameny se nepřiklopují na těla živá.

— Svobodu? opakovala Bazina.

Ona, učená kněžna, která uměla všechna zaklínání Církve a malovala tak zručně své rozkazy na pergameny, ona neznala pravé hodnoty tohoto slova.

Užívala všech volných chvil svého řeholního zajetí k dětinským pŭtkám o přední místo. Zda měla ustoupiti abatyši v refektáři nebo v kapli? Bude-li míti polštářky pro svá královská kolena nebo přimísí-li se svým slavnostním postojem k pokornému padání na tvář svých sester menší hodnosti? Chrodielda, její sestřenice, ještě nepokojnější, rozdmýchovala vzpoury proti abatyši Leubovéře, říkají, že jejich celly mají příliš nízké klenby, a že jejich truhlice byly podrobovány zahanbuující prohlídce vyzvědaček,

slídících po tajných pergamenech nebo kouzelných talismanech. Svoboda! Bylo to právo sednouti si za stůl hodně před abatyší? Byla to okrasa, které jí odpíraly na její sukně k Vánocům? Svoboda? Bylo možno nadíti se, že jí bude vrácena koruna nebo její panenství mocí tohoto slovíčka? Netoužila již po světě pro krásu jeho jara a půvab dětinných kolovodů na nových trávníkách. Nebyla již dítětem. Stín klášterních chodeb pro tolik zim roztáhl nad ní hustší závoj než závoj jeptišek, a uchovávala-li obyčej nésti vysoko čelo, bez zohyzďující příčesky, přespokoření svých ostříhaných vlasů lpěla na této tenké pásce, která jí ovinovala čelo zlatým znamením, jako by byla lpěla na odznaku svého nevolnictví ubohá otrokyně, neschopná jíti nad meze svého navyklého denního shonu.

Vzrušující zjevy se dály v jejím klášteře, jichž nijak nepochopí tento nepatrný honec zvířat. Kromě tajemství pravého náboženství znala i tajemství pohanstva, neboť křesťanský klášter, vystavený na základech římské pevnosti, skrýval vzácné poklady, jejichž původu ani abatyše Leubovéra, sama málo náchylná k světským studiím, neznala. Právě z všech těchto důvodů Bazina smávala se často bizarním smíchem, a nebála se ničeho, ani svých představených, ani smělostí lásky.

— Svoboda? šeptala. Pro mne a též pro mou sestřenici Chrodieltu, které jsem slíbila spojenectví? Též pro Markofěnu, Helsvinthu, Famerolfu. Nemohu zapomenouti, že Nanthilda mne vyléčila z horečky, a přála bych si připoutati k sobě Vizigardu, vrátnou, jejíž ramena jsou rozežrána prашivinou, z prosakování její celly. Též pro malou Izii, která jest novickou a pláče při každé bohoslužbě, neboť má utlákolena... Ah! pastevče! Jaké stádo, bys ho hájil proti vlkům! Potřebovali bychom ozbrojenců, mnoha ozbrojenců, koní...

Povstala, všecka hořic vnitřním ohněm; její tvář anděská svítila válečným viděním, udeřila pěstí do zdi poustevnice:

— Ozbrojence, koně! Slyšíš, moje sestro? Abatyše Leubovéra na tvoje místo!

Skoro křičela to svým jasným hlasem, zvučným jako hlas stříbrné surmovky.

Poustevnice neodpověděla. Snad spala. Nikoliv. Huhla-la dále svou modlitbu, tišším, hlubším hlasem, jako v útrobách země.

Harog oslňoval se velikou tou lilií, která se rozvíjela pro něho v této podivuhodné jarní noci. Odpověděl, tiskna ohebné zápěstí mladé dívky.

— Všem holubicím z holubníku Radegundina dopomůžeme k vzletění. Zavazujeme se k tomu přísahou, a nechť Svatý-Kříž nám odpustí, ale tebe bych uchoval pro svou klec, kdybys si přála jednoho večera vrkati píseň lásky. Hodně let čekám! Nejsem již pastoušek. Jsem Harog, bijce vlků...

— A já jsem stále Bazina, dcera Chilperikova, krále vládnoucího! přerušila ho podrážděna. Zapomněl si to, běháčku lesů! K svým psům! K svým psům! Nestydiš se?

Zatloukla znova na zeď, zachváčena náhlým hněvem dítky. To nebyla uražená kněžna, ale mnohem lépe otrokyně, bouřící se, protože posléze odkryla svého pána v chybě.

— Ty bys se tedy neoddala služebníkoví, který by uměl hájiti tvého tajemství, zlá stvůro Boží! koktal mladý muž, jehož hnědé kníry ježily se pověrečnou hrůzou.

Podruhé ho posílala k jeho psům, pohrdajíc věrným darem jeho osoby.

— Nedala bych se ani synu královu¹, nenávidím všech

¹ Chilperik chtěl poslati do Španěl druhou dceru, kterou měl s Audoverou a kterou zavřel do kláštera poitierského, ale tato odešla, zvláště zbraňová-

mužů, nechci lásky, chci válku, brumlala hezká ta šelma, zarývají své nehty do rukou lovcových.

Bylo slyšeti hmyzí bzukot. Poustevnice se probouzela, navazovala znovu řetěz litaní.

— Mlč! Privábíš abatyši, vydechl stiskaje zuby. Přejíš si, bych byl shozen s těchto zdí do roklin poitierských? Proč Ragnacairovi, pasáku prasat, bylo uloženo poslání? Zapomínáš, že jednoho dne Ragna, vyřezáváje kopřivy na okružnícestičce, našel pergamen, omotaný zlatou páskou? Ragna neumí čísti latiny více než já, ale ví dobře, že není tu než jedna dcera vojevodova. Chrodielidy neznáme. Náš biskup, pán Maroveus, tvrdí, že jest tvou sestřenicí, toť možno. Neznáme než tebe a nebudeme sloužiti než tobě. S kým tedy chceš válčiti? (Dodal tlumeněji v chraptivém vzlykotu.) Válčiti? Vojáky? Vzpomínáš si na vojáky svého otce, Bazino? Na toho, jehož jsi poznamenala kousnutím do krku? Ah! Chceš-li ozbrojenců a koní, bys toho šla zabít... netřeba takové námahy, stačím na to sám dobře!

Mladá dívka hleděla upřeně na lunu. Zázrak! Bijcům vlků možno plakati. Vybuchla v pronikavý smích, neboť ona nemohla již leč se smáti.

— Válka... toť láska, Harogu! Přála bych si viděti téci krev podél zdí, potoky krve. A my oba byli bychom na krásných bílých koních, jejichž náprsníky a zadky by byly pošity velikými červenými půlměsíčky. Krev... plameny, krásné plameny a v nich děti, jež se svíjejí volajíce své matky. (Usmívala se, sladčeji uštěpačná.) Láska, toť válka, pastýřičku! Snila jsem o tobě jedné jarní noci zcela podobné této noci, Harogu, halil jsi mne do kůže z vlka, z u-

ním blažené Radegundy, která pravila: »Nesluší se, aby mladá dívka, zasvěcená Kristu, vracela se k časným rozkoším.« — ŘEHOŘ TOURSKÝ, *Církevní Historie Franků*, VI., XXXIV.

krutného vlka, kterého jsi zardousil na Boží Hod, a celé moje bílé tělo zrudlo v purpur. Snila jsem o tobě...

Harog ovinul ji svýma pažema, chvěje se hrůzou.

— Kletba na mou hlavu, Bazino, že jsem v tobě vzbudil tyto vzpomínky! Láska není válka, a kdo rdousí vlky, umějí ctít bláznivé kozičky. Rozkazuj po svém! Uposlechnu tě, ale nemluv takto. Nejsi než žena!

Odmlčeli se, oči nořice v oči.

— Přijdeš zase, nedbaje výšky zdi? otázala se Bazina.

— Noc jak noc, chceš-li.

— A najdeš nám ozbrojené společníky?

— Neznám tvého úmyslu. Známu muže, kteří nejsou ani vojáky, ani otroky... muže velmi srdnaté k své zábavě.

— Bylo by třeba koní.

— Dostanu je.

V té chvíli, jak ústa hochova přilnula k ústům dívky — tak totiž z blízka hovořili — poustevnice odzpěvovala žalmy z kamenných hlubin:

— Osvoboď ducha jeho z místa bolesti. Dej mu okusiti prvních radostí života věčného.

— Ah! u mé psice Merery, vzkřikl lovec bez sebe, ať zmlkne tato jeptiška. Sešílím z tohoto rokotu modliteb! Neslyšíš, že nám odřikává modlitbu umírajících? Což máme chuť zemřít?

Bazina vážně děla:

— Jsme v domě Božím. My, dívky Boží, pomýšlíme jen na svou spásu. Ale hle, kohout již zpívá k zori a brzy začne se officium. Ať už jdeš, pastoušku, jenž nemyslíš než na lásku.

— Ještě chvilku, Bazino, prosil snažně ubohý Harog, naplněn náhlou hořkostí. Moje srdce bije příliš rychle. Dusím se a bojím se, že si polámu kosti přeskakuje zeď.

Zachycuje se jejího šatu, dodal :

— Dej mi zástavu, kousek svého závoje, poutko ze sandálu. Budu teď velmi sám na zemi, kde ty nebudeš.

— Máš můj list.

— Vezmi si jej. Pálí mne. Oh, ty jeptišky, které mluví o smrti, když noc jest tak sladka! Bazino, co chceš udělati z mého těla, když jsi mi odňala srdce z hrudi? Kterak budu choditi po stezkách lesů, když oči moje navždy jsou oslepeny zlým světlem tvých očí? Bazino, miluješ květy, máš ráda med? Chceš doupnáký, by rozveselovali tvou cellu? Jsou nachové jahody u pramenů. Jakou věc ti budu moci nabídnouti já, bídný lovec, jímž ty pohrdáš? Žádal jsem si toužebně tolik let této hodinky radosti, a již pomíjí nezanechávajíc mi než chuť soli v ústech. Nebudeš se mnou míti soucitu? Církev učí milosrdenství, Bazino.

— Jsi syn královský? dobírala si ho mladá dívka.

— Byl synem královským voják, který tě užil? zvolal surově Harog, vyskočiv proti ní.

Strpěla jeho blýskající pohled s očima klidnýma. Zpozoroval však při světle rodící se zory, že zružověla barvou andílků na obrazech a že nehty roztrhávala s velikým úsilím svůj pergamen.

— Podlehla jsem zákonu vítěze. Pokusím se i já o vítězství, odvětila hrdě. Tys špatný křesťan, Harogu. Chuť hříchu poskvřňuje tvůj jazyk.

— A což učiním-li s tebou, jak onen voják, s tebou, hříšnicí? Jsi panna, bys mi takto mluvila?

Rozesmála se znovu zvláštním zvukem.

— Ty bys se příliš bál ublížiti mi! Tys jenom pastevec... bijce vlků! Odejdi. Zůstaneš-li tady, bys se pokusil o nějaké násilí, zazdí mne za živa do mé celly. (Ustoupila o krok, vhodila mu do obličeje zlatou pásku, jež ovinovala její list.)

A neuvidíš mne již nikdy svýma očima, již osleplýma světlem mých očí!

— Čeho ode mne požaduješ? Řekneš to aspoň, dívko všech pekel? Což sluší řeholnici, dbající své spásy, pobýti noc ve společnosti muže pastevce nebo bijce vlků!

— Žádám tě, bys nám opatřil ozbrojence a koně.

— Zavolala jsi mne jen pro to?

— Jen pro to.

Máchl pěsti, potom zavřel oči. Cítil věru, jak krev mu tekla z jeho horoucích zřítelnic. Což vymrštila naň šíp s onou zlatou páskou? Zapálil se naráz vzduch jako pod šlehem bouře a oslepil ho právě blesk?

— Sbohem, Bazino, zvolal, opilý hněvem, odcházím naučit se sváděti bitvy. Jsi velmi krásna, ale budu silnější a uvidím tě plakati. U mé psice Merery, přísahám ti to!

Běžel ke zdi terassy, vyšvihl se na slemeno hbitým vzmachem štvané šelmy. Držel v zubech zlatou pásku, která ho ještě k ní poutala.

Nechtěl ztratiti této zástavy jejich nové úmluvy, ale nestal by se jejím spoluvinníkem, kdyby nedoufal těžiti tím jistěji z výhod jejího bláznovství. Bezbožnice, i ona plakati bude, až vypláče všechnu krev svého srdce, a potom...

Potom si vzpoměl, že zeď jest vysoká.

— Spadnu, pravil si, chvěje se na jitrním větře. Spadnu-li, abatyše Leubovéra usoudí, že některá z jeptišek jejich pozbyla cti... Bazina bude zazděna za živa do hradeb. Vzduch jejich zahrad mne otrávil. Jistě jsem stoupl na hada! Nohy mám těžké a motá se mi hlava. Nevrátím se tak brzy sem, kde házejí kouzla na člověka.

Schýlil se naposledy ke klášteru. Bazina se vzdalovala, odvanula podél oblouků chodby jako lehká pára, rozplynula se jako mlha táhnoucí se za lunou.

— Živá zeď! opakoval si skrývaje zlatou pásku pod svou tuniku. Ah! Svatá Radegundo, slituj se, ty, která znáš lépe než já duši svých služebnic! Není-liž tato čistší než jasnost jitra? Já se dopouštím viny ve tvém domě, naše paní, a já zasluhuju pokání.

Harog nabyl své obyčejné svižnosti před přirozeným nebezpečím sestupu. Před úzkostí pohroužení svůj zrak do propastí očí Bazininých dával přednost závratí s výše terrassy. Všecky jeho nervy lovce vzpruženy nastřažily se, i spouštěl se, přidržoval se zuby nehty, zachycoval se, jak se mu namanuly, výmolů a výčnělků nebo chomáčův ostružinníků, nahmatávaje nohou ony tři rány zdi, zatajuje dech, když se koulely vydrobené křeménky. Odnášel s sebou prohlášení války místo slibu lásky, ale zachraňoval dceru Chilperikovu od krutosti abatyšiných. Pomýšlel vážně znásilnit ji? Nikoliv. Báł se jen na to pomyslit a to ho hnalo, jako by utíkal před samým Satanem. Nový cit právě rozpuchel v duši až dosud velmi temné. V této jarní zori rozbřeskovaly snad první úsvity ideálu, který později osvětlí šílenými vděky a dětinskými pověrami všecku aristokracii národa.

Pastýřové odhalili strašný a rozkošný svět hvězd. A tuto zase pastýř vykonává hrdinský čin ke cti urozené paní, protože pastýřové byli vždy básníky. Ale Harog nerozuměl pranic svému dobrodružství, leda že se objevil zároveň nešťastným i hrdým svým neštěstím. Náhlá žízeň zápasů zmocňovala se jeho přirozenosti, obyčejně opatrné. Chtěl se bít. S kým a proč? Na tom mu málo záleželo. Bít se pro zábavu z nezdolné žádosti, by podivem naplnil ženu. Poněvadž nebyl synem královským, bylo třeba, by dosvědčil svou chrabrost jinak než kožemi vlků. Půjde a vyhledá ozbrojence, koně, utvoří si malé vojsko, bez routierů námezdých, totiž že tito ozbrojenci nebyli by *žoldnéři*,

sloužili by pro věc svobodnou, z pouhé potřeby, jež má jisté osobnosti k tomu, by se klály oštěpy a vyrážely v křiky. Věděl, kde dřímají ještě tito nespokojenci všech tříd. Takového jednoho jitra půjde a probudí je z jejich dlouhého spánku. I když nemá žádného jmění, Harog uměl přece pronášeti slova, která svádějí a vábí. Navnadí muže, zajme koně s přísliby slávy, jen a jen zvuky rtů. Vždy bývají chvíle, v nichž tvorové Boží následují někoho, kdo jim zahvízdá neznámý nápěv, a Harog již zpozoroval, že ostrý zvuk jistých trubek hnal k neužitečným odvážlivostem...

Ze všech koutů kláštera kohouti zpívali vítězství dne, vyzváněli matutina. Nad Poitiersem šedé mlhy se rozptýlovaly v peří holubí. Z jeho lesů vystupovala ostrá vůně chvějících se stromů, provlhlých polibky noci. Z jeho řek, unášejících na svých vlnkách růměnné odlesky, jako by se řinuly ručeje růží. V místě, kde spojovaly se Boivra a Clain, podobny dvěma krásným pažím vil, křížících se nad svým kouzelnickým dílem, trsy jisker vycházely v mnohonásobných železech kopí. A podél cest, točených jako stříbrná lassa kolem skal, které svíraly město, bučely ryšavé krávy.

Harog, sestoupiv s teras římské pevnosti, cítil se naprosto sám v krajině. Červánky nítily se nad ním osamělým jako hrozba, prožehující nebenachovými velikými paprsky, roztahujícími se k obrazu prstů nějaké krvavé ruky. Mladý muž pozoroval svoje ruce, které byly rudy, neboť hrozně je utrýznil mezi ostrými kameny a ostny ostružinníků. Bitva se počínala; válka pro lásku k *paní*! K ženě dvojnásob posvátné, dceři Kristově a dceři královské. Cítil se velmi sám, ale nadán tajemnou silou. Panoval nad královstvím chimér, vytvořených jeho starodávnými, dlouho trvajícimi rozjímáními mlčenlivého pastevence a jeho novými nadějemi lovcovými. Viděl zářiti vlastní svou pýchu v purpuru slunce.

Bude zabíjeti, bude zabit, ale bude milován pro svou udatnost.

A malý barbar, velmi bledý pod svým beránčím rounem — takový Jan Předchůdce — jal se odpovídati radostně na křik klášterních kohoutů vztyčuje hlavu, vysílaje z očí oheň, s tváří k východu, zpívaje jasněji a směleji než všichni kohouti Gallie.

V

Žádná překážka nás nezastaví,
dokud nepřijdeme před krále.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Plochou své dlaně velebná matka Leubovéra pokoušela se rozvinouti a položití rovně na stůl veliký velín, velmi žlutý, poněkud zplesnivělý, který nemoudře zavřely do vlhké truhlice, a pokašlávajíc, by počala, zajišťovala si hlas, by vážila důstojně svá slova. Pergamen zkrucuje se bil ji do tváří. Řeklo by se, mávající křídlo jakéhosi zlého ptáka, některého z těch dravců, jehož není nikdy dobře chováti v zajetí. Byl to onen vzácný pergamen, psaný kdysi blažené paní Radegundě, list ctných biskupů Eufroonia, Pretextata, Germana, Felixa, Domitiana, Viktoria a Domnola.

Před svou abatýší, sedící za stolem, za nímž předcítávala, hrubým to dubovým špalkem bez jakékoliv ozdoby, stály jeptišky skupeny dle věku, ne-li dle hodnosti. Nejmladší byly záhonem lilií, hustě nasázených, s čely vypiatými pod lněným závojem, který utajoval jejich oči, zářící naivní zvědavostí. Nejstarší, seřazené u zdí, zachovávaly postoj žen v dřímotách, s víčky přimhouřenými, sklopenými do řas kapucí, shrnutých až k jejich ústům, jež se zatřasou obchvíli brumlající nějakou orací.

Četba se dala v refektáři, odkudž ženské otrokyně, jejichž krátké sukně a oholené vlasy vyvolávaly dojem vy-
záblých mužů, uklízely ještě zbytky oběda. Klenby byly
vysoké; třišíroké okenní otvory je osvětlovaly, s vyhlídkou
na lesy. Tudy bylo viděti, jak se vlní nesmírné moře zeleně
a stkví se blankyt nebe neskonalé čistoty. V tichu, které se
vznášelo nade vším, bylo možno slyšeti venku bzukot hmy-
zů, zatím co uvnitř šustělo jediné skrucování tohoto svitku,
který úzkostlivá ruka abatyšina snažila se rozvinouti.

Leubovéra nesla trudně svých šedesát let. Velmi tlustá,
s údy zavalitými dávajícími na jevo nízký původ, nemoh-
la kroku udělati, aby nesupěla pro své bolesti. Nohy majíc
ovinuty pláténky nebo vlnou, vláčela se obyčejně brouka-
kajíc a vadíc se, unavena, přece však plna horlivosti, když
běželo o službu Boží. Jedla málo, odpírajíc si dovolená při-
lepení o dnech svátečních, valně nemluvila, a jsouc ducha
obmezeného, nezajímala se leč o výtěžek z pozemků svého
opatství. Vážné starosti soužily ji od jara. Cítila, že kvasí
po veškeré rozloze jejích statků špatné klíčení; mnoho pr-
šlo prvního¹ měsíce roku; obilí bídne vzcházelo a druhý
měsíc, příliš horký na roční dobu, jitřily ji jisté řeholnice,
jichž nemilovala. Bylo třeba bdíti nad hniјícím zrním, pleti
bylí, vrtošivým ženám zabraňovati, by si nestavěly hlavy.
Myslila, že to bude prosté, protože to bylo částí její povin-
nosti, ale obávala se chvíle vysvětlení. Když půst a zdržen-
livost nijak nepůsobí, dutá slova zůstávají bez účinku.
Abatyše se neodvažovala odložit čtbu, protože v těchto
různých strastech brávala radu se svým biskupem a proto-
že Maroveus, milostpán duchovní správce domu Radegun-
dina, doporučoval trpělivost vůči vzdorovitým, odvolání
k svatým pravidlům zbožným poučováním, bude tedy čísti
tento čarodějný spis.

¹ Březen.

Pokašlávajíc ještě a přihlazujíc velín jakoby na všechno odhodlána stříhla zrakem kolem sebe. Jeptišky, pohřížené v uctivou nehybnost, nevyhlížely, jako by se znepokojovaly rukopisem. Poněvadž modlitby byly odříkány, dumaly o tom, jak se otepluje, a že bude lépe tady než v zahradě v úpalu slunečním.

Svýma rýpavýma očima, poněkud zarudlýma na okrajích, abatyše jako by někoho hledala. Zakašlala několikráte, by si dala záminku čekati. Teď se dohadovala, že neprijdou. Ony řeholnice, vždy šuškaající v temných koutech, uvolňovaly se víc a více z obyčejů podřízenosti a pokory.

— Isio, pravila posléze matka Leubovéra hlasem silným, víš, kam šly tvoje sestry Chrodiolda a Bazina?

Jedna lilie, křehčí než ostatní, oddělila se od kytice mladí a sklánějíc mírně čelo, odpověděla:

— Moje matko, naše sestry Chrodiolda a Bazina odebraly se do svých cel.

— Přes moji výstrahu! ... Tady třeba, by se řád obnovil, brumlala Leubovéra vstávajíc namáhavě se stoličky, na níž se uvelebila. Třeba toho, slyšíte mne, moje dcery? Jděte pro Chrodioldu a Bazinu.

Jako napiaté byliny, naráz ohebné, zavádí-li o ně mimoletící dráždivý vánek, lilie se závlňily a vyměnily šepem svou vůni.

Staré ženy, zády ke zdi, zachrchely jakési schválení zvukem podobným skřípotu pily.

Leubovéra dodala ještě, neboť mísila ráda blesky své direktorské vůle do výbuchu své špatné nálady:

— Bude třeba postarati se od nynějška o suchou truhlici by se v ní složily pergameny. Tohoto rukopisu přichytla se plíseň.

Isia odletěla ve větre, zvířeném jejími širokými neposkvrněnými rukávcí.

Abatyše, čím dál úzkostlivější, jala se pohlížeti na veliký černý kříž, který stínil protější zeď. Upraven selsky, byl zroben ze dvou větví stromových, svázaných povřísem slámy. Abatyše Leubovéra chtěla jej míti takovým, jak její obraznost ženy prosté si představovala za doby Kristovy nástroj božské muky. Šibenice jistě nebyla luxusní věčičkou, a poněvadž měly v tomto svatém klášteře kousek pravého Kříže, co snadnějšího než dáti se svěsti k ozdobám ze vzácných látek? Bohu díky! tento starobylý pohanský dům, který velebná matka Radegunda bůhví z jakého mrzutého vrtochu připojila k budovám křesťanským, dokazoval dosti svými dětskými řezbami, jak dalece slušno dělati díla umělecká, skoro vždy díla démonova! V téže náladě myslí vyměnila hrncířské stolní nádobí za dřevěné misky, nedbajíc stesků jeptišek jemnějších, vyběračnějších, které tvrdily, že potrava z nich nabývá přihořklé chuti.

Přišla Isia novicka a prostřela se před svou představenou s rukama sepiatýma pod rukávcí; zašeptala:

— Moje matko, vyřídila jsem to našim sestrám.

— Co dělaly? Nerozuměly mým slovům po požehnání? Ohlásila jsem četbu. Jsou hluchy?... Což budu konati kapitulu našim otrokyním?

Isia povstala, něma, nepřejíc si nejspíše odpovídati za své starší sestry.

Tu abatyše se rozhorlila, její hlas zchraplivěl a poněkud zplačtivěl.

— Z jakých marností jsou pak uhněteny naše sestry Bazina a Chrodielda? Jakými hlupotami nadýmá se jejich koží mozek, a proč od několika měsíců setrvávají zatvrzele

ve svém pohoršlivém chování? Oznamuju vám to, moje dcery, rok bude zlý, velmi zlý pro nás všechny. Nečisté hvězdy zatemňují oblohu svými satanskými ocasy. Lidé viděli o Velikonocích, jak plameny vyrážely z jedné hory, a ta žravá potvora, která zakrvavila ulice poitierské letošní zimy jen proto vzala na sebe tvářnost vlkovu, by se zakuklila. Znovu se objevuje v klášteře, kde slyšíme úpěti naše dobré služebníky. Práví, že nebudeme mít obilí letos, půjde-li to tak dále s tímto pekelným vedrem. Žeň uschne na stojatě. Nebude zeleniny a nebude ovoce. Chápete přece, že Bůh jest již unaven, že mu dochází trpělivost, a že jeho hněv co nevidět dolehne na naše čela? Pospěšme si a pokryjme je popelem! Co znamenají ty podklopené pohledy vzpurných? Ty chtějí oblékati se dle světa, ony mají smělost jísti více než jejich chuť. Všechny hoví tělu, propadají změkčilosti a podřimují při bohoslužbách. Myslíte, že mohu trpěti dále vaše rozpustilosti? Jsou takové, jež chtějí pítí víno při každém obědě, když naše vinice vadnou a chřádnou. Ah! Moje dcery, jste služebnice, a nic než služebnice, nezapomínejte toho, nikdy toho nezapomínejte. Pro matku nás všech, ctihodnou Radegundu, jejíž svaté jméno nás ochraňujž, věřte mi, zostřete bdělost. Satan obchází a číhá! Není právě chvíle oddávati se tělesným slas-tem.

Leubovéra, zaměstnávající se jen a jen podrobnostmi řehole, znající dobře literu svého náboženství, ale neschopná pojmuti celého ducha, snažila se v hodinách slavnostních mluvit skvělým jazykem velepastýře Řehoře nebo napodobiti veliký styl epištol velebné matky Radegundy. Poněvadž nenabyla uhlazenosti a jemnosti z obcování s mocnými země, splétala v podivné té homilii axiomata učených velekněží s meteorologickými pozorováními svých zahradníků. Kometa, při které by jí byly uzrály hrozny v

nejlepší vinobraní, byla by jí jistotně předpověděla slávu jejího kláštera přes svůj satanský ocas.

Když se znovu usadila supějíc za naprostého mlčení, bílá lněná záclona, která zastírala oblouk klenby, oddělující refektář od kaple, prudce se rozhrnula a dvě ženy vstoupily: Bazina, rusá, přinášející světlo své mladistvé rozrušující krásy jako zlověstná hvězda, a Chrodielda, nádherná děva třicetiletá, velmi snědá, plnější v kyčlích než její sestřenice, jevící v obličeji svými karmazínovými ústy chmurnější odhodlanost.

Bazina se smála všemi svými zuby bledé vlčice, Chrodielda měla málo upokojující vzezření vlčice, nachystané kousati; mimo to zkrucovala jakýsi lískový proutek. Hlavy majíce obnaženy, obě korunovany jen svými krátkými kaděřemi, jež se nabíraly v chomáčky na spáncích Bazininy a jež vroubily černými prstenci uší Chrodieldiny, obě byly oblečeny podobně ve lněné tuniky, okrášlené zlatými šňůrkami.

Šly vypiaty, proti řeholi, která předpisovala chůzi nenucenou, potom se utábořily vzpřímeny do první řady mladých jeptišek, nechávající však přece mezi sebou a vlečkami svých sukní mezeru několika kroků.

Abatyše je změřila od jejich pyšných hlav až k jejich bosým nohám a zasupěla jako poděšena jejich zjevením. Marně hledala nějaké jadrné průpovědi, přiměřené jejich opovázlivosti. Poněvadž paměť jí selhávala, spokojila se tím, že pozdvihla oči k nebi.

— Budu čisti, zamumlala, zbožnou kázeň, která byla poslána blažené paní a zakladatelce tohoto kláštera. Ať každá z vás, moje sestry, těží z ní spasitelný užitek pro svá rozjímání.

A uvelebivši se znova na svém dřevěném sedadle, načala srdnatě tuto kapitolu:

• Božská Prozřetelnost ve své předvídavé péči bdí bez přestání nad lidským pokolením; všechny doby a všechna místa zakoušejí ustavičně jejich dobrodiní, protože božský pořadatel všech věcí rozptyluje na všechna místa, ponívách svěřených vzdělávání církve, osoby, které bedlivy toho, by tam klíčila jejich víra, vydávají stonásob plody Kristovy, díky božskému teplu, které je zahřívá. Dobrodějnost šíří se tolik na všech stranách, že neodpírá nikdy toho, co se jí vidí býti užitečným největšímu počtu, aby svatý příklad těchto osob vyvodil na den soudu mnoho vyvolených, hodných korunování. Proto také, když v kolébce katolického náboženství símě pravé víry se rozšířilo mezi Gally, a když nevýslovná tajemství svaté Trojice nebyla ještě známa leč malému počtu, božská Prozřetelnost ve svém milosrdenství, nechtějíc získati méně zde než dobyla v celém světě kázáním apoštolů, ráčila poslati, by osvětila tuto zemi, blaženého Martina, zrozeného z rodu cizího. Ač se neobjevuje v době apoštolů, neměl nedostatku apoštolské milosti; neboť i když nepřišel k první hodině, bylo i jemu vrchovatě naděleno milostí Páně; a ten, kdo s ní pracuje k zásluze, neztrácí nic, že přichází po ostatních. Radujeme se, velectihodná dcero, když vidíme oživovati ve vás božskou přízní příklady této lásky shůry: neboť zatím co svět nachyluje se starobou tohoto věku, víra úsilím vašeho ducha omladla ve svém květu; a co zchladlo zimou let, zahřívá se posléze teplem vaší vroucí duše. Ale poněvadž jsi přišla v sousedství těch míst, kamž víme, že přišel svatý Martin, netřeba se diviti, vidíme-li tě napodobovati svými skutky toho, o němž věříme, že tě vedl na tu cestu, bys následovala šlépějí toho, jehož jsi šťastnou volbou postavila si za vzor. Přidružuješ se k tomuto muži blaženému v tom poměru, jak utíkáš světského obcování. Světlem jeho nauky záříc vně, naplňuješ tolik nebeskou jasností srdce těch,

kdož tě poslouchají, že mladé dívky, přivábené se všech stran, s duší zapálenou jiskrami božského ohně, jen jen hoří, by se napojily ve tvém klíně láskou Kristovou, i opouštějí své rodiče, vzdávají se svých matek, by tě následovaly. Jest to účinek milosti, nikoliv přirozenosti. Vidouce tedy žádosti, jež v nich vzbuzuje jejich láska a přichylnost, vzdáváme díky svrchovanému milosrdenství, které přetvořuje vůle lidské dle vlastní své vůle; a kocháme se důvěrou, že Bůh chce udržeti svými objetými ty, které kolem vás shromažďuje. A poněvadž nás došly zprávy, že mnohé božskou milostí puzeny sběhly se k vám plny vroucnosti i z našich diecézí, by přijaly stanovy vašeho řádu; čtše též písmo, které obsahuje vaše prosby a které jsme přijali s radostí, ustanovujeme jménem Krista našeho stvořitele a našeho spasitele, by všechny, jež jsou tam shromážděny, zůstaly nezrušitelně připoutány v lásce Páně k příbytku, který zvolily z dobré vůle; neboť věrnost, slíbená Kristu před tváří nebe, nemá býti za nic porušena; a není lehkým zločinem poskvřniti, čemuž Bůh nedopouští, chrámu Páně, jež Stvořitel jeho ve svém hněvu snadno může zbořiti. A nařizujeme zvláště, že kdyby některá dívka, jak bylo řečeno, příslušející některému z míst, svěřených božskou Prozřetelností naší kněžské správě, zasloužila vstoupiti do našeho kláštera poitierského a tam následovati pravidel, naznačených arelatským biskupem Cesariem, blažené paměti, ať není jí dovoleno již, když byla tam vstoupila, jak řehole předpisuje, odtud vyjíti z vlastní vůle, aby to, co jest znakem cti v očích všech, nebylo zprzněno hanbou jedné jediné.«

Po této větě rukopisu abatyše Leubovéra vrhla pohled přísnosti na své jeptišky. Spozorovala, že staré dle svého osudného zvyku klímaly stojíce, a že mladé, všechny stěs-

nány, jako by si vyměňovaly neurčité úsměvy nebo dětin-
ské úvahy.

Jen dvě sestřenice zůstávaly pozorny, s čelem povzne-
šeným a rty opovržlivými, poslouchající jako ženy, které
připravují odpověď. Leubovéra, aby odsupěla a by ucho-
vala přísnost svého vzhledu vůči těmto dvěma řeholnicím,
jichž nemilovala, učinila vrchnostní gesto.

— Na kolena, moje sestry, na kolena! Nesluší se, byste
braly na sebe tváře vzdorovité! Zastupuju tady naši paní
Radegundu. Jí bylo posláno toto písmo biskupů, a vám jest
třásti se z toho, co obsahuje dále. Bůh ráčil mne osvítiti o
tom, co vám mám říci, budu vám to tedy opakovati po sva-
tých biskupech Eufroniovi, Pretextatovi, Germanovi, Fe-
lixovi, Domitianovi, Viktoriovi a Domnulovi:

»A kdyby, čehož nebe nedopouštějž! některá z nich, vzní-
cena nášepty ducha nezřízeného, chtěla poskvřniti takovou
hanebností svou kázeň, svou slávu a svou korunu; že pře-
mluvena nepřítelem lidí jako Eva vyvržená z Ráje, vyšla
by z ohrad kláštera nebo spíše z království nebeského, by
se válela v mrzkém blátě ulic; ať jest odloučena od našeho
obcování a stížena strašlivou klatbou; aby, když zajata ďá-
blem opouští Krista, by se vdala za muže, nejen jako uprch-
lice byla ztrestána, ale ještě aby ten, který se s ní spojil, po-
važován byl za mrzkého cizoložníka a spíše za svatokrád-
ce než za manžela. Rovněž tak aby ten, kdo podáváje jí je-
du spíše než rady, jí namluví takové věci, budiž soudem ne-
beským a dle našeho přání stížen pomstou podobnou té,
která byla pronešena proti ní, až by si po vytrpění trestu od-
loučení zasloužila pokáním, hodným jejího ohavného zloči-
nu, býti znova přijata a opět uvedena na místo, z něhož byla
vyšla. Připojujeme, ať biskupové, kteří po nás budou ná-
sledovati, drží bez ustání řeholnice v bázni podobného od-
souzení. A kdyby, čehož jsme daleci se domýšleti, naši ná-

stupcové chtěli se uvolnit v čemkoliv z toho, co obsahuje naše přítomné rozhodnutí, ať vědí, že jim bude účtovat i námi před soudcem věčným; neboť podmínkou spásy jest, aby to, co jest slíbeno Kristu, bylo nedotknutelně zachovááno. Bychom dodali více síly přítomnému dekretu, mněli jsme, že jsme povinni opatřit i jej podpisem vlastní naší ruky, aby byl pod ochranou Kristovou navždy námi udržován.«

Když abatyše Leubovára zakončila svou četbu s přízvukem, jenž se všecek chvěl rozhořčením, spozorovala, že ani Bazina, ani Chrodielida nespustily se na kolena. Zůstaly zpřímá před ní, neohebný jako dvě ratiště kopí, vztyčená tu *nepřítelem lidí*, o němž mluvil rukopis. Ostatní jeptišky dřímaly nebo uštěpačily.

Leubovára osušila si čelo svým širokým rukávem. Její pot řinul se k největší slávě Církve, ale o to více natrudila se nad tímto pergamenem, oč méně rozuměla z něho jistým výrazům.

Rukopis sám od sebe se svinoval, jak jen s něho sňala dlaň, a pleskal ji do tváře.

Tu Chrodielida postoupila dopředu s okem zářícím zvláštním ohněm, jakýmsi modravým svitem, přebíhajícím po černotě jejích zřitelnic, podobným onomu odlesku železa, když se rozpaluje do řeřava. Její karmazínové rty se rozevřely nad jejím mocným chrupem, schopným rozdrtití všech ny plody zapovězené.

— Moje matko, pravila s tlumeným přízvukem hněvu, neklekneme k vašim kolenům, bychom vám odpověděly, neboť vy nejste tady důstojnou zástupkyní blažené Radegundy. Naše velebná matka Radegunda byla královna, dce-
ra Berthaira, krále durynského. Dostí jsme se napodrobovaly pokořování řehole od ní zavedené, aniž bychom byly vázány, moje sestřenice a já, přičiňovati k tomu otrocké

plazení. A abychom netajily, co máme na srdci, pravíme vám, že i my jsme dcery královské, zrozené z královen tak velikých, jak byla za svého života u svého manžela krále Chlotara Radegunda, zakladatelka tohoto domu. Jsme z čisté krve královské a toho nezapomeneme nikdy. Tady moje sestřenice, pojmenovaná Hildeswinda, zrozená z Audovery, již přezvali Bazinou na památku jisté znamenité ženy, zahrnuté poctami světa, dotvrdí vám totéž. Jsme zavřeny do tohoto kláštera z jiných pohnutek než náboženských, a pakli jsme měly statečnost tu zůstatí, jen proto se tak stalo, že jsme doufaly zde naléztí, vzdáleny svých přátel, poněkud šetrnosti k našemu neštěstí, zvláště k našemu rodu. Poněvadž jste vyvolila tento den, byste nás poučila o povinnostech našeho stavu a o pokání, které nám hrozí za naše nedbalosti v zachovávání řehole, žehnáme mu, protože osvětlí očím našich mladých sester všechny chyby, které pášete, aniž se z nich vůči nám ospravedlňujete. Nic nám již nezabrání mluvití. Vy nás týráte: my se hájíme a vězte, že vy jste vypověděla válku.

Abatyše se dusila. Stojíc s pěstmi opřenými o dubový špalek, pohlížela ztrnule na tyto dvě krásné dívky, nejvyšší a nejbělejší ze svých lilií, jako by je spatřila ponejprv. Byly slávou kláštera a slibem bohaté budoucnosti. Ale jsouce oběťmi zákona s právem silnějšího, přinášely v sobě všechny kvas zmatku, všechny prvky zákonů dynastických. A teď hle, jak se prudce bouřily, svolávajíce pomstu na slabšího, protože děti králů, právě jako mláďata vlků mají honby v krvi. Leubovéra, zrozená ze selské rodiny, nebyla odpovědná za zločiny knížete neustrijského, tím méně pak spoluvinnicí jeho souložnic. Zvláště jí rozhořčovalo v jejich náhlém útoku proti její autoritě staré matky, že se vyjadřovaly na způsob viguiera¹, dovolávajícího se práv.

¹ Úředník té doby.

Chrodielida četla snadno všechna knižní čarodějstva. Bazina byla vychována pečlivě ve studiu posvátných rukopisů. Od svého dětství věděla, co Leubovéra nemohla zvědět ani na sklonku svého života, a kromě toho byla nadána duchem posměvačným, jímž překrucovala pravý smysl nábožných naivit své představené.

Abatyše pocítila v nohách bolestné lámání pakostnice. Jistě se skrývá bouřka pod klenbami kláštera a v hloubi blankytu, příliš modrého blankytu nebe. Byla nucena sednouti si.

— Jste mi povinny úctou, křičela udýchána. Ah! neznám vašich jmen, nechci si jich ani vzpomenouti! Jste dcery Satanovy, nic méně, nic více!

Bazina se usmívala zvláštním úsměvem čtveračivého dítěte, skoro tónem úlisným.

— Satan, moje matko, byl před stvořením tohoto bídného světa králem andělů, a právě pro jeho převelikou urozenost dostalo se mu údělem království pekelného, zatím co jeho otecuchoval pro sebe království ráje. Račte jen na okamžik si pomyslit, žeby kníže temnot byl zrozen z obyčejného rodu, z nějakého otroka nebo ze sedláka, nemyslíte, že Bůh by ho byl zničil, že by byl po sobě stopy nezanechal? Věřte mi, sluší se, by nepřátelé téhož rodu vzájemně se ctili. Nemáme v úmyslu strhnouti vás s vaší abatyšské stolice, a přece vy jste nám odebrala polštářky. Královna Radegunda by nám jich byla ponechala, neboť dlaždice kostela jsou vlhky.

Leubovéra zalomila rukama nad svou kapucí.

— Slyšíš je, Pane, ony se rouhají a osvědčují Satana! Vy, moje sestry, jděte do kaple, rozsvěťte všechny svíce a seberte se na modlitby, aby hněv Boží neseslal na nás svých blesků!

Letité jeptišky, majíce ve svalech více ohebnosti k hnutím náboženským, soukaly se jedna za druhou k závěse klenbičky; jedna po druhé se obrátily na pozdrav, potom zmizely s bzukotem velikých much, ale mladé řeholnice, novicky a nedávno vyvolené stěsnaly se polokruhem kolem obou vinic.

— Slyšely jste mne? děla Leubovéra, ukazujíc jim pěstí cloumající se záclonu.

Nepohnuly se, stále velmi vzpřímené a němé, ozbrojené květy nevykořenitelnými. Chrodielda trhla rameny.

— Naše matka vám poroučí, abyste odešly, jděte tedy! dodala s tvrdým a studeným tónem pravé paní domu.

K dovršení úžasu abatyšíně mladé jeptišky se vzdalovaly zvolna, jako s lítostí, ubírajíce se k zácloně. Dobrá třicítka jich jako by se dávala v poslušnost novým vrchnostem.

— Zůstaňte tady, nešťastnice! zaječela Leubovéra, ztrácejíc hlavu.

Bazina se rozesmála. V ozvěnu na tento ďábelský smích třicítka roztomilých modulací odpověděla nezdolným smíchem. Isia, nejmladší, žvýkala cípek závoje, aby to příliš neřehtalo; Nanthilda, veliká bruneta sobličejem bolestným, ušklíbala se všecka rudá; Famerolpha rozřehonila se upřímně jako pěnice, která si pročechrává z rána na slunci peří, Helsuintha myslela, že se zadusí, chytajíc se za boky, a Markonéfa, velmi zlá jitřilka, štipala sousedku, by jí sdělila své bujné veselí. Smály se všechny, aniž vlastně věděly příliš proč, ale veselost Bazinina byla tak jiskřiva, že se od ní vzňaly chtěj nechtěj. A pak, nač účta k staré abatyši? Což nekynula Chrodieldě veškerá čáka, že se dá jmenovati na její místo? Co mohla tato tlustá obchodnice obliím proti dceři nebožtíka krále Chariberta! Člověk jest hlavou krví, rodem, a Bůh nikdy nepotřeboval své osobní zbožnosti, by byl Bohem. Mezi sebou neuctivé jeptišky na-

zývaly svou abatyši obchodníci obilím, protože Leubovéra prodávala za peníze klášterní obilí říkajíc, že jest vždy příliš chleba v měsících postních. Neshromažďovala pokladů pro sebe. Majíc svou neter výhodně provdánou, šetřila a ukládala v pokladnici více pudem selky než ze ziskuchtivosti. Za svého dětství zažila dobu hladovou a vzpomínala si ve svých úzkostech vesničanky, že chodila na eulogie více z potřeb žaludku než z potřeb duše. Snila o tom, by rozmnožila zásoby kláštera pro příští den všeobecné bídy. Dosvědčí pak svou štedrost kněžstvu, uvidí svět, jak otevře své plné truhlice ubožákům, ostýchavým žebrákům, kteří se neodvažovali ze svých děr... a zatím se vzpírala, se zběsilým úsilím se vzpírala platiti daně, napodobujíc v tom veliký počet biskupův a mnichů té doby, velmi zažraných do svobody Církve.

Chrodielda vidouc, jak se jeptišky smějí, netrpělivostí vzkypěla:

— Mlčte, pravila, všechnu svou prchlivou povahu zastírajíc skoro císařskou vážností. Nejsme tady, abychom si tropily posměch z někoho, kdo poroučí, ale bychom mu dokázaly, že se klame dávaje nám rozkazy. Slyšte mne, moje matko a vy, moje sestry, pokuste se dobře pochopiti naše úmysly, jež nemají do sebe nic zločinného. Právě jste nám četla zbožné posláni, z něhož máme čerpati naučení, ale nepravíte tuze přesně, pro kterou ženu bylo napsáno. Moje družky, příliš mladé, by znaly celý život naší první abatyše Radegundy, neměly pokdy studovati všechny rukopisy našich truhlic, mnohé pak ani neumějí latinského písma. Vědí, že velebná matka Radegunda zemřela v pověsti svatosti, a nevědí, pro které bytosti vyvolené, více nebo méně světské, tento klášter byl postaven na místě bývalého římského domu, palác to, příjemné místo odpočinku pro veliké tohoto světa, kteří se vzdali časné veli-

kosti, ale nikterak požitků duchovních. Slyšte mne, moje sestry, a buďte sudími mezi tou, která by vás ráda snížila k hodnosti služek, a mezi tou, která vás chce mítí lépe usazený než kněžny na trůně!

Tady Chrodielta pozdvihla hlasu a mužnou mohutností svého slova ujařmila až i uši poděšené abatyše.

— Radegunda, dcera Berthaira, krále durynského, neměla povolání k sňatku. Vychována byvši v milování písem, nemohla si zalíbiti v důvěrném obcování s králem, příliš zaujatým jejím tělem, by si všiml její duše. Zhnusilo se jí barbarství mužů a národů; měla půvab starodávných kněží Apollonových, více uzpůsobených zabývati se vědami než válkou: raději stavěla a nerada bourala a pustošila. Uchýlivši se k náboženství Kristovu, by utekla loži svého muže, dala zrušiti své manželství a šla do Poitiersu hledat koruny ještě podivuhodnější než diadém královský: trojitého diadémů krásy, dobroty a lásky, který jest také nejlepším výrazem čisté lásky. Naše první matka Radegunda brala pod ochranu svou básníka, který se s ní zaslíbil v přátelství, Venancia Fortunata, a tento muž přijal roucho řeholní jen proto, by zůstal zbožňovatelem ženského božství, které ho obrátilo. Zcela jinak než dnes plynul život ve zdech, které nás vězní, ó moje sestry. Abatyše Radegunda, kterou Bazina a já jsme měly radost znáti, zachovávala nebo pozměňovala řeholi našeho řádu dle potřeb těla nebo žádostí srdce. Říkávala svým jeptiškám: „Vy, které jsem vyvolila, moje dcery, vy, mladé květinčky, veškera péče moje; vy, oči moje, vy, můj odpočinku a veškero moje štěstí.“ Ona nerozkazovala, nehrozila nám, ona prosívala. Fortunát, její přítel, její duchovní vůdce a její zpovědník, napomínával jí, by si dopřála větší lahodnosti u stola, dovoloval jí víno, jí i její mladé příbuzné Anežce. Nechtěla-li ho pro sebe, neboť viděla příliš pít na dvoře

svého manžela, zvala kněžstvo, ušlechtilé poutníky, jdoucí mimo, své oblíbené služebníky, zvala je na hostiny, jejichž vůně jsme ani necitily, neboť lístky růží, způsob to římský, pokrývaly ubrousek jejich obědů, a daleka jsouc toho, by odklidila nádobí hrnčířské, nabízela svým spoluhodovníkům nejvzácnější pokrmy v mísách jaspisových a stříbrných. Hle, čeho vy nevíte, moje sestry Tento klášter nikdy nebyl založen, by se stal naším vězením, ale by zaopatřil ušlechtilým vyvolencům všech slastí, dovolených na zemi, dychtě jim opatřiti později, kterak si koupiti klíče k nebi. Pochybujete-li některé z vás, moje sestry, o mých slovech, hodlám vás poučiti . . .

Dříve než si abatyše pomyslí pokusiti se o něco na svou obranu, Chrodiela vyňala ze záhrad list zčernalého velínu. Bazina se nachýlila nad její rámě a četla svým zvucným hlasem zlého anděla, nachystaného k boji, tyto verše, jejichž smyslnost pronikla tato mladá sněžná srdce nevysvětlitelnou unylostí:

Carnea dona tumens, argentea gavata perfert
Quo nimium pingui jure natabat olus.
Marmoreus deferet discus, quod gignitur hortis,
Quo mihi mellitus fluxit in ore sapor.
Intumuit pullis vitreo Scutella rotatu,
Subductis pennis, quam grave pondus habens.¹

— A, hovořila dále Chrodiela se zostřeným přízvukem, neběželo nikterak o těsné uzavření, ani o žíněný rubáš. Jeptišky pod správou tohoto svatého muže zabývaly se svou spásou zcela tak dobře hrajíce v kostky, jako naše abatyše tuto přítomná uchovala toho obyčej, jako okrašlujíce spodek své řízy lemováním barevně vyšívaným, což nám velebná matka Leubová tak tuze zakazuje!

¹ FORTUNATI OPERA.

Řeholnice v blahých dobách za života Radegundína opisovaly krásná vypravování pohanských legend, a Fortunatus, ještě opojený žhoucím sluncem svého kraje, vysvětloval jim nápisy, nalezené na sloupech našich zahrad, nesoucích sochy z drahocenných mramorů, jež naše matka Leubovéra dala naházeti na dno podzemních chodeb jako památníky démonovy! Moje sestry, netřeba věriti, že nevědomost jest stavem milosti. Člověk jest vždy vinen, když zanedbává svých práv. Písmem biskupův nehrozilo se jeptiškám z dneška. Snad upozorňoval jeptišky tehdejší, co svévole a přemrštěnosti mohlo by vyrůst při tolika světských blaženostech, ale to se nevztahovalo na nás. Naše piscina nechává se na pospas otrokyním a žebrákům poitierským, kteří se tam koupají do libosti, zatím co nás zbavuje teplé vody v zimě a osvěžující lázně v létě, neboť která z nás by se koupala teď po všech těch trhanec z města? Zdá se, že tento dům jest útočištěm nuzáků mnohem více než příbytkem kněžen, vyhnaných ze světa. Moje matko, nevztahujeme na sebe, co jest řečeno o ženách žádostivých vdavek na úkor slibů Kristových nevěst. Ale pobuřuje nás vaše zaslepenost v pojímání řehole. Aplikujete ji se strohostí lidí nízkého rodu, kteří nevědí, že jest dvojí: litera pro malé, duch pro veliké. Ti, kteří se dívají v úrovni země, nesmějí býti směšováni s těmi, kteří se dívají s výše věže! Domnívala jste se, že nás přimějete k napodobování svatě Patronky těchto míst, když nás snížíte k nejsprostšímu robotění, když budeme zametati své celly, nebo umývati společné kuchyňské nádoby, ale to svědčí, že jste poznala jen rub těchto zásluh! Práce otrokyň líbila se Radegundě, protože byla královnou, sytou pochlebnictví, a zlostejněla ke všem marnostem tohoto světa. Ať nám nabídnou každé království a manžela od našeho

dětství,¹ nabudeme pak nejspíše též záliby v postu a v umrtvování v třicátém roce! Pro tu chvíli zůstáváme vězeňkami, střeženými v zástavě pro spásu hříšníků nepřitelem nepoctivým, který, slibiv nám pod přísahou svobodu po veškerém okršku své říše, poutá nás těžkými řetězy, když ani nepomýšlíme na zradu, i bouříme, moje matko, protože nejsme hříšnicemi. Jest špatné, když ti, kdož zjevně nemají umění vládnouti, pořádají dům, založený královnou a pro dívky krve královské... *Právě proto žádná překážka nebude moci nás zadržeti, dokud nepřijedeme před krále, naše příbuzné, bychom jich žádali o spravedlnost.*

To bylo už něco jiného než vzdorovitost vrtošivých žen. To byla palácová vzpoura, to velicí hodnostáři pokoušeli se nahraditi jedním ze sebe toho, o němž mysleli, že jest uchvatitelem moci, a Chrodiolda nebo Bazina neměly již než pokusiti se o dobrodružství, poněvadž měly již na své straně vojsko nespokojenců.

Abatyše Leubovéra počítala je očima, v nichž se jí mihotalo závratí hrůzy. Bylo jich aspoň třicet, seskupených v ochrannou kytici za oběma liliemi, vztyčených za nimi, za oběma bělostnými liliemi se srdcem černým světskými myšlenkami. Třicet mladých dívek odhodlaných, k nimž bylo by třeba připojiti jistotně desítku jeptišek starších, stěžujících si bez přestání na potravu, a v tomto počtu poustevnice, zazděná za časů velebné matky Radegundy, jejíž krajní dobrota neprávem strpěla tuto dobrovolnou mukou!

Leubovéra povstala u veškeré velebě svých šedesáti let počestného a skrovného života:

— Neznám před Bohem, který nás soudí, nad králi vašimi příbuznými, nešťastné vzpurnice, než jeden zákon ře-

¹ Radegunda byla nevěstou krále durynského od osmi let.

holní a než jedno pravidlo. Jste mi povinny poslušností jako já jsem povinna účty svému představenému, biskupu Maroveovi. Vaše opovážlivost jest tak veliká, že vám jí nevnukl leda kníže temnot. Mluvíte jeho jazykem lépe než vigýř hájící nejisté pře! Moje oči zrudlé ve službě Kristově neuvidí nikdy mého snížení k vašim nohám, věřte mi, moje ubohé vykonavatelky spravedlnosti, o nichž jest řečeno v písmech mého domu, že nejspravedlivější hřeší aspoň sedmkrát za den! Celou noc vám dám, byste mohly porozjímati o svých osudech, potom odeberu se k milostpánu Maroveovi a poradím se s jeho moudrostí, aby určil, jakým trestem vás ztrestati. A jeptišek, mladých a z měkounkého vosku, které jdou s vámi ve vašem ohavném vzbouření, nechci ani viděti, ani slyšeti. Podlehly pokušení a ochutnaly plodů s kletého stromu, ale neměly kdy vyssáti všechen jeho jed. Žila jsem pod vládou abatyše Radegundy a právě proto, že jsem nalézala mnoho rozpustilosti v jejích zaměstnáních, nechtěla jsem nikdy čísti rukopisů našich truhlic. Pravá služebnice Ježíše Krista vždy dosti ví, když si vzpomene na hodinu modlitby. Královna Radegunda dělala ze svého domu místo rozkoši, protože pro mučednictví, vytrpění za svého manželského života, směla vstoupiti za živa do Ráje. Já však, méně privilegovaná, doufám dojíti nebe až po smrti. Napodobte mou skromnost. Není horší vědy než věda, která vás nadýmá pýchou, moje dcery!

A svým šoupavým krokem staré matky krutě zraněné abatyše dovedla se do kaple svého kláštera, odkudž vycházel bzukot žalmu.

Bazina, zamyšlená, pohlížela za ní, jak mizela před mladým světlem jejích rusých vlasů. Chrodielda jako by ukončila recitaci nějakého úkolu, ptala se své sestřenice po jejím mínění.

— Co teď? otázala se, zatím co její družky schylovaly úzkostlivě hlavy, samé lilie vlnící se na větru bouře.

Bazina se usmívala.

— Zajistiti si klíče domu a ponechatí jí klíče Ráje, protože tolik na nich lpí. Jest to velmi moudrá osoba, která se spokojí s málem.

VI

Královna prosila biskupa, by je uložil v kláštere se cti, která jim slušela, a se zpěvy slavnostními; ale on, nedbaje této žádosti, sedne na kůň a odjede do kraje.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Opírajíc se o svou oblíbenou otrokyni, velikou to ženu s hlavou ostříhanou, se širokými rameny, abatyše Leubovéra sestupovala těžce, potíc se a supějíc poděšením. Teď bylo se jí skrýti, by se vydala k biskupu Maroveovi, neboť vzpurné jeptišky nepřišly k poznání viny od neblahé hodiny, v níž ukázaly veškeru zlobu svých duší. Ba naopak, zmocnivše se klíčů kláštera a střehouce dveří, doufaly překaziti své představené, by nemohla jíti dovolat se pomoci svého duchovního otce. Ale Svatý Kříž, stojící za zdi poitierskými, mohl přece obcovati s městem podzemní chodbou, která spojovala řeholní statek s bývalou vilou Rade-gundinou, zbudovanou právě u paty basiliky. V opatství v stranách na venek byly klášterní celly a refektář, kaple, malý to kostelík v podobě donžonu, který drtil svou obrovskou tíhou nesmírný kamenný kříž, potom příbytky otrokyň, prostorné chlévy, otvírající se klesu, stáje, v nichž přezvykovalo přes padesát párů volů, neboť koně byli vzácní v této době domácích válek, četná stáda ovcí a prasat. Na straně k městu, kdysi spojenému s opatstvím vzdušným

mostem, římský dům skládal se z baptisteria, z rybníka, jenž se stal veřejnými lázněmi, a z prostorných chladných síní, kde se těsnaly truhlice naplněné zrním. Leubovéra neráčila nově zbudovati mostu překračujícího zdi Poitiersu svým směle nezávislým obloukem. Když zuřivým větrem bouře byl porouchán, nechala ho, až se shroutil a spadl do roklin k největší mrzutosti řeholnic, které tím cítily se ještě více odloučeny od světa. Leubovéra se nestarala o tento přechod. Znala ještě jiný ve sklepích (aspoň domnívala se, že jen ona jej zná), který by jí sloužil v čas potřeby, by utekla hrozbám vzbouřených, když by se vzpoura přirostřovala, čehož by nebylo možno po zakročení biskupově.

Leubovéra sestupovala po srázném schodišti, kluzkém vlhkým mechem, a vyrážela v zoufalé vzdechy při každém kroku.

— Chraň mne Kristus Pán! Polámu si údy! bručela zastavujíc se na okraji černé díry.

Zde stupně se končily; bylo třeba přeskočiti kaluž vody. Její otrokyně, mnohem větší než ona, statně ji objala v bocích, by jí pomohla přestoupiti nebezpečné místo.

— Jak jsi silna, Sorielo, zavzdychla abatyše! Nedivím se již, že ti rodiče dali jméno mužské.

Soriela, jejíž smutné oči vrhaly zvláštní záblesky, když kráčela ve stínu, odpověděla tvrdě:

— Na věky prokleti buďtež rodičové moji.

— Sorielo! Sorielo! Budeš vždy špatnou křesťankou...

— Jsem... čím mne učinili, tvorem, který se bojí denního světla.

— Tedy, koktala Leubovéra, zavěšujíc se na silné rámě své průvodkyně, tady jest ti dobře? Nebudeme se již viděti v našem pohřebišti.

Chodba hloubila se pod městskými hradbami. V polovině cesty zaokrouhlovala se v síň, sklenutou kolem jaké-

si studně, z níž bylo slyšeti hrčeti pramen. Tam obě ženy se zastavily na rozpacích o temné stezce, která se rozvětvovala.

— Měly jsme se opatřiti pochodní, pravila Leubovéra velmi znepokojena.

— Rozžehující ji o ohně v kuchyni, byly bychom prozradily svůj úmysl, pravila ostražitě Soriela. Odpočiňte si, jest tady nad studní otvor, který otevru.

Otrokyně odtrhla cosi dlouhého ode stěn skály. Byly to rostliny, jež zastíraly úzkou štěrbinu, větve břechtanu, propletené ostružinníky.

Brzy zelenavý svit pronikl až k oběma ženám.

Leubovéra, nemohouc již dále, sedla si na roubení studně.

— Sem do této propasti naházela jsi modly, Sorielo? zeptala se, osušujíc si čelo svým lněným závojem.

— Paní, to není propast, jest to jakási jeskyně, a teče jí pramen, voda velmi čistá, která by byla velmi užitečná, kdybychom se měly skrýti pod zemí. Ale... u Svatého Kříže, což sním? Modly!...

Jak tak se obrátila ke zdi, otrokyně ztrnula, jalo ji opravdové zděšení. Úponěk břechtanu svezl se s měkkým šelestem po látce. Abatyše se pokřivovala všecka polekána.

— Co vidíš? Co vidíš? otázala se, třesouc se na všech údech a bojíc se, že bude viděti náhle osvícenýma očima své otrokyně.

— Vidím, že se *vrátily*, vece otrokyně hlasem klidným po chvílce mlčení strašnějšího než nevím jaký křik hrůzy.

Leubovéra se vztyčila s pěstmi zafatými.

— Přestaneš mne trápití touto mukou, psice, zavyla! Co pak to vidíš, že z očí blýskají ti tyto pekelné svity? Promluvíš?

Kdyby byla abatyše držela sebe menší hůlku, byla by stroze pohládila po zádech svou oblíbenou otrokyni.

Sorielou to ani nehnulo. Její veliká postava vzala na se v tomto zelenavém světle panovačné vzezření obludy. Její plátěná suknice, mnohem staženější než suknice obyčejných otrokyň, ztvárňovala ji v jakousi pochvu, která zaoblovala úhly a hrany její kostnaté kostry. Soriela vskutku podobala se muži, ani mladému, ani starému, bytosti tajemné, bez věku, s bledou a chladnou maskou, osudně truchlivou.

— Nuže, ctihodná matko, nekormuť se, ušklíbla se otrokyně. Jsme všichni křehcí! Jediněť bohové, ať galští ať římsí, jsou nezničitelní. Poručila jsi mi naházeti tajně do studně modly, nalezené při překopávání zahrad Radegundiných, a ejhle! modly vylezly ze studnice! Možno mi věriti! Všechno jest marno proti bohům, kteří jsou démony.

Abatyše, znovu se pokřizovavši pohlédla s boku na Sorielu. Co spatřila, tak prudce ji srazilo k zemi, že její ubohá bolavá kolena zazvučela o půdu. Tento sál, vyhloubený přímo do skály, všude vyčalounovaný břechtanem, který se vedral zvenčí, vplíživ se ze života do vnitřku této krypty, obýval národ dítek. Obličejce, ještě zářící světlem velmi vzdáleného slunce, usmívaly se a jejich úsměvy bodaly v starou pleť abatyšinu jako šípy hvězdných paprsků. Byly sem tam poházeny, jedny v kusech s velikou námahou slepených, některé skoro celé bez ruky nebo bez nohy, vzta-hující své zmrzačené údy s gesty slastné resignace, ale všechny zářily v polotmě své hrobky radostí libezně pokojnou. Zdály se shromážděny kolem velikých stinných úst studně, jen jen se rozesmáli, rozseti trochu veselosti v království mrtvých.

— Zázrak! vzdychla Leubovéra.

— Což naše paní Radegunda jich ochraňuje? otázala se otrokyně, která se neodvážila již posmívati.

— Jsi jista, Sorielo, že jsi mne poslechla? zeptala se Leubovéra vstávajíc.

Soriela pokrčila rameny.

— Nemohla jsi mi poručiti práce příjemnější, ctihodná matko. Tyto obludy mi nahánějí strachu právě tak jako denní světlo. Svrhla jsem je tam, přísahám to u Kříže, jehož ostatky jsou nad našimi hlavami.

— Nebyla jsi provázena žádným sluhou!

— Jsem dosti silna, bych unesla kamenná břemena, a nepotřebuju nikomu se svěřovati.

— Pak opravdu jest to zázrak! (Abatyše dodala více ze zvyku než z přesvědčení:) Pochválen buď Bůh! Modleme se, moje dcero.

— Ať proklety jsou modly! odvětila Soriela tónem ztlumeným, napodobujíc ve všem svou představenou, která se vrhla na kolena.

Zůstaly na chvílku bez hnutí, stařena shroucená na zemi a otrokyně s víčky sklopenými před mladým národem postav, který se usmíval, neskonalé pokojný. Byla tu malá Venuše z růžového mramoru, vztyčená na jediné noze jako pták, uchystaný vzlétnouti, malý Bacchus ze žlutého mramoru, žilkovaného azurem, s břichem buclatým, s tvářemi břichatými, jehož všecka svěží nahota jevila důlky, zmodralé studenosti vody, ale křičící nezkrotným a šíleným opojením svobody. Byla tam, rovněž opilá, celá rodina faunků a satyrků, z nichž mnozí bez hlav tvořili hromadu útlých půvabných údů, vysypaných tu jako košík podivných plodů. Jakýsi Merkur bez hlavy běžel s křídly u kotníků, jakási nymfa, zlomená v půli těla vystupovala ze země, jako by se pokoušela vybaviti ze svého hrobu. Byli skoro všichni světelní a veselí, vyleštění nadpřirozenou jakousi essencí, vynořující se ze své lázně nažší, namazáni magickým olejem, malí athlétové, pohotoví k novým bojům.

Okénkem jejich vězení cedil se svit ozařující křivolaké úponky houževnatého břechtanu, který přicházel ze zevnějšího života, by jim přinášel chválu přírody, poslední a první všech chval... A usmívali se na sebe na své výši mladých kynických bohů, že vidí tyto ženy, pohřížené v chmurná rozjímání, tyto dva tvory, jež tíha let nebo neštěstí učinila podobně necitelnými jako oni z mramoru, ale nikterak, ó běda! z mramoru tak krásného!

Když obě ženy se domodlily, šly bez váhání svou cestou dále, s chvátáním vzdalující se od místa podezřelého. Lépe neprohlubovati myšlenky zázraku ve prospěch model, neboť cesty Prozřetelnosti jdou velmi často v opak lidské logiky. Ostatně stal-li se klášter kořistí dábelských mocí, vzpoura jeptišek snáze by se vysvětlovala jejich duchovnímu vůdci.

Ústí podzemní chodby končilo s tloušťkou hradeb; abatyše nahmatala tam železný padák, který Soriela pozdvihla svými silnými pažema. Vešly posléze na statek Radegundin, do podivuhodné opuštěné zahrady, zarostlé divokým bylinstvem, která obkličovala starodávný palác, zbudovaný po římsku, totiž v plném zdivu, zakrývajícím terasy.

Abatyše, zadýchaná poněkud, upravila si záhyby pláště, by se důstojně ukázala před svým biskupem. Krokem majestátnějším přešla postupně dvůr, dlážděný šedou žulou, a terasu, dlážděnou mosaikou, zobrazující ryby, plouvoucí na znak v páření. Potom sestoupila po širokém schodišti o hladkých stupních, právě proti galeriím kláštera Svatého Hilaria.

Mnichové se procházeli pod svým dřevěným portikem, důvěrně rozprávějíce a modlíce se. Z daleka pozdravovali abatyši, kladouce spojené ukazováčky na prsa, sklánějíce pokorně čelo.

— Jdi mne ohlásit našemu milostpánu Maroveovi, pravila Leubovéra své průvodkyni, která odtrhovala suché snítky s okraje jejího pláště.

Dle tehdejšího řeholního obyčeje abatyše, majíc kapuci na očích, odhodila závoj vzad. Nosila plátěnou náprsní roušku, jakýsi závoj, stoupající až po uši: její lněný modrý šat padal v přímých záhybech, by se rozvířal v předu; jím prokukovala bílá sukně, na níž byly vyšity veliké kříže; na okraji pak byla okrášlena květy. Jiný kříž zlatý visel jí s krku až k pasu, kříž velmi těžký, který jí překážel a který brala do rukou, když se pokoušela jíti rychleji. Byla by se opírala o hůl, ale dbala dnešního dne ceremonálu. Dlouhé trásně jejího pláště též jí vadily, strhující cestou rostliny a zaplétající se do trní; ačkoliv abatyše Radegunda předepsala plášť na počest jen ke mši, přicházela k svému biskupu v tomto okázalém vystrojení, by ho lépe naladila k svým slavnostním vyznáním, která mu hodlala svěřiti.

Soriela odešla, abatyše se rozmrzela vidouc, že se jí kolena vytiskla, zablátila; uprostřed její bílé sukně hle, dvě hnědé skvrny, zastíňující stříbrné vyšívání.

—To hovado, pomyslíla si, sejme suché travinky a nevšímne si, že jsem klečela v blátě onoho pekla!

Když se tak trudila těmito drobnůstkami, zapomněla poněkud, co chtěla říci, a jakmile Maroveus osobně jí otevřel dveře, pletla se v osvědčování pokory, opakujíc dětinské věty, v nichž štěstí svatých střídalo se s marnou snahou obnoviti přepych šatů, když obili špatně vzešlo.

Biskup Maroveus usmíval se jemně svými tenkými rty, poslouchaje s hlavou nachýlenou na pravo tíhou nachové čepičky. Byl oděn bíle k obrazu svých mladých kleriků, a jeho říza, nabíraná v řasy na plecích, spadala s paží až k zemi v prostranných zametajících rukávcích.

— Moje sestro, pravil tónem blahovolným, velmi mne

těší, že vás zase vidím. Kéž Bůh žehná vašim žním a udělí vám pokoje. Vzpamatujte se, cítím, že vás rozrušila nějaká mrzutá událost. Napřed se posaďte, pak mi snadno vše vypovíte...

Byli v hlavní světnici biskupství, v prostranné komnatě, orámcované dřevěnými portiky, za nimiž se táhly cel-ly kláštera Svatého Hilaria. Záclony z kůží, místy pýřité srstí, přehozené přes trámy, nechávaly prázdný prostor u země, kdež bylo viděti často přejíti bosé nohy některého mnicha. Uprostřed stůl, na němž se kupily pergameny, a sedadlo z krouceného dubového dřeva naznačovaly, jak Maroveus byl právě zaměstnán. Nad stolem lampa o třech zobanech, zavěšená na železných řetízích, neznatelně se houpala. Kus modrého nebe v rámci dřevěného klenutí kynul jim živou jasností, a když Maroveus usadil abatyši vedle vlastního sedadla, holubi hřivnáči spustili se důvěrně na jeden z trámů, přinášejíce s sebou veškeré světlo jara.

— Poslouchám vás, moje sestro, pravil Maroveus, podpíraje se loktem o haldu rukopisů.

— Můj otče, mému domu hrozí veliké pohoršení.

A aniž se zastavila u otázky vzpoury, ze všech otázek nejhrozebnější, Leubovéra jala se vyprávěti o modlách, svržených do hlubin, jež samy vylezly zřejmým zázrakem.

Sedě v rozložitých záhybech své řízy, Maroveus měl vzezření člověka oddaného do vůle boží, bílého myslí i gesty zároveň, člověka evangelického pokoje.

Blahovolný úsměv nemizel mu s tváří.

— Pravíte, že tyto světské věci byly hozeny do oné studně, moje sestro, dlužno vám tedy věřiti, ale běží o jakousi podzemní jeskyni, myslím o jakési sklepení dle vašeho popisu. Neodkryly průchodu pod hradby některé z vašich dívek — a jsou mezi nimi odvážné — a nesestoupily tam

jen z pouhé zvědavosti? ... Nechci opovážlivě souditi, přece však, Bazina, která letoší zimy žádala si lemůvky k šatům ... nebo Chrodielda ...

Abatyše údivem vykřikla.

— Ah! můj otče, ať vaše požehnání na mně spočine! Osvětlujete celou tuto vpravdě satanskou věc. Právě odtud čerpaly moje dcery vzpurné myšlenky, poznávám otrávený dech Satanův a jeho choutku tělesné pyšné hniloby! Chrodielda a Bazina jsou podníceny těmi soškami, by mi plily do tváře své šeredné urážky. To jsou bohové dobrého bydla a špatných věd, bohové pohanští, nejhorší démonové. Poznávám jejich dílo!

— Jaké dílo? Jaké urážky! otázal se Maroveus.

A Leubovéra, zpola plačíc, zpola hubujíc, mávajíc svým křížem jako štítem chránícím před ranami, vypravovala o vzpouře jeptišek.

Maroveus zvažněl. Nechal ji, když zabředala do nejdařemnějších úvah; jenom když se pustila do přímých výčitek, zadržel ji vrchnostenským pokynem.

— Moje sestro, pravil přísně, nemůžeme pochybovati o jejich rodu. Bazina jest dcerou panujícího krále Neustrie, a Chrodielda ztratila svého otce, knížete Chariberta. Nuže, Baziny, kněžny neustrijské, jest se vždy co báti, neboť na ní spáchali veliké bezprávi ostříhavše jí vlasy. Snadno může nabyti jednoho dne svého důstojenství. Všechno jest možno v těchto dobách vnitřních válek!

Leubovéra se vztyčila s okem zrudlým hněvem.

— Cože, můj otče, vy, muž tak bedlivý zákonů, vy myslíte, že jeptiška dcera královská má právo na svou abatyši i ve vzpouře?

— Myslím, moje sestro, že třeba šetrně se míti ke králům i v jejich nejvnitřnějším potomstvu. Fredegunda, kdysi souložnice, jest dnes zákonnou královnou. Až zítra Frede-

gunda zemře, Chilperik možná si vzpomene na svou dceru. Již ji chtěl provdati za kteréhosi knížete španělského... Ale jest vždy jak zatočiti s nesnadnostmi! Kdybyste byla povolila Bazině o zlatý prýmek více, snad Chrodielida by neměla onoho viguierského ducha temnot, jakého v ní správně rozeznáváte. (Dodal s úsměvem, v němž jeho jemné rty nabyly jakoby průzračnosti:) Maličkost stačí k pobavení kněžen!

— Maličkost, moje opatství?

— Doslova, maličkost, moje matko. Dejte ve vhodnou chvíli zlatý prýmek nebo kousek zlatohlavu, a budete moci uchovati si abatyšskou svrchovanost.

— A teď mi poradíte ještě, bych jim dovolila pítí víno, když jsou již opojeny vším kvasem pohanstva!

— Teď, pravil chladně Maroveus, bojím se, aby nebylo příliš pozdě! Maličkostmi povyrazíš nudící se kněžny, ale když se rozhněvají... majetnictví celého království k tomu nestačí, moje sestro!

Nastalo trapné mlčení. Abatyše tiskla svůj kříž k široké své hrudi, jako by se jí zdál od této chvíle velmi malým, by se přetvořil ve štít. S jejich rudě podlitých očí tekly dvě slzy nastříknuté krví.

— A což kdybych je hodila na místo jejich pohanských hraček, tyto dvě z pekla děti? O chlebě a vodě, s řetězem na kotníkách, schválil byste mi to, milostpane Maroveji?

— Zakázal bych vám to, moje sestro, pro vaši spásu na tomto světě, zamumlal biskup potřásaje smutně hlavou.

Jedna kožená záclona se pozdvihla. Radostným skokem vrhlo se k Maroveovi bílé jehňátko. Tvář starého muže se rozzářila, i drbal něžně vypouklé čelo zvířete. Maroveus miloval hovádka, ponechával jim všechnu svobodu kolem sebe, dopouštěje s sebou beránkům a holubům až k hlavnímu oltáři. Ve svém mládí byl velikým lovcem, milovní-

kem krásných klání, dobrých ran oštěpem, i zdál se, stařec, prositi všechny libé tvory bez duše za odpuštění tajemných krveprolití, která strašila jeho svědomí. Na jeho dvorech koně, osli, kozy proháněli se bez jakýchkoliv pout. Slepice kdákaly po klášteře, přibíhaly sroztaženými křídly, jakmile ho spatřily, a někdy biskupská berla ozdobena byla dvěma mlkujícími se holoubky, k velké mrzutosti mladých kleriků, kteří se namáhali uchovati svou vážnost před svým necitným biskupem. Kaje se ze záliby, že mu bývalo pochoutkou bílé maso nebo zvěřina, Maroveus se živil sýrem, ovocem, dáváje přednost před nejlepším výkvasem své vinice mléku svých krav, ale nedovoluje jich dojiti, dokud se nenapila nejprve telata. — Muž Boží ať se spokojí zbytky po zvířeti! říkával směje se svým otrokům. Třeba dáti volný život u mne všem, kdož bývají obětováni u jiných.

Hrubý zdravý smysl abatyše Leubovéry urážel se jeho něžnostmi s nízkými tvory a shledávala, že pro tuto lásku k nízkým věnoval chabou pozornost jí v této kritické chvíli. Bylo to jehně tuze svěhlavé!

— Můj otče, vydechla, soudíte moje jednání a nikoliv jednání mých dívek. Z čeho mne viníte?

— Z ničeho vás neviním, moje matko, jen výstrahu vám dávám. (Schýlil se a uchopil beránka, a ten se schoulil do biskupského roucha s pohodlím osobnosti, velmi zvyklé takové přízni.) Vida, děťátko, ať jsi moudré. Moje sestro, vidíte tohoto beránka! Jeho matka zemřela od kostižeru na noze. A tak jsem se stal jeho kojnou! Když mne neslyší, bečí jako bez sebe. Dovolíte, bych vás podaroval slepicemi, které snášejí zázračná vejce. Dospělý muž, tvrdím vám to na svůj kříž, může se spokojiti jedním k snídani. Celý den už nepocítí hladu. Mám také podsvinčátka, která již... Ale odpusťte mi, moje sestro, uvidíme to později!

Pro tu chvíli ty vaše ovce zmítají se vláčený vášněmi. Dobrá jest rozhodně plodná pyšnými vzpourami. Buďte opatrná. Nevěstím nic dobrého z vaší návštěvy, neboť jsou schopny zatarasiti vám tajný průchod za vaší nepřítomnosti.

— Soriela, moje otrokyně, musí bdíti, milostpane Maroveji. Přišla jsem hledat vaší vzácné rady a neodejdu . . .

— Oh! přerušil ji Maroveus, dále podrbávaje čelo svého oblíbence, nevěděl jsem, že vzpoura tak vzrostla, moje sestro. Tím mohu vás ujistiti, že tady jest asyl, odkud vás nikdo násilím nevyvleče. Moje basilika jest otevřena chudým jako boháči, svatým jako hříšníku. Zcela prostě zůstaňte u mne. Tam nahoře snad se utiší, až se budou domnívati, že jsou paními domu.

Leubovéra vztyčila se zuřiva.

— Já, opustiti svůj dům! Já spásy hledati v útěku jako vinice před posedlými, před těmi bláznivými kozami! Pomyslete jen, milostpane, co mluvíte!

— Kozy nejsou tak bláznivy jako ženy, namítl Maroveus, když se šplhají na vrcholy skal, vědí předem, že kopýtko se jim nesesmekne, kdežto ženy . . . kněžny! Předvídala Radegunda osud Bazinin, když měla odvahu odepřiti ji vyslancům Chilperikovým?

— Radegunda! zvolala Leubovéra. Ale, můj otče, právě jí, královny abatyše dovolávají se tyto dívky. Jen Radegunda byla schopna vládnouti! Radegunda dovolovala ubrousky z růží! Radegunda trpěla zlaté šňůrky a purpurové lemůvky! Radegunda, která myla nádobí ze zábavy, poskytovala jim na neštěstí volnosti, by okoušely všech rozkoší, dopouštějíc, že ve stínu Svatého Kříže žilo se jako ve stínu nějakého paláce. Ano, milostpane, kdybych nebyla tuze jista, že naše relikvie nás chrání tam nahoře lépe

než váš pastýřský kříž, zůstala bych. . . Ale co mohou léčky ďáblovy proti kousku pravého Kříže!

A to řkouc Leubovéra všecka upachtěna políbila zlatý kříž, jímž právě zamávala.

Na chvílku Maroveus zkoumal ubohou ženu, všecek jat soucitem pro takový důkaz její náboženské chabrosti. Z hluboka vzdychl, pohlédl na vypouchlé čelo svého bílého jehňátka, na němž pučely drobounké růžky, potom na jarní nebe, jež modré zářilo sem zčernalými klenbami. Holub hřivnác na trámě čechral si peří unylým zobákem a po síni jako by se s lehounkými vločkami jeho prachového pýří rozlévala vlhlost. Tu biskup pronesl zvláštním tónem:

— Věci řádu přirozeného jsou nejlepší.

Leubovéra nechápala. Čekala jeho požehnání, by se vzdálila, se srdcem poněkud raněným jeho zjevnou lhostejností. Nuže, biskup pomýšlel naopak pomoci jí, ale zápasil v sobě, nevěda, jakého rozhodnutí se chopiti. Opakoval hlasem pevnějším.

— Věci řádu přirozeného jsou nejsladší. (Dodal, pozdvihuje pravice:) Moje sestro, slyšel jsem dobře? Kdybyste pochybovala o moci ostatků, opustila byste klášter od toho dne?

Zasmušila se, odpověděla, slzíc a polekána:

— To byla řeč bezbožná, milostpane! Nebe dejž mi raději smrt zardoušením vlastními dcerami! Kterak bych se odvážila pochybovati o moci Svatého Kříže?

— Poslyšte mne, moje sestro, a upokojte mysl svou. Povím vám tajemství, které nikdy nevyšlo z mého srdce a které často tuzemne dusí. Svěřím vám je, protože Náš Pán Ježíš Kristus mi vnuká, zdá se, k tomu smělost. Vidím jasně svou povinnost. Nic nemůže spočívatí jistě na lži. (Biskup vstal, prošel se komnatou, drže stále své jehně, kterýchrou-palo s očima zavřenýma jakousi zelinku snu.) Klerikové

sou venku a nikdo, myslím, nezůstal v klášteře. Jest tedy příznivá hodina, moje sestro, neboť tajemství, jež chci vlít do vašeho srdce, jest veliké, strašné důležitosti. Přisáhejte mi na svůj abatyšský kříž, že ho uchováte jako já jsem ho uchoval do dneška, kdy bude dobré, by zachránilo ovci ze stáda Kristova, ocitnuvši se v nebezpečí.

Abatyše chvějíc se, usadila se na lavici, bojíc se, by se podlaha ihned neotevřela a jí nepohltila.

— Přisahám vám, Pane, na svůj abatyšský kříž! Nejsem než ubohá žena ... chatrnější než toto bílé jehně, které ctíte svou péčí, zaúpěla poklekajíc, by políbila odolek řízy Maroveovy.

Zdvihl Leubovému dojat.

Miluji duše prosté jako tito dobří tvorové, kteří nemají ani ráje výměnou za své bědy. A vy jste duše prostá, všechna bílá, jakkoliv vaše tělo má více pevnosti než jehňátko. (Posadil se, nachýliv hlavu a sníživ tón.) Jdete přímo před se a netušíte zla vědy. Ah! moje sestro, kdož vědí, jsou ještě nešťastnější než vy... Nepochopila jste kdysi — tehdy byla jste mladší —, proč jsem nemiloval vašeho kláštera láskou upřímnou. Nehněval jsem se nikdy na Radegundu, a myslila jste si, že právě jí nemiluju, neboť moje chování bylo na pohled proviněním vůči svaté zakladatelce vašeho domu. (Tu se Maroveus poklonil.) Míval jsem vždycky odpor, přiznávám se, když mi bylo obcovati vašim obřadům; a když, nedbaje různosti v smýšlení odhodlal jsem se zůstatí pastýřem vás všech, bylo třeba zazditi svědomí. Bývalo mi to trapno. Dnes ponejprv si volně oddechnu od tolika let. Bůh buď pochválen! Znáte důvod cestyna Východ, ale nevíte, co hrozného z ní vzešlo. Zvěděl-li jsem to, děkovati mám jen smrti jistého ubohého mnicha, který uhnal si horkou nemoc v zemích slunečných, přišel ke mně s vroucí prosbou, bych ho vyzpovídal, protože již dvěma kněžími na-

ších západních zemí bylo mu rozhřešení odepřeno. Jak víte, byli hledat tohoto kousku pravého kříže po nesnadných cestách nepřátelských krajin. Po šesti měsících mužové odvážní, přemáhající všechna nebezpečí, přinášeli drahocennou třísku, zavřenou a zapečetěnou východními mnichy do skřínky z ryzího stříbra, která byla vložena do santalové truhlice, obsahující jiné ostatky svatých apoštolův a mučedníků. Všechno bylo zprvu uloženo v bezpečí v Toursu, kde můj bratr biskup Eufronius zbudoval venkovský kostelík jen proto, by pohostil naše drahocenné dřevo. (Později učený Řehoř zasvětil kapli tu svatému Kříži, jak jste zvéděla.) A právě zde, moje sestro, zasáhla zloba Satanova. Mohl-liž viděti podobné štěstí a nežárliti? Jedné noci tento mnich, zachvácen horkou nemocí, o níž jsem vám povídal, měl podivné vidění. Tento řeholník, až do té chvíle bdělý strážce relikvií, usnul přes své záchvaty a za spánku spatřil oheň šlehající kolem skřínky z ryzího stříbra. Zamýšlel zachrániti dřevo Kříže nebo byl puzen neodolatelnou zvědavostí? Neuměl toho vyjádřiti, ale vrhl se na santalovou truhlici. Skoro ihned pečete se zlomily, spony spadly a mohl ji otevřít bez jakéhokoliv násilí. Nalezl kovovou schránku koupající se v neobyčejném svitu, který shasl, aniž mu spálil ruce. Otevřel rovněž toto pouzdro, nachýlil se doufaje posléze popatřiti na třísku Svatého Kříže slavně netknutou. Jaká však byla jeho hrůza, když objevil, že pouzdro bylo prázdno! Nebylo tam již ničeho, nebo nebylo tam nikdy ničeho! Ani dřeva, ani drtin, aniž jakého zbytku dřeva. Zděšený mnich skácel se na znak. Když jitřní úsvit probudil jej na dlaždicích kaple, zjistil, že jest kolem klidno. Skřínka odpočívala na svém čestném místě uprostřed oltáře, a nikdo, ani on, ani jiní uměli by říci, co se stalo. Co by si pomyslíl biskup, jemuž by bylo uloženo ozřejmiti obsah skřínek? Co by si pomyslela Radegunda, zbožná královna,

která čekala třisku pravého Kříže, aby, jak tvrdila, zemřela láskou líbajíc jej ...? Zvláště pak, co výčitek se shrne na jeho hlavu, na něho, strážce horečného, který se prohlásil neschopným usnouti v noci, nechťje postoupiti nikomu práva bdíti nad posvátným pokladem? Tento muž, dlužno vám to vyznati, moje sestro, přišel na ohavnou myšlenku, a právě v tom byl nejzločinnější; ale nedal si času, by si to rozmyslil. Viděl přirozený pořádek věcí převrácen, a v smutné opovážlivosti pokusil se o to, jak jej znovu zříditi. Vzpomínaje si, že mu popsali kříž Spasitelův jako velmi starý a velmi černý strom, odštípl třisku z roubení oratoře, nejstarší a nejčernější, již mohl nalézt, vložil ji na místo té, které tam dle všeho nikdy nebylo, neboť bývají lišáci na Východě, moje sestro, potom zavřel skříňku, zapnul sponky truhlice jak mohl nejlépe, a obnovil zátmely. Biskup Eufronius, posílaje mi relikvie ty, zmínil se přece o takovéto podrobnosti: zdá prý se mu, že skříňka utrpěla poněkud cestou. Nuže, s mnichem vinníkem šlo to hbitě s kopce. Cítě se zahrán do krajností, pálen výčitkami svědomí, chtěl se zpovídati. Kněz mu odepřel rozhřešení. Z Toursu přišel ke mně, vrhl se mi k nohám, rozplývá se v ručeje slzí, a vyprávěl mi jedním dechem, jako by si byl vydíral duši, své podivuhodné vidění, příběh svého zločinu. Mně, boje se nového odepření, se již ani nezpovídal. Vydával v úžehu své horké nemoci všechny své trýzně a veškerou svou hanbu. Nežádal si již rozhřešení, ale smrti! Uložil jsem ho do nejméně navštěvované jizby svého domu, míně jej vyzpovídati, až se vykřeše ze svých dojmů, až poněkud ozdraví. Arciť, *když relikvie přišly do Poitiersu, a když královna Radegunda mně prosila, bych je uložil v klášteře se ctí, jaké zasluhovaly a se slavnostními zpěvy, aniž bych dbal její žádosti, sedl jsem na kůň a cvalem jsem odejel.* Jsa v pochybnosti zdržel jsem

se... Teď víte, milá sestro, proč jsem nikdy nemohl navštívit vašeho opatského kostela s myslí svobodnou a duchem čilým. Často jsem vídával tajemnou relikvii. Jevila se mi naprosto nepravou, ze dřeva obyčejného, které nemělo ani přiměřeného věku, by nám představila to, jehož se čekalo z Východu. Neřikal jsem nic, protože bych byl uspišil konec blažené Radegundy. Dnes mluvím, protože vy, moje sestro, důvěřujete lsti Satanově. Váš klášter jest proklet od drahných let, a v tuto hodinu i kdybychom oba mluvili, neuvěří se nám. Ostatně, málo záleží na tom, zda věc uctívaná jest falešna, jen když modlitba, kterou vzbuzuje, jest upřímná. Ale to není důvodem, bych vás nechal dožadovati se milostí u tohoto kousku mrtvého dřeva, hluššího než všechny živoucí stromy našich lesů! Teď víte vše. Moje tajemství bude vaším tajemstvím. Mlčme a nedoufejme v zázrak. Slušno hájiti se jinak. Nevykřikla jste, pochybujíc o moci ostatků: »Odejít ze svého domu? ...«

Abatyše pohlížela na svého biskupa s nábožným úžasem, který ji přetvořoval. Pokoušela se marně poslouchati ho, neslyšela o nic lépe než onen kousek suchého dřeva. Bylo to možno? Nebyl onen horečný mnich posedlcem, jehož Satan podnítil proti pravému Kříži? Leubovára tolik se namodlila před relikviářem svého kostela, že nesmírný hnus jí zalil hrdlo.

— Pane můj Maroveji! Svatá Radegundo! Ah! Všichni ďáblové se utrhují s řetězů! ... Co se mnou bude! žvatlala, mnohokrát se křížujíc.

— Přemýšlejte o tom, moje dobrá sestro, šeptal biskup soucitně. Jest jisto, že nám nastává čas zkoušek.

— A vy, milostpane, neřekl jste dříve než jste mi vyprávěl tento zarmucující příběh, že věci řádu přirozeného jsou nejlepší?

— Ano, milá sestro, řekl jsem to.

Přemítala chvilenu s hlavou sklopenou.

Jehňátko radostně zamečelo. Seskočilo s kolenou Maroveových, by se dostalo na chodby, kdež ucítilo píci.

— Můj otče, prohlásila Leubovéra pozdvihujíc se s důstojností, budu tedy bdíti nad svým zrním. Shnije-li, musím si za to odpověděti. Uzrá-li, bude je třeba skliditi. Děj se co děj, nezměním ničeho na pořádku počasí, jehož Bůh nikdy nezmění. Zima nezahradí cesty jaru. Protože moje dcery se rozhodly nastoupiti po mně, stane se to přirozeně po mém skonání, ale pro kousek dřeva nežadám své cti. Moje stanoviště jest tam nahoře, v mém klášteře. Vracím se na místo sobě vykázané.

— Budiž tedy tomu tak! odpověděl Maroveus, vkládaje na ni ruce k žehnání.

VII

Přišly pěšky z Poitiersu, aniž měly
pohodlnějakého koně, takže byly zem-
dleny a dosti bídný.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Zora bělíc nebe pronikala loubí lesa svými skvoucími šípý. Ragnacaire vykročil z jeskyně s tváří nepokojnou sna-
že se poznati, která to hvězda. Jest to slunce? Jest to luna?
Příliš dlouho spal a jeho hustá krev kalila mu zrak. Což ne-
vyčítal mu Harog jeho těžké lenosti? Harog, který dumal
o veliké výpravě! Obrací se k svému druhovi ještě spícímu
s pěstmi zavřenými, bez jakékoliv starosti o zoru, s hlavou
opřenou o plece své psice Merery.

— A-og? A-us! zabručel Ragnacaire, jehož zvykem by-
lo objasňovati hlas psím hafáním.

Merera nastražila uši, ale nepohnula se, bojíc se probu-
diti svého pána, i šilhala po druhém, sviním pastuchovi,
okem kosým, velmi opovržlivým. Zůstala ležeti, bělejší než
jitřní bělost v pozadí jejich doupěte, kamž vrhala svůj svit,
roztahujíc se s rozkoší zvířete, které ví o sobě, že jest krás-
né a ctěné, nabízejíc svoje hedvábné břicho k odpočinutí
chudého muže, pastevce, který dřímá ve svém kožíšku ja-
ko zahalen v plášť královský.

Harog natažen, s víčky zavřenými, jevil se kliden. Jeho
rty se usmívaly, vyzdvihující jeho hnědé kníry; jistě snil o

veliké výpravě; snad viděl Bazinu stojící mezi rameny kamenného kříže jejího vězení, přichystanou uletět až k jejích jeskyni. On nevrátí se k ní leda s plecemi obtěžkanými kořistí. Dostojí svému slibu. Dovede se bítí... zabije!...

— Eréra! zachrochtal silněji netrpělivý Ragnacaire.

Psice, obávajíc se přikroští společníka Ragnova, vyplázla svůj jazyk růžový, pružný a ohebný jako plamen, olízla čelo spáčovo, schylujíc se nad ním jako něžná milenka.

— Dostaneme se tam! odpověděl Harog, probouzeje se ze svého heroického snu.

— Dostaneme se tam! A og! zaječel Ragna, náhle rozradostněn.

Merera uspokojením zaštekala, domýšlejíc se, že pán schvaluje její nedostatek uctivosti. Z podál, z venčí jeskyně bylo slyšeti povyk šesti bdělých tlam. Celá smečka souhlasně si blahopřála k novému dni života. Harog, své černé čupřiny maje zapleteny do dlouhého bledého hedvábí psice, jako by rozvažoval.

— Půjdem k táboru ve chvíli, kdy vojáci berou si potravu, vysvětloval, sleduje svou myšlenku, zatím co Merera máchala ocasem a vzdouvala písek. Hlídači nebudou dávat pozor na svá hovada. Tu přiblížíme se...

— Zardousíme strážce a zmocníme se některých dobrých koní, prohlásil Ragna triumfující.

— Všech koní! děl Harog živě. Třeba nám všech koní.

S ústy zejícími Ragna podívoval se svému vůdci, neboť tento pastevec kouzelník byl opravdu zrozen vůdcem. Kterak jim bude možno uživit všechny tyto koně? Hlídač prasat neodvážil se ptáti, ale pomyslně si, že to svým časem uzrá.

— Půjdu tedy připravit zásoby na cestu, pravil, podrobuje se předem nejskrovnější potřebnostem.

Jeskyně byla prostorná, všechna kobercovaná čistým pís-

kem, potažená na zimu vlčurami, ověšená koženými pytly plnými chlebů a uzeného. Ragna otevřel jeden pytel, položil na plochý kámen, jídelní to jejich stůl, čtvrt pečeného kůzlete, placky, míšek vína. To byl den! Nešetřilo se ničím, neboť muži potřebují síly na tak veliké honby. Vítězství závisí někdy na ostrém kvašeném nápoji. Ragna pohlížel na měch, hladě jej prstem.

— Tam uvnitř jest krev našich nepřátel, A og!

— Nemáme nepřátel, Ragno, zamumlal pastevec, kříže své nohy pod sebe a ukrazuje si široký kus pečeného. Kde jsi našel toto kůzle? Řádná pečinka.

— Dali mi je v klášteře poslední mzdou. Bylo třeba říci, že odejdu.

— Více jsi neřekl?

— Moje prasata jsou v bezpečí. Budou mne očekávati v chlévě.

— Budeme potřebovati všech prasat! podotkl pastevec, okusuje kost. Merera něžně se lísala a vzala kost.

— Proč všech prasat? tázal se Ragna, pouštěje z ruky svůj chléb.

— Budou dobrá našim lidem, našemu vojsku. Rozumíš?

Ranní jasnost vluzovala se teď až ke dvěma společníkům a rozsvítila ohně v planoucích očích Mereřiných. Přijala rovněž chléb Ragnův, ale tlamou méně delikátní. Jeskyně ponenáhlu se osvětlovala. Chladný vítr otrásal záclonou ostružin při vchodu. Sedíce před branou paláce Mererina, šest psů očekávalo, až se panstvu zráčí a i jim věnována bude pozornost po hostině královnině.

— Půjdem na křížovatky svolat žebráky. Jsou rabové, kteří se vzbouřili nebo utekli, páni chudší než jejich otroci, protože za válek neustrijských spálili jim domy. Znímá takové.

— Nikdy jsi jich neviděl, Harogu?

— Netřeba viděti, bychom věděli, pravil Harog pije s hlavou zvrácenou.

Merera chlamstnutím chytila kůzlečí do zubu.

— Čubko Satanova, zvolal Ragnacaire. Tak jemný kousek pro tvůj kuni frňák!

— Nechej, Ragno, nechej! Sluší se dobře jísti dnes, neboť zítra každému z nás bude krutě kousati. Ať se tedy zuby napřed nabrousí. Ať přijdou všichni psi a ať každý dostane dobrého čerstvého masa, nejstarší první.

Když Merera, vědoucí o sobě, že jest nejmladší, byla u konce s kozlečím, Ragna vysypal pytel uzeneho ostatním. To byla slavnostní hostina. Kostí chrupaly, jako praská obilí pod žernovem. Cítilo se, že tato zvířata, hrdá svou důležitostí, chápala své poslání. Naostříla své přirozené zbraně seč byla, stahující v oblouk hřbety, máchající ocasy, s ušima vzad, s drápy vpřed.

Harog ohmatával boky, a foukaje na hrubou srst, zkoumal staré rány s tváří dojatou; ale jeho zachmuřené oči střežily svého tajemství: člověk neví vždy, proč se chodí bít. Když se maso s kamene ztratilo, psi se posadili do kruhu. Ragna přejížděl palcem ostří nožů.

— Třeba též namazati si nohy, pravil ještě Harog.

Tlustým řízkem slaniny namazali si nohy a kožené řemínky sandálů. By to šlo rychleji, ukrojil slaninu s jejích ryzavých provázků. Potom každý pečlivě skřížil řemínky, které zahřátý chůzí, sdílely by kůži svou pružnost, aniž by ji dřely. Harog opásal si bedra pasem z obrácené hadí kůže. Ragna ovinul kolem své vysoké postavy ryšavého Gala provazy spletené z lýka, pás z barvené vlny, plátěný opasek, jehož třásně rozmanitě protkávané zakrývaly malou sekerku a želízka kopí. Pečlivě se učesal, totiž že rozvedl na oba spánky svou kštici barvy rzivé, rozdělenou ve dva

mečovitě pramínky, jež skroutil, by mu držely na tvářích. Jeho zlatistá vousiska, stékající od úst až k prsům, dodávala mu vzhledu sveřepé obludy, uchystané v nejhorší boje. Ale jeho dobré naivní oči paprskovaly veselostí. Všecka zora půjde s ním v ušlechtilé zápasy. Bude povzbuzovati své psy a brániti svého přítele. Tajemství té věci zjeví se později. Ostatně věděl-li to Harog, stačí. Mluvílo se dlouho o této honbě. Bylo třeba se odhodlati a byl šťasten, že bude moci opustiti prasata kláštera Radegundina a obléci se v odění válečné.

— Vezmeme s sebou dva pytle, děl Harog starostliv. Tři by bylo příliš.

— A psi?

— Nažrali se. Potřebuju volných rukou.

To řka Harog vyšel z jeskyně, aby prozkoumal nebe, zemi a vítr. V modré báni oblohy plul velmi vysoko kříž kláštera, vzdálené vidění. Vánek třepetal listím stromů. Ptáci zpívali. Slunce nepřestoupilo ještě prahu lesa, prodlouženého v studni noci před pastevcem, ale bylo cítiti, jak svítá v temných klenbách; bylo to tu a tam jako štěrbin, jimiž prosakovalo zlatými kapkami.

Harog navlhčil dlaň pravé ruky a pozdvihl ji do vzduchu. Potom utrl stvol trávy a hodil ji přes rameno.

— Můžeme vyjít! prohlásil, odpovídaje sám sobě.

Merera postavila se mu na levici, zatím co šest psů šlo za ním v řadě za sebou. Ragnacaire upevňoval si oba pytle na záda.

— Vezmu pytle, bych ušetřil tvých paží, pravil rozhodně. Kdo věci pořádá, ať zůstane nejsvobodnější.

Harog ohmatal rukojeť nože a přesvědčil se, že jest dobře na svém místě, aniž mu jediným pohledem poděkoval. Zdál se vážnějším, co kostky byly vrženy. Snad bral na se tíži těžší než tíže pytlů: celou zodpovědnost podniku.

— Vykročíme k slunci a proti větru, půjdeme až do poledne a cesta naše povede pod Velikým Kamenem, Ragno.

— A-og!

— Tam necháme pytlů s potravinami, bychom se dostali k táboru v lesích, kde jsou koně.

— A-us!

— A odvedeme ty, které chytíme, pod Veliký Kámen... Vráti-li se psi sami, budou mít co žrát dnes večer.

— Naši psi nevrátí se sami, zamumlal Ragnacaire, jenž se tímto uvažováním nudil.

— Jsou to zvířata, a praví se, že Veliký Kámen přitahuje vše, co jest živo!

— Tedy, myslil zcela nahlas Ragnacaire, Veliký Kámen ochrání nás i naše psy?

— Neochrání duchů svobodných. Jsme lidé!

— A og! Jsme dětmi staré matky. Máš pravdu.

A poněvadž divoká slípka přelétla přes stezku, Merera vrhla se do mlází. Všichni psi, by poskytli správný pojem o své statečnosti, letěli za ní, opojeni honbou bez dovolení.

Putovali takto celé dlouhé ráno, jež jako by nezačínalo, až se vyšlo z hlubin lesa. Stromy s černými pni, zvlhlými mízou, která v nich pracovala, pohlížely na ně mimojdoucí s výše svých větví, křečovitě stažených zoufalstvím, že zůstávají nehybnými. Bylo to vojsko válečníků kosmatých z jiného věku, teď vkořeněných v zemi za to, že chtěli ztéci nebesa. Když stín zmizel z prostoru mýtiny, oba společníci měli dojem, že se probouzejí z nového spánku. Znali dobře čary lesa, který uspává mužnou vůli ve svých zelených větvích, žárlivých na pohyb a na důkazy síly! I psi, zmlknuvše, šli s nosem v patách, smečka přísná, nedůvěřivá, zakoušející potměšilých dobrodružství s trny, užovkami, s mlčenlivým ježkem, hájícím temnoty.

Ragna jal se hafati.

— A og! A us! Slunce jest přítelem.

— Obešli jsme město, pravil Harog, setkáme se s Velikým Kamenem s té strany, kde naň padají paprsky při slunce východu, u cesty tourské, již bude třeba překročiti.

— To bude hodina pití.

— Budeme pít, Ragno. Jest pramen za tím stolem boha. Putovali dále, krokem jařejším, s očima upjatýma na nebe, které nepřestávalo býti čisto.

— Sváteční den! potvrdil Ragna, pohodiv si pytle s potraviny na rameni.

— Den se končí až nocí. Bůh možná, bude proti nám dnes večer, Ragno.

— Nebojím se ani noci ani bohů! děl Ragna pyšně, protože slunce svítilo; byl bílý den!

Náhle Veliká Skála vztyčila se nad stromy. Zjevila se jako někdo, kdo vstane a jde příšerně vstříc pocestným. Stromy se zmenšily, zmládlý, choulily se jako dítky kolem prabáby. Veliká Skála si lehla mezi ně, zmizela, znovu se objevila, vystupujíc a sestupujíc spahorkovitostí krajiny. Oba muži se zastavili na konci stezky i oni jakoby zkameněli, uctíví trpaslíci před obryní. Byli u paty dolmenu.

Mýtina, na níž se nalézal stůl boha, sametnila se jemnou, hustou a šťavnatou travičkou, tak libou sandálům, že po ní klouzaly. Harog znal dobře tento dojem půdy, ubíhající pod prsty nohy. Jal se kráčet s obezřelostmi plazícího se zvířete. Ragna sklopiloči, hledaje stopy. Jakási vlhkost perlami zdobila mech, trávník, všechny listy, a dodávala vzduchu chutnosti čerstvé vody. Byl tady pramen, v němž kdosi plakal po tolik věků!

Na třech ohromných skalách kámen prodlužoval se tvarem neurčitým, tvarem lidského těla, snad ženy. Spočíval sotva na boku, kterým byl obrácen na cestu, a měl vzhled obrovské spoutané bytosti, mající vstáti jednoho dne, po-

staviti se na nohy, zatím však kolísající na svém pevnějším opěrném bodě. Obludná ta Skála, vybarvujíc se ze šedé hmoty modří, ztemnělou na místech vlhkých, zdála se jakousi cizinkou, padlou tuto, bez jakéhokoliv příbuzenství se skalami sousedními. Za ní lomil se kruh stromů a průsekem tím bylo pozorovati cestu, bílý prostor, rozvinující se do dálek, silnici, po níž stále šly tlupy ozbrojenců, nevolníci a stáda ovcí; táhla se z Poitiersu do Toursu.

Psi vyrazili jedním hlasem v smrtelné zavýti.

— Zvířata mají žízeň! zamumlal Ragna, který říkal po každé tutéž věc, pokoušeje se vysvětliti si své pohnutí.

— Mají strach! Pozdravují Kámen boha, odpověděl Harog, usmívaje se zlým úsměvem.

Psi si lehli, s čumáky mezi tlapy, čekali, až chléb vyjde z pytle. Od té, co se přiznali k své hrůze, mysli na něco jiného.

Merera šla za Harogem. Ubytoval se pod nesmírným tím stolem, zády ke skále v prostředku. Tady bylo dobře v měkké trávě, ve stínu pod tlustou klenbou, která i blesku vzdorovala.

Ragna vybaloval potraviny, plným hrdlem vyzpěvuje bojovný refrén. Ale jeho přízvuk se třásl.

Bijme, řežme bez ustání!

Ať naše kopí poznají chuť krve,

A nechť zrudne tvář slunce!

— Ragno, vzkřikl pastevec, tys zbabělejší než naši psi! Vybuhl vzlý smích, jímž rozezvučely se ozvěny Kamene. Ragna, schýlený nad pytel, vstal metaje blesky, s vlasy spletenými vzadu jako boltce mohutného ryšavého psa.

— Řekl jsi?

— Řekl jsem!

Ragnacaire třímá nůž. Postoupil k prostřednímu pilíři.

Kdo by ho byl viděl, jak jeho žhoucí tvář rudne k obrazu slunce, o němž zpíval, myslel by, že přibodne svého druhá k Velikému Kameni, ale jakmile se přiblížil až k němu, zastavil se, mrštil svaly své ruky napřáhnuv pěst, zranil sama sebe a nasbírav purpurových krůpějí, rozkropil je k protáhlému tvaru, kde bylo možno jaksi podezíratí hlavu, podobu čela, zastřeného těžkými vráskami.

— Ragnacaire Gal vyzývá v boj bohy, nepřátelské Bohu pravému, zvolal náhle s prudkým hněvem.

Čekal, zpřima stoje před tajemným kolossem.

Harog pak jezdil po skále čepem, třeným o jítrocelbolesti. Ostřil svou zbraň pokojně, neustáváje se smáti.

— Ragno, považuješ se pozhnanějším než jsi. Tys byl vodou jen pokřtěn, a Kámen pláče posvátnou vodou, která uzdravuje slepé.

— Jest to Stůl démonův.

— Kdo to ví?

— Naši biskupi, abatyše Leubovéra, velebná matka jeptíšek.

— A ty praviš se býti Galem? Nejsi než loupeživý a námezdny Frank.

— A ty? ... zeptal se úzkostlivě pasák prasat.

Harog povstal. Držel trochu prachu ve své ruce, který nasypal na ránu svého přítele.

— Tohle zažene vlhkoty tvých žil. Poslyš! Neslušno tupiti, co nemůže odpověděti. Vyléč se ze své úcty k našim biskupům a k naší abatyši. To ti radím.

— Harogu? Můj rozum neposlouchá již tvého rozumu.

Harog přitáhl velikého Gala ke Kameni a usadil si ho po bok.

— Budeme jísti, až domluvíme, začal svým hlasem chraplavým, velitelským. Víš dobře, že Kámen byl před biskupy, před abatyšemi, před Jezu Kristem. Jest od věčnosti,

Ragno, neboť země jest podložena pod naše nohy od věčnosti a úpí, že cítí nás tak zapomínavými, nás své dítky, vyšlé z jejího černého lůna! Ragno, neznámými slovy dme se mi hrud, když se dotýkám země a když vidím kolem sebe rozházené její zvápenaté kosti, jimiž jsou kameny! Ragno, chceš-li zůstatí mým bratrem, budeš mne následovati slepě nebo se vyléčíš ze své slepoty? Chceš tomu?

Ragna ovinul svou zraněnou paží kolem krku mladého pastevce.

— Na život a na smrt! zachrochtal.

Merera vážně, jako by vykonávala nějaký obřad, očmuchávala Veliký Kámen s té strany k cestě. Nestydatě přisedla si na bobek. Postupně všichni psi očmuchávali a uscali se s tlapkou pozdviženou.

Ragna hlasitě se zasmál, plácaje si na stehna svou volnou dlaní.

— Aog! A us! Gombaude! Gerbaude! Ah! Sedmzpekla psů!

Harog znova ujal se hovoru, usmívaje se zvláštním úsměchem:

— Záhodno, by člověk silný vyléčil se z jakékoliv úcty, Ragno! Naše máť země učí nás, že hnojem klíčí obilí. Nejsme více na ni než psi a ona nechce, bychom byli lidmi. Vykonáme brzy veliké věci, Ragno. Nesmíš se ani diviti ani si naříkati. Pamatuj si to; biskupi, abatyše a naši králové pomínou, kámen nepomine, ať psi naň močí. Připoutejme se k mocnosti toho, co vychází z útrob pravdy. Hodlám zde učiniti stáj pro své koně. Sem je svedeme podrobené novým zákonům.

Mladý Gal pohlížel na Haroga, zároveň zvědav i postrašen jeho slovy.

— Svatý Kříži, zakoktal.

— Kříž byl ze dřeva. Jest starší než Kristus a právě proto zadusil ho ve svých ramenech. Lidé nebyli by ho mohli zabít, protože byl Bůh. Bylo třeba řádu země.

Ragna sklopil čelo přemítaje. Často myslel, že Harog, tento pastoušek, nalezený pod dubem, jistě jest *dítěm noci nečisté*. Barbarské matky oněch dob vášnivého náboženství pohazovaly do lesů děti počaté v noci po dni nedělním. Kdokoliv ukoval klíč v den nedělní, tomu skroutila se pravice, až nehty prorážely svršek ruky. A žena mající neštěstí, že počala v dobách zapovězených, nezdráhala se později odhoditi plod hříšné lásky, by si neuhnala něčeho ještě horšího.¹

Ragna mumlal přesvědčen:

— Děti, které se rodí z těchto objetí, jsou mrzáci nebo malomocní? Ty nejsi nemocen?

— Chceš říci, že jsem dítěm noci nedělní? Nu, a kdyby tomu tak bylo? Kouzelník nestává se světcem, protože jest proklet.

A Harog se posměšně usmíval.

Hluboké ticho vládlo kolem nich. Všichni psi dřímali, šťastni tímto dobrým odpočinkem v kouzelné svěžesti. Ať slunce pražilo, nebylo ho příliš cítiti, pramen, který houpal jejich vinný měch, polohlasem rozléval všude svůj dech. Stromy vrhaly na trávník lehké stíny jako průhledná tkaniva. Kámen sám blankytněl od místa k místu při poledním světle, zdál se zářiti pokojnou radostí. Bůh skrytý, snad nějaká bohyně, usmívala se sladce posměvačná s něžnou krutostí na dítě nedělnátko.

Ragna pokrčil rameny.

¹ „Dejte pozor, ó muži, vy, jimiž jsou zpečetěna poslední pouta manželství; spojí-li se manželé v objetí manželském v ten den (v neděli), dítě, které se tak zrodí, budou buď mrzáci nebo padoucníci nebo malomocní.“

— *Zázraky sv. Martina, IV.*

— Jezme! uzavřel rozprávku.

Jedli a dali žráti psům. Potom pili čerstvé víno, druh opřen o druhu zdřimli na chvílku a kouzlo, bloudící v přírodě, očarovalo jejich duchy. Když nastoupili cestu, zdáli se obry, cítili se nepřemožitelnými. Na večer oba mladí muži přešli cestu, zatarasenou vozy, ozbrojenci. Posléze přišli k táboru krále Chilperika. Tu zahnali své psy, hrozíce jim pěstmi, neboť oč se chtěli pokusiti, potřebovalo nejúplnějšího ticha...

Té chvíle král Chilperik neválčil. Žil daleko od svých vojáků ve stínu letního paláce, plného církevníků všech zaměstnán díly náboženskými. Spáliv města, povraždil vlastní rodinu, luštil a vysvětloval kasuistické otázky a objevoval, že Svatou Trojici možno nazývati zcela prostě Bohem, bez rozeznávání osob, neboť Otec, Syn, Duch Svatý nebyli než jednou osobou v jeho očích brutálního vojevůdce, oslněných subtilitami písem. — A tak každá bytost provinilá, od našeho pastouška až k velikému králi, uniká výčitkám učenými náboženskými kombinacemi, nemajícími ostatně žádného vztahu s naivitou kombinací válečných. Vojáci v táboře vyhrazeném hlídali tedy koně velmi rozumně, jako pastýřové, jimž nikdy krev rukou nepotřísnila, a když večer skláněl se nad kraj a halil je v libý klid, pastoušek číhal na chvílku, kdy by jim urval nějaký kus...

Harog a Ragna, zakryti vozem, zkoumali pastviště, prostrannou to lučinu, na níž dozrávalo balsamické seno. Srpek luny vystupoval ve výseku hory, panuje nad lesy svým stříbrným čepem pyšně rozmáchnutým, utínaje týmž zábleskem vrcholky dubů i drobné kvítky sena. Kdesi dále ve stepi pod stany vojáci právě si brali potravu, bylo slyšet jejich smích, zatím co křiky otroků, odpovídající na jejich volání, obíhaly podél ohňů, rudě zářících.

— Kolik jich jest? ptalse Ragna. Vidiš večer lépe než já.

Harog odpověděl:

— Jest jeden na tebe a jeden na mne. První, tam u koryt, střeže koňů volných. Druhý, u zvířat spoutaných, sedí na zemi před bílým koněm. Toho si hled' ty.

Svobodní koně vlnili se v nesmírném moři zeleně. Zmítali se, poklusovali, skákali, a sem tam zavlála bledá hřiva, stříbřící se na luně jako pěna vlny. Zvířata mohutná, vychovávaná pro válku, měla prudké pohyby pánů, kteří šlapou po nevinných mrtvolách. Řehtali na ostré křiky otroků, uháněli vpřed krutí, když se jim zjevila nějaká pochodeň, a hrabali i dupali silně kopyty. Na nich všech, překrásných, jevil se přepych knížat válečných, představovali jejich bohatství, švihající vysoko chocholem svých hustých ocasů, potřásající ve svých kšticích kovovými koulemi, které jasně zvonily.

Harog pošeptal.

— Nezbytně potřebuju tam toho bílého koně. Bude-li to klisna, ostatní přijdou za ní. Zvířata spoutaná jsou asi samice.

Ragnovi zableskl se v ruce otevřený nůž; stiskl jej pod pažďi a jal se lézt vysokou travou. Harog připlížil se až k strážci, stojícímu u žlebů, kde se napájeli koně. Po zářící kose luny skotálel se stín hlavy, dvě poděšené paže zaklátily se ve vzduchu, ozvalo se jakési zařícení, ale slabší než zaržání koně, a tíha měkké jakési hmoty potopila se do vody koryta. Nůž Harogův, natřený tajemnými látkami, vjel tak hbitě, že Harog ani necítil, jak bodl. Věru nebylo to tak zlé zabít člověka! Sklonil se... žlab zachytil jeho pokojný odlesk. Nerozeznával již než stříbřitý srpek měsíce, věnec věnčící tuto tvář zsinálou, které neznal. Když osušil svůj nůž o travu, postřehl hlučné oddechnutí Ragnovo, stále se válejícího tam dole před bílým koněm. Ragna rdousil druhého strážce, by ho oněmil. Bylo toho tuze třeba, pro-

tože vojáci skočili by po svých zbraních, při nejmenším poplachu. Když Ragna dokončil svou práci, vyhledal nůž, který vypustil z ruky, a přefal pouto onoho bílého koně, vzezření velmi poddajného.

— Jest to kobyłka, pravil, přiváděje ji k pastevci.

— A člověk?...

— Byl to muž, potvrdil znova Ragnacaire, pokynuv vážně hlavou. Opodál v pozadí pastviny smáli se vojáci, ťukajíce si svými plnými číši, a bylo možno rozeznati siluetu berana, opékaného na ohni z chrastí.

— A teď třeba zavolati psy, pravil Harog se zuby stisknutými.

Pískl, vloživ ukazováček do koutka svých úst, a zvuk, který odtud unikl, měl pronikavost zmijího hvízdotu. Bílá klisna zasupěla. Ostatní koně dupli zuřivě kopyty. Ale co mohli ušlechtili rychloběžci krále neustrijského? Jejich hlídači byli mrtvi, jeden v korytě, druhý v trávě. Nebudou pít již této vody, nebudou žvýkat již tohoto sena. Noví páni vystupovali z půdy, po níž se právě připlížili, vymrštili se na světlo luny, prodloužili se v černé sloupy jako veliké mstící stíny.

Jakési šílenství je zachvátilo. Jali se točiti kolem klisny, zapomínajíce nebezpečí, nemyslíce než na svůj rozmar knížat, uvolněných náhle v čiré zdivočení.

Harog jich tady očekával; hvízdal způsobem lidským, neboje se již probuditi pozornost vojáků, neboť shlukující se koně stáli mu hradbou.

Ragna se namáhal, by udržel klisnu, která vyhazovala zadkem a vzpírala se, všecka bez sebe, že viděla kolem sebe tolik milovníků.

— Tady jsou naši psi! pravil Harog vítězně.

Bílý obláček snesl se na lučinu: Merera a temná bystřina šesti věrných psů hnala se za ní o překot. Žádný neště-

kal, vrhali se na své pány, opojeni radostí, Harog přijal je s týmž hrozebným posuňkem, s jakým je zahnal. Pochopili, že hodina zvážněla, i zploštili se chrčíce zcela potichu svou podrobenost.

— Což mám zardousiti kobyly? otázal se Ragnacaire dojat. Už jí nemohu udržeti.

— Psice tě zastane, odpověděl Harog, jehož oči svítily. **Skoč, Merero! Drž dobře a přijď knám!** (Dodal se zvláštním mlasknutím jazyka:) **Ke skále! Ke skále, dcero světla! Erero! Erero!**

Psice nesmírným skokem ocitla se na hřbetě kobyly. Přihrčíc se a protáhnouc se až k jejímu sněžnému krku, všecka bílá na šíji ještě bělejší, utvořivši jí podivný hrb, zdála se obrovskou jako žulová obluda, ke které ji posílali. Porážejíc své milovníky, kobyla, cítíc se kousána do krku, vymrštila se zběsile, přelétla pastvinu, přeskočila přehradu keřů v bezudném úprku, s dýmajícími nozdrami, a zatím co šest psů jim chňapalo v podkolení, všichni koně pustili se toutéž cestou, břichy div země se nedotýkajíce.

Tam dole vojáci rozžehovali pochodně o žároviště své kuchyně. Když zvětřili hluk, step byla pusta, zloději zmizeli. Našli jednoho hlídače mrtvého ve žlabě, rudnoucího odlesky luny nachovými svity, a druhého, zeleného v seně.

Této bitevní noci Harog a Ragna spali pod Velikým Kamenem, obklopeni svými utrmácenými koňmi. Psi, lepší vojáci, bděli, a oba vítězové snili zvláštní sen, sen u obou podobný. Viděli daleko na cestě poitierské, vedoucí do Toursu, dlouhý průvod žen, zastřených bílými závoji. Byla to hříva kobyly? Bylo to hedvábné ucho Mereřino? Tyto ženy šly, šly do nekonečna, vlekouce za sebou lněná roucha.

Harog zamumlal:

— Vidím ženu rusalku! Jest to Bazina, přísahal bych na to...

Ragna chrochtal protahuje se:

— Vidím ženu smědou, které neznám.

Ale usnuli přes tlumený štěkot jednoho psa, protože byli opravdu vysílení únavou.

VIII

Shromáždívše se kolem ní (Basiliky Svatého Hilaria) zloději, vražedníci, cizoložníci, všelijací zločinci.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Tito lidé přicházeli ze všech koutů země, neboť ode tří měsíců Harog slídl po lesích hledaje otroků, odsouzených na popraviště, nebo uprchlíků, zatím co Ragnacaire najímal žebráka za žebrákem, kteří tloukli na brány kláštera Rade Gundina, a tito muži činili již zkázněnou tlupu, kterou vůdci snažili se vycvičiti, zasvětiti v umění válečné.

Byli tam, šlapající po jehličí jedlí a točíce se jako medvědi v kleci v tomto nejtemnějším koutě lesa, neznámí lupiči s tváří potměšilou, hbitých údův a oholených hlav, vycházející z vojenských žalářů, ohýbající pravé podkolení na zcela čerstvou památku svých okovů; bytostiněmé nebo chrochtající, neodvažující se již pronášeti lidských slov; jinoši samá rána, oděni děravými, zablácenými suknicemi; otroci, uprchlí s tím, co uloupili, někteří s jizvami od mučení, jiní honosící se zvláštními úbory, ten drahým pláštěm, ukradeným pánovi, onen ovčími kožemi, sotva uschlými na slunci.

Nespokojení žebráci kupili se opodál, by uchránili svých pytlů, pošilhávající plaše po těchto zločincích, jichž nikdo neznal; stiskali hole s tváří vyjevenou, těsnajíce se kolem

velikého slepce, který je obyčejně vodil na eulogie o dnech svátečních, protože viděl lépe než kdokoliv jiný. Chudí, skoro všichni z města Poitiersu, báli se těchto nových tuláků, vzezření málo uspokojujícího, kteří by je připravili jistotně o desetinu jejich důchodků v opascích boháčů, ba podle potřeby zabili by tyto boháče a tak vysušili by nejlepší prameny almužny. Shromáždili je v tomto temném místě, v srdci nesmírného lesa, aby je zatáhli do svých léček, mysli si. Očenichávajíce se navzájem jako nemocné ovce, snili o zázracích, nebo se častovali nehoráznými štulci, které zhoršovaly jejich bídu, ale všichni, lupiči i žebráci, pohlíželi na Haroga s poddaností. Tento mladý muž, jehož zraky byly chmurnější než noc jedlí, vzbuzoval v nich údiv, protože chodil beze zbraní v jejich přítomnosti; jen psice ho následovala. Ragna jim naháněl strachu. Byl oděn v jakési válečné krzno, bral na se heroické postoje, nohy máje ozdobeny řemínky až po stehna, sekeru v kabátci z kozí kůže, s bronzovým velmi těžkým štítem na ruce, a nesedal si již na zemi z obav, aby si neumazal svých lesklých věcí. Sedm psů jako přední strážé bdělo na stezkách, po nichž pobíhali, majíce rozkaz dáti výstrahu pánům, jakmile by pocítili nepřítele... Na tu chvíli podivná ta malá armáda nevěděla o nepříteli. Neměla žádného vojáka ve svých pestrých řadách, nemohla zápasiti s tlupami pravidelně spořádanými, přece však doufala silně, že některý z těchto vůdců, stojících hrdě před nimi, povede ji k prospěšným plenům a lupům, při nichž by bylo málo nebezpečí a mnoho zisku.

Večer se skláněl nad krajinu; pně tlustých jedlí rudly při odlescích zapadajícího slunce, ponechávajícího noc jejich neproniknutelným větvím. Paprsky se plížily kosmo, vycházejíce, abychom tak řekli, ze země, tajíce v růměnné hře na koberci ze suchého jehličí, jež se barvilo místy jako

kaluže krve. Útlá těla nejmladších stromů vyrážela proti světlu na znachovělém nebi veliké černé pruty, podobné monumentální mříži vězení.

Což nebyli všichni tito lidé vězni svého osudu?

Ovšem, nezvolili této temné stezky lesa dobrovolně. Obludy vyštěkávaly jejich zločiny dle jejich ranců a vrhaly je supějící hrůzou do těchto divočin, majíce je k tomu, by následovali tyto dva tajemné muže, tak chudé jako nejchudší, ale s činy vědomými. Večer se skláněl nad les, soumrak, který vlévá děs do duší mučených, halil vše příšerně, dusil nevinné naděje, připomínal plazivá zvířata a snadné vraždy. Tam dole, mezi vysokými sloupy stromů, mezi železnými pruty mladých jedlí, zadržujících světlo, bylo viděti přilévající se a odlévající se moře zeleně, všechno nesmírné vlnění stromů, které jako by pokrývalo svět do nekonečna.

Vně společností, měst a basilik byli zavřeni teď do košáru, stáda hotová ke všem blouděním, ke všem omylům, cítíce se více pariy v těchto samotách, kde jen zvířata uměla rozeznati dobré bylinky od jedu. Co se s nimi chtělo? Co z nich bude? A někteří tiskli k boku skrytou zbraň, nějaký nůž, jehož čepel ještě mokvala...

Harog stál opíraje se rameny o nejsilnější jedlí; junák s nohama obřima, zdál se zcela hubený, tak bledý v obličejí, že jeho chmurné oči byly dvěma děrami, jimiž sestupovala všechna černost lesa na lupiče. Ragna brousil ostří své sekery a Merera, bílá čubka, vážně sedíc, pozdvíhovala k svému pánu své zřetelnice, blýskající úctou. V dálce, obkličující kruhem své věrné bdělosti ty, jimž měli dáti výstrahu na poplach, šestero psů odbíhalo a přibíhalo, větříc do vzduchu.

— Mužové, kteří mne slyšíte, pravil Harog, obraceje se k němé tlupě, v níž se tušily úzkosti, svolal jsem vás, pro-

tože měsíc jest v úplňku a že uvidíte této noci věci, které vás osvobodí. Nejsem ani mocnější, ani lepší než vy, ale chci vám poskytnouti trochu radosti. Všem vám časy byly zlé pro deště a krupobití. Jsou zde mnozí, kdož mají hlad a žízeň. Jiní, kteří nemohou zhojiti svých ran. Slibuju jim maso, víno a tajemství čistivých bylin. Ti, kdož budou se mnou dnešní noci, uvidí veliké věci . . .

Umlkl. Mereraro vážně potěšením zavrčela. Ragnacaire zamával sekerou slavnostním gestem.

— A . . . og! zachrochtal, týče svou vysokou postavu galského válečníka s rusými vlasy, rozdělenými ve dva proudy zlatých pletenců, jsem váš bratr, ale u našich sedmi zatracených psů, tomu, kdo by nemiloval mého bratra Haroga, rozpoltím lebku . . .

Provázeje své zvučné slovo blesknutím sekery, podřel ze široka peň mladé jedle. Strom zaúpěl a nakloniv se v uctivém pozdravu, jako by zmítán chvěním unikajícího života, omdlel mezi ostatní v prudkém praskotu polámaných větví.

Úžasem přistojící zledovatěli. Slepec zamával pažema na okamžik jako strom zatřásl svými větvemi, a jeden otrok vzpomenuv si na své muky, vztáhl ruce na čelo jako k ochraně.

— Tys silen. Proč nejsi vůdcem? pravil pak hlasem pyšným.

Ten, který mluvil, vystupoval ze stínu všecek žlutý jako socha ze síry.

— Kterak se jmenuješ?

— Jsem Agrius, Říman.

Harog se usmál této odpovědi :

— Byl jsi Římanem dříve než jsi byl Galem?

— Moje rodina pochází z větší dálky než vy všichni!

Halil se do záhybů pláště, jehož prýmký prozrazovaly jakési stopy purpuru.

Raději řekni, Agrie, že jsi zabil své staré pány. Za času svého otroctví nazýval jsi se Boson Řezník.

— A máš ještě krev své rodiny na plášti! dodal Ragna, plácnuv mu dlaní na rameno, až se shrbil.

— Abych mohl býti člověkem, nežádám si více, zachrochtal vražedník, vrhnuv nepřátelský pohled na pastevce. Poněvadž znáte mou bídu, víte též, že oni ušlechtili Římané, moji bývalí páni, vsadili mne do jakési pekárny trestem za to, že jsem ukradl ovoce. Odtud moje kůže, jak vidíte, žlutá jako žluklý olej, ale tak vyschlá, že se loupe, když se tře. Budu vašim služebníkem s tou podmínkou, že mi dáte pít krev, takové to jest se mnou! Mám stále žízeň.

Strhla se vřava. Žebráci jali se mluvit všichni najednou:

— Nežádáme si krve!... Vína nebo medoviny! Nápojů jasných jako naše svědomí... Na větev s člověkem řezníkem! Záhodno všeti vrahy, protože Bůh se na nás dívá... Jsme tvorové Boží... Kéž Svatý Kříž nás ochrání!

Harog se usmíval jejich kdákání poděšených slepic.

— A ty, němý, otázal se dotknuv se ramena otroka bujarého vzezření, s údy hladkými jako mramor, s hlavou malou jako ptačí, na těle atletově, čeho ty bys si přál, když ti dovolím mluvit?

Otok se usmál podivným úsměvem, jeho zuby se blýskaly.

— Právo rdousiti nebo kousati všechny ženy, které by mne shledaly krásným.

A nechtěl dále o tom mluvit, neboť měl zářez na noze, byv uvázan tři léta v hlubokém podzemním vězení.

— Jmenuješ se dobře Brodolph Cizololožník?

— Jmenoval jsem se Hilarion, pane! Změnili mi jméno i duši. Nechci již býti křesťanem.

Žebráci se tlačili na sebe. Pobízeli vůdce své tlupy, slepce od narození, který viděl lépe než kdokoliv. Byl to veliký

stařec, vyzáblý, ale velmi jadrný, který urazil obyčejně hezký kus cesty slze rudými slzami, mna si víčka kopřivami, by vzbudil soucit. Znal bohaté ženy, které mu dávaly čtvrtky kozlat, chodil též k Maroveovi, biskupu poitierskému, směle křiče hlasem žalostným:

— Jsem služebníkem Kříže. Pán Ježíš mi zavřel oči k své slávě.

A tvrdil, že viděl Krista v kterýsi den velikonoční a jak víno se s něho jen jen řinulo.

Ač velmi obratný v slovech, nemiloval hádek. Přišel, aby zvěděl, co se získá od těchto nových pánů, a rouhal se v domnění, že se jim to líbí.

— U činů Satanových, — a ať jeho spár vyrve střeva našeho biskupa — opustil jsem Basiliku, bych žebрал v lese se svými společníky, protože nám byly slíbeny řízky veprového. Rádi bychom věděli, proč nás učíte, jak se hází kopím a skáče na koně. My jsme bytostí trpné, lidé mírní, kteří nepřejí smrti nikomu.

Mládci napolo zchromení, jeden skoro nahý, s hroznými vředy na prsou, vykřikovali najednou:

— My jsme nevinni a lačníme po tom, bychom již netrpkli! Modlili jsme se a jsme pořád v bídě!... Kdy tomu bude pro nás konec? u nás, ubohých nemocných? Řekněte nám, kde nalezneme sudy, které nám byly slíbeny, když ošetříme vaše koně? Nepili jsme dosud než vodu pramenů? Víno by nás uzdravilo!

Harog je uklidnil máchnutím ruky.

— Povedu vás na hostinu, pravil hlasem chvějným. Rag-na a já všechno jsme připravili na místě, kam křesťané ani nohou nevčkročí v noci, zvláště v noci plnolunné, ale požaduju od vás přísahy.

Kruh se zvědavě sevřel, hlavy se schýlily. Boson Řezník, Brodulphe Cizoložník, Slepec od narození zdržovali každý

svou tlupu, s pažema roztaženými, jako by chtěli hájiti Haroga od přílišného dotyku.

— Dlužno přísahati na Skálu, že budete věrni a propůjčíte se mi k dobrému útoku v den, kdy se rozhodnu dobytí kláštera Radegundina, prohlásil pastevec-kouzelník, blýskáje svýma černýma očima v noci jedlí.

Nastala chvíle zděšeného mlčení.

— Tys dítě nedělnátko, syn noci nečistě! zamumlal Slepce-od-narození, a pokoušeje se o kletbu, podzvihoval své kostnaté paže. Všichni žebráci hučeli.

— Jest to syn noci nečistě!

— Jsem Harog, bijce vlků! A vlčice lesa mne poslouchají, přinášejí mi svá vlčata, jež měním ve psy, by mne střehli, uštěpačně mluvil strašný hoch.

Ragnacaire úzkostliv pískl a ze všech sousedních houštin vyrazily prudce otevřené tlamy. Sedm pekelných psů bdělo...

— To on osvobodil Poitiers od žravé šelmy, přiznal jeden z žebráků. Byl jsem při tom, viděl jsem ho, jak mávl nožem a náš biskup mu požehnal!

— Jest znám bohům od Skály, pravil Brodulphe, krásný otrok. Mám důvěru v tvrdost jeho srdce. Budu přísahati.

Nastalo nové mlčení, plné mrazivého chvění.

Tajemství vstávalo kolem nich, pozvolna vzrůstalo se stíny noci, rozvinovanými obrovskými stromy. Byli daleko od měst, od basilik a paláců. Nač by jim tedy byla jejich víra již skoro mrtvá, udušená pověrou, všemi starodávnými věrami v bohy Gallie? Což eulogie, křesťanské milosrdenství postačovaly, by uživily chudé, zatím co ustavičné války krvavily města a kraj? Francká knížata nestarala se leda o své hádky a měla dosti práce s vlastní obranou. Nač jim teď bylo, že znali čtyři krále, nač byly jejich plačtivé modlitby v předchrámí, na dvorech klášterů? Stanou

se zase oni králi nebo bohy? Nikoliv, nic dobrého jim ne kyne! Zatím co velikými země přiházely se zázraky, jim nikdy nedostává se zhojení nejmenší rány? A když bohatá opatství se zavírala v hodinu odpočinku, vyháněli je, protože se neudrželi, by neukradli ovoce ze sadu, jehně z chléva. Žebráci nebo zločinci, vše jedno za těchto dob hladu, a mluvilo se o jistých falešných mniších, kteří bydleli ve stínu hrobek mučedníků, by odcizili jejich okrasu pod záminkou nábožného libání relikvie. Dříve nebo později budou vždy mateni se zločinci. Lépe doporučiti se všem bohům než jedinému svatému.

— Skála léčí slepé. Její voda jest posvátna! bručel veliký Slepec-od-narození, který ostatně nepotřeboval uzdravení.

— Přisaháte? otázal se Ragna, zatočiv sekerou nad hlavou.

— Přisahám za ně i za sebe! prohlásil slavnostně Boson Řezník.

Brodulphe Cizoložec pronesl táž slova, uváděje tlupu otroků.

— Pojdte tedy za mnou až ke Skále, pravil Harog tase nůž ze své řízy z bílé kůže. Tam se najíte, napijete a vzpružíte na duchu. Nechci nějak lstivě vymámiti vašich přísah.

Malé vojsko se vydalo k dolmenu, spouštějíc se po úzkých stezkách v řadě po dvou, tulák za tulákem plazíce se travou. Nevěděli ještě, zda se oddají tělem i duší, přece však dobrodružství se jim líbilo, až dosavad služba nebyla příliš strohá a člověka živila. Pečovati o koně, cvičiti se ve střelbě prakem proti neviditelnému nepříteli, nebylo tuze nesnadno. Harog jim ukázal jeskyně, kde možno spáti bez nepokoje... a co více, nebránil jim žebrati, když se naskytlo, ani nadobro se vzdalovati živobyť, jakého jim poskytoval klášter Radegundin. Toto dítě noci nečisté bylo

snad synem mocného vůdce, který vytloukal živobytí ve zmatcích doby.

— Zná moc bylin! dodávali ti, kdož měli vředy.

Když úplněk vycházel z obzoru lesů, veliká zlatá růže, kvetoucí k bláznivé naději nešťastných, vstoupili do mýtiny plačící Skály. Svěží vítr je hladil po tváři, a stín boha je přijal ve svůj klín. Ragna udeřil ve svůj bronzový štít sekerou, ten třeskně zavzněl, prodlužuje svůj zvuk pod husté keře, vzbouzeje tam tajemné bytosti.

Lidé se tiskli kolem Haroga, s očima horečně zářícíma. Měli strach a neodvažovali se již utéci.

— Nic zlého se vám nestane, ujišťoval pastevec kouzelník, zastrkuje svůj nůž zase za řadra, cítě, že jsou podrobeni velebou místa.

Koně se potulovali kolem těchto lidí nevědomých, ušlechtilí koňové knížete neustrijského, a zbázlivěli, protože bylo jim hledati pastvy, frkali méně zuřivě, třesouce se před Harogem, který jim trhal traviny, schopné přitlumení jejich dobyvačná vzpínání. (Zvířata i lidé poslouchali pastevece, aniž dostávali jiné mzdy než jakési vonné mláží, květin ky chuti muškátové.) Tu i tam zavlála hřívá, poletující to hedvábí, jež se blyštělo stříbřitými odlesky pod lunou, nebo zajiskřilo se náhle ryzavým ohněm. Veliký van, složený z urychleného oddychování bázlivců a funění koní obklopoval Haroga svým němým a snažným doprošováním. Šumotem stromů na čistém větrenoci zvažněla nepohnutelnost báby Skály, povýšené sudice dětí, vlekoucích se až k ní, posedlých nezdolnou potřebou věřiti ve skryté síly. Psi vyli.

Ragna pozdvihl svůj štít a zapěl dutým hlasem:

Jsme synové země!
Milujeme obilí,
Milujeme víno,
Jsme synové země!

Slepec-od-narození zažvatlal velmi poděšen :

— Netřeba vyrušovati boha polí pro nás. Kdyby kněží z města nás uslyšeli, zakázali by nám přijímání.

Harog vybuchl v bizarní smích, polo hvízd, polo píseň, a ujal se sloky hlasem zvučnějším než hlas Ragnův :

Jsme synové země,
Milujeme obilí,
Milujeme víno,
Jsme synové země !

Jiný hlas hučivý se ozval, byl to Boson Řezník :

Vrátíme se do země !
Uživše obilí,
Vypivše víno,
Vrátíme se do země !

A Brodulphe-Krásný-Otrok zakončil tento barbarský zpěv těmito slovy, jež vyvrhoval zuřivě jako hrozbu :

Matko, tady jsme, tlučeme !
Otevři pro obilí,
Otevři pro víno,
Matko, tady jsme, vstupujeme.

Nebyl to ani válečný zpěv francký, chodu tančivého, ani latinská píseň, vyvolávající bolesti života zároveň s věčnými trýzněmi, ale byl to úryvek galské bardské písně, jedna z prvních druidských hymen, stvrzující radostně nehybnou fatalitu. Rodíme se, jíme, pijeme a umíráme. Syn země vrátí se do lůna mateřského, přinášeje jí věrně vše, co z něho vzal.

Zatím co Brodulphe tohle křičel, urážaje neznámé nepřátele, Harog vymrštil se na hřbet Kamene a uchopiv měchy plné masa, vysypával, co v nich bylo.

Matko, tady jsme, tlučeme !
Otevři, pro obilí,
Otevři, pro víno . . .

Půlky uzených prasat, sušená zvěřina hrnuly se s chleby, s plackami. Měchy se sploštily v mechu, zatím co Ragna podával žebrákům číše. Psi vyskakovali ...

Dlouho již oba pastevci lovci hromadili zásoby k této okouzující hostině. Chtěli poskytnouti hodinky úplné a skvělé radosti. Ragna kradl prasata, kterých nebyl již povinen stříci v okolí kláštera. Znal recepty na dobrou zvěřinu, již udili nad ohněm jalovcovým. Harog, aby sehnal placky a víno, odvážil se vtipného činu a prodal jednoho z neustrijských koní, onu bílou kobyly, již bylo se nezbytno zbaviti, poněvadž rozsávala rozbroj mezi samci.

A déšť potravin sypal se dále; pobudové div se nezbláznili. Všichni, rozvaleni se psy na mechu, rozkrajovali, trhali, žvýkali, polykali. Jedni chápali se chleba, druzí masa, potom na sebe hleděli s očima vypoulenýma. Jakýsi zmrzačený hoch, skoro nahý, zakusoval se sám do pečeného podsvinčete, lahodného sousta, jehož ho Merera chvatně zbavila. Mlčeli, pozdvihující obchvíli jiskřící zřítelnice uznalosti k Harogovi, který, stoje na hřbetě Kamene, hrál odvážnou úlohu boha dobroděje jejich truchlého člověčenství. Mumlali, chrochtali, hučeli, plakali, dusili se. Ragna obcházel s měchem a všichni nastavovali číše s gesty hltaivosti. Někteří, nejmladší, strkali prostě obě ruce spojené v přehršle pod úzké hrdlo.

Tam nahoře, výše než vůdcové tajemné armády, luna, jako by též plná vína bláznovství, ukazovala svou růžovou tvář hvězdy, opájející se rozjímáním všech zločinů světa. Vzduch lahodněl, chlad zvlažňoval, obtěžkával vůněmi květů a medových koláčů. Veliký Slepec-od-narození říkal věci, které dojímaly a rozněžňovaly žebráky. Brodulphe-Cizoložec vysvětloval, že musel jednoho dne jísti své výkaly, protože naň v jeho jámě zapomněli. Boson Řezník dával přednost nemocnému koni před uhrovaným prasetem,

neboť kůň, není-liž pravda, neživí se než senem, aniž si nashání škodlivých vlhkot, a všichni jedli a pili do syta po-nejprv ve svém životě.

Ragna se smál.

Harog hvízdal. To bylo vítězství hadovo !

— Nyní jsme muži, prohlásil posléze nahlas veliký Slepce-od-narození. Budeme přísahati při Skále, promine-li se nám podlézati ji.

— Starý kozle! zvolal Boson vesele. Umiš si to zaříditi s trávením. Což tě Skála viděla lizati chleba kněží křesťanských. Což aby ti ustrojila nějaké dávidlo, bys zvrátil svou čtvrtku prasete, a tak tě potrestala za to, že jsi ji zapřel?

V takovéto chvíli blaženství žebráci se rozohnili :

— Přísaháme všichni věrnost pastevci Harogovi, synu noci nečisté. Ať nás vede, kam chce.

Harog se vztyčil všecek bled.

— Nepřisahejte věrnosti mně, jenž jsem člověk jako vy, ale Skále. Chcete tedy, aby vás rozdrtila, bídní psi !

Merera smrtelně zavyla, sesilujíc hrdelní přízvuk svého pána.

Zavládlo veliké ticho. Všichni uvažovali. Byli z těch, kdož věděli dobře, že se jim nedává bez vypočítavosti. Až dosavad obětovali modlitby nebo rány výměnou za potravu. Nuže, žádali teď na nich méně než litanií nebo výprasku výměnou za tuto noční hostinu: jejich duší, jejich ubohých duší nuzáků ! Tento muž smýšlel ušlechtilě, když chápal, že člověk jest roven člověku v přítomnosti strachu před neznámem. Bude je držeti jistěji, představí-li se jim jako vyslanec temné noci.

— Nuže, synové země, zaječel Ragna, budete podlézati neboť chléb a víno přicházejí ze země, která vás může všechny sežrati.

Vidina smrti vznášela se ve vůních této podivuhodné noci, vidina smrti skoro libá, odpočinku zcela podobného mezi mechy a kvetoucími bylinkami. Byli tam, oddechující svým nepokojným supěním, koně, psi, též spící zvířata, na něž se zapomínalo, vlci a kanci, zmije ... luna jasněla, pokojněla, osvětlujíc stromy, zlatíc čelo bledého pastouška.

Prísahali a jeden po druhém podlézali Kámen, ohýbající hlavy, ztěžkalé vínem.

Slepý-od-narození zbožně mumlal:

— Věřím, že všichni bohové jsou dvojčata.

Boson Řezník pronášel rouhání, vzývaje Teutaty, jichž ostatní neznali.

Brodulphe Cizoložec stiskl zuby řka srukou otevřenou:

— Zaleju tě krví ženy!

Potom i koně, probuzení těmito gesty násilnými též podbíhalis hřívou vlající, následující svých jezdců, potom psi, s boltci do špičky vyhrocenými, s tlamami slintavými, ohniví a lehčí jako pomahači ďáblů, Merera, uzavírající průvod svým bílým přízrakem.

A všichni, vůdcové, žebráci, tuláci, zločinci, lidé nebo zvířata odcházeli po spánku, hledající zapomenutí špatných činů, s očima pohaslýma, s kroky vrávoravými, náhle ochablými tíhou neviditelného jařma, neodvažující se již ohlédnouti nazpět, stížení nevysvětlitelnou hrůzou, zajatci stínu, již zbaběli sluhové fatality!

IX

Jsme královny a nevstoupíme
do našeho kláštera, dokud abatyše
nebude z něho vyhnána.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Ragnacaire, bývalý hlídač prasat, vnikl pod klenby klášterní ponejprv od té, co střehl koní.

Podzim se končil řadou bouří, které rozrývaly svobodné stáje lesa. Nebylo již možno zdržeti lidi, nehybné v pozadí jeskyní, a hovada trpěla studenem nocí deštivých. Ostatně když teď muži a zvířata znají své řemeslo, bude velmi záhodno, odhodlati se k boji, protože velicí vojevodové, vyčerpavše zásoby, o nic lépe si nepočínají.

Ragna, vyslanec svého vůdce Haroga Kouzelníka, přicházel, by přijal rozkazy Bazininy. Připuštěn posléze ve válečnou radu, cítil svou důležitost.

Nesl, velmi pečlivě svinuté za řadry, stéblo slámy a železko kopí, otočené zlatou páskou, kterou by ukázal zdaleka dceři králů. Ona řekne ano nebo ne znamením, jež kouzelník Harog vyloží si pro tu neb onu možnost, ale on, Ragna, neoslábne před bleskem tohoto pohledu kněžnina, o němž se mu řeklo, že plane tolik pýchou. Ragna se cítil hodným takového poslání. Oděn jako voják, vystupoval hrdě na rampu kláštera, zvoně po dlaždicích hrotem obludné framy, jejíž ostří měřilo šest palců. Rusé čupřiny

jeho vlasů, ovívající mu tvář, maskovaly barvu jeho očí. Ztemnil si tváře cihlářskou hlinou a bylinnou jakousi šťávou zhnědly jeho mohutné paže, kdysi hubenější ve službě Leubověrině. Kdo by se osmělil považovati za bývalého hlídače prasat tohoto muže vzezření mnohem strašnějšího než ozbrojenci Maccona, hraběte poitierského? Byl by se kdy jen odvážil zavaditi nohou o vnitro klášterů za dob svého nevolnictví? Podivil se, že ode dveří klausury řeholní nepotkal žádné otrokyně. Kudy šel, tam staré jeptišky se zastíraly hrůzou.

Právě když překročil práh kaple, v níž vše mělo ráz opuštěnosti a zanedbanosti, narazil prudce na jeptišku ještě starší, tápající berlou v temnotě. Zastavil se schvácen úctou. Ano, to byla věru jejich abatyše, sama velebná matka Leubovéra, ta, kterou nazývali v celém Poitou bohatou obchodnicí s obilím. Vlekla se bolestně s nohama ovinutýma, se šaty špinavými, se závojem rozedraným, se zbytky popela na hlavě, s obličejem zpustošeným nemocí. Kolem ní poletovala zatrpklá vůně síně, do níž se již nevstupovalo, neurčitá zatuchlina po kadidle, smíšená se zápachem plesniviny. Pavučiny zdobily oltář, u něhož se již nezpívaly mše, a skříňka Pravého Kříže, nedávno jiskřivší rozžatými voskovicemi, ležela v stínu jakéhosi sklípku jako kletá rakev.

— Kdo jste? otázala se Leubovéra hlasem třesoucím.

Přidržovala si křídlo dveří, svírajíc ve své měkké ruce závoru, že se zabarikáduje, kdyby muž královský chtěl vběhnouti nahoru. Nemožno, by to byl někdo jiný než vyslanec krále Childeberta, tento skvělý válečník!

Tu Ragnacaire si vzpomínal na všechno, co má říci, zatím co ona dodávala:

— Zůstávám podrobena vůli svého biskupa, Pána Marovea, který mi přikázal nevycházeti z domu.

— Jsem vyslán jistým knížetem, bych tě od něho pozdravil. Svatá abatyše nemá se báti mé sekery. Ubezpeč se.

— Jakým knížetem? mumlala Leubovéra, jejíž přízvuk koktal jako přízvuk kozlete. Jest to od krále Guntchramma nebo od krále Childeberta? Odvozuju své právo toliko od Boha, a duše moje neleká se ukrutností mužů, pokud Maroveus mne ochraňuje. Bydlím zde svým právem, jež jest právem božským.

Ragna hleděl z pod svých rusých čupřin na tuto neduživou, chvějící se a pronášející slova hodná její důstojnosti. Běželo mu nejspíše o to, jak nabyti času, neboť nerozuměl pranic jejímu způsobu řeči, ani jejímu postoji ženy postrašené, která čeká co nejhoršího. Svatá abatyše měla strach a nezdálo se, že by byla chráněna. Proč dveře klausury zůstaly otevřeny? Proč potkával jen jeptišky nevrle? či mladé za jednorocní období tak rychle sestárly? A proč cesta okružní, na níž poletovávaly lněné závoje na jaře, tolik zarostla ostružinou a divokým ovsíkem? Zahrada zdála se úplně pusta. Vládlo tam všude hrobové ticho.

— Jsem, odpověděl Ragna, voják Chilperikův, vyslaný k tobě s rozkazem, bych ti dodal přání otcovo pro jeho dceru. Překáží-li řehole, bych nemohl promluvit s Bazinou, dovol mi aspoň pozdravit ji skrze mříži její cely. Nepřináším nic zakázaného, a sluší-li se ti poručiti, bych byl prohledán...

— Nic mi do toho není, co přinášíš, zabručela Leubovéra, nepřátelská jakémukoliv královskému poselstvu. Soriela, moje služebnice, opatří ti odpočinek, protože přicházíš z daleka.

I abatyše přála si nabyti času. Svými zrudlýma očkami zavrtávala se do velikého vojína, do toho statného muže s okázalými zbraněmi. Bylo mu však třeba odpovědět.

Ragnacaire nerad by se byl střetl se služkou Sorielou, která ho znala lépe než Leubovéra, poněvadž mu kdysi vyplácela mzdu. Zdráhal se.

— Abatyše, nepotřebuju odpočinku. Dlužno, bych uviděl ihned Bazinu, neboť moji druhové jsou netrpěliví. Nemůžeme odkládati s odchodem do tábora. Prokazuješ mi čest, které nezasluhuju. Nežádám si na tobě než jedné věci: pohlednouti z podál na tvoji oblíbenou ovečku, bych dosvědčil, že se jí dobře daří.

Leubovéra se neubránila hněvivému vzplanutí.

— Chtěl jsi říci na mou řvoucí vlčici! zvolala, všechna se chvějíc rozhořčeností. Potom sníženým hlasem znovu ujala se slova:

— Na tu, kterou Chilperik zplodil, není-liž pravda! Jdi tedy a rci svému pánu, že abatyše Leubovéra nestřeže již šelem rozpálených samčí zběsilostí.

A udeřila svou berlou o dlaždice kláštera, jež vydaly truchlivý zvuk. Vyslanec Harogův polekán chápal čím dál tím méně.

— Jsi-li opravdu vojákem Chilperikovým, zabručela abatyše, ráda ti oznámím strašnou novinu...

— Jest mrtva! zvolal Ragnacaire zděšen, pomysliv si na zoufalství Harogovo.

— Kéž by se tak Bohu zlíbilo, propověděla Leubovéra... ale vejděme do kaple, neboť nerada bych se svěřovala této zazděné, která nás tam dole poslouchá.

Odvlekla Ragnacaira, stiskajíc mu silně paže.

V této klášterní temnotě vyslanec Harogův zakoušel tísnivého smutku. Čeho měl býti soudcem a co měl slyšet! Vzpomínka na výjevy lesní stoupala mu do mozku. Divoké období volnosti mizelo ve stínech tohoto vězení, tohoto místa požehnaného, kde se poustevnice modlily za

hříchů lidí. A ubohému Ragnovi běžel po jeho širokých plecích jako šelest netopýrů.

Abatyši vyrval se hluboký povzdech, zafuněla a zakašlala.

— Letošího nešťastného roku nemohla jsem ani svážeti do stodol, ani sbírat hroznů pro krupobití a bouře. Přichážíš-li s myšlenkami loupeživými, zviš od nynějška, že naše sklepy, komory a sýpky jsou prázdné! Mohu ti věřit na přísahu? Jsi před Bohem.

Usedla si namáhavě na stupně oltáře, berlu položivši si k nohám. Ragna vytáhl z řader věci, které tam zase vložil, odděliv od nich skvoucí pásku.

— Toto, pravil, jest královská páska domu Chilperikova. Přisahám před tvým Bohem, že nelhu.

Leubovéra odmítla posuňkem hrůzy zlatý prýmek.

— Poznávám ji... ona nosila podobné. Posad se! Nezapomínám povinností pohostinství. Sedni si tam na ten špaček u skřínky. Neznám tvého úmyslu, ale mám ti něco povědět. Bazina a Chrodielta odešly ode mne. S pomocí mladých dívek, jež ve své opovázlivosti sprostily jejich slibů, prolomily dvěře klausury jedné noci a uprchly v počtu čtyřiceti do lesa, pustivše se do Toursu, by se tam domáhaly svého práva u učeného Řehoře, biskupa toho města. Bude tomu brzy pět měsíců. Skrývala jsem, pokud jsem mohla, tento hanebný útěk služebnic Kristových, ale ty se mne tážeš jménem svého krále, který jest otcem jedné z odbojnic... i oznamuju ti to. V městě Poitiersu nikdo jiný než náš biskup a pán Maccon neví o mém neštěstí. List svatého Řehoře Tourského Maroveovi zvěstoval, že Chrodielta odešla do sídla knížete Guntchramma. Co chtějí tyto dcery Satánovy, jest pro mne nejhorší urážkou. „Jsme královny a nevstoupíme do našeho kláštera, dokud abatyše nebude z něho prve vyhnána.“

Konaly cestu tu bez pohodlí jakéhokoliv koně, vytáhnuvše jedné krásné měsíčné noci; v následujících dnech zakusily bouřlivých dešťů, a přece přišly zdravý a jary k svým příbuzným, jakoby neseny na křídlech zlých andělů. A v této chvíli bloudí uprostřed všech nástrah tohoto věku. Budou na ně dorážeti světská pokušení, některé, tak křehké ještě, jistotně vstoupí ve jho manželské, jiné smělejší podlehnou zkoušce zapovězených rozkoší, jsou všechny a navždy zneuctěny. (Tady abatyše Leubovéra zakryla si čelo svými velikými rukávci.) Co jsem jim učinila? Kde jest můj zločin? Prosím tě, rci sám, ó bojovnice, dodala dusíc se slzami.

Ragnacaire ji poslouchal zkamenělý, svíraje dřevěné topůrko své sekery. Co mu bylo řečeno, nepodobalo se nikterak jeho poslání. Přišel s pevným úmyslem vypověděti válku a nalézal dům pustý, starou a nemocnou řeholnici, plačící na troskách! Klamal se tehdy Harog, vida zmučené poustevnice místo těchto vzbouřených bojovnic, jež lámaly mříže, přeskakovaly zdi pevnosti a utíkaly s vlajícími závoji po silnici? Přípravovali jim obhájce a ve chvíli, když se strojili k útoku, dozvídají se, že tyto slabé oběti příliš přísné řehole samy rozlámaly své okovy!

— Milá matko, potvrdil Ragna, měkna přes krev, již se poskvrnil k jejich cti, mám soucit s tvou bídou a tvoje bolest mne tíží. Dobře-li jsem ti porozuměl, uplynulo pět měsíců již od té, co Bazina a Chrodielida tě opustily... v době velikonoční.

Abatyše přisvědčila čelem.

Ragna těžce oddychoval. Tím stínem kostelním ledovatěly mu žíly. Bledé odlesky pobíhaly kolem skřínky v pozadí chóru a paprskovaly strašidelnými gesty z pod příkrovu. Nechtěl se ukázati hrubcem, ale rád by už byl šel, neboť jeho poslání vlastně již se tady končilo. Bazina, zapomí-

najíc vroucnosti Harogovy, nebo opovrhujíc jeho nepatrným rodem, uchýlila se k vigýřům od řemesla... Dcera královská nesvěří své obhajby pastevci, byť to byl kouzelník! Harog to snadno pochopí.

— Bylo to loni, mumlal Ragna, odhazuje své rusé vlasy na zad, pokoušeje se vzpomenouti si na zcela podobnou noc, v níž viděl potulující se přízraky, ženy se závoji... a těžké stíny, stíny spánku nebo smrti...

Náhle vykřikl:

— Viděl jsem je ve snu, viděl jsem je... ve skutečnosti. Jedné noci, když únava mi spoutávala údy. Táhly cestou z Poitiersu do Toursu... šly vlekouce závoje nebo mlhu... Byla mezi nimi jedna, která byla rusá, neboť její kštiny věnčila ji korunou, a druhá, která byla smědá, překrásná...

Zastavil se, poděšen svým vyznáním, sklonil hlavu, zkoumaje úzkostným okem pochmurné kouty kaple. Pověrečnější od té, co zabil, myslel, že Bůh abatyšin poroučí mu zpovídati se zcela nahlas:

— A-og! zaječel, u našich psů, nemíním ležeti v tomto kostele, jenž páchne umrlčinou!

Leubovára, též postrašena, pozdvihla se supějíc.

— Kterak jsi potkal jeptišky... v táboře Chilperikově. Tys mi tedy lhal, vojáku!

— Nejsem světec, abatyše, odpověděl sverepě Ragna, a nemám kdy poslouchati tvých povídaček. Ten, který mne poslal, uložil mi pozdraviti dceru Chilperikovu. Protože ona ho zapomněla, zapomene on ji. Jsme muži!

A Ragna, rozzloben pomyšlením, že kradli koně, zatím co jeptišky šly pěšky až do Toursu, zamířil k dveřím kaple.

— Kéz Náš Pán Ježíš Kristus ti odpustí tvé zlé zámysly, zaúpěla Leubovára. Snad jsi voják lupič? Pak věz, že moje sýpky a moje sklepy jsou prázdné. Ať kterýkoliv pán tě posílá, rci mu, že abatyše kláštera Radegundina nemohla ti

ani nabídnouti číše vína, neboť Soriela, moje služka, nevymačkala by ni krůpěje na tvůj jazyk. Zakoušíme trudných dob!...

Ragna sestoupil po dvou stupních. Studený pot smáčel mu spánky. Marně byl mužem, divochem, jenž by z přátelství k Harogovi do pekla skočil, přes to nebál se méně učarování staré abatyše.

— Jednou ranou své sekery rozsekl bych ji na tisíc kusů! chrochtal uvnitř, a prodloužil krok, aniž chtěl popatřiti za sebe. Šel, aniž příliš volil svou cestu. Když byl uprostřed sadu, plného hrobů, rozhlížel se, kudy kam, pozdvihl sekeru, by ufal dětinsky větev s růžového keře.

— Jsem v zahradě mrtvých. Kudy ven! Všude jen zdi a zdi.

Abatyše zavřela dveře své modlitebny, nechtějíc se vystavovati surovostem tohoto popudlivého cizince. Žádná otrokyně se neobjevovala... byla to samota na hřbitově.

Tu Ragna, v jehož uši cosi bzučelo, zaslechl velmi zřetelně hlas, volající naň z útrob země.

— Kam jdeš? Chopím-li se meče, a to meče blesku, vezmu-li soud do rukou : pomstím se na svých nepřítelích a oplatím jim nenávisti za nenávist!

Ztratil špetku rozumu, kterou ještě měl, a vyskočil jako lev chrle rouhání.

Přišla jakási služka, veliká hubená dívka s hlavou oholenou, s truchlivým obličejem.

— Rušíš modlitby naší poustevnice, ozbrojenče. Čeho ti třeba?

— To některá jeptiška na mne mluvila, Sorielo?

Poznala oblíbenou otrokyni abatyšinu, toho podivného tvora, jehož by každý považoval za muže, tak byla silna.

— Ty znáš moje jméno? pravila Soriela užaslá, i jala se bedlivě zkoumati Ragnu.

Koktal velmi rozpačit:

— A kde jest poustevnice, která mluví ze dna hrobů?

Soriela pokrčila statnými rameny, a kývnouc hlavou na zdi hradební, pravila:

— Tam, a Bohu-li se zlíbí, vykoupí postíc se hříchy těch, které se vrátily k marnostem světa. Bylo by třeba zazditi všechny ženy, by se dosáhlo jejich věrnosti... Ty, Ragnacaire, odejdi! Tvoje přítomnost tady jest hanbou. Prasák nepotřebuje krzna válečného... by byl zrádcem. K svým vepřům, Ragno!

To bylo řečeno tónem tak opovrhlivým, že Ragna zamával sekerou, zapomínaje veškeré opatrnosti. Ale mocnou ranou Soriela ho odstrčila.

— K svým prasatům, Ragno, ztrať se s našeho prahu, slyšíš, naposledy! Přicházíš od Satana. A vím od nynějška, kdo nám kradl náš nejtudnější dobytek.

Ragna, zkoprnělý překvapením, že se našlo tolik mužnosti u ženy, nechal se vésti až k prahu. Tam snadným úsilím Soriela přirazila mu dveře na záda.

— A-og! A-us! děl Ragna, všecek omráčen. Vycházím z pekla! Jaký pak jest to zde svatý asyl, kde mrtví vás ohrožují, a kde ženy mají pěsti chlapů? Jsem na padrť.

Velmi zahanben svou porážkou, Ragna sletěl příkrou stezkou po skalách, skrýváje sekeru za záda.

Kleta jsou místa, která se hájí sama sebou vzbuzující strach v myslích nejstatečnějších, myslil si.

Až za soumraku Ragnacaire dostihl své tlupy u slujesosen, v nejskrytějším místě lesa. Žebráci spali. Lupiči hráli v kostky.

Harog, netrpělivý, vrhl se k němu s očima horečnými.

— Viděl jsi ji? otázal se hlasem ztlumeným a vroucím. Ragna upustil sekeru všecek zkrúšen.

— Neviděl jsem než starou lakotu, plačící svých ztracených pokladův, a hroby! Ale ďábel tam drání ve způsobě jakési ženy, jejíž paže jsou silnější než paže nějakého bojovníka. Myslím, že pevnost ta jest nedobytna.

— A ona, Bazina, kněžna, již chceme sloužiti?

Tu Ragna vyprávěl melancholicky, co abatyše Leubovéra mu řekla o vzpouře jeptišek. Připomněl jejich podivný sen u Velikého Kamene, večer po lupu koní neustrijských.

— Pak to byla věru Bazina, zašeptal Harog rozrušen, jež kráčela v čele svého bělostného průvodu. Nesnili jsme, Ragno, a měli jsme se za nimi pustiti místo odpočívání!

— To byla jistě Chrodielda, krásná ta smědá žena, které jsem nepoznával. Jsou v městě Toursu, snad dále, hledající štěstí u králů svých příbuzných...

— Neboť my nejsme než pastevcí, přes to, že jsme se pokusili o zločin králů: válčiti! dodal ubohý Harog, svíraje pěsti zoufalým vztekem.

A v noci jedlí ozval se vzlykot muže.

Onoho léta hned po Velikonocích byla tak hrozná průtrž mračen spojená s krupobitím, že ve dvou nebo třech hodinách nejmenší strouhy údolí zdály se řečišti velikých proudů. Stromy nekvetly až na podzim a vydaly plody zakrslé. V devátém měsíci rozkvetly trny v růže barvy krvavé. Řeky a bystřiny vzrostly nad míru, takže rozlévajíce se po svých březích a zaplavujíce místa, jichž nikdy jindy nedosahovaly, způsobily zasetým pozemkům škodu, která nebyla maličností.

Těmito zjevy připodobnila se tlupa Harogova na vlas hejnu vlků. Zprvu zvykali snadným cvičením, hojným potravínám, nočním hodům, když vlhké teplo se kladlo všude jako malátnost horečky; potom se však užírali mrzutostí v pozadí jeskyní za nových dešťů jeseně.

— Proč, říkali, jsme udržováni v nejistotách o klášteře jeptišek a basilice Svatého Hilaria? Boháči jsou tak chudí jako my teď, a kdybychom chtěli loupiti u Svatého Kříže, nenašli bychom již žádného pokladu. Abatyše jakkoliv lakomá, jistě jedla teď své zrní! A běžela pověst, že její mladé ovečky vyhladovělé utekly z ovčince, by si hledaly jinde píce. Tedy zaskočíme zase kupce, kteří projíždějí lesem. Dlužno žiti, nebo se na nás vrhnou ozbrojenci pána poitierského a vojáci z tábora Chilperikova.

Slepec-od-narození, vůdce žebráků, mluvil jménem svých nemocných.

Boson-Řezník, žlutý muž, prohlašoval, že otroci mají chuť vrátiti se k svým pánům, ať je sebe více zmučí.

Brodulphe-Cizoložec nepostačoval již k hlídání koní, z nichž někteří kulhali kostižerem na nohách.

Bylo třeba něco hbitě vymysleti, nebo malá armáda, sehnaná s takovou námahou, rozptýlí se, rozplyne pod lijavci jako žně těchto nešťastných krajů.

Bůh chtěl vypuditi do pekel tyto zatracence, zaslíbené Satanovi od jisté noci plnolunné. Ledaže by temné moci lesů měly tajemný úmysl pohltni je všechny pod nějakým sřícením skal.

— Třeba k něčemu se odhodlati, rozhodl Ragnacaire jednou večer. Nemůžeme se znovu převléci, ty v prostého lovce a já v prostého pastevce. Opustí-li nás tito muži, budeme pověšeni na stromy, které nám poskytují v této chvíli útulku. Učiní z nás výstrahu příštím zlodějům.

Harog se zdráhal. Čekal, doufal návratu oněch jeptišek, které hledaly ozbrojenců a které by se daly jistě vyobcovati z Církve, kdyby je našly. Reptání otroků ho nezastrašovalo.

Jíti do Toursu bylo by nebezpečno. Město to mělo více vojáků než Poitiers. Zůstatí v lesích a sníti, že se tam set-

kají se zbloudilými ženami, nebylo než zuřivým šílenstvím.

Když celá tlupa naléhala, Harog vyžádal si ještě jednoho dne na rozmyšlenou v slavné blízkosti Velikého Kamene.

— Že budeme některého bouřlivého večera povraždění, opakoval Ragna, jehož duše jako by byla trýzněna všemi pověrečnostmi strachu.

Harog se zahalil do pláště, opřel si těžkou hlavu o boky psice a neodpovídal. Cítil se přemáhán bohy galskými, jimž opovažoval se čeliti, on, nepatrné dítě noci nečisté.

Ale Veliký Kámen poslal mu znova neobyčejný sen, jež byl tuze nucen zase uznati za velmi přesvědčující skutečnost.

Dřímал zabalen v kůži beranní, která ho nechránila od vlhkosti mechu. Krůpěje deště, spadlé s větví, smáčely mu čelo, již vlhké potem. Odpočíval, důvěruje bdělosti psice, neboť Ragna, shroucen vedle něho beze zbraní, nebyl již než rusý hadr, všecek sežmutý křečemi hrůzy, když uslyšel buráceti v dálce hrom a hned po něm zavrčení psice mu odpovídající.

— Hle, znova hřmí! Co si jen počneme? pomyslíl vůdce tuláků, který si léhal teď pod širé nebe, boje se úkladů svých lidí předrážděných. Co pak ti jest, Merero, i tebe jímá děs před bohem?

Ragna z hluboka vzdychl, ale neprobudil se.

Psice prudkou spouští svých čtyř bílých tlap vstala, div neporaživši svého pána. Někdo přicházel. Větrila jistě nebezpečí, neboť nedala se uchlácholiti marnými slovy. Hrom a všichni bohové světa nedovedli by ji polekati více než mimojdoucí v lidské kůži. Někdo tudy šel, vcházel do posvátné oblasti Velikého Kamene, a nebyl to ani žebrák ani zloděj.

Ragna se probudil proklínaje, obrátil se naznak na břicho, zatím co jeho druh uchopiv psici za kožený obojek, zašeptal:

— Mlč, Eréro! Jsem vzhůru. Nevrhej se proti zákeřníkoví, neboť by tě to mrzelo.

Harog vytáhl svůj nůž, jeho oči svítily statečností. Lépe bude prodati draze svůj život, protože doufal vždy ji zase spatřiti... On, otrok oné Baziny zrádkyně, sám nerozváže se nikterak od své přísahy, když ona byla křivopřísežnicí.

Před ním na stezce vedoucí k městu objevil se šedý stín; pohyboval se v pozvolném kolébání jako cár, který vánek popoháněl. Pršelo velikými kapkami, jež více šelestily než jeho kroky. A s bledého čela tohoto pastevce kouzelníka crčely též veliké kapky... chvěl se chtěj nechtěj nadpřirozenou hrůzou. Ragna otevřev oči, mimovolně se pokrížoval.

— Kdo to jde nocí nemluvě? otázal se chraptivým přízvukem.

A velmi tlumeně hlas jakýsi jakoby vycházející z útrob země, odpověděl mu jako do ucha:

— Chopím-li se meče svého, totiž meče blesku, vezmu-li do rukou soud, pomstím se na svých nepřátelích a oplatím jim nenávisť nenávisť.

V téže chvíli blesk zbrázdil mračna, stromy přešlehla zlatistá zeleň a sirný proud osvětlil zastrašující přízrak, zatím co Merera na smrt vyla.

X

Tato poustevnice, prolomivši dveře své kobky v noci, vyšla z kláštera a šla za Chrodieldou, chrlic jako zprvu množství obvinění proti abatysi.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Ragna, jemuž se ježily vlasy, neodvažoval se blíže k strašidlu.

Merera vyrazela své hrdelní výzvy, svolávajíc v smečku svých šest bratří, kteří se potulovali v okolí po kletém lese, a Harog, oživuje kopnutím paty přihaslé ohniště, přičiňoval se, by zažehl pochodeň, aniž se mu to dařilo. Déšť, poryvy větru zhasínaly nebo rozdmýchovaly žároviště, ale plamen nevyšlehoval. Nic se již před nimi nehýbalo. Onen cár vtáhl se sám v sebe, strašidlo zmizelo. Nebylo již slyšeti chropotu jeho modlitby.

Ragna vykoktal:

— To poustevnice volá po pomstě. Poustevnice, které nechali umíratí hladem.

Harog pozdvihl svou praskající smolnici. Vyvalil se ostrý kouř, potom plamenem znachověl prostor.

— Poustevnice? Jaká poustevnice? pravil posléze Harog, citě se sevřen nevysvětlitelnou nevolností.

— Zazděná.

Kterak zazděná ocitla se vně zdi?...

Harog, zadržuje Mereru, postoupil obezřele vpřed po mechu, sklonil se s drkotajícími zuby. Byla tu, schoulená v uzlíček kostí, kostra ženy na kolenou, v oděvu barvy popelu. Vskutku, byla to kostra poustevnice kláštera Rade-gundina, ale cosi hroznějšího než možná přítomnost jejího přízraku... *nebyla mrtva!*...

Oba druhové neměli odvahy pozdvihnouti ji. I naučila je psice lásce k bludným kostlivcům. Merera, ustavši ve svém truchlém vytí, jala se lízati vyhublé údy této nesfast-nice. Tu poustevnice pohnula hlavou, její oči, zapadlé hluboko v sklepy nesmírných očnic, zajiskřily se, takové dva žhoucí uhly, při svitu pochodně.

— Pán posílá mne k vám s rukama plnýma darů, šeptala jim svým hlasem jako ještě dušeným tlustými stěnami.

Ragna a Harog hleděli na sebe domnívající se, že stále sní. Právě slyšeli křik o blesku a meči, kterého se chopí ruce. A hle, jak teď naopak budou štědře odměněni!

— Ženo, otázal se mírně Harog, odkud přicházíš?

— Ústa moje se otevřela proti našim nepřátelům! zažal-movala. Pán sám dává život nebo smrt!

Harog si vzpomněl, že kdysi slyšel podobná prorocká vzývání za zdí, pod níž seděla krásná Bazina.

Byla to věru poustevnice kláštera Radegundina. I ona prolámala se klausurou... ale jaké dary jim přinášela?

Pomohli ubohé ženě a složili ji v přístřeší Velikého Ka-mene, potom znovu rozdmychali oheň. Ohledávající ji z blízka, tito sveřepí hoši jati byli soucitem. Nic nezbývalo z toho, co kdysi činilo ji ženou. Její hlava kymácela se na konci ptačího krku, poskytujíc jí vzezření supy, její žluté zuby prosvítaly zvadlou, pergamenovitou tenkostí jejích rtů. Její oči, koulejší se bez ustání v krvavých bulvách, plakaly hnusným vodnatým hnisem, který jí tekl po tvářích na způsob slzí. Její tělo zmítalo se pod zvětšelymi šaty z

hrubé lněné látky, rozcupované v pavučiny, tak děravé, tak ošumělé, tak odřelé po stěnách jejího vězení, že nabyly tím barvy šedivé, a když natáhla své holé nohy k žárovišti, zpozorovali, že místo nehtův měla naduřelé výrostky, snadno přirovnatelné těm černým houbám, jak bývají na kořenech starých pařezů. Kromě toho vypocovala hnusný zápach, směs zatuchlé země a lidských výkalů.

Mlčky si za ní Ragnacaire ucpal nozdry.

Harog uchopil ji za ruku, orlí pařát, jehož drápy se zohýbaly :

— Matko, děl, s větší odvahou, než potřeboval na zabítí vojáka, střehoucího koní krále neustrijského, nakrmíme tě a obráníme tě, ale ve jménu Boha Radegundina rci nám, co tady hledáš ? Kterak jsi unikla ze své cely ?

Postava v hadrech se pohnula, ukazujíc jim svoje drápy ptáka dravce, tuhé spáry, schopné vyšplhati po nejstrmějších stěnách. Zkoušela to nejspíše již dlouhé dni — v těch dnech, jež nebyly pro ni než věčnou nocí — a teď znovu vzkříšenou hrob vracel ji životu právě v době deštivé, kdy mlhy zakryly její útěk. Ale proč přicházela k nim, vyhoštěncům jakékoliv společnosti ? . . .

Nemluvila než v útržcích vět církevních ; přece však slyšela správně a odpovídala skoro v jejich smyslu. Naučili se dosti rychle jejímu neobyčejnému sybilinskému jazyku, dohadující se, o čem mlčela ze strachu před zrádci nebo prostě proto, že byla pomatena, a zvěděli posléze, že hledá Chrodielly.

Hledala Chrodielly, která se měla vrátiti s Bazinou s jejich dlouhé výpravy k biskupům a králům. „*Bojice se, že nebudou mít dříví na zimu*“, jeptišky se rozptýlily, jedny do svých rodin, jiné do manželství, a nevidouce, že hodlají k jejich cti zasednouti svrchovaní soudcové, jichž se byly dovolávat v Toursu, kněžny vstupovaly do Poiti-

ersu, by tam upadly dle všeho do nejhoršího z žalářů, do některého z těch vězení, jež se podobají přibytku této žijící zazděné kostry.

Tato poustevnice jemného sluchu jako všechna zvířata, která bydlí pod zemí, dobře slyšela Ragnu, promlouvajícího k abatyši a otrokyni Soriele, překážející mu rouhati se. Posel Řehoře, biskupa Tourského, přišel jiného jitra a přinesl list a jistě rozprávěl se služkami Leubověřinými. Ve svém stínu poustevnice si vzpomínala, rozjímalala ... Byl jakýsi pastevec kouzelník jménem Harog, přítel Ragnův, skromného pasáka vepřů. Odíval-li se nyní Ragna ve válečné krzno a poptával-li se po Bazině, tu se chtěl přimísiti ke vzpouře jeptišek, pomáhati jim dobytí opatství pro dceru královského původu.

Když oba přátelé pronášeli jméno Leubověřino, poustevnice potřásala hlavou krutým způsobem. Cítili, jak záští sršelo z jejich žárných zraků. Pozdvihla obě paže, z nichž nepozorovali leč šlachy na kostech, a křičela jako mořská orlice:

— Běda Jerusalemu! chrlic tak množství symbolických obvinění proti své abatyši.

Proniknutí úctou, oba hosté lesa ustrojili chatu z krásných větví v pozítřku této události, která se podobala zázrazku. Do ní ubytovali svůj fantom s velikou šetrností, nezapomenuvše mu nabídnouti nejlepší kousek skopové kýty. Potom shromáždili kolem chyše všechny žebráky a všechny pobudy. Zatím co poustevnice, sedíc s nohama skříženými pojídala maso, a co její hákovité ruce tahaly se o drobty s čubkou Mererou, Harog vztáhl k ní ukazováček a zvolal:

— Muži, kteří mne posloucháte, tuhle jest moje odpověď. Tato žena prchla z kláštera Radegundina, by čekala u nás obou kněžen, dcery Chilperikovy a dcery Charibertovy, Ba-

ziny a Chrodielidy. Chcete jich očekávat s ní, aby nebyly uvrženy v podobnou bídu?

Všichni vzkřikli soucitem, hrůza se jim rozestřela na tváři a brzy zavylí kletbami na Leubovéru, kupčici s obilím, která nechávala hynouti hladem světici, vinnou jen tím, že chtěla činiti pokání, že se chtěla příliš pokořiti.

— Běda, třikrát běda Jerusalemu! zaúpěla stará orlice překřičevši hluk, ale poněvadž odvykla jísti maso, byla zachvácená na ráz takovým dávením, že muži, špatně obeznalí v pečování o ženu v takovém stavu, domnívali se, že jim v rukou ducha vypustí.

Čekali kněžen skoro měsíc.

Zima postupovala, krutá této zbědělé společnosti, číhající v noci pod Velikým Kamenem, kde duly ostré ledové větry severní. Koně se popásávali na suchém listí, hubeněli. Bylo třeba jednoho zabítí, by bylo potravy lidem. Zvěř řídla, a lovci trmáceli se v nespořádaných pochůzkách, neboť Harog neopouštěl své pozorovací stanice. S výše Velikého Kamene bylo možno pozorovati cestu tourskou. Všichni číhali, střídajíce se od slunce západu do slunce východu... Ale tudy přece nepůjdou, neboť Maccon, pán poitierský, snad dostav zvěst, že se vrací, připravoval se varovati jich před branami města, a ony se málo staraly o to, by se s nimi setkaly.

Jednou z rána v tu stranu, kde byla bývalá jeskyně Harogova, jeden žebrák přistihl ženu, zahalenou v závoj, a trhala trnky. Oznámil to mladému vůdci.

— Bylo třeba ji zadržeti, nám ji přivést! zachrochtal Ragna velmi rozzloben.

— Byly by poděsily ostatní. Nechme jich přijíti k nám, děl Harog tónem opatrným.

Vlastně chtěl hledati sám.

S úzkostí v srdci odešel, následován jen psicí.

Která pak z obou bláznivých kněžen odvažovala se na pusté cesty lesa, na zrádné postranní stezky? Byla to Bazina nebo Chrodielda? Nebo některá prostá služebná jep-tiška? Odepial nůž od boku, aby neměl vzezření zbojní-ka. Jeho nejbělejší beráncí říza halila mu tělo; měl na so-bě holenice z nové kůže a jeho nachové sandály zjevovaly jeho šlechtické zámysly. Dlouhými, černými vlasy, ostří-hanými v třásně na čele, odstiňovala se ustavičná bledost, přes leptání slunečního úžehu, ale místo hnědého chmýří vlčete měl nade rty mužnější vousiska, jež ho posvěcovala na vůdce roty.

Jeho netrpělivost byla tak prudká, že přímo přiletěl k své bývalé jeskyni, nedbaje ani nebezpečí, že tam vrazí na pravé ozbrojence, vyslané Macconem, by prohledali lesy. Merera větrila... očmuchávala...

Tam nenašel ničeho. Toto doupě, málo hluboké, bylo i teď ještě vystrojeno ložem z kapradí, jehož deště ušetřily. Nebylo znáti lidských šlápějí na čistém písku ani na sou-sedních stezkách. Větve servané větrem od severu světlily se v místě, kde vévodil vzdálený kříž kláštera, vysoký a hrdě vztyčený jako věčná pohrůžka... nebo viditelná mi-lost Boží. Unaven touto neužitečnou honbou, Harog zamys-lil se melancholicky v klidné večery, v nichž on, nevinný pastevec lovec snil o dívce, nahé pod plátěným rubášem, již byl vezl loudavými kroky volů. Dnes Bazina zase byla psankyní, bloudila hledajíc viguierů, by hájila své pře pad-lé královny, místo aby se utekla k lásce věrného, ale příliš neznámého služebníka.

Měl by pravdu Brodulphe-Cizoložec, když nedůvěřuje u-rozeným ženám, které přijímají naše služby... a potom ná-mi opovrhnou?

Sedl si, ztrmácen na dřík stromu, poraženého poslední-mi podzimními bouřemi, a Merera dále sháněla.

Náhle zvíře zařafalo štěkotem, v němž nebylorozoznati žádné bázně, radostným jako křik dítě, které se diví.

V Harogovi poskočilo srdce i řekl si:

— Toť ona! Psice čije tu, která ji kojila! A vstal.

Shledání nepodobalo se nikterak oné královské audienci, kterou Bazina udělila tehdy v noci svatokrádežnému pastýřičkovi. Mladá žena, vysílená, postrašená, sotva dech lapající, choulila se v příkopu, již již utíkajíc před psicí, která stále radostně řafala. S jistým pudem zvířat, vášnivě lnoucích k svým pánům, Merera chytila zuby oděv Bazinin, by ji přivedla až k mladému muži. Kněžna byla oděna jako nevolnice, krátkou suknicí barvy surové vlny. Na zkadeřených vlasech měla úzký čepec, jehož cíp ovíjel se zimomřivě kolem jejího krku. Již žádné královské pásky, ani pláště s vléčkou. Měla nohy zaprášeny a její malá chodidla obuta byla v široké dřevěné sandály.

— Zabraň svému psovi, ať mne nepokouše, nestydatý lovče! zvolala, zatím co Harog zavrával štěstím.

Přece však uchovala svůj přízvuk kruté kněžny, dcery krále, jehož stříbrné trubky zvonily jasně v bitvách.

— Neboj se, Bazino. Ta, kterou jsi ráčila kojiti v jejím mládí, nekousne tě.

— Tos ty, Harogu? Ty, pastevec, bijce vlků? A roztřásla se v lehký smích vyskakujíc z příkopu, by k němu přistoupila.

Zůstali okamžik tváří v tvář, bojíce se mluvit.

Přerušuje posléze toto příliš vážné mlčení po smíchu Bazinině, Harog zašeptal:

— Chceš pořád válčiti, Bazino? Mám pro tebe koně i ozbrojence.

Vyrazila v ostrý výkřik, v křik krahujce, který uvidí králíka na dosah svého zobáku.

— Kde jsou? Kde jsou? Koně, abychom vjeli do Poitiersu se vztyčeným kopím ... ozbrojence, bychom vypálili klášter Radegundin! Ah!... mám hlad! ...

A vrhla se na prsa Harogova, ztrácejíc vědomí jak radostí tak zmořeností, neboť šla pěšky skoro měsíc, vyžebraujíc si chleba, zaháněna odevšad jako chudáška nebo děvče špatného života.

Harog odnesl ji až do své bývalé jeskyně u pramene. Byly tam schovány zásoby uzeného, ovoce lisovaného mezi cihlami z pálené hlíny. Jestli potulovači nevylídlili místa toho, bude moci utišiti její hlad. Zatím co jí omýval spánky čerstvou vodou, otevřela oči, své zelené oči, tryskající ohni.

— Pastoušku, nedotýkej se mého roucha. Jsem, víš, dcera královská.

Usmíval se, že ji zase vidí tak hrdou po dlouhých dnech pokoření a dal jí jísti, s koleny ohnutými, klopě víčka na oheň vlastních očí, by nehleděl na její ňadra skoro nahá pod sukní špatně zapíatou, ňadra tvrdá a zahrocená, skoro bez ssacích bradavek. Zůstávala andělem-mládcem, dívčinou příliš záhy zbavenou panenství, dříve, než láskou se mohla rozvíti v květy růžové a bílé.

Napivši se, pojedši, sedla si k němu s pěstí pod bradou, a počala hlasem velitelským:

— Chrodielida, moje sestřenice, naše sestry Markonéfa, Helsuintha, Famerolpha, Nanthilda, Visigarda a Isia jsou u vinice Leubověřiny. Chtěli jsme se vedrati do kláštera dnes v noci a zardousiti abatyši v spánku. A teď tys tady. Tím se to změní. Půjdeme se pocvičiti na Maroveovi, o němž myslím, že jest přízniv abatyši, a pokoříme ho! Vyšlo nás čtyřicet, vrací se nás osm ... toť hanebno! Ale tam dole zanechaly jsme nerozhodných: Konstantina, dcera Burgolinova, vstoupila do kláštera autunského, mnoho jich zůstalo u rodičů, některé se provdaly, jiné se kurví se špat-

nými hochy... Běda, málo si jich zachovalo čistotu! Chrodielda se vrací s dary krále Guntchramma, který ji přijal s veškerými poctami, jak slušno naší hodnosti. Já si přináším něco lepšího : naději, že se všechny pomstíme. Ty mi budeš na pomoc, nelhal-li jsi? Buď se nám učiní po právu, nebo se budeme bít!

Harog a jeho psice hleděli na ní s tváří něžného údivu. Dodala:

— Máš to krásné zvíře! Jest to možno, že bych ji byla držela ve svém klíně?

Zajímala se věru více o psa než o jeho pána.

Harog vzdychl:

— Miluje tě, jako já tě miluji a bude ti sloužiti jako já ti budu sloužiti.

Rozmarná kněžna opovržlivě se pousmála.

— Odměním tvou psici svým laskáním, Harogu.

Pozdvihl brvy, bolestně raněn.

— Třeba, bych litoval, že nejsem pes, Bazino?

Spočinula svými jasnými zraky na jeho očích zachmuřených. Zdálo se mu, že v těchto krásných zelených jasech nesetkával se než se stínem svého zraku, s nocí náhlou, nevysvětlitelnou.

— Kde jsou tedy tvoje koně a tvoji ozbrojenci? zeptala se Bazina, úzkostlivá.

— Pochybuješ o mně?

Neodvážila se mu již odpovědět, že se nemůže dočkat, až bude uprostřed zástupu.

Bylo třeba odejít, zavést ji k jeho houfci lidí divokých, kteří snad nebudou k ní uctívi, k ní, kněžně v kroji nevolnickém.

— Nechtěla bys si ještě odpočinouti? Což abychom tady vyčkali dne? Zítra půjdeme a vyhledáme Chrodieldu a jeptišek, které ti budou lepším průvodem než moje psice?

Dopustila, by ji políbil její dlouhé ruce, velmi hebké, zahýbající se vně jako korunní plátky zkadeřeného květu.

— Harogu, pravila hlasem zdráhavým, měla bych strach usnouti bez svých družek. Stádo panen již tak prořídlo.

Bystře na ni pohlédl, užaslý. Což zapomněla na vojáky svého otce, na toho, jehož pokousala na krku?

— Půjdemte tedy dnes večer k Velikému Kameni. Právě jest čas vydati se na cestu. Tam někde loví Ragna. Přál bych si, by vyslídil ty holubičky...

Hovořil jakoby tónem veselým, ale její oči zůstávaly mlčenlivy. Buď si již nevzpomínala, nebo nemilovala nic.

— Harogu, děla samovolně důvěrná, neurážej se mými slovy, jsem tak unavena! chci spáti. Naše družky, jež se staly našimi otrokyněmi, nosí nám lože z česané vlny, které rozpínají pod stromy s koženými stany. Nedovedla bych si věru lehnouti přímo na holou zemi.

— A já kromě své hrudi nebudu mítí, co bych ti nabídl! (Bijce vlků se vztyčil.) Poslyš mne ještě, Bazino, pravil se zuby stisknutými, neznásilním tě, ale chci tě za cenu vítězství. Podlehnu-li, budeš poskvrněna vojáky svého otce. Dáš jim přednost přede mnou? ... Zabil jsem dva muže, bych ti ukradl padesát koní. Po všechny dni své cvičil jsem ubohé trpící nuzáky, aby se jim zalíbilo bojovati, dáti se zabítí pro tebe. Učinil jsem více: zapřel jsem veřejně svou víru a svůj křest... nazývají mne teď *synem noci nečisté*... Protože toho není dosti... vezmi můj život. Ti muži budou tebe poslouchati lépe než mne, pastevce. Vezmi si můj život za dar tvé lásky... Chceš býti abatyší a máš strach, že prozradím potom... Nuže, *potom* ať zemru...

Poslouchala ho nakaboněná jako dítě, které nechápe.

— Proč svými slovy neobracíš se k mé sestřenici Chrodielbě, k ní, která rozumí lásce po tvém, odvětila velmi klidná.

— Nemiluju Chrodielly, miluju Bazinu.

— Chrodiella jest krásnější než já, Harogu.

Chytil ji hrubě pod pažďi a přitáhl ji k sobě.

— Tys horší než vlčice ve své ženské krutosti!

Napíjala se a ztuhla jako socha, s hlavou vzpřímenou, s očima ztrnulýma. Byl by přísahal, že drží nějakého voskového anděla.

— Ah! pravila, kdybys nebyl mužem, milovala bych tě, neboť semidosti nelibiš; jenže všichni muži ve mně vzbouzejí hnus, podobný zvracení potravy. Aspoň té milosti mi dopřej! Protože nic mne nezachrání z tvých rukou, čiň rychle, zatím co já zavru oči.

Harog vybuchl v smích, v strašný smích, který zvučel třeskotem skály padající na štít.

— Věru, pravil, považuješ mne za vojáka svého otce. Já však nepiju krve panen. Pojďme odsud, neboť raději bych tě zabil!

Vzdálili se rychle z jeskyně, a Merera, dohadujíc se ztavených krutostí, kvasících v jejím pánu, letěla před nimi jako šíp opápený bílým ocasem.

Soumrakem stala se cesta obtížnější, chlad padal sestromů. Bazina mluvila s živostí, kterou se až zajíkala. Vyprávěla o jejich dobrodružstvích, o jejich útrapách, o radách ctného Řehoře, též o jeho hrozbách, jimž se posmívala. Neshromáždí-li se biskupové v Toursu, by soudili jejich různé, bude třeba sejít se do Poitiersu... Byly to řeči, dětinské řeči mladého klerka, lámajícího si hlavu a brousícího si zuby o texty kanonických zákonů. Latinská slova, Harogovi neznámá, mēdlovala mu chápání, břinkot tenkých mečů s dráždivými hroty. Pastervec už ani neposlouchal. Snažil se zabavit jinými, vážnějšími myšlenkami, doufaje ponenáhlu znovu nabytí své jistoty. Ulovil Ragna též pro sebe něco dobrého? Bude třeba vrátit se do jeskyní

přes únavu žen? A stále se přiotřovala jeho vnitřní bolest. Nikoliv, nemilovala ani jeho, ani svého náboženství, nemilovala nic než okázalost křesla abatyšského... arcibí-
svolil-li Chrodiel-
da k jejímu dosazení! Pastervec, mající
ozbrojence a koně, není proto synem knížecím! A hořká
slza skanula mu s očí, zanechávajíc mu soli na rtech.

— Jdeš příliš rychle, Harogu! nařikala si Bazina, jejíž
přiliš široké dřevěné sandály mlaskaly.

Když byli na dostřel šípem od Velikého Kamene, uslyše-
li radostné povykování, přerušované ostrými výkřiky, a
náhle svět požáru osvětlil houštiny.

— Zapálili pochodně, děl Harog přitlumeným hlasem.
Co se děje?

— Slyším hlas Chrodiel-
din! zvolala Bazina, davši se do
skoku jako koza.

Výjev byl zajímavý. Pravá královna tyčila se uprostřed
velmi opojeného lidu, který gestikuloval, ječel zběsile své
podrobení. Ženy dřepící jako uštvaná zvířata, sesedly se u
Kamene s oním kdákáním vyplašených slepic, dávajících
na jevo více hrůzy než radosti. Byly to Markoféna, Helsu-
intha, Famerolpha, Nanthilda, Vizigarda a Izia, stoupen-
kyně kněžen, omámené jejich novým životem kmene no-
mádského, unavené nošením truhlic, lůžek z česané vlny,
všeho nářadí k utáboření. Ragna, stoje za královnou, krou-
žil nad hlavou sekerou, že rozpoltí lebku nejodvážnějším, a
zářil mužnou pýchou. Nahoře, hřadu-
jíc jízdu na Kameni, stará poustevnice vyrážela skřeky mořského orla, neboť i
ona pila žhavá vína, opakujíc svoje nesmyslné modlitby:

— Slituj se, Pane, nad svou služebnicí, a přijmi ji do své
slávy! a protože se radovala po svém způsobu, dodávala:

— Běda Jerusálemu! vyvolávajíc krve prolévání, větříc
vraždu, nadnášejíc svůj hubený trup, z něhož vyčnívala
její kostra.

Koně ržali, psi štěkali: učiněné peklo...

Královna, uvolněná z víru sekery, zjevila se velika, sněda, věčena kovovou páskou jako ze zkroucené glorioly. Její oči skvěly se chrabrostí, a její karmazínová ústa jako by byla natřena krví. Oděna byla nachovým pláštěm, lemovaným zlatem, její nohy byly bosy, umazány blatem.

— Není-liž pravda, že jest krásna? pravila Bazina naivně.

Harog byl uchvácen strašným kouzlem této císařovny silnic, která se nebála vystavovati se bujnému obdivu davu lupičů. Její černá kštica proudila jí delší než kštica Bazinina, která neodkládala ještě krátkého účesu řeholnic, zavřených do kláštera. Ano Chrodielida byla krásna, jevila se tuze krásně bytostí z masa s prudkými chťiči.

— Milí přátelé, volala smějíc se, svěřuju se vaší péči a obraně. Přicházím od Guntchramma, krále a mého strýce, a přináším vám jeho dary. Hle, moje klenoty, berte a užívejte jich dle svého rozumu. Toť vše, co mám. Líbí-li se vašim vůdcům, podnikneme útok zítra, při východu slunce. Chceme basiliku Poitierskou za své zimní tábořiště a slibuju vám hody a přepych při bradě Maroveově. Znáte již chuť mého vína...

Rozhazovala své náramky s deštěm drobné mince, všechno své jmění, a takové řeči zvonily líbezně uším tuláků, kteří se chumlili kolem ní.

Tato žena znala ku podivu duši těchto hovad. (Také byli by ji oloupili, kdyby se byla ukázala nevšímavou!) Chrodielida vidouc je, jak se hádají a tahají, smála se z plna hrdla, zvracejíc se na triumfujícího Ragnu, jehož tvář při tom nachověla odleskem jejího roucha.

Harog zjednal mlčení krátkým zapísknutím.

— Jsou u nás dnes večer dvě královny ... ale jediný vůdce! prohlásil v tlumeném vzteku.

Měl smysl práva. Každý mu porozuměl uhýbaje co nej-
uctivěji s cesty Bazině, jejíž hlava vzpurného anděla zne-
pokojovala.

— Slávy nedbám, pravila potřásajíc svými náušnicemi
z ryzího zlata, svým jediným diadémem. Ponechávám ji
hodnějšímu, ale vymíňuji si obvazovati zítra vaše rány.
Nejsem než jeptiška.

Tato zmínka o smrti, vržená do této nadšené vřavy, byla
sněhem, vločkami tajícími na horku těl.

Ragna, poněkud opit vínem, padl na tvář:

— Při krvi a srdci! Při sedmi psech pekelných! Jsem za-
čarován. A-og! A A-us! ó dcero Chilperikova, ó královno
mého přítele, kouzelníka! Zítra zemřeme všichni rádi k tvé
službě, jak to rozhodla Chrodielda! Jsme muži!

Její posměvačné rty se svažily.

— Zdám se ti krásnější než moje sestřenice?

Nevěděl, co odpovědět, neboť Harog upřel na něho těžké
oko výčitek.

— Potkal jsem je na panstvích kláštera, vysvětloval ja-
zykem těžkavým. Aog! Velmi se polekaly mé tváře! A tr-
haly suché hrozny, zapomenuté tou lakotou! Chrodielda
mi pravila: máme žízeň. To si myslím, měly žízeň. Uklidil
jsem jejich truhlice v bezpečí, neboť bylo příliš pozdě, by se s
nimi došlo do jeskyň... protože Chrodielda řekla, že zítra
poženeme útokem! Jest neobyčejná tato veliká dívka smě-
dá, kterou jsem již viděl ve snu! Nejsem hoden patřiti na
její tvář... Ale jest to vůdkyně! U svatého Kříže... a zrov-
na bés jest v likéru jejich truhlic!

Harog svažil obočí.

— Uděláš moudře, půjdeš-li si lehnout, Ragno! Pitím se
nezvelebí, kdo má nasaditi kůži.

Ragna odvrávorál. Cítil, jak mu oči dráždí úžeh od té
chvilě, co vyzunkl svůj díl likéru krále Guntchramma, a

jako někdo, jenž se příliš díval do výhně, viděl vše nachové.

Nejeda nepije, kroky chvatnými, střízliv 'gesty a slovy, Harog pořádal tábor. Ženy pod jejich stany, do jejich loží z česané vlny. Muže pod ochranu Kamene, oddělené od žen koni. S pomocí Brodulpha a Bosona bručícího prohlédl zbraně, přezkoumal všechny válečné nástroje a zásoby. Svěřil jim svůj plán, zatím co Slepec-od-narození broustil ve stínu želízka oštěpů.

— Šest psů v předu, by ohlušili městské lidi svým štěkotem. My hned za nimi ve zbraních, sedíce na nejlepších zvířatech; ženy si sednou na zadek. Bude třeba dostati se do basiliky, jakmile přemůžeme strážce, protože lidé Macconovi budou nám chtít zatarasiti cestu. Nehubte děti a šetřte biskupa. A nebude-li abatyše chtít sestoupiti se svého kláštera, budeme míti dosti času pozvati ji! Bylo by velmi zbytečno choditi pro ni! Nezapomenejte poustevnice a přivažte ji pevně na hřbet Merery. Psice snadno prorazí se svým lehkým břemenem, nebo nepřátelé budou míti s ní soucit.

Poslední pomyslí na odpočinek, vystoupiv na Kámen, nepotkav již Ragny. Měl tolik smělosti a připojil se k Chrodieldě? Bude jeho druh Ragna, bývalý pasák sviní, mluvíti svobodně o lásce ke kněžně, zatím co on, vůdce, bude spát sám?

Nespál sám. Merera přišla a přikryla ho — noci byly tak chladny! — svou bílou hedvábnou srstí a slyšel, jak poustevnice zbožně mumlala:

— Slituj senad ním, Pane, dej, ať přijde do ráje tvé slávy. Sláva, zítra? Smrt, snad...

XI

Zatím co se dály tyto věci, Gundégisil Bordeauxský připojiv se k biskupům Nicasiovi Angoulémeskému, Saffariovi Périgueuxskému a také k Maroveovi Poitierskému, neboť Bordeaux bylo metropolí tohoto města, přišel do basiliky Poitierské (Sv. Hilaria), by napomenul těch dívek a pokusil se přivést je do jejich kláštera.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Veliké jako červené jablko, slunce vycházelo sotva v mlhách červánků, a Harog již strásal jinovatku se svého pláště. Celá tlupa ještě spala, muži i ženy, chráněni stínem dolmenu. Věrná číhačka Merera sama zívala leností, vyplazujíc z růžové tlamy jazyk jako plamen z peci.

Harog zamyšlen rozjímal tuto zoru bitvy. Kdo pak se chtěl bít? Jistě ne Ragna, vyspávající svou opičku bůhví kde, nejspíše pod stanem některé ženy. Také ne tyto smutné jeptišky, jdoucí za kněžnami s menší dávkou dobré vůle než sedm psů za svým pánem. Ani ten Slepec-od-narození, ani Brodulphe-Cizoložec, ani Boson-Řezník ... a všichni tito žebráci, všichni tito ubozí zločinci místo cti bít se za při nejasnou raději by olupovali kupce. Přece však člověk by se bil ... Harog cítil, že neznámé vzrušení se ho zmocňuje, že horečka mu stoupá do mozku, jak jen se pomyslí na koni s kopím v ruce.

A ještě tady spí hlubokým spánkem jakási dívenka, jakýsi voskový anděl, který by rád viděl téci krev ... Pro ni

proléval by ji nedoufaje již ani odměny, ale dohadoval se od nynějška, že bytosti cudné jistě zabijejí snáze než jiné bytosti. Člověk není dobrý, když vůbec nic nemiluje ... nebo když trpí opovržením od té, kterou miluje!

Harog sestoupil s dolmenu, aby si smočil čelo v prameni, protože se bál návratu oné horečné vzteklosti, která mu rozehrívala srdce a kterou mu ledovatěly nohy. Jak tak pil bez sebe tuto oživující vodu, zavolal ho jakýsi posměvačný hlas.

Obrátil se, po obličejí se mu řinula voda.

— Tos ty, Bazino, děl všecek dojat, že ji vidí vzhůru, první probuzenou po sobě.

— Přišla jsem jako ty, bych se napila a bych si omyla obličej. My jeptišky máme v obyčeji vstávati záhy ráno. Směla bych tě o něco žádati? Můžeš mi půjčiti beráncířízu podobnou tvé říze?

Stála bosýma nohama v mechu, oděna pouze pláštěm z bílé vlny, plavé vlasy majíc přitisknuty na spánky proutkem břečtanu. Byla bleďa, neskutečna jako přelud druidky s aureolou zlatého srpu, a zdála se smutnější než včera, přes posměvačnost svého rtu. Harog na ni patřil, na novou zoru, s tou ohnivou vroucností, která přenáší chuť krve.

— Zdáš se unavena, Bazino. Nechceš, bychom odložili útok? Vojáci Maroveovínás neznepokojují a lépe by se nám to podařilo ...

Přerušila ho tónem vzteklým:

— Třeba hned pokusiti se o zdar. Dobrý bojovník ať těží z nevědomosti svých nepřátel. Právě jsem tě prosila o beráncíhalenu, protože já nemám roucha purpurového. Sestřenice Chrodielda nedá mi svého pláště a naše truhlice jsou prázdný. Mám dobývati města v šatě nevolnickém? ...

Harog nemohl se ubrániti úsměvu.

— Co si počneš s mou beráncí halenou? Půjdeš s koleny ve větru? Vyhlížela bys jako hoch.

V zelených očích Baziných se zablesklo.

— Chci, co se mi líbí! I koně potřebuju, neboť nesednu si na zadek za některého z tvých lupičů; a o postroj se nestarej, moje dvě kolena mi stačí, bych dobře jela.

Harog v úžasu hladil boltce své psice proti srsti.

— Tys paní, Bazino! Rozkaž, a já poslechnu; jenže budeme uhánět tryskem, dostávají rány... nebojíš se?...

— Nebojím se ničeho ... leda aby tvůj přítel Ragna neprobudil se příliš pozdě pro čest Chrodieldinu, děla hlasem slabším přiblíživši se k němu.

Tentokrát cudný pastevec se zachvěl;

— Co znamenají tvá slova, Bazino? Ragna byl opilý... včera večer, toť pravda, ale nedopustil se neuctivosti k tvé sestřenici... toť nemožno!

— Bijce vlků, tys hloupý, ušklíbla se Bazina. A chopivši ho za zápěstí, vedla ho pod veliký dub, kde byl rozbit stan Chrodieldin.

Ragna spal rozvalen v šarlatovém rouše, zbraně majeroházeny kolem sebe. Jeho dlouhé rusé čupřiny splétaly se se smědou kšticí ženy, které nebylo viděti, neboť bílou paží zakrývala si tvář.

Zděšen divadlem pro tu, která mu je ukazovala, Harog koktal, všecek se chvěje rozhořčením:

— Znásilnil-li Ragna tvou sestřenici, budu jej souditi a dám ho pověsiti na větev dubu, který jim poskytl útulku.

Bazina odtáhla ho mlčky dále, krčila rameny.

— Schovej si hněv k bitvě, Harogu. Nikdo neznásilnil mé sestřenice a to není první muž, který s ní spí... Kde jsou tvoje koně?

Mluvila přízvukem kruté bezstarostnosti, zapomínajíc již této hanby. Trpně Harog šel rozvázat pouta jednoho-

koně se srstí světlou, zlatistého ryzáka s ohnivou hřívou, jehož mórovatost honosila se třpytnými odlesky náušnic Bazininých.

— Toť z nejlepších běhounů tvého otce. Nejučenlivější. Ustrojím ti ho do jeho bývalé válečné čabraky na níž zvonily kovové koule.

Bazina prohlížela zvíře, lichotíc mu, těšíc se nedočkavě, až je vyzkouší.

— Poslyš, pravila náhle velmi sladce, vyhledej mi halenku, kožené řemínky, bych si připíala sandály, potom zatroubíš v troubu... V chumlu probuzení Ragna bude se moci zachrániti, aniž by byl zpozorován...

— Jest to možno? Jest to možno, úpěl Harog, zmožen zmatkem.

— Možno to jest! odvětila studeně Bazina, a bylo by ne-správnno jmenovati ji abatyší místo mne. Tys svědkem, že to není jejím povoláním.

Když tábor se probudil na hrozné dutí trouby Harogovy, nastal takový třeskot zbraní a křiku, že nebylo slyšeti, jak se shroutil štít pod stanem Chrodielovým. Ragna, vymotav se ze šarlatového pláště zcela vystřízlivělý, učinil ohromný skok, zanechávaje všechny své poklady své knížecí milovníci. Přišel k ní na její znamení ve výzbroji rekovské a prchal jako zloděj. Chrodiela na okamžik zaražená, svíjela se smíchem vidouc, jak utíká skoro nah ke Kameni.

— Jsme muži, Aog! pomyslíla si ironicky, a velmi uspokojena, že jest s ním vyrovnána za strach, vstala, neboť bylo třeba zabývati se věcmi vážnými...

Tlupa postupovala v dokonalém pořádku, vedena dvěma mladými jezdci ku podivu krásnými. Řeklo by se dva bratři, jeden starší, velmi chmurný vlasy i vousy, s tváří mlčenlivou, druhý mladší, bezvousý, slaboučký, plavovlasý,

k obrazu anděla zhoubce, jak nám ho maluje náboženství. Za nimi se řadil Ragna, jemuž šarlatový plášť splýval na zadek; Slepce-od-narození, jehož záda se ohýbala pod tíží tlusté Vizigardy; Brodulphe-Cizoložec, který se vztekal, že se cítil těsně ovinut pažemi mladé Isie, a Boson-Řezník, podpírající Marcofénu.

Po těchto čtyřech v čele následoval ostatek malého voje, žebráci, řeholnice, zločinci nebo poutníci. Všichni krutě rozhodnutí bojovati až na smrt, rozněcovaní žhoucíma očima Harogovýmá, oddaní odbojnicím, aniž příliš věděli proč. Tato tlupa podobala se průvodu poutníků, jdoucích uctít svatá místa a vedoucích tam s sebou ubohé choré ženy, velmi potřebující zázraku. Některé plakaly, zcela upřímně nařikajíce. Na konci družiny kráčela se schlíplýma ušima Merera, jejíž bílý hřbet skvrnila krhavá hlava mořského orla. Poustevnice málo ji tížila, neboť Merera byla tak silna jako muž, jenže tento ranec shniliny byl nepohodlný Harogově oblíbenkyni svým ohavným zápachem. Ostatních šest pekelných psů, svobodnějších, nesoucích jen čutory na krku, pobíhalo po bocích vojska, pohotových prodati draho svůj život.

Starší z obou bratří, spatřiv bránu města Poitiersu, pravil toto:

— Budeme považováni za osoby duchovní nebo budeme ihned uvězněni bez boje.

Mladší, vztyčuje pyšně hlavu, odpověděl:

— Bylo by to škoda, pastevče kouzelníče, neboť naše kopí jsou jemně nabroušena. Máš starost o poslední hodinku?

Harog odpověděl:

— Nemám strachu leč o tu, kterou miluju.

— Což nemá dobré postavy odvážného hocha a myslíš, že se budeš červenati za svého mladšího bratra?

Oba se usmívali, ponejprv přicházejíce na sladkou myšlenku svého spojení ve smrti.

Před branou, když již se jí prstem dotýkali, Harog přiložil lovecký roh k ústům a zahlaholil na strážného. Byl bílý den, ale hradby byly ještě zavřeny. Kamenný pás kolem města nerozváže se snadno, mají-li strážní rozkazy od hraběte Maccona.

Slunce již ozařovalo vrcholy zdí, jiskřících se jinovatkou. Bude to krásný zimní den, suchý kopytům koní a osvěžující rychle bojovníky v potu.

Všichni tito podivní vojáci těchto ještě podivnějších vůdců brali na sebe tvář bojovnou, mysleli na poklady basiliky: plné sklepy, tučnou kuchyni, teplé obydlí, kde by bylo slastno pohovětí údům, zchromlým noclehy pod širým nebem.

Nebyli by couvli ani před hrabětem Macconem.

— Kdo jste, tak časně? ozval se hlas se strážné věže.

— Z daleka přichozí, by uctili ostatky basiliky Svatého Hilaria, prohlásil pokojně Harog stavěje kopí.

— Jest vás příliš mnoho na poutníky. Proč máte zbraně? Jest přiměří.

— Bychom se bránili lesním lupičům! odpověděl posměšně mladší druh Harogův.

— A ty ženy? Jsou to vaše ženy? dodal hlídač, který nebyl z lehkověrných.

— Jsou to dívky špatného života, žádostivé pokání, starý prostořeko! zvolal bleďý archanděl, pobodnuv koně proti bráně, by se vzepial a vrazil do ni oběma kopyty.

Harog se zděsil. Strážný prostrčil teď luk do střílny.

— Bazino, zaúpěl hlasem tlumeným. Zabijí tě nebo tě srazí ze sedla.

Ostatní z tlupy, nadšeni kousavou žertovností dcery Chilperikovy, dali se do hlasitého smíchu. Toliko Ragna

se nesmál, cíť, jak se Chrodiel da chvěje hněvem. Nachové roucho ji ponižovalo; i ona by teď chtěla jeti na koni v čele, ale neuměla na něm seděti, neboť od narození žila jako jepťiška.

Vraník Harogův, na jehož zadek dotíral ryzák Bazinin, odbočil, pokoušeje se shoditi svého jezdce, ale tento cásł opratí svého souseda, přiváděje oba koně k rozumu jedinou rukou.

— Omluv mého mladého bratra, pravil, liče úsměv. Jest novicem jednoho mnišského kláštera a bez zkušenosti a úcty, s jakou slušno chovati se k ozbrojencům.

Hlídač, zdálo se, hovořil k strážným vnitř hradeb. Domlouvali se. Neměli tedy rozkazu.

— Příliš okolků, pravil zase Harog, zvyšuje hlas, by se přijali poutníci. Chvátáme.

Bodlem kopí Bazina vrazila bez rozmyslu do vrat. Brána se ihned otevřela. Tři šípy zasvištěly a kameny třeskly.

Bylo zle zakázáno v tehdejší době udeřiti na bránu hradební se zbraněmi v ruce, nechtěl-li se kdo vystaviti odvetám.

— U hrobu Radegundina, přijímají nás jako psy, zařval Ragna, zle dopálen. Tož ať psi jim dají heslo. A og! A us! Gombaud, Gerbaud, Baos, Faos, Ouros, Nereus, jen na ně, držte dobře... bez tak jest to jen chamraď!

Ušlechtilá zvířata prudce se rozběhla, vyjící smečka, porážející překvapené strážce a některé obyvatele poitierské, poslouchající rozprávku z pouhé zvědavosti. Jeden z hlídačů, chopen pod hrdlo, pohrouzil svůj nůž do slabin Gombaudových, ale Gerbaud, přispíšiv na pomoc, prostřel muže na náměstí, zatím co strážní dali do noh.

Tlupa, spořádaná v trojúhelník svými vůdci, vnikla jako klín, rozevřela bránu dokořán a kněžny vjely první, Bazina mávajíc kopím, šilená nadějí na řež. Harog vpustil své bodlo

do těla, jež mu zahrazovalo cestu, překročil své dva dodělávající psy, zachvěv se náhlým vztekem. Brodulphu Cizoložci ostří sekery zavadilo o stehno; když žena, kterou vezl na zadku svého koně, vyrazila v ostré křiky, myslil, že ona byla raněna, i srazil svého odpůrce ranou sekery. Slepce-od-narození, vykřikující všechna jména svatých, jež znal, strašně pracoval nedbaje omdlávající Vizigardy, a Bosson-Řezník, nůž drže v zubech, bil v lebky dubovou palicí.

Město se probouzelo, ulice se plnily lidmi, s očima opuchlými spánkem, žádajícími vysvětlení; prahy vyvrhovaly ženy pobouřené, křičící do zbraní, a muži mávali vidlemi a podávkami. Jaké pak to poutnictvo ve zbroji válečné? Což se chodí prosit svatí s kopími a palcáty?

Bazina s obličejem proměněným, růžová jako mladý hoch, opojený svým prvním vínem, tlačila svého koně na pokojné tváře, bodala do zad dobrých tlustých kupců, kteří se váleli, podobni prasklým měchům, z nichž se řinula jejich tekutina. Dav sesrocoval, potom se rozptyloval šlapán bolestně koni, kteří se vzpínali a jak se zdálo, radostí byli bez sebe, že zase našli svobodu zabíjení. Brzy nebylo již, do kterých prsou vrážeti, ani která záda rozeklátí. Obyvatelé poitierští, zotavivše se ze svého překvapení, běželi k příbytku hraběte Maccona, by bylo vytroubeno na poplach.

Harog mohl shromáždit své mužstvo před basilikou Svatého Hilaria, jejíž portál zůstával zavřen.

— Asyl! zvolala Bazina, která se cítila tak zločinnou jako vražedníci, jež vlekla za sebou.

— Asyl, opakoval stručný hlas Harogův, neboť běželo zvláště o to, dostatí se v bezpečí dříve, než se přízenou volající Macconovi.

— Rozbijme dveře, zařval Ragnacaire, zuřiv z těchto způsobů mravopočestných, jež nastoupily po vřavě boje.

— Nesmí se poraniti biskup, prohlásila Bazina, hašteřivý klerik ve svých prázdných chvílích, protože ho budeme potřebovati ve svých sporech s Leubovérou. (A dodala hlasem zvučným, ač odměřeným:) Biskupe Maroveji, žádáme tě o asyl pro dobro Církve, již oba sloužíme.

Chrodielda zvolala, nemohouc se dočkati, až bude moci sestoupiti s koně:

— Otevři nám, neboť jsme z rodu pomazaných Páně, ó Maroveji.

Brána basiliky se otevřela mírně, jako by nerada.

— Pokoj Hospodinův s vámi! koktal muž velmi bledý, lysý a bez kněžské ozdoby, jemuž seděl na pravém rameně holub měňavý všemi barvami duhy.

Patřil vážně na tuto tlupu lupičů, ještě zahřátých zápasem, z nichž někteří byli od krve.

— Co chcete, muži ukrutní a vy ženy, bláznivé pýchou! Tady jest dům mlčení, a vy do něho zavádíte huk války?...

Harog seskočil s koně, poklonil se, rukou přiloživ na svůj nůž.

— Biskupe, pravil uctivě, přivádím ti kněžny, které si žádají spravedlnosti. Jsou to jen ženy bez obrany... Pokud na nás jest, budeme jich dále hájiti, tak-li se tobě líbiti bude.

— Spravedlnost, pravila hlasem vroucím, spravedlnost pro všechny, neboť tito muži jsou řádni, jsme-li vinny, že jsme je zavlekly do své vzpoury.

— Chrodielda zavzdychala:

— Jsou to ubozí lidé, ale jsou to muži...

Ragna na souhlas zamával vířivě svým kopím.

Maroveus pochopil, s kterakými lidmi mu jednati, a vzdálil se.

— Jste zde doma, neboť dům Boží jest domem hříšníků. Strpte přece, bych vám ustoupil, já a moji klerikové... Ne-

možno sloužit dvěma pánům pod toutéž střechou. (V tom holub, vrkající na jeho rameně, vzletěl poplašen.) Vidíte, tento pták mi ukazuje cestu. Odpočine na bývalém přibytku Radegundině. Hodlám tam za ním.

A otevřel jim dokořán bránu Svatého Hilaria.

Tlupa zuzděným krokem svých koní zapadla do kostela, Merera poslední, táhnouc za sebou žalostný cár, který skuhral latinské kletby. Když tato bouře lidí a vyjících hováda jela lesem, ranec shniliny, který se nazýval poustevnící, spadl; psice statečně přivlekla jej skoro neporušený, neboť kostry mají tuhý život.

Maroveus se obrátil na stupních, by pohladil krásné bílé zvíře, a nemohl si zabrániti, by nezabručel:

— Když lidé jsou slepi, třeba žehnati milosrdným hovádkům!

Důstojně pak Maroveus odešel, a za ním táhlo procesí jeho kleriků a otroků ve směru protivném houfu dobrodruhů.

Harog a Ragna ihned zatarasili brány zapřevše závory hroty kopí.

Poněvadž odvážný čin se zdařil, možno si popřáti oddechu; jen se ještě opevniti, neboť každý se mohl domyslit, že za zákony církevní nastoupí válečné zákony. Zjistilo se, že ztratili dva žebráky, dva psy a jeden kůň že byl příliš bodnut, aby se vyhojil. Byl tedy ihned doražen a uvržen do krypty za kterýsi hrob. Jen když Merera se zachovala zdráva, ostatních psů již tak Harog nelitoval. A žebráci, ti nejspíše se odvrátili od přímé cesty cti. Každý se jal tedy s důstojností povinnou svému stavu vojenskému obvazovati své rány, potom odváděti zvířata do stájů. V horečce boje Bazina nepocítila škrábnutí šípů, její čelo poněkud krvácelo. Chrodielida přistoupila k ní skoro dojata.

— Tys raněna, milá sestřenko? pravila. Jaká neopatrnost bojovati jako zlý hoch... Krásnou bys byla abatyší s kopím v ruce?

— To není nic, odvětila drsně Bazina, nech mne. Harog šel mi na suché bylinky, jejichž moc zná. Budu lepší abatyší než ty, které zapomínají svého slibu čistoty, moje sestřenice.

A již obě ženy se měřily z očí do očí, sestry téhož dychtění, jež se staly soupeřkami vidouce úspěch svého pyšného podnikání. Chrodielida zakryvši svou nevoli, přispěchala k mladému athletovi Brodulphu Cizoložci, který jí ukazoval zálibně své poranění, přes svůj odpor k ženám urozeným.

Večer tohoto památného dne byla ustrojena přímo v kostele hostina s mnohem vzácnějšími krměmi a nápoji než noční hody u Kamene.

Jeptišky, následující kněžen, znovu se zapřáhly v pokorné obyčeje klášterní, obstarávaly kuchyni. Jedny ve sklepích, jiné na dvorech zbožně připravovaly orgii, hodnou všech blesků nebeských. Stoly z refektáře, rozestavené od jednoho konce ke druhému, byly pokryty oltářními prostěradly, a voskovice, určené k obřadům, osvětlovaly tyto agapy nikterak křesťanské. Bečka postavená na hlavní oltář, maskující svatostánek, byla navrtána, zatím co ubozí tvorové, jimiž se Maroveus tak něžně obíral, holubi, kuřata, kachny, jehňata, selátka, vystavovala se na odiv, mrtvá, upečená, mezi koši se sušeným ovocem, ohromnými sýry, jakož i nejjemnějším pečivem a cukrovinkami klášterskými. Markonéfa, Helsuintha, Famerolpha, Vizigarda a Isia měly všude ruce, by stačily nosičům měchů, jimiž změnily dosavadní kejklířské pytlíky toho dne hovadského zápasu muž proti muži. Cítíce se od nynějška v bezpečí v této pevnosti basiliky, v níž bylo nahromaděno zásob na celý rok obležení, pobíhaly sem tam, lehčí, že znovu nalézají pod

svými bosými nohami posvátné dlaždice chrámu. Viděly, jak jejich biskup postupuje svůj kostel těmto lupičům. Budou tedy poctívati lupiče jako biskupy, a nikdy prelátská hostina neukáže seskvostnější. Slepec-od-narození pozdvihoval paže ke klenbě, odřikávaje modlitby od Svatého Kříže, neboť měl ve zvyku děkovati nebi zapomínaje vlastních hříchů. Brodulphe Cizoložec těšil se, ač malátný poraněním, až ochutná vína knížete církevního. Boson-Řezník, žlutý muž, statného žaludku, si umiňoval, že sežere celého berana. A Ragna, líče opovržení, bral kde mohl sušené ovoce pro Chrodieldu, zatím co Bazina a Harog hovořili šepem v chóru.

Bazina nechtěla odložit svého úboru zlého hochy a přizdobila se zlatou páskou, jediným znamením rozdílu mladšího vůči staršímu; neboť Harog ji řekl vraceje jí umluvenou zástavu:

— Netřeba, bys se jevila chudší než Chrodielda, a poněvadž chceš již uchovati tuto mužskou suknici, každý si připomene, pohlížeje na tvoje čelo s páskou, že jsi dvojnásob královnou: statečností i krví!

Ona, velmi bledá, zatřásla svými plavými prstencovými kadeřemi.

— Nechci se vzdáti tohoto úboru, protože přitahuje méně pozornost samců. Dnešní noci všichni naši lidé budou opili, Harogu...

Pastevec zašeptal:

— Nebudu pít leč vodu, Bazino. Což nejsem tu, bych tě bránil?

Slavnostní stín je zahaloval. Pod střechou kostela paprsek luny, studený jako stříbřitá užovka, plížil se vlně se až k znamení spásy, pnícimu nad oltářem. Hroby svatých je oddělovaly od davu. Na jednom mramorovém stupni Harog poklekl.

— Bazino, pravil něžně poddán, miluju tvou ctnost více než svoje štěstí, ale přisahej mi, že neuchovááš svého těla pro nějakého knížete, kterého znáš tajně?

Schýlila se nad něho, dotýkajíc se jeho černých vlasů svými rty, tak hbitě, že nepocítil než jako by křídlem zavádila.

— Tohle jest jediný polibek, který dám kdy muži, Harogu. Chci býti abatyší, protože moje tělo jest poznamenáno k ustavičnému pokání. Budu se za tebe modliti, bratře, a dosáhnu-li veškerých poct a hodností, o nichž sním, dostaneš i ty z nich svůj díl. Nesmí se žádati od orlete, by se plazilo po zemi, od vlčic, by kolébaly děti... Snad mou slávou bude, bych zdržováním se jakékoliv lásky pozemské vykoupila hnusnou poskvrnu, které jsem zakusila. (Její hlas přerval se ve vzlykotu.) Neviš, že od těch kletých dob navštěvuje mne démon... Bude tomu od té brzy deset let... a posílá mi sny, které ve mně rozněcují žízeň po dýmající krvi! Mám chuť zabíjeti, kousati... Dusím se pod nesmírnou tíží těla a železa... Harogu! Démon obývá mou duši a má v držení moje smysly... rozumíš?

— Mlč, *bratře!* A zavedl ji k hostině, boje se uslyšeti o tom více... neboť znal dobře ty noci strašlivé, v nichž duše zapomíná, že jest božské podstaty, a hoří po ďábelských rozkoších. Podrobeností, něžnou mírností snad ji uzdraví... nebo i on zemře její nemocí... aniž si postesčne.

Té noci všichni muži byli opiti. Jen jeden zůstal smuten, s očima upřenýma na ženu. V nejhlučnější orgii čímsi příšerným vystřízlivěli: zazděná z kláštera Radegundina, ta, která neměla jména, padla po hlavě do odkryté bečky, neboť chtěla příliš píti. Vytáhli ji živou, ale nebylo možno již posloužit si tímto vínem, otráveným smrdutou shnilinou. Štkajíce hnusem, usnuli páté přes deváté, jeptišky po boku lupičů, jedna kněžna v náručí pasáka sviní.

Bazina dostala se do světnice Maroveovy, a Harog, zahalen do svého pláště, lehl si na práh mezi svůj nůž a psici.

Co vzbouřenci ubytovali se na přezimování v basilice svatého Hilaria, vyhnavše všechny její kněze, Maroveus si popíjil, aby oznámil toto pohoršení veškerému křesťanstvu Gallii. Svatý a učený Řehoř Tourský, vyčerpav své milosrdné rady, nemohl ukrotiti ostatních biskupův. Dle jedněch bylo záhodno zapáliti tuto peleš lotrů, protože oheň očišťuje, nebo poprositi hraběte Maccona, pána poitierského, by přivedl své vojáky, ale dle Marovea, i kdyby bylo možno lacino vyméstí lupiče, bylo nezbytno ušetřiti obou žen, zřejmě spřízněných s panujícími knížaty. Dbala abatyše Leubovéra k těmto urozeným postřiženým úcty, povinné jejich rodu? Neslušelo se vnésti to k posvátnému tribunálu pro pře posvátné?

Polovina řeholnic žila vně svého kláštera, jedny provdány, druhé v nejmrzčím prznění. Guntchramn, který přijal obě sestřenice, dělal jako by neslyšel, když ho prosili, by jim pověděl své mínění. Childebert rovněž mlčel. Užije se světské mocí na potlačení neb se jim odešlou nejprve výzvy Církve? Maroveus trápil se hrozně touto věcí a celé město vřelo hněvem kolem basiliky, zavřené skutkům zbožnosti. Lidé si šepťali, nastavující si uši naslouchátky z dlaní, jména těchto příliš proslulých vůdců roty: Haroga, Ragnacaira, a jejich tituly pastevce kouzelníka, lovce vlků, který již osvobodil lid od velikého nebezpečí. Běžela o nich řeč, že jsou obdařeni nadpřirozenou mocí, okouzlující týmž čarovným gestem vzteklé vlky i krásné dědičky knížat franckých. Pán Maccon, očekávaje rozkazů, myslil filosoficky, že se to jistě špatně skončí.

Celý měsíc bylo pláče, proseb, protestů, brousil se um na textech kanonických, potom jednoho jasného zimního jitra pět nebo šest biskupů v slavnostních rouchách, nesoucích

evangelia a právo kanonické, odebralo se k basilice a zatlouklo na bránu Svatého Hilária v chvalném úmyslu domluvití těmto dívkám. Obklopili se svými jáhny, svými kleriky, v okázalém ceremoniálu, by navnadili zaryté viníky, ale marně plýtvali svou latinou. Peleš lotrovská právě se obohatila novým hostem a v odpověď na jejich výzvy nepronikla k nim než vřava smíchu a rouhačných výkřiků, jimiž ho posvěcovali na obhájce těchto žen.

Maroveus jektal zuby pod svými zlatými řízami, tkanými spíše do ztuhlé napiatosti, než aby hřály.

— Pomni, pane, pravil Saffariovi, biskupu perigueuxskému, tlukoucím rozhodně pěsti, že jest zde skoro padesát chlapů, odhodlaných na vše!

— Tudíž, děl Nikasius, biskup angoulêmeský, učiníme moudře, když si přibereme na pomoc vojáky hraběte poitierského. Budeme-li se pokoušeti obломiti tyto lidi dveřmi, málo je oblomíme, a ostatně, kterak prorazíme tato těžká dubová vrata?

Saffarius chystal se zatlouci po třetí, když prudce nový host, pověstný lupič, jehož zvali Childerikem Sasíkem, otevřel jim basiliku a všichni biskupové, pohoršení, spozorovali, že jest opilý.

XII

To on, tvrdilo se, byl hlavním strůjcem tohoto zločinu, že totiž kněží Páně byli zbiti Chrodielidou v basilice Svatého Hilaria.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Childerik Sasík byl vždy opilý. Napáchav nesčetných násilí a vražd, svedení a cizoložstev, byl by sám prolil hrdlem vědro vína¹, nejspíše aby utopil své hryzající svědomí. Bloudil krajem Poitierským, vyhnán byv z města Auchu svou ženou, která se ho štítila jako plyného moru. Kterak zvěřil vzpouru těchto jeptišek, přebývaje daleko basiliky, již zrádně zabírali, nikdo nevěděl, ale možno se domyslit, že vlci slyší se výti přes značné prostory. Jedné noci tento muž vnikl štěpníci za klášterem a vešel prostě k Chrodieldě, žádaje píti. Byl veliký, širokých ramen, hnědý jako medvěd, v jehož kožešinu se odíval, mluvil jazykem hrozně nevázaným a smál se sám do strhání všemu, co vypravoval.

Chrodielida, velmi hrdá tímto novým přírůstkem, neboť Childerik byl ze vznešeného rodu, přijala ho co nejlépe.

Ragna v něm našel veselého společníka před měchy.

Harog mu nedůvěřoval a držel ho opodál.

Bazině se zhnusil ihned proto, že zbožňoval Chrodieldu.

Obě sestřenice chovaly se k sobě teď jako nepřítelkyně, vyčítajíce si navzájem pýchu a zvláště tajnou žádost pa-

¹ Zemřel později umořen přílišným pitím.

nování nad muži, jimž vládli, jedna žárlivá na druhou. Chrodiela neuměla již rozeznávatí svých nočních oblíbenců, matouc si často jejich tituly, nazývají Brodulpha Řezníkem a Bosona Cizoložcem, zatím co Ragna, oslepen svou vzrůstající vášní, nechápal nikterak, proč se mu zdála tak unavena v jistých okolnostech, když přišla na něho řada. Ale Bazina, plaše cudná, vzdorovala stále horoucím žádostem Harogovým, který, vždy věrný, léhal na prahu její světnice mezi svou psicí a svým nožem, by ji bránil proti drzostem lupičů.

Dnešního jasného zimního jitra Childerik Sasík ssál z měchu, pozdvihuje ho oběma pažema nad svou hlavu uprostřed pozorného kruhu, obdivujícího jeho hrdinstva:

— Chlapík, muž černý! Jen do dna, medvídě! ... Podobá se Boivře, polykající Clainu! — Toť víno požehnané, víno mešní, nejlepší, to se posvětiš! Smělec, urozený Childerik, nenechá nám, z čeho močiti na stěnu¹. Jaký požár? ... Jaký kotel! Jen směle, číše ďáblova! Cucej jen, cucej, medvídě!

Ženy, jdoucí po dlažbě kostela a nesoucí zvěřinu, tak hrubě do něho vrazily, že měch smekl se mu do tváře a zaplavil ho vínem; smál se silněji než ostatní tomuto čtveřáctví.

Tato hovada, uzavřená dlouho v chmurné pevnosti ve zvláštních zatuchlinách páleného kadidla a ani neznámo již jakého nechutného mrtvolného zápachu, kazila se hnilobou jedna od druhých jedíce příliš, pijíce více, majíce za pokorné služky bývalé služebnice Ježíše Krista, jež prznili po chuti, tu svádějíce, onu znásilňující, podávající si je, protože zapomínaly jmen svých milenců, opíjející se skoro právě tak jako oni a potácející se z kouta do kouta. Jediný párek bytostí privilegovaných, párek ptáků dravců vzná-

¹ Časté rčení Řehoře Tourského.

šel se nad tím vším, aniž si pošpinil křídel, jejich praví pánové, všem pánové úpornou vůlí zůstatí cudnými, a tato hovada je uctívala, majíce pověrečný strach z jejich moudrosti, blízké kouzlům.

Když Childerik Sasík, dobře se napiv, škytal, chytaje se za boky, na jedny ze zatarasených veřejí zaduněla temná rána.

Byla to statná pěst biskupa Saffaria.

Nastalo smrtelné mlčení, neboť nikdo až dosavad neodvážil se jich žádati ani o almužnu, ani o svátosti.

— Hle, přinášejí nám viatikum! děl vesele Childerik, pramálo se staraje o to, by uchoval nějakou jen důstojnost vzpouře těchto lidí, jichž neznal než aby ho strpěli vydávající mu šlechetně výtěžky svých krádeží.

Přítomný Ragnacaire skočil k své sekeře a Harog, který přicházel velmi znepokojen, postoupil k ožralci.

— Childeriku, pravil s okem plným blesků, dlužno přestati v této hře, neboť poženou na nás co nevidět útokem. Viděl jsem s galerií veliký sbor kněží, jak se shromažďují před portálem.

— Bude to zábavno, bude-li to svaté Křížmo, svéhlavě vedl svou dále Sasík, já jsem nikdy nepil těch balsámů, rád bych jich aspoň jednou ochutnal za svůj život.

— To jsou biskupové! zvolala Bazina, která sestupovala se schodů galerií, všecka bleďa pohnutím.

— Biskupové... ah! Jací biskupové? Řekl jsem vám, přinášejí mi svaté Křížmo. Nezabráňte mi, bych ho neokusil, moji přátelé... bude ho snad pro všechny dosti!

Ragna netrpělív:

— Není dnes chvíle na to, by se vzdorovalo bohům, by se jimi pohrdalo, ať jsou jacíkoliv. A og! ty nejsi k ničemu leda se opítí. Ustup vůdcům, kteří chrání žen.

Chrodielda se přibližovala nedbalá, zametajíc dlažbu svým červeným šatem.

— Ještě se hádají! děla všechna umdlena. Nech ho, Ragno, vidíš dobře, že mnoho pil. Biskupi počkají. Ti mají trpělivost!

Childerik se vztyčil, poslouchaje ji, vraště ponenáhlu obočí.

— Ragna není než hlídač vepřů! zachrochtal.

— Toť čirá pravda, protože tebe hlídá! potvrdila posměšně Bazina.

Childerik se rozvzteklil pod tímto šlehnutím biče.

— Já vám všem rozumím, jste tu a myslíte, že jsem vínem dodělán. Všichni si myslíte: pije dobře, ale jest to takový človíček, který se nedovede povznést k velikosti našeho podnikání... Neopovažujte se. (A Childerik Sasík jako by se byl naježil všemi chlupy své medvědí srsti.) Já sám učiním více pro Chrodieltu a Bazinu než vy všichni dohromady. (Obraceje se k tlupě žebráků a otroků, ječel:) Prasata jste! Psi jste! Zbabělci jste! Když chcete svést bitvu, nesmíte se skrývat do krtčí díry. Mnoho jsem pil, ale znám válku lépe než vy. Na nepřítelů přímo se běží po volných cestách a neschovává se do krypt, dobře chráněných silnými zdmi! Co tady děláte? Žijeme po mnišsku. Hrajeme v kostky, jedíce a pijíce, miliskujete se s děvčaty. Jste sprostí kramplíři vlny! Vaši nepřátelé... nikdy jsem jich nepozoroval! přijdu sem jedné pekelné noci a pořád jest tak černo u vás! Čím více piju, tím méně jasné tady vidím a nemám ve zvyku zavírat oči, když piju. Čeho čekáte? Což se nám nebe shroutí na hlavu, nebo což vaši kněží hadi se vplíží skulinami této basiliky, aby nám odebrali mešní víno? U pekla a kříže, posvátné hroby neučiní pro vás zázrak, moje jehňata! Hle tlukou... a vy se třesete jako nemocné ovce při myšlence, že budete vyobcováni! Uvidíte

hned, kterak já, Childerik Sasík, jenž nejsem z tlupy kouzelníků, mamičů kněžen, vyčistím vám město. Jsou-li to naši biskupi a jejich služebníci, učiníme s nimi něco takového, co jim odejme chuť k řečem. U lůna Chrodielldina, sladkého jako medovina, čerta se starám o abatyši Leubovému a o její následnici: s takovými ženskými pletkami pranic nemáme. Hola, otroci, jděte a natrhejte mi prutů a odstrčte závory brány Svato-Hilarské... Ukáži vám dobrý způsob, jak zmrskati biskupa. Dejte si pokoj s tolika obezřelostmi; tihle lidé, zbabělejší než ženy, mají z vás strach. Otevřte dveře! Otevřte dveře! Nabiju jim! Chci se bítí a vás vésti k vítězství. Třeba mi světla, dusím se tady!...

Bouře křiku zavzněla mu pochvalou. Smáli se a kleli, aniž se kdo staral o to, by dveře se otevřely, ale všichni se pociťovali osvobozenými tímto zuřivým jazykem. Život, jakým se zde žilo, hrozil, že se potáhne do nekonečna, těžko se dýchalo ve vzduchu, příliš zatíženém vůní kadidla a tím neurčitým zápachem těl v rozkladu.

Harog se zachvěl pomysliv, co mohlo vyplynouti z přemrštěných násilností proti biskupům, kteří nejspíše přišli, aby řečnili dříve než přísně zakročí, dle svého obyčeje.

— Kdo poroučí u nás? zvolal mávnuv svým nožem. Bude se mrskati nevinný, aniž se posoudí, čím jest vinen? A kterým právem takový člověk spílá nám zbabělců?

Bazina se vrhla k němu, pokoušejíc se odzbrojit ho.

— Zticha, pastevče, nech výti tohoto vlka, který si posléze ubrousí zuby, neboť jest u nás hubou nepotřebnou. (Tišeji dodala:) I já mám chuť do války a mrskati lidi. Jenže raději ať on první chopí se toho práva. Dlužno vyjít z tohoto kostela nebo se tady zblázním. Není bydlení budoucí abatyše mezi děvčaty zvrhlého života.

Chrodiellda prohlásila nepohnuta:

— Kdybyste se pokoušeli zabránit mu, aby neučinil po svém, marně se budete trudit... Jest silný jako kůň, jakmile vzkypí.

Nevědělo se již, komu odpovídati. Žebráci se děsili, že by mohli býti vyobcováni, chovajíce v dobré paměti eulogie, a zločinci tropili si smíchy ze sakrilegií. Nikdo již ostatně nikoho neposlouchal.

Opilec, opřen o dveře, vytáhl závory, odklidil záporny, a náhle záplava světla, vnikající vlnami čistého vzduchu, zaháněla hnusný smrad šelem...

Nadešla slavná chvíle, kdy obě strany ocitly se tváří v tvář. S jedné strany paprsky nebe, den něžné modři, všecek jiskřící průzračnými květy jinovatky, biskupové v slavnostních úborech zlatých a hedvábných, jejich klerkové rozžehující svíce, jáhnové nadnášející evangelia, vykropující předsíně chrámové svćenou vodou, a posléze se tyčil kříž Kristův s pažema rozpiatýma... S druhé strany temnoty, duch zla, hříchové hněvu, smilstva, nade všemi pak hříchy hřích pýchy Harogovy a Bazininy, snící snad o tom, že uchvátí slávu andělů...

Childerik Sasík, postaven mezi obě strany, sklopil své čelo černého medvěda, oslněn tolikerou jasností. Potáčeje se s nohama vratkýma, pokoušel se vysvětliti si teď, co se na něm chtělo, co sám chtěl...

Maroveus šel v čele průvodu, Gundegisil, biskup bordeauxský, postoupil mu svou hodnost, protože byl pánem basiliky poitierské.

— Člověče blázne, tys opilý! pravil prelát hlasem třesoucím se ošklivostí, co míníš u buřičů? Máš špatné úmysly s námi, kteří jim přinášíme prominutí jejich věčných trestů, budou-li chtít nás moudře vyslechnouti?

— Já, děl Childerik Sasík tónem nevrlým, přišel jsem k nim, abych pil, a nemíchám se do vašich hádek. Bazina jest

pyšná jako mladý kolouch při svém prvním parůžku... A Chrodielida, toť urna lásky... ale raději mám mešní víno a prohlašuju, svatý muži, že není na světě lepšího. Jsem tu proto, bych ho hájil. Vejdi, chceš-li.

Childerik jevil se obludným, obličej ještě všecek purpurový od rozlitého vína a ruce jako zakrvácené.

Harog představil se za ním, vážný a všecek bílý v beránci suknicí, jen jeho černé vlasy temnily mu tvář.

—Pane můj Maroveji, pravil, nevstupuj, neboť se bojím pro tebe a tvoje lidi urážek, jichž bych nedovedl pomstít.

—Dosti toho, zahromoval Gundégisil povýšeným hlasem, vstoupíme, abychom předložili těmto vzpurným řeholnicím pergamen jejich vyobcování. Nepotřebujeme tvých rozumů, pastoušku.

Ragna chtěl odpovědět. Harog, velmi se ovládaje, tvrdě mu přirazil dlaň na ústa.

A průvod slavnostně vnikl pod bránu, táhna s sebou veškeré světlo toho dne jedinečného, v němž vyvrženci vypudí Boha z jeho domu přes moc Církve.

Biskupové, více doma v basilice než v prachu cest, spojili se ve vznešený a mohutný areopag, obstoupeni každý jáhmem a svými kněžími, držícími svatá evangelia. Uprostřed nich na dubovém špalku byl položen pergamen exkomunikace. Gundégisil chtěl jej ihned dáti přečísti, ale Maroveus vyprosil si u něho dovolu, že se směl ještě obrátiti naposledy k vzbouřeným řeholnicím. Vyvolával je tedy jejich jmény a uváděl jejich tituly:

— Pro vás jsme zde, Bazino, kněžno zrozená z Chilperika, a ty, Chrodielido, o níž se domníváme, že jsi dcerou nebožtíka Chariberta. Jménem králů panujících, vašich příbuzných, prikazujeme vám, byste nás vyslechly sluchem pozorným.

Obě kněžny se posadily vedle sebe na hrob Radegundin, smiřující se na dnešek, by čelily biskupům. Světelný proud přicházející od portálu, osvětloval je, nechávaje v temnotě za sebou tlupy Harogovy, zatím co Childerik Sasík, opřený o křtitelnici, utíral si neobratně víno s tváří a snažil se zaujmouti důstojnější postoj.

Maroveus mluvil dále tónem nevýslovného smutku:

— Nežádáme smrti hříšníků, my, mužové Boží, ale zákon našeho náboženství, vaše řehole nám poroučejí oznámiti vám exkommunikaci, moje dcery, poněvadž jste porušily klauzuru svého kláštera a že jste ve zbrojné vzpouře proti své abatyši! Tady hle pán Gundégisil, biskup naší metropole, strojí se vám přečísti váš rozsudek. U Svatého Kříže, v jehož stínu jste byly vychovány, moje dcery, pro zbožnou vzpomínku svatých přijímání, chleba života, který tak často lámal jsem s vámi, pro slabost vašich dětských údů, jež jsem držel při křtu, váš biskup a váš otec vás zapřísahá, byste se kály!... Kéž Duch Svatý vyvodí ze sliznic vašich očí slzy výčitek, mladé zaslepenkyně, jejichž kletá krása rozplamenila pohledy těchto mužů, jež vidím obíhati kolem vás jako žravé vlky...

— Já nejsem vlk! zachrochtal Childerik, uražen, že ho přirovnávali k tomuto zvířeti. Jsem medvěd. Sasík, toť medvěd...

Maroveus, který ho neposlouchal, znovu se ujal slova:

— ...vlky, uchvatitele vaší čistoty. Mluvte tedy, mé dcery, rcete mi, proč vás nalézám v tak mrzké společnosti, vás, oblíbenkyně abatyše Leubovéry, určené později navštěvovati blaženě společnost svatých. Chcete opravdu, aby svátostný chléb byl vám utržen od úst a tím by pokoj byl vyloučen z vaší duše?

V témže okamžení, kdy se Maroveus zastavil, by si oddychl, hotov prolévati slzy nad hříšnicemi, strhl se hluk

v pozadí basiliky: ostré hlasy žen se hádaly, pokoušejíce se zadržeti kohosi, který se dral do předu a při tom pronášel jméno Leubovérino. Byla to poustevnice. Vlekla se namáhavě, provázena družkami obou kněžen, které nařikaly, hanbíce se za své pošpiněné šaty, usilující zabrániti pohoršení. Poustevnice, kývající svou hlavou říční orlice na tenkém krku, jako by se ničeho nebála, jako by nikterak nebyla zastrašena velebností chvíle. Stále opojena prorockým opojením, hroznějším než opilost Childerika Sasíka, cítila se silnější všemi šťavnatými sousty, jichž pozřela, veškerou hojností dobrého vypitého vína, a zakoušela velitelské potřeby vychrliti své kletby.

— Běda Jerusalemu! vyla, své obě vyhublé paže vzpřáhnuvši krutě k biskupům, poděšeným jejím zjevením. Běda lživým kněžím zákona Mojžíšova, kteří přicházejí, med pokrytectví na rtech, by spoutali vůle dítek Israele a by je uvrhli za živa do černoty hrobu! Běda otcům, kteří mluví o lásce otcovské, které nepočali s láskou ženy! Lide israelský, Leubovéra mne zanechala ležící na dně hrobky, bych tam čekala svého vzkříšení, ale hlasy země mi promluvíly, pronikly až v mé srdce, zledovatělé hrůzou pekla, by z něho vytryskl pramen očištný. A tento pramen se stal velkým proudem a veliký proud mořem bouřlivým! Lide israelský, jen kdo žije, jest hoden cti, a slova smrti, skutky kajícínosti otravují duši, v hnilobu obracejí tělo. Neposlouchejte biskupů, moje sestry kněžny a vy, moji bratři žebráci. Nastala hodina soudu: Ať ti, kdož jsou hluší k hlasům země, sami jsou souzeni. Běda Leubověře lakotě, která odměřovala zrní, jež země zmnožuje. Běda té, která okovy spoutala krásné dívky země, by z nich učinila, co já jsem... Popatřte na mne!

A říkajíc tato slova, zběsilá poustevnice odhazovala hadry svého oděvu, odkrývajíc svůj nahý trup, na němž vy-

čnivala vzdouvající se žebra, hotova otevřít se, by jim vyplivla své srdce do obličeje, to srdce kdysi zledovatělé, teď žhoucí nenávistí.

Rozlehla se mstivá vřava všech pariů žebráků nebo zločinců. Tito lidé více naivní než vinní, viděli posléze tyčiti se důvod jejich zápasu proti tomu, jenž byl představením moci božské. Byla tu zajisté jakožto živoucí kostra, stojící mezi radostmi země, nízkými radostmi, jež možno definovati, a tím světlem zlatým, příliš nekonečným, příliš nezvažitelným, by se ho mohli posléze dotknouti ve svém těle, by se jim pohnuly jejich hrubé smysly. Ukázala se, vyjící stín všeho toho, co byla žena šťastná, obluda z nebeských extasí, strašidlo, rozvinující svůj příkrov, aby je poděsila, aby jim dala výstrahu, aby na ně křičela svými bezzubými ústy, svýma řěavýma očima, svým celým shnilým srdcem, prosakujícím na její olejovitou kůži plaza klášterů: Pohledte na mne! byla jsem žena duchovní a přežila jsem svou víru, která mi rozhlodávala nadra a lůno!...

Když řev davu poněkud umlkl, Bazina pravila svým zvučným přízvukem zlého anděla:

— Milostpane Maroveji, děkuji ti za tvou snažnou prosbu, ale tato žena odpověděla za nás. Omluv její smělost, barbarským jednáním abatyšiným snad sešilela. Pokud na nás jest, nevstoupíme v poslušnost, dokud Leubovéra nebude vyhnána ze svého kláštera. Pak můžeš voliti mezi Chrodielou a mnou. Jsme zrozeny pro trůn, tím spíše pak pro opatství. To račiž míti na paměti.

Tento mužný jazyk mladého klerika, vědomého svých práv, ne-li svých povinností, působil nejlepším dojmem, a Chrodiela připojila:

— Naši služebníci zachovají se dle práva k exkomunikaci, které nezasluhujeme. Maroveji, ochraňuješ nehod-

nou abatyši, svými radami jen svár jsí rozséval, i za času Radegundina.

Skoro všichni lupiči odpověděli jedním hlasem :

Přisaháme věrnost kněžnám! Nenávist a smrt jejich nepřátelům!...

Maroveus poděšen zamával ve vzduchu svými vlajícími lněnými rukávci.

— Zapřisahám vás, ó dcery králů, zabraňte sakrilegiu. Nedopusťte, by tekla krev v této basilice, kde se nikdy nerozlévalo leda víno mešní, totiž slavná krev Krista, jenž umřel, by vás všechny vykoupil... mojedcery, moje děti...

Padl na kolena, zatím co Gundégisil, dostatečně poučen, chápal se pevnou rukou pergamenu, položeného na špalek, by jej zvučně přečetl. Obával se nového pohoršení od zazdžené, sliboval si, že udusí její křik říční orlice silnějším hřměním svých anathemat, když jakýsi medvědí hrochot ho zastavil.

— Věděl jsem dobře, že nám chtějí vzít mešní víno! zařval náhle Childerik Sasík, jímž to lomcovalo, když Maroveus mluvil o krvi Kristově. Již jsem ho mnoho vypil, ale budu ještě pít u všech pekell...

A vrhnuv se na Saffaria, biskupa périgueuxského, který byl nejbliže, zamával svazkem prutů, jež měl až do té skryty za sebou. Ohnuv ubohého preláta pod svou tíží rozhněvaného medvěda, pohodlně jej skroutil, a vloživ si jeho hlavu mezi svalnaté nohy, počastoval ho strašným výpraskem. Kněží jali se vzývat Boha a všechny svaté, bědujíce a kvičíce, zatím co biskupové, z nichž někteří bývali statečnými válečníky, pokoušeli se mužně se do toho vložit, tasíce meče z pod kněžských hávů.

Před touto nenadálou podívanou na biskupa, jenž byl náhle vykasán jako otrok, strojený na mučení nebo lépe

jako chlapec, jehož trestají, ohromný řehot zatřásl klenbami basiliky.

To byla nejlepší odpověď na všechnen ten dětinský katechismus.

— Směle! Medvídku! jen přitlač, a hned nepřestaň! křičeli lupiči, svíjejíce se smíchem a plácajíce se sami po stehnech.

— Krásná práce, Medvídě! Ukazuješ nám pěkně tvář církve na ruby!... Směle! Čekáme, že tě vystřídáme, až se unavíš!... Childeriku, tys muž! A og! Půjč mi metly, ať též vykonám své pobožnosti! U relikvie Radegundina, tohle jest ten zázrak žádaný. Směle, Medvídě, my jsme tu!

Hluk a shon a kostel převrácen vzhůru nohama. Klerkové a jáhnové, vzpomínávše se ze svého úžasu, přihrnuli se k Saffariovi, biskupu périgueuxskému, omdlelému jak hanbou tak utrpením, s tělem v krvi.

Bazina a Chrodielida, puštěné znova v svobodu svých převrácených instinktů, smály se divokým smíchem šílených. Tento opilec vynalézal opravdu neobyčejné frašky. To jim uvolňovalo nervy a zdržovalo četbu oznámené exkomunikace. Ale jeden z diaconů užil meče, by pomstil svého biskupa, a z toho vznikla prudká půtka: lupiči se oháněli ten sekerou, ten kopím, mnozí tak pádnými ranami, že snadno by byli pobili tyto církevníky, kteří již zapomněli šermířského umění odseků.

Jedni křičeli: Milost! Druzí: Slitování! a psi štěkající se připojili k vřavě, škubajíce a trhajíce kněžská roucha.

Harog přibíhal ke všem bojujícím příliš rozvzteklým, a prosil, by ustali v nelidských útociích. Ani ho neslyšeli. Posléze byl nucen sám se brániti proti jednomu jáhnovi, který na něho dotíral mečem. A tu rozhořčen, s hrdlem sevřeným úzkostí ze sakrilegia, bodl ho nožem poruce. Tento diacon, zvaný Desiderius, vzal do zaječích, vleka za sebou

Marovea a opakuje: Zachraň se, kdo můžeš! mysle, že jest již mrtev. *Děs tak nesmírný zmocnil se biskupů, ďábel, myslím, se do toho přimíchal, že utíkajice všichni z místa svatého, aniž si dali sbohem, každý vrhl se na první cestu, již mohl dosáhnouti; Desiderius pak, jáhen biskupa autunského v čele chumlu, aniž hledal brodu řeky Clainu, skočil do ní s místa, kamž nejprv dorazil na břeh a byl odnesen svým koněm plovoucím na lučinu protějšího břehu.*

Večer tohoto vítězství Chrodielta, vidouc Haroga, jak sbírá četné meče, jež zůstaly na dlaždicích kostela, řekla mu velitelsky:

— Proč pak jsi krotil horlivost svých lidí! Hle, jsme teď pány území a netřeba již, bychom zatarasovali vrata portálu. Tímto útokem ocitlo se město v naší moci. Budeme teď choditi volně ode dneška pod tvář nebe, dle výrazu Childerikova, a zráci-li se nám jmenovati dozorce, by vybírali peníze, ztržené za sklizně Leubověřiny, zabráti statky řeholnic, které jí zůstaly věrny, nic nebude moci nám v tom zabrániti.

— Uděláš moudře, Chrodiello, když si nebudeš připouštět slávy bitev do hlavy, odvětil Harog starostliv. Vraždit duchovenstvo, toť zábava, která jen ženám sluší. Vojáci hraběte Maccona budou otužilejší. Myslím, že jsme zvolili prašpatný způsob, bychom ti dobyli titulu abatyše.

Chrodielta zametala zbytky evangelií a kněžských rouch vlečkou svého šarlatového šatu.

— Pastoušku, bijce vlků, odpověděla mu, tys příliš skromný ve své ctižádosti. Doufám státi se něčím lepším než abatyší. Jsou knížata v Galii, by se oženila s dcerami královskými.

Bazina zamyšlená nesmála se již. Opřena lokty o hrob Radegundin, zkoušela meč, přejíždějíc nehtem po ostří zbraně.

— By se která dívka mohla provdati za knížete nebo státi se abatyší, Chrodiello, třeba uměti uchovati hodnotu svého rodu... a nepít z číše lečjakého otroka. Řekla jsem, propověděla Bazina.

Chrodiella vykračovala si vypínavě, kobyla pyšně si podupávající před vítězi.

Brodulphe Cizoložec hryzl si ret patře na ni.

Boson Řezník krčil rameny, vraště obočí.

A Childerik Sasík nabízel jí potutelně číši vína, jímž ho právě otrok obsluhoval, neboť medvěda pálila rujná záha.

Ale Ragna, ryšavý Gal, odhodil své vlasy vzad jako lev, který větrí vůni krve.

Co znamenají tvá slova, Bazino? zahučel. Máš úmysl potupiti svou sestřenici, připomínajíc jí její chování vůči mně?

Zvesela okolní pokukovali na sebe, přimhuřující oči. Všechna tato hovada, otroci ještě včera, cítila se dnes rovna svým paním; i když nepili všichni z téhož poháru lásky, věděli všichni, že jedinou pannou v tomto stádě služebnic Páně byla dcera Chilperikova, o jejíž smutné příhodě u jejího otce na štěstí nevěděli. Ze soucitu k svému příteli Ragnovi vece Harog:

— Jest přirozeno, že kněžny, žijící ve společnosti mužů bojových, zapomínají svého rodu... z lásky k nejudatnějšímu. Myslím, že první knížata nebyla zrozena jinak!

Pochvalou zajásali shromáždění tlukouce zbraněmi o náhrobky.

— Tohle jest dobře odpověděno! Harog má opatrnost hada.

— Nebo zbabělost, namítla Chrodielda, jejíž všechna raněná pýcha planula ve zřitelnicích.

— Ragno, děla Bazina ironicky, nehájíš svého přítele? Na tvém místě naplila bych do obličeje proradníku, který tupí mého bratra.

— Nebo tvého oblíbence! zvolala Chrodielda, zaťavši pěstě.

Harogem zalomcoval vztek. Bazina vyskočila a Ragna, úplně zmaten všemi těmito útoky, utrl se :

— Proč vlastně se hádáte, ženy, dnem i nocí, bez přiměří, zatím co my, muži, hovíme všem vašim choutkám! A og! Biji se, hašteři se, a my vítězové, jen my nemáme pravdy... Chrodieldo? Jest Harog muž?

Jako už tolikrát Ragna, trýzněn tajnými žárlivostmi, k nimž se neodvažoval sám sobě přiznati, chtěl se ukázati a parodovati svou autoritou nad svou divokou milenkou.

— Jest Harog muž, on, který ti dobyl basiliky a dal ti válečníky, tobě, kněžně bez koruny a abatyši bez klášte-ra? opakoval jí, stavě se přímo před ni, z očí do očí.

Chrodielda s pěnou na rtech odsekla :

— To není muž, jediný, jemuž se nelíbím... to není muž... toť... toť kleštěnc!

A uchýlila se v opovržlivé mlčení, velmi uražena, že Childerik nezúčastnil se tohoto důvěrného výjevu.

— Vidiš teď, že třeba jí dokázati opak, zachrochtal klidně Sasík, hale se ve svou medvědí kůži, by se roztáhl, přeje si vyspati se ze své opičky. Dobrou noc, Harogu, já mám toho až po krk, dělati pastýře a bdíti nad takovými ovce-mi!

Harog byl na rozpacích. Plivnouti své opovržení v obličej této rozrůzněné vlčici, nebo přiskočiti, vykasati jí suk-ně jako Saffariovi, biskupovi périgueuxskému, a zmrskati ji veřejně? Rozjímal zvláštní výraz tváře Bazininy. Kdo

věděl, zda tato tajemná bytost nemyslila rovněž tak. Byli oba nezhojitelně očarováni?

Ubíraje se na hostinu, ustrojenou na počest jejich úspěchu, pravil si, že čím více světla se snášelo na jejich činy, tím více stín kostela, stín Skály jako by houstl kolem nich, jako by jim ledovatěl tělo po každém vítězství, rozehřívaje více jejich duchy.

Byli prokleti. Budou snad zatraceni. Nač tolik ctnosti, když všechna bláznovstva tělesná se znovu objevují, vystupují z hloubky obrazností nejpověrečnějších... jako ze dna krypty, kde zapomněli mrtvolu koně, ubohého, příšerně zahnívajícího hovada, vystupoval vždy hnusnější, vždy rušivější ten děsný zápach mršiny!...

XIII

»Naším pánům navždy, Gundégisilovi, Nikasiovi a Saffariovi, veledůstojným držitelům apoštolských stolců, biskupové Etherius, Syagrius, Euna-charius, Hesychius, Agroecola, Urbicus, Felix, Veranus, item Felix a Bertchramm. Dostali jsme listy vašich lásek; jak při otevření zpráv byli jsme potěšeni zvěstmi o vašem zdraví, tak jsme byli hluboce zarmoucení, dozvěděvše se o potupě, která vás stihla, protože se ruší řehole a že není žádné úcty k náboženství. Oznámili jste nám, že jeptišky, které popudem ďáblovým vyšly z kláštera Radegundina, blabé paměti, nesvolily poslechnouti žádného z vašich napomenutí, aniž vstoupiti v ohrady svého kláštera, který opustily, ba nad to poskvrnily basiliku blaženého Hilaria, zle s vámi i s vašimi nakládající; že pro tuto věc uznali jste zadržeti jim dobrodiní svatého přijímání; a přáli jste si o tom slyšeti mínění našich maličkostí! Pročež, jelikož víme, že jste velmi vhodně uvedli kanony, a že řád stanoví výslovně, že ty, kdož budou přistiženi v takových přemrštěnostech, dlužno potrestati nejen vyobcováním, ale i tresty penitenciálními; připojujice v této věci k svědectvím naší úcty naší vroucí žádostivost vaší přízně, prohlašujeme, že se zcela přidáváme k vašemu mínění, vztahujícímu se na body, jichž jste se dotkli, dokud, shromáždíce se na synodě kalend listopadových, neuradili bychom se vespolek, kterak učiniti přítrž smělosti takových lidí, aby napříště nikdo se neodvážil dovoliti si, povzbuzen odpuštěním, páchat takové věci. Přece však, poněvadž slovo Pána Apoštola Pavla nás napomíná bez ustání, že máme

vhod či nevhod napravovati kázáním všechny, kteří se zapominají; a poněvadž nás ujišťuje, že *zbožnost jest ke všemu dobrá*, vybízíme vás, byste ještě úpěnlivými modlitbami obraceli se k božskému milosrdenství, by duch zkroušenosti ráčil zanítiti tyto ženy, aby vykoupily hodně pokáním viny, jichž se dopustily; aby tak vašim kázáním, s pomocí Kristovou, tyto duše jaksi mrtvé vrátily se do svého kláštera; aby ten, který vnesl na svých ramenou do ovčince zbloudilou oyci, ráčil se potěšiti z jejich návratu jako z nabytí celého stáda. Žádáme vás zvláště, byste nám i na dále dopřáli, a doufáme, že dopřejete, pomoci své přimluvy.

Váš oddaný Etherius, pokorný hříšník, který si dovoluje pozdraviti vás. Váš chráněnc Ezechius, který vás pozdravuje uctivě. Váš přítel Syagrius, který vás pozdravuje uctivě, Urbicus hříšník, který vás ctí a poddaně vás pozdravuje. Biskup Veranus, který vás ctí a pozdravuje uctivě. Váš služebník Felix, který si dovoluje vás pozdraviti. Váš pokorný a oddaný item Felix, který se odvažuje vás pozdraviti. Váš pokorný a poslušný Bertchramm, biskup, který si dovoluje vás pozdraviti.«

List biskupů Gundégisilovi, jež uvádí

ŘEHOŘ TOURSKÝ

— Vzali jste výtěžek žně, určený vigýřům pro *tribuna*, budiž! Ale nepřimějete mne, bych vás následovala, zlí lidé! prohlásila jim oblíbená otrokyně Leubovérina, tato truchlá a silná žena, kterou jmenovali Soriel, jménem mužským.

S vypjatým čelem pohlížela upřeně na vůdce poselstva, kteří pravili o sobě, že jsou výběrčí Chrodieladini, na Sasíka Childerika a Brodulpha Cizoložce.

Tito, sedíce na koních se skvostnými čabrakami, měli meče, jako od nynějška skoro všichni služebníci kněžen.

Nalézali se v širém poli, neboť město Poitiers, zastrašeno lupiči, vítězi nad biskupy, nechávalo jich odcházeti a přicházeti svobodně. Byly to hlučné kavalkády, třeskot zbraní, i bylo možno myslet, že se vrací dobré časy plenů Childerikových! Neuplynulo dne, aby neučinili nájezdu na panství Leubovérino a by *ať kterýchkoliv lidí, příslušejících klášteru, jež mohli chytiti, nezasypávali ranami, aby jich všelijak netrápili*, vymamující z nich výkupné, ba hrozíce jim od Chrodielidy, že je zvěší všechny v den, kdy vezme opatství útokem a svrhne jistotně abatyši s výše hradeb.

Soriel se usmívala s tváří opovržlivou:

— Nemyslím, že se dostanete až sem! odpovídala na obyčejnou pohrůžku.

Childerik Sasik zkoumavě si prohlížel tuto bytost mohutných ramen, obličej tvrdého, s očima, které se neklopily před strašnými válečníky.

— Nuže, děl Brodulphe v údivu, že nevyvozuje stydlivého růměnce na tváři otrokyně, ty nemáš chuti zkusiti těch krásných hochů, kteří zpívají mši v basilice. Jsou to všichni kohouti mé postavy, povídám ti předem.

— Jste kohouti, toť možno, a psi zároveň... ale Soriel není čubka, odsekla rozzlobená otrokyně.

— U pekla a šibenice Kříže, zahučel medvěd, tato žena se mi nenelíbí, Brodulphe, chrabrost jen z ní číší! Uvážeme ji na tvého koně a přivezeme ji s její kousavou chutí k Chrodieldě. Jest málo zábavy v této zemi, bych si této nedaroval, až vyjde všechna horká z pod metel.

Soriel couvla, ale Brodulphe, krásný zápasník, objal ji zčerstva kolem pasu a hodil ji na zadek svého zvířete, ruce jí pevně svázav provazem.

— Na cestu, zvolal Childerik, rozchechtav se. Tohle bude důstojná soupeřka naší vlčice!

Brodulphe, jakožto otrok znamenáný železem, nevzpíral se. Sdílel přízeň královninu, jenže nebyl jí pyšnější, zvěděv kdysi na své útraty, jak drahá jest láska ženy mocné. Nezapomínal nikdy svých let nízké jámy, v nichž si kromě toho uhnal i hanebné příjmy.

Oba jezdci vjeli do města krokem, posmívající se skromným obyvatelům, tísnícím se na hradbách, by se na ně podívali, mečem rozprahující se po strážcích, kteří se jim neuhybali dosti rychle z cesty.

— Budeme dobře přijati, pravil Brodulphe pokojně, přivážíme peníze i maso.

— Přivážíte ďábla, zaječela Soriel, která se pokoušela zuby přehryzati provazy za jeho zády.

Když byli v předchrámí, dali rozkaz žebrákům, tlačícím se kolem jejich koní, by osvětlili basiliku četnými pochodněmi.

Poněvadž počasí zmírnilo, — přibližovaly se svátky velikonoční —, Chrodielida a Bazina, když se neukazovaly v Poitiersu, by udržovaly v dychtivém napětí svůj dobrý lid, by mu na odiv vystavovaly šaty, hustě vyšívané, nebo by ho urážely svými hrdými pósami, ubytovaly se pod nachovým baldachýnem ve středu galerií kostela. Tam, roztaženy na vzácných dlaždicích, u nohou majíce provalující se psy, hotové obrániti jich proti útokům havranů, kteří vířili bez ustání kolem tohoto domu, z něhož byli vyhnáni holubi Maroveovi, hádaly se, spílaly si nebo stavěly v nevysvětlitelné shodě pro válku obrovskou pevnost svých nadějí.

Onoho večera Chrodielida byla sama a snila. Bazina, sestoupivši do příbytků otroků, procházela se u jeptišek, zaměstnaných nejnižšími pracemi, s inkvisitorským okem paní. Chrodielida oděna byla ve volná roucha z bílé hrubé látky s hedvábnými rukávci, vyšívanými stříbrem. Její

černá kštica poletující pod stříbrnou páskou, která ji přitiskovala k spánkům, spouštěla již noc na její ramena. Zdála se jaksi nepokojna, její višňové rty, vyhrnuté nad zuby, jako by dychtily rozmělniti všechny plody zakázané.

Chrodielda byla zemdlena. Childerik Sasik, stále opilý, zlobil ji svými hrubostmi pijáka, Brodulphe-Cizoložec tropil si z ní smích s malou Isiou, nejmladší ze služebnic Kristových. Boson-Řezník, muž žlutý, měl se k ní surově, žárlil na Ragnu, a Ragna žárliv na Bosona, trýzněn žárlivostí čím dál tím slepější, dělal jí starosti zbytečného pohoršení, které by jistotně doneslo se k Maroveovi, jenž se uchýlil do příbytku Macconova, kdeněžný pastýř, prose mocnosti světské, by se nemísily do věcí Církve, pokoušel se oddáliti obecné vraždění vzbouřenců.

Chrodielda snila. Věděla, že budou v brzku předvolány k svatému tribunálu jejich biskupa, by tam vyložily své stížnosti na abatyši Leubovému. Co řekne Bazina o chování Chrodieldině? Nač by jí byly její větší nároky na opatství, jakožto starší z obou sester, kdyby byla uznána veřejně za ženu špatného života? Ostatně bude kdy ještě moci snésti přísnosti klauzury, byť nejbohatšího kláštera Gallie? ... Bazina za to honosila seneúhonnou pověstí, chráněnou tím bijcem vlků, tak ctnostným jak ona... Bazina by byla abatyši. Ah! býti královnou! Provdati se za některého knížete nebo státi se souložnicí některého panujícího krále, jak se toho odvážila Fredegunda ...

Poněvadž hladila roztržitě Mereru, psice obrátila se s úzkostlivou tváří k svému pánu, který vystupoval z vnitřku basiliky.

Merera nemilovala Chrodieldy.

Harog zdál se velmi rozzloben.

— Chrodieldo, pravil tonem temným, bylo by dobře, kdybyste nepokoušela hraběte poitierského ustavičnými exe-

kucemi, jichž spravedlivosti nikdo nemůže potvrditi. Tuhle Childerik Sasík vrací se s vážnou kořistí: Sorielou, oblíbenou otrokyní Leubověřinou. Nemyslíš, že tato zvěř, bude-li mrskána, zatáhne naše psy mnohem dále, než chceme?

Zůstal stoje před ní, velmi vážný, bledý obličej máje ozářen blýskajícímá očima, sotva utahuje hněv, jímž se mu svírala ruka kolem rukojeti nože.

— To Bazina tě posílá? zeptala se Chrodielda, velmi užaslá, že jí žádá o jakousi milost on, který toužil po tom, by se jejich cesty již neskřížily.

— Přicházím za sebe. Mohl bych rozkázati, by byla osvobozena tato otrokyně, protože až dosud byl jsem vůdcem našeho podnikání, ale jsem unaven, když vidím, jak nad našimi hlavami hromadí se tolik bouří, jichž nemohu zařikati. Úloha vůdce mne tíží ... postupuji ti rád své místo. Umíš lépe než já dávatí vlkům náhubky...

— I já jsem unavena, zašeptala Chrodielda zívajíc!

Pohlížela naň se zájmem při svitu luny, vykružující hlavní štít basiliky, a nepomyslíl utéci bouří, bližší jeho hlavě než kterákoliv jiná bouře přes jasnost nebe.

— Jsem umdlena, protože mne nectí, vzdychla Chrodielda. Ty sám zakoušíš ke mně příliš zjevného odporu. Kterak budeme moci v skutek uvéstí, o čem všichni sníme, nedorozumíme-li se lépe my vůdci? Když ty, nejmoudřejší, nás opouštíš?...

To ponejprv osvědčovala jeho svrchovanost, aspoň v základě.

Tvrdě odsekl:

— Budou kleštěnci vládnouti, Chrodieldo?

Rozesmála se z plna srdce.

— Máš paměť, Harogu. Ale ženy špatného života nepřikládají důležitosti jistým urážkám ... Nuže, vím, že jsi mne za takovou považoval, mluvě o mně s Bazinou.

Harog se zachvěl. Vskutku to řekl, ale Bazina bláznivě činila, že jí to po něm opakovala.

Odmlčel se, oči čím dále skvělejší tajily oheň hněvu.

— Máš strach ze mne, roby špatného života, Harogu!

— Nemám z tebe strachu. Jenže jsi přibuznou té, kterou miluju nad svou čest... nad své štěstí!

— Tu miluješ a ctíš ji, děla s hořkým přízvukem, v němž se třásl buď vzlykot výčitky svědomí, buď zběsilost pohlavní žárlivosti.

— Jsem zde, bych ti řekl, že vkostele Maroveově mrska-
jí zase jednu ženu, zahučel pastevec kouzelník, rozhořčen
jejím nedbalým chováním.

Byl by raději, kdyby mu ukazovala zuby, chtějíc ho kou-
snouti a ne, by se naň usmívala.

— Ah! Soriel... to mi zcela lhostejno. Harogu, bylo
mým neštěstím, že jsem milovala Ragnacaira, tvého přítele,
skoro tvého bratra, rozumíš!

— Nebo že jsi ho zradila...

— Tobě na tom záleží...

Harog postoupil k ní a uchopil ji surově za paže.

— Mlč! Kdyby nás slyšel, byl by schopen zabít tě, a
dobře by udělal!

V tom do jejich rozprávky zalehly pronikavé křiky, vy-
stupující z předchrámí, a na tyto křiky odpověděly sveřepé
výbuchy veselosti.

— Vlci se baví, pravil pastevec a zatřásl jí, schvácen
strašným vztekem, který znetvořil jeho obličej. Hle, hry
tvých věrných, bídná stvůro! Childerik Sasík, Brodulphe-
Cizoložec, Boson-Řezník právě se do toho pustili a mrska-
jí škubající se tělo ubohé otrokyně, počestnější než ty, ne-
stoudná kněžno. Ty se usmíváš, ty semipošklebuješ? Nuže,
poslechněš mne, protože jsem ještě vůdcem, jsa z vás nej-
zdravějšího srdce, sestoupíš a řekneš jim, by ustaly, nebo

zbavím Bazinu navždy tvé ohavné přítomnosti... Kdyby tě byla nepoznala, tebe, rozrůzněné vlčice, nebyla by tak zledovatěla, milovala by mne snad, nebýti ošklivé podívané na tvé nevázanosti...

Harog již se neovládal a stiskl ji, div jí rukou nepolámал.

— Nech mne, zlý hochu, vzkřikla Chrodielда. Bolí to! Ah! pátrno, že neznáš tajemství laskání, ty kletý kouzelníku, který všechno umíš. Nech mne, nebo zavolám Ragnu, tvého přítele, a poručím mu, by tě zardousil.

Nepouštěl jí, tlačil ji nezdolně k brlení galerie se zřejmým úmyslem svrhnouti ji do prostoru... Bazina zůstala by sama, abatyše panující...

Tu Chrodielда, cítíc, že jest ztracena, obrátila se svižným zkroucením páteře a těsně, jako se ovíjí břechtan kolem dubu, přivinula se k poprsí mužovu.

Zaúpěla velmi z hluboka.

— Což jest to má chyba, že jsi mi učaroval, Harogu, kouzelníče! Byla bych cudna, napodobujíc Bazinu... kdybys mne chtěl milovati... jak já tě miluji!

A její slova odumřela s jejími rty na ústech mladého vůdce.

Stál oslněn. Jeho svaly povolily. Pomohl ženě, která již již skluzovala do propasti...

— Omluv mou surovost, Chrodielдо, zaúpěl smutně, cíť se poražen, v tomto zápase, v němž slabší užil perversních zbraní, ale nelži mi, bys zachránila svého života, což jest nedůstojno dcery královské.

Dole ozývaly se zvláštnější křiky, pronikaly chropoty statného juna a ne chropoty ubohé dívky, již plačící pod ranami. Zranila snad Soriel některého ze svých katů bráníc se? Z té duše si toho přál... Chrodielда vrávorala, čelo majíc na jeho hrudi.

— Děkuji ti, že jsi mne oprostil. Chtěl jsi mne zabít? (Dodala vrhající se na kolena a objímající jeho nohy svými obléma pažema.) Slyš mne ... jsem žárliva na Bazinu ode dne, kdy jsem tě viděla přivádět ji, jako lakomec, který posléze znovu našel svůj poklad. Žárlím na Bazinu od té, co tě znám jejím jediným otrokem, já, která mám tolik milců ... Zapřisahám tě, Harogu, nehorši se mými přiznáními. Nelhu, že jsi mne zbavil strachu ... Ah! jak bychom byli vpravdě silní oba, kdybys uměl chtít i mému štěstí! Nikdy Bazina nebude tě milovat láskou! Toť květina, která uschne jalova, ač velmi krásna, protože připálili její kořeny. Není uzdravena z toho, nač pořád vrací se jí paměť! Její tělo bylo tak krutě pošpiněno, že její duše nese toho ustavičnou památku zvadlosti. Pomysli, že byla teprv dítě. Nebude milovat nikdy leč slávu zůstatí nepřístupnou. Naháněla by strachu, kdyby neměla kouzla svého zevnějšíku voskového anděla. Proč na ni hledíš? Tvoje oči nejsou pro lhostejnost jejích očí ... Ah! tvoje oči ... Harogu! tvoje oči! hvězdy a ne oči a celé celičké nebe jistě nosíš pod svým bílým čelem! Pomysli jsi kdy sobě, že nežil muž, který umře bez polaskání ženy?

Harog zastřel si obličej oběma rukama třesoucíma se:

— Mlč! znám odevzdanost samice vlků ... a vím od teď, že není větší zrádkyně! Třeba sestoupiti, Chrodiello, nechceme-li, aby ta otrokyně nespravedlivě vydechla.

Hleděla naň chvíli zadumána, potom zdvihla se radostným vzeskokem.

— Chci se ti libiti ve všem dnešního večera, kouzelníče můj pane. Pojďme rychle a přisahám ti, že bude-li otrokyně mrtva, dám zmrskati Childerika Sasíka Bosonem Řezníkem, aby se dala spravedlnost.

Harog se usmál srdceryvným úsměvem:

— Proč, přiznal si, v tajemství své duše, Bazina nena-
bídla mi nikdy tak sladkých rtů?

Chystal se sestoupiti, následován zvukným hafáním psů,
kteří větrili nepořádek, když v tom Childerik se zjevil, pro-
strčiv svou černou medvědí hlavu sklopцем schodiště. Smál
se šíleným smíchem, těžce skákal plácaje si širokýma dla-
něma po stehnách.

— Chrodielda? Tys tu, Chrodieldo? Hledám tě, bych ti
ukázal překrásné divadlo!

Zajíkl se, škytaje, nemoha již dále, otrášen ďábelskou
veselostí. Obávali se, že číhal, ale Childerik se smál příliš,
by jim strojl pomstu. Smál se tolik, že Chrodielda netrpě-
liva rozkřikla se naň hlasem tvrdým:

— Co nám chceš, lupiči? Co se kroutíš jako pes, které-
mu uvázla kost v jícně?

— Nejsem lupič... anipes. Jsem medvěd... hledám tě...
Chrodieldo! Aha, tys tu, Harocku? Tím lépe... Přišel jsem
pro Chrodieldu, bych jí ukázal pravého kleštěnce... , ne-
boť, mezi námi řečeno, pastevče lovče, myslím, že ho nikdy
neviděla!

Toto neobyčejné čertění je zarazilo. Chrodielda pohodila
rameny.

— Vysvětliš, co praviš? děla, špulíc ústa v pošklebek
ošklivosti, zatím co Harog stiskl zuby, by prohlásil:

— Překračujete meze žertu, Childeriku.

— Nic nelhu, milí přátelé, zvolal na dovršenou jáсотu.
Máme jednoho! Jest tam dole, pevně připoután ke kamen-
nému sloupu, aby nám neunikl! Vzácný pták, ujišťuji vás!
Zmítal sebou jako ďábel v svatém oleji! Rány jako by ho
ani nepálily, jen když mu nesvlékali jeho suknice. A svlek-
li ji, jak se rozumí. Škoda ran na dvojitou kůži! ... A tu
jsme vycáslí tajemství této věci, která bude nejradostnější
událostí mého života... Když si člověk pomyslí, že jsem

byl žádostiv . . . (a znova vybuchl ve smích). Sestupme ! Jsme muži ! Aog ! řekl by Ragna, kdyby od kteréśi doby neseseděla mu za krkem z vína svárlivá opice.

A všecek škytaje, veliký ten černý medvěd hroutil se po schodišti, pobízejе Chrodieldu za pás, popleskávaje přátelsky pastevce kouzelníka, který se nadobro nesmál.

Připoutáno k pilíři před hlavním oltářem, jakési tělo, bílé, rudě žíhané, křečovitě se svíjelo zoufalstvím pod zraky všech lupičů, rozpálených odpornou oplzlostí, řehotajících se jako Childerik kolem tohoto lidského círu. Ano, byla to otrokyně Soriel . . . která byla hodna nésti jméno mužské . . . při svém narození.

Chrodielda zkoumala ji kynicky, pohrdlivě dávajíc na jevo, že ji to ani za mák v zmatek neuvádí.

Harog odvracel oči proti své vůli, jat soucitem.

Zběsile rozjaření svým objevem, vlci otevřeli svůj kruh, štěkajíce a vrčíce věci pobuřující.

Chrodielda popošla do předu a pronesla zvolna tato slova :

— *Jaká svatost možna v abatyši, která vyklesťuje muže a s nimi bydlí, dle obyčejе císařského paláce?*

Nastalo mlčení, v němž každý jako by padl do propasti rozjímání.

Nepochopilo se, co znamenala tato hrozná věta, svědčící o učených četbách Chrodieldiných, ale pochopilo se velmi jasně, že obviňovala Leubovéru z nového zločinu.

Přicházela Bazina. Neviděla mučence, neboť Harog se před ni postavil.

— Odejděte, ženy, zahučel příkře. Poroučím vám, byste se vzdálily. Dosti, když psi mají chuť krve . . . tady !

Bazina se usmívala klidným úsměvem.

— Vím, děla, neboť jsem slyšela Chrodieldu. Dlužno střici tohoto otroka jako rukojmí a důkaz zvrhlosti. Událost ta přispěje jistotně k největšímu pokoření abatyšíně. Dobrou kořist nám Sasík ulovil.

Jakmile se ženy vzdálily, Harog rozvázal sám ubohé polámané údy Sorielovy.

— Přikrej se mým pláštěm, pravil mu, a obvážu tvoje rány čistícími bylinami. Budeš živen u nás až do úplného okrání. Kněžny nejsou tak zlé, jak se zdají. Mnoho se jim ukřivdilo. Ať smutek tvého života zase tebe nemá k nespravedlnostem.

Soriel plakal líbaje mu ruce.

— Přisahám, zaúpěl, že nikdy abatyše neměla známosti mého tajemství¹. Kdyby to byla věděla, byla by mne hanebně, ó běda, zahнала!

Lehl si za hlavní oltář, zmořen únavou, omdlévaje ve spánku zvířete, posléze uštvaneho.

Za hovorů tlupy, velmi předrážděné tímto prazvláštním viděním otroka kleštěnce, příslušejícího klášteru, Slepec-od-narození obrátil se k jedinému vůdci, jenž byl ctěn ještě pro svou moudrost ve všem, ohlašuje mu:

— Myslím, že vím, jak tomu jest s tím Sorielem. U svatých hrobů, našich svědků, není události žalostnější. Slyšel jsem od lékaře Réovala, který mi hojil oči jednoho dne, a nenašel v nich žádné nemoci, že jisté dítě za dob Radegundy, zbožné královny, mělo zlou ránu na stehně, a že bylo nezbytno přiložit na ni mast z Cařihradu. Vyhojil se, ale ztratil mužství, také byl vychován pod šaty ženskými, aby nezakoušel příkoří. Lékař Réoval nejmenoval mi tohoto dítěte, ale všechno tomu nasvědčuje, že to byl tento Soriel.

Harog potřásl hlavou.

¹ Což bylo dokázáno na soudě, na něž tyto ženy byly pohnány.

— Bylo by bývalo lépe, kdyby ho byli dorazili, místo vy-
lčení. Teď... jest příliš pozdě. Svěřuju vám ho... zítřek
přinese vyjasnění do ducha kněžen.

Harog se vzdálil, by se pokusil nemyslití již, spáti, ne-
doufaje v nic, táže se, čeho třeba věřit, a přednost dávaje
zapomenutí.

Kolem hodiny démonovy jakási žena se schýlila nad Ha-
rogem, který spal v měsíčním jasu na prahu dcery Chilpe-
rikovy mezi svou psicí a svým nožem.

Byla to Chrodielida. Zahalená do kusu tmavé vlněné lát-
ky, jen její oblé rámě vynikajíc nahé, zdálo se tou bílou
hvězdou, paprskující všechnu svou perversní bledost na
pastevce. Psice se nepokojně pohnula a to probudilo jejího
pána. Tento, domnívaje se, že snad ještě sní, protáhl se
zdlouha na své beranní kůži.

— Harogu, pravila velmi tiše rozkošnickým dechem, po-
třebuju tě... protože mám strach z Ragnacaira. Nevrátil
se dnes večer. Potkal jsi ho? Mluvil s tebou o mně? Bojím
se jeho žárlivosti.

Polekaná přitiskla se k němu, ztápějíc jeho ústa svými
navoněnými vlasy.

— Prosím tě, Harogu, jenž bráníš té, které žádný muž
nechce zabít... poď, byť jen na okamžik, ke mně, jen a-
bych měla jistotu, že se tam nikdo neskrývá se zbraní.

Harog vážně na ni hleděl:

— Neviděl jsem Ragny, ale vím, kde jest. Není se ti ho
báti dnešní noci, o tom tě mohu ujistit, Chrodieldo.

— Jsem žena, které žádný muž nechrání, Harogu.

Povstal, mírně ji odstrkuje.

— Poďme, vždyť jsi jen žena... A přidržuje čenich své
psice, zašeptal jí tajemná slova. S tváří zcela oddanou zvíře
si znovu lehlo.

Sestoupili o několik stupňů, vedoucích do cel klášterních. Tam Chrodiela obývala cellu abbéa Porcaria, farního správce Maroveova, zvolivši tuto jizbu pro pevnou závoru ve dveřích.

Harog prohlédl tuto světnici, kde zpozoroval podslabým svitem zabanové lampy lože římského způsobu, totiž pozdvížené na čtyřech bronzových nohách.

— Důvěřujíc ve tvou ctnost, přivedla jsem tě sem, vysvětluje, protože Ragnacaire připustil by tvou přísahu, kdyby nás přistihl.

Harog ji poslouchal uchem nepozorným, všecek zaujat temnými kouty, v nichž ostatně nic se nehýbalo, ani Ragna, ani jeho stín. Nezbývalo tedy již báti se leda Bosona-Rezníka, Brodulpha-Cizoložce, Childerika Sasíka... koho ještě? Bláhový! Nechtěla-liž spíše zabítí ho jedním z těchto tří mužů, protože lidé ctnostní vždy někoho mrzívali?

Čekal u dveří, s prstem na závoře, a poněvadž nikdo z venčí nepřicházel, obrátil se zmalátněn.

Ona lehla si všechna nahá na svůj vlněný plášť, a její bílé nohy kopaly netrpělivostí do římského lože.

— Myslím, pravil posměšně, že víš jako já, že Ragna jest dnešní noc na stráží právě ve vyšších patrech basiliky?

Neodpověděla, smějíc se zvláštním smíchem, tvář majíc zabořenu ve svých vlasech, dávajíc prokmitati svému podivuhodnému zadku, velmi jemně připojenému k trupu tisící hedvábnými záhyby kůže.

Harog vsunul k zatažené závoře hrot svého nože.

— Takto doufám, děl klidným tónem rozhodnutého hochy, že ti, kdož uvidí tuto čepel, poznají dle mého nože, že tvá postel jest zabrána někým, kdo není zbabělec, a půjdou svou cestou.

Potom, vraceje se k loži s bronzovými tlapami, položil ruku na toto rameno, tak oblé, tak bílé, tak pokoušející

svým chomáčkem hnědých stříbrících se chloupků v podpaždím důlku.

— Chrodiello, dodal, jaký jest ten, kdo chce vrhnouti kouzlo na jiného?

Smích ženy přidusil se sladší, podoben chřestotu ptáků nad močalem.

Na zítří otrok Maroveův přišel všecek se chvěje k basilice: nesl posláni jejího biskupa, v němž se pravilo, ať kněžny se dostaví před jeho soudcovskou stolicí, provázeny jen oběma služebníky *beze zbrani, bez psa*, a zvláště bez zlé vůle. Maroveus prohlašoval též, že žádného násilí nestane se tlupě ozbrojenců, kteří zůstanou v právu *asylu* v nepřítomnosti svých vůdců. Strhla se hádka o tato poslední slova. Jejich vůdci byli: Harog a Ragna, ale obě ženy tvrdily, že se mínily kněžny. Bazina přála si předvésti poustevnici a Soriela; ten byl tak nemocen, že se mohl ocitnouti na sotnách, jen kdyby se postavil na nohy. Rozumnější Chrodiella, jejíž oči blyštěly se ještě ukradenou rozkoší, pravila, že slušno dbáti litery. Služebníci byli by vybráni vůdcem, jenž byl vždy jeden: Harog. Přímou byv otázan, odpověděl svým úsečným hlasem:

— Neplýtvějme drahým časem, jehož jest třeba ke zdaru této věci. Z vašich služebníků, otroků nebo žebráků, z přílišného strachu žádnému nebude se od nynějška chtít k Maroveovi. Ve válce přísahy málo platí. Půjdeme s vámi Ragna a já se skříženými pažema na prsou, bychom jim dokázali svou dobrou vůli lovců, *beze zbraně a bez psa*.

Bazina se usmála pýchou.

— Děkuju ti, pastevče, za tvou srdnatost. Co o tom myslíš, Chrodiello? Byli by Childerik nebo Brodulphe tak oddaně stateční?

Chrodiella otočila hlavu, by si upravila vlasy, proplétajíc si je zlatými nitkami, ustráječíc se v úbor obřadní.

— Myslím, že kdybych děkovala Harogovi za jeho odanost, domníval by se, že ho chci potupiti, zašeptala, zakrývajíc úsměv vděčnosti.

Když již nastal bílý den, obě kněžny, jedna oděná v ryzí běl, druhá v purpur, vsedly na nejlepší koně, neboť Chrodielka odkoukala již jízdecké umění od sestřenice. Nebyla-li schopna poklusu, honosila se aspoň krásnou postavou, sedíc jako zlatá modla na klidné klisně, s vlasy bohatě vyzdobenými klenoty. Méně žárlivá na Bazinu toho dne, usmívala se, šťastna, že s něhou hladily ji pohledy davu, který se tlačil, kudy jela.

Za nimi, na uctivou vzdálenost a pěšky kráčeli s pažema skříženými dva muži, z nichž jeden, veliké zrzavé chlapisko, jako by měl hroznou chuť spáti.

— Ragno, hučel Harog, měj se na pozoru, upadneš na cestě. Což jsi opilý?

— A og! A us! Jsem muž! Jenže z této probdělé noci jsem se zbláznil. Držel jsem se oběma rukama zábradlí kostela, abych neopustil své hlídky. Div jsem neshořel touhou, jež mne pudila k její světnici, zda nespí s Bosonem nebo Brodolphem. Že by se s Childerikem... tomu nevěřím. Příliš pije. Tak bych z duše rád některého zardousil, Harogu. Poviš mi, kterého?

Harog odpověděl s bolestí v hrdle!

— Není dobře dávatí lásce více než zasluhuje, Ragno!

— A tys jí přece dal svůj život, ty, tak ctnostný!

— Poněkud více, Ragno... ale nechci jí obětovati svého... protože já jsem tě zavlekl do tohoto osudného podniků. Ode dneška na nočních strážích budu bdít za tebe.

XIV

Tu jeden z nich, horší než ostatní, a který se rozhodl spáchat zločin sražením hlavy abatysi jednou ranou meče, byl bodnut tesákem druhého, řízením, myslím, božské prozřetelnosti.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Byla noc temná, ale libá, plná teplých vánků, které vám mnuly čelo jako rty milenek. Bylo slyšeti krůčky zvířat, hopkajících lesem, scházejících se za tajemnými zábavami. Z mechu stoupal výpach země v práci, pohotové otevření své lůno radostným oplodněním. Krůpěje mízy pršely se stromů medovým deštěm. Brzy budou Velikonoce a květiny něžné barvy byly rozsety po houštinách, polích, zahradách, téhož odlesku jako navoněné tělo ženy.

Přišli oba, napodobující ona bláznivá zvířata, scházející se v besedy. Chrodielida šla drobnými krůčky laňky se sluchy nastřaženými, a Harog podlézal pod ostružinníky. Větríce se, hmatajíce po sobě, spojili se za ruce, oddychující týmž dechem, pijíce radost, že se poznali.

Ona pravila přešťastna:

— Čekala jsem, že přijdeš!

Zašeptal posměvačně:

— Pochybovala jsi o tom?...

Nemohli již věru vydávati se v nebezpečí a vídati se ve světnici Chrodielidině, neboť Ragna, čím dál nepokojnější, čím dál žárlivější, zvláště jasnovidnější, číhal v noci, pije,

by se otupil, jakmile rozeznával posléze pohnutku svých nových podezření. Ragna šlel. Zabil by ostatně rád každého, protože nastal teď obyčej vražed v basilice nebo na ulicích poitierských. Jest jistá vůně opojnější než vůně vína: vůně krve, která se pěni z hlubokých ran. Od smrti Sorielovy, jenž vydechl po zdlouhavé agonii přes péči pastevce kouzelníka, i poustevnice, rozežraná vředy a červy, zemřela; a přece *koupali ji v čerstvé krvi, by ji uzdravili!* Bůh ví, že rudého elixiru nechybělo!

Harog, schvácen závratí opačnou, která v něm vzbuzovala ošklivost z prolité krve, vyhledával temných míst lesa, toho lesa, kdysi milovaného, jak se milují dědové a báby, pod záminkou četných lovů, s nichž měl přinésti zvěřinu, které nepřinášel, utíkaje i možností, v nichž by utrpení způsobil nějakému zvířeti, zatím co tolik otroků a ozbrojenců vzájemně se utloukalo. *Neboť již ani dne neminulo bez vraždy, hodiny bez hádky, jediného okamžiku bez slzi,* v domě Páně, kde na hrobě Radegundině neděly se již zázraky! Harog, svěruje stráž nad Bazinou své psici Mereře, zvířeti věrnějšímu než otrok a rozumnějšímu, hbitějšímu, které by mu jistě přišlo oznámit nebezpečí, utíkal do lesa, nesnaže se již vkládati se mezi obě kousající se vlčice, neboť běsnili na sebe tak vztekly, jako vlci, mezi nimiž byly, ničíce jen z pouhé zábavy ničiti, vzněcující muže ke vzpouře, hádající se před nimi, hrozíce jim pruty, kdyby se byli zdráhali pleniti panství Leubověřino. Oba vůdci měli pěsti spoutány těmito dvěma ženami. Bazina trýznila jejich srdce, Chrodielida trhala jejich těla, a oba již na sebe nemluvili v hrozných nejistotách, kam již došli se svou zradou. Neoznámil-liž Ragna, chtěje setřítí jakoukoliv starost s pyšného čela své kněžny, že zabije tu druhou, toho voskového anděla sočima perversníma? Tlach opilce, opojeného vůní vín příliš rudých!

Po zklamání při schůzce u Maccona, pána poitierského, v níž Maroveus nezmohl tolik, by bylo možno odvolati ex-komunikaci, po níž však přece vyslal svého kněze Porcaria k metropolitovi, dcery králů, dohadující se, že jejich výpovědi proti abatyši nezpůsobily žádného dojmu na lidi zdravé duchem, poznaly, že prohrály svou při, chtějíce příliš dokázati. Až ke králi Childebertovi došel tento spor, a ten poslal kněze Theutaira, by se pokusil o vysvětlení, o příměří, v němž by se sehnali svědkové obou protivných stran, ale tu svolané řeholnice odpověděly: *Nepřijdeme, poněvadž jsme zbaveny přijímání; dosáhneme-li usmíření, pak se s chvátáním dostavíme.* Tím obhajba znicotněla nadobro, protože dívkám vinným tolika zločiny spravedlivě se dostalo interdiktu, když ne hned jiného potrestání, jak zasloužily.

Poncarius a Theutaire utekli z hádky, zacpávající si uši, neboť vyslechli již vše, co jen zatracenec na prahu pekla může vyslechnouti. A čeho tito ctihodní kněží nespatri-li, bilo od nynějška v oči všech obyvatel poitierských, kteří se přičinili a otvírali je, když šly jeptišky mimo, zásobující se látkami u krejčířů a tkalců městských: Isia byla těhotna, Markonefa též a Helsuintha si dovolila potratiti, neboť vláčela nohu, všecku zpuchlou zelenými podlitinami.

Bylo třeba uraditi se hbitě o vyklizení basiliky. Childebert, král panující, pod nátlakem obou stran, vyslechnuv žaloby a nářky *prodavačky obilí* na špatnou sklizeň a na nestoudnost jeptišek, tušil, že Chrodiolda se nechlubila jen tak, řkouc, že vyhodí svou bývalou abatyši přes zdi jejího bývalého kláštera; i vyžádal si ještě rady svatého Řehoře, biskupa Tourského, který již slyšel první stížnost sestřenic. Tento prohlásil se nepřístojným řka, že se účastní synodálního shromáždění, jež bude souditi definitivně proviny hříšnic, ale že dle jeho skromného mínění běží spíše o

vzbouření než o právo kanonické, a že se sluší především potlačit vzpouru brannou mocí.

Na tom zůstalo.

... A přišli oba v jarní noci, jeden touže po druhém jako zblázněná zvířata, by mezi všemi těmito zločiny, těmito hádkami, těmito surovostmi, těmito pokrytstvy učinili aspoň na hodinu příměří, věnované lásce! Přece však Harog přemýšlel úzkostliv, tázaje se, proč se tolik přičiňovala, by ho vzdálila od porady válečné této noci, když přece tvrdila, že třeba posléze k něčemu velikému s rozhodnouti? Snad bude žádati posledního slova od něho? Nebo zcela dobře usuzujíc, myslila, že jediné možno oba soky odloučiti, když by se svěřily vojenské operace jednomu, zatím co druhý by se oddal pekelným rozkošem, které by mu vyssály rozum? Vzpomínal též smutně, že místo dostaveníčka nalézalo se v oné jeskyni, v níž mu s Ragnou uplynula nejlepší doba společného jejich života ... doba, v níž byli chudými pastevci stád, nelovíce leč aby ukojili hlad neb aby prodali kožešiny, nikoliv pro špatnou zábavu, by prolévají krev. Zůstávali dětmi, mladými jinochy, dbajícími toliko své dobré pověsti pastevců-kouzelníků, jichž pastýři krajiny té doptávali se o bylinách, jich moudřejších tou naivní moudrostí, která nezná ctižádosti...

Kříž kláštera Radegundina osvětloval podivně noc, odrážejí moudrou jasnost hvězd. Jeho bledé paže vymršťovaly se k nebi jako obrovská formule všech modliteb, všech nadějí. Pod jeho kamennými křídly nalézala útulek Bazina, dívka, jejíž zelené zorničky, mnohdy modrající, když temněly do výrazu hněvného, utajovaly ony rušivé jasy, přicházející z blankytu rájů a zrcadlící zeleň lesů v stínu, jimiž se zachovává rod krutých vlčic... Kterak přece žádal si lásky tohoto ledového anděla, tohoto voskového anděla, necitelnějšího než veliký kamenný kříž!

... Teď leže v písku, v jeskyni, držel zajatu u sebe onu smědou Chrodieldu, onu dívku, jejíž černé zornice, zatopené milostnou touhou, působily chvěním agonie... Byla také krásna, také učena, méně kruta snad, přinášejíc snadno v obět své tělo! ...

Chrodielda povzdychla.

— Chtěla jsem tě viděti, a noc nedopustí již rozeznati tvých rysů, Harogu?

— Máš strach, že mi najdeš nový obličej? ... Strach nebo žádost, Chrodieldo? Netisní tě tvoje věrnost od té, co mne miluješ?

Hořce se rozesmála.

— A ty, nepřál by sis zaměnití moje tělo za tělo Bazino? Postavit sluncena místo noci? Zbabělý pastevče, který se neodvažuješ vzít si mocí, co se ti vzpírá.

— Ty bys mi to odpustila?

— Kdybys nebyl můj pán-očarovatel, poručila bych ti to spíše.

— Když člověk byl svědkem toho, co já viděl u krále otcovraha, jest neschopen zločinu násilí. U Kamene a Jitrocele bolestí všechny zločiny... jen tento nikoliv!

— Ona by tě pak milovala, tím jsem jista.

— A nebylo by jí pak možno býti abatyší, Chrodieldo! Nezpozorovala jeho posměvačného úsměvu, ale nepokojná třela si čelo o prsa Harogova. Řeklo by se: kozička v době, když rohy jí svrbí, a její pletence linuly se jí po ramenou, zakrucující se svá proradná laskání kolem mladého muže.

— Ty nejsi můj, zaúpěla; tvoje srdce se skrývá přede mnou a ty mně utíkáš ještě lépe než mne miluješ... miluješ-li mne? Máš o mne péči jako máš o ni? Což nevím, že jsi jí řekl, by léhala mezi všemi jeptíškami, by nezůstávala nikdy osamocena?

— To proto, že tyto ženy, jsouce nemocny, nemohou již běhati za mužskými večer, kdy se skupí kolem ní.

— Odpovídáš jako vigýř, ale nevěřím ti. Miluješ mne ze všech sil svého srdce?

— Miluju tě ze všech svých sil...

— Jenže jí uchovááš srdce, Harogu?

Neodpověděl již, líbaje ji v ústa a umlčuje ji.

— Bojím se tuze, ujala se zase slova po krátkém mlčení, že odejdeš s ní daleko z basiliky. Co učiním potom, bych spořádala tyto lidi ve všech nezřízenostech, v nichž se den jak den rozpoutávají? Boson mne již neposlouchá, Brodulphe mi hrozil sekerou jednoho večera, když jsem mu vážně domlouvala, a Childerik se mi posmívá. A tvůj přítel Ragna... ten zšílí... Ale jest ještě nejlepší. (Dodala, protahujíc slova jako malé děvčátko :) Však ty mi nepřineseš hlavy abatyšiny.

Harog bolestně se zachvěl.

— Ragna slibuje, když pije, ale usínaje zapomíná. Což neřekl též, že zabije Bazinu některého krásného jitra?

— Ale on již několik nocí nespí...

— Víím to, Chrodieldo, protože jsem přejal jeho noční blídku na galerii basiliky. Chtěl jsem tak k jeho štěstí, ne-li k jeho odpočinku.

— Ty nejsi žárliv?

— Nejsem žárliv na svého bratra, který trpí žárlivostí pro mne; lituji ho.

— Ty mne nemiluješ? Já žárlím na Bazinu, která se ti vzpírá.

Nastalo zase ticho, v němž zavzněl onen zvláštní smích Chrodieldin, podobající se chřestotu bahenního ptáka nad močálem. Potom pozdvihla své vlasy, zavázala si sandály, dívka stínu, zachovávajíc tajemství, by trápila muže zamilované jen do jejího těla.

— Již chceš odejít, Chrodieldo? Brány města jsou zavřeny a jen já ti je mohu otevřít. Znáš signál.

— Noc postupuje, Harogu, i já čekám signálu. Bude vysoký a rudý do nebes tak, že každý uzná moc Chrodieldinu. Bude rudý a žhoucí jako královská krev jejích žil. Ty bys mi nepřinesl hlavy abatyšiny, Boson Řezník mi ji přinese!

— Mlč, Chrodieldo! Což jest šílenství Ragnovo nákažlivo? Všichni jste posedlí samčí zběsilostí. Možná válčiti a žen nezabijeti. Co znamenají tvá slova? Odpověz mi. Vždyť si nežádáš mrtvých za cenu svých něžností. Noc jest tak libá, když mlčíš.

— Ty ses ujal válčení pro Bazinu.

— Nedobře jsem jednal, neboť nestojíte za čest muže, ani ona, ani ty.

— Čekám signálu, vysokého a rudého signálu na nebi... opakovala svým hlasem chřestivým, jímž se smála, jako se zmírá, vzlykot lásky nebo křik přidušené zuřivosti.

Harog též vstal. Zadržel její postavu svýma pažema, chvějícíma se tajemnou hrůzou.

— Odpověz mi tedy, neboť nevidím tvých očí. Co míníš těmito slovy?

— Nic, zpívala jsem...

— Byli bychom tu tak dobře pospali, ve vlažném písku... Až do zory, v níž bys mi ponenáhlu vyzařovala, ty, sama krásnější než slunce jara, protože můžeš uchovati pod svými víčky všechn milostný stín noci. Zapřísahám tě, Chrodieldo... nezpívej již.

— Chtěla bych tomu... spáti u pastýře kouzelníka, okouzlená pro život pod stromy lesa... svobodna milovati tyto polibky více než vlastní pýchu... svobodna... svobodna... Knížata nejsou svobodna, Harogu.

— Vlčice nejsou něžny, Chrodieldo.

Když říkal tato slova, hledě do podivuhodné noci, jejíž všechny hvězdy svítily sladce na veliký kříž z Kamene, měl zvláštní vidění. Kříž rudnul . . . Přimhouřil oči, oslněn, obrací se k ženě, která se smála svým příšerným smíchem.

— Tys nic nepozorovala ?

Odpověděla :

— Nic jsem nepozorovala.

— Nejspíše moje oči jsou unaveny, neboť bděly na basilice, zatím co Ragna . . .

Neměl kdy domluvit. Chrodielka utíkala před ním rychlá jako jedna z těch vlčic, o nichž se zmínil. Věděla o nové cestě, by vešla do města, aniž byla zadržena ?

Harog patřil stále na kříž, který rudl více, a tu nabyl vysvětlení signálu. V klášteře oné noci procházely se odlesky pochodně a . . . snad . . .

Ujistiv se svým nožem, vyskočil strašným skokem a letěl se svahu, který směřoval ke zdem opatství. Vyšplhal se tam kdysi po těchto zdech, pomáhaje si nožem a nehty, mohl tudy zase vylézt, kdyby snad brány nebyly dokořán.

— Pravila Boson-Řezník! přemýšlel supěje. To není Ragna, neboť má strach z ostatků. Klášter ho děsí . . . na štěstí . . . Toť Boson . . . jen abych přišel před ním.

. . . Abatyše, *uslyševši hluk, který tropili vycházejíce valem z tajného vchodu, který vedl z domu Rade-gundina do kláštera, totiž z města pode zdi ven za město, dala se odnésti, neboť trápily ji bolesti dny, před skřínku Svatého Kříže, aby dosáhl jeho přispění.*

— Bůh sídlí všude, myslila si ve své duši staré abatyše, poslouchající obyčejů náboženských, ať jest v těchto ostatcích nebo jinde, slituje se nad mým stavem, obhájí můj kostel a moje poslední ovce.

Jakmile tito muži vešli do nádvoří, rozžehli pochodeň, potom se zbraněmi v rukou jali se sliditi

po všech koutech, by ji vyhledali, a vniknuvše do její oratoře, našli ji, ona leží na zemi.

Harog se vrhl k oratoři. Pochodeň pobíhající po klášteře osvětlovala svým krvavým odleskem slémě kostela, ale její kouř, srážený na tyto muže, nedovoľoval, by byli poznáni. Psů zde nebylo, z čehož bylo možno usouditi, že Ragna se do toho nezamíchal. Harog této noci, ráz na ráz měněné v kouř nebo zbarvované v temný purpur, viděl špatně, vrážel do hrobů hřbitovního sadu, tápal po schodech kaple. Prudký hněv, smíšený s hořkostí, ho oživoval. Takoví tedy byli ti slibové lásky? Ustavičná osidla v žaláři něžností? Polibky za rány, lež na sliby, všechny křivé přísahy těch, které dávají se sladkostí svých úst kousnutí svých perversních zubův. Usmála se do dlaní a to stačilo, aby plameny jejích očí zažehly požár pochodní válečnou! Boson-Řezník její milenec, všichni její milenci jí obětovali sílu svých paží . . . a zabíjeli potom, by utopili svou žárlivost v ručejích slzí svých obětí!

Vnikl jakýmsi otvorem, z něhož vycházela nezřetelná vůně kadidla, neboť vrazi zavřeli za sebou dveře kaple.

Při bledém svitu, jež hvězdy vrhaly do této modlitebny, zřízené v nejpovýšenějším místě kláštera, uzřel oltární pokrývku, roztaženou tam jako příkrov zcela připravený, a batyši na tváři, žalmující modlitby, a jakýsi stín, stín muže hrozného, jakéhosi obra, který mával mečem.

Harog svižným tigřím skokem ocitl se za vražedníkem, který se shroutil v před s pažema rozpraženými; čelo zazvučelo o dlaždice, pustil zbraň, nůž Harogův v srdci . . .

Rozlehly se křiky žen, modlitba osvobození.

— Bůh budiž pochválen! ostatky jsou právě dřevo kříže! koktala ubohá Leubová, odvláčená Justinou, která, aniž hledala, odkud přišel zázrak, s povinnou úctou skryla ji pod příkrov.

Zatím jiným řeholnicím podařilo se zhasiti pochodeň, bili se po tmě . . . Ale Harog zápasil krutě nedbaje počtu.

— Protože vaše abatyše jest zachráněna, moje sestry, našeptl jim, ať jedna z vás ji vystřídá. Odpovím za vše.

Prevorkyně Justina, kterou její věk označoval k této úloze, zvolala :

— U Svatého Kříže našeho domu, jehož jsem správkyň, slitujte se nade mnou. Vzdávám se. Učňte mne zajatkyní, přísahám vám, že dobře zaplatím své výkupné.

Svémi obnaženými meči a sekerami uřezávali oltářní pokrývku, div neutínajíce rukou řeholnic. Posléze zmocnili se oné Justiny, *již ve tmě považovali za abatyši*, strhnuvše jí závoje, i *vláčeji ji za rozpuštěné vlasy* a odvádějí ji živou, protože ten, jenž slíbil její hlavu Chrodieldě, byl mrtev.

Harog pustil se cestou svých mužů. Chtěl vědět, kudy půjdou, by se dostali do basiliky. Podivil se, že sestupují až do sklepů; tam prošli podzemní chodbou, v níž nebylo vidět již ani odlesku jejich zbraní, a dospěli až do opuštěné zahrady bývalého římského domu. Jeden ze žebráků jich očekával s druhou jasně hořící pochodní.

Harog se dusil úzkostí. Jedna by byla zachráněna, protože jejího vražedníka již nebylo, ale ti lidé, opilí zuřivostí, až se uvidí zklamáni, zabijí řeholnici Justinu a krutě jí dají odpykatí její oddanost.

Lupiči sestoupili se do kruhu, zatím co žena přikryla si obličej třesoucím se rukama.

— Harog jest tu! děl Slepec-od-narození, pozdvihuje svou pochodeň s úžasem.

— Proč bych tu nebyl? vzkřikl pastevec, vlkobijce. Zdařil se mi lepší lov než tobě! Přivádíme abatyši, kterou jsme právě učinili zajatkyní. Chrodielda bude spokojena touto zvěřinou.

Všichni hleděli na něho tázajíce se, kterak tento ďábel mohl býti všude zároveň. Tam dole ve své jeskyni, miluje se nejspíše s kněžnou, a tady s otroky, bojuje pro ni.

Brodulphe slyšel, že vůdce se nechce mísiti do této věci leda jen, by jí zabránil. Prudce odtrhl ruce řeholnici.

— Ale tonení abatyše, zvolal Slepce-od-narození, skláněje svou pochodeň, přivádíte Chrodieldě místo ní Justinu!

— Znova ještě vystupme, děl pokorně Harog, tam nahoře jest též jeden mrtvý, jehož nemíním nechati ve stínu. Přineste ho Chrodieldě místo abatyše.

Mluvil uštěpačně a chytiv pochodeň, nařídil sám pochod, chráně Justiny, která plakala.

Ve sklepech Brodulphe nespokojen touto výpravou, která se obracela v nezdar, vyslovil přání, by věci byly osvětleny aspoň tak, by každý byl odpověden za své činy. Neodvážil se mrskati pešťastné jeptišky boje se Haroga, málo trpělivého, když neměli dosti úcty k němu ve zbraních, a přece přemítal, v čem býti vzorem hodným následování. *I vytáhl ze sklepa sud, jenž byl kdysi napuštěn dehtem a jenž zůstal prázden*, přivlekl jej s pomocí Slepce-od-narození doprostřed klášterního dvora a pochodní svou jej zapálil.

— Teď tady budeme viděti jasně na plenění, zvolal s chechtotem uspokojení.

Dehet zaprskal, plameny se vymrštily, olizující klášterní zdi, lákající ven staré jeptišky ztřeštěné: myslely, že jest jejich klášter v plamenech. I Leubovéra se vybrala a ukázala se v jedněch dveřích, vztahujíc ruce k své zoufalé převorce.

Harog křikl na ni hlasem hřímajícím:

— Pojď ke mně, moje matko! Vzdej se a nebude ti ublíženo.

Brodulphe vrtěl hlavou.

— Tys nás nevedl a rozkohoutí-li se teď Ragna, že vše se zvrtilo, vysvětlíš mu to ty, pastevče okouzlovateli!

— Ať Ragna rozhodne! zavyli ostatní zuřivci, protože čenichali lup.

— Ragna? Což není dnes Boson Řezník vaším vůdcem?

— Ragna jest vůdcem. Chtěl přinést hlavu Leubovéřinu...

Zavzněl chraptivý výkřik, až všichni couvli, a Harog, schvácen šílenstvím, vrhl se jako zběsilý do klášterních chodeb ječe kletbami.

Lupiči, počtem dvanáct, nevidouce již žádného vůdce, jali se převraceti klášter vzhůru nohama. Odeslali nejprve abatyši Chrodieldě s množstvím drahocenných vás, stříbrné náčiní, kdysi užívané zbožnou královnou Radegundou o hodech velikonočních, a dokončili potom radostně plen jejího opatství.

Plameny tančily kolem kaple vyplazující své purpurné jazyky s pekelnou ironií ... Vyskakovaly do vzduchu jak ohnivětlamy jejich sedmi psů, vyjících smrt v patách uštvaného vlka. Nevraceli se Gerbaut a Gombaudo ze svého zatracení, by plivali oheň v obličej kletého vraha:

— Kaine! Kaine! Cos učinil bratru svému? ...

Tělo Ragnovo, roztažené tu s tváří k zemi, v chladu mramorových dlaždic, veliké tělo Ragnovo stavělo se na oči již ztuhlé, jeho vlasy Gala, ryzavé, plápolaly všemi svými krásnými zlatými třpyty na odlescích majáku, zažehnutého pleniteli.

Nůž Harogův projel vprostřed mezi jeho rameny, zůstaviv tam rudou skulinu, která krvácela málo, neboť krev tekla dovnitř, by ho lépe zadusila. Zemřel, páchaje svato krádež, míře svým těžkým mečem na hlavu nevinné, churavé abatyše. Té, o níž říkal:

— A og! Toť žena! Jest lakoma, ale statečna! ... Když o ní mluvil kdysi k svým společníkům na svobodě v hlou-

bi lesů, v nichž krutí muži jsou blíže přírodě a přiznávají svým nepřátelům právo zůstatí silnějšími.

Byl mrtev... a jistě zatracen, nebylo-li zatracení účinné jen pro psy... zabít Harogem, on, který odpověděl dceři Chilperikově, považující jednoho dne tohoto pastevce kouzelníka za slepého.

— Harog? vidí v noci lépe než ostříž!

Byl mrtev... na místě Bosona-Řezníka!

... Baos! Faos! Ouros! Nereus! Gerbaud! Gombaudo! Merera... Kde jste, zvířata věrná a jasnovidná! Ubohá oddaná zvířata, odvedená s cest vlků, by honila lidi duchovní. Pojdte sem všichni, živi nebo zcepeněli, poběhněte, následování krutou smečkou své zvěře z dávna a vyjte, vyjte všichni spolu, vyjte s vlky:

— Kaine! Kaine! Tys zabil našeho pána! Tys zabil svého bratra!

... Harog, natažen u mrtvoly, s čelem na dlaždicích, škytal, dávě své hoře...

A plameny tančily těsně kolem kaple, vyplazující naň purpurové jazyky s pekelnou ironií.

XV

Nastoupila cestu povinnosti, pokořila se před abatyší, vyžádala si míru a obě sjednotily se v téže duchu a v téže vůli. Přece však ve víru zmatků, služebníci, kteří byli s abatyší, opírajíce se vzpouře strany Chrodieliny, probodli jednoho ze služebníků Bazinových, jenž padl mrtev... Po čemž Bazina opustila abatyši a odebrala se do samoty.

ŘEHOŘ TOURSKÝ

Prozatím uvěznili abatyši Leubovéru v domě římském. Uprostřed zahrady Radegundiny tyčila se malá budova z růžové žuly, kruhovitý chrámec, chránící nádržku, teď vyschlou z nedbalosti otroků. To byla ona piscina, kam se chodily koupat kdysi jeptišky z opatství, ta, kterou jí byly tak často vyčítaly, že ji popustila žebrákům města Poitiersu. (Bylo třeba stálé péče, by se thermy udržovaly, a známo, že *prodavačka obilí* nemilovala zbytečných útrat.) Poněvadž cisterna byla prázdná, řekli, že si bude dobrým vězením, z něhož neduživé ženě nepodaří se prchnouti, a když bílý den svítil na jejich zločin, lupiči Chrodielini spustili tam abatyši a nechali jí tam, by dovélekli svou kořist až do basiliky.

Čisté slunce zářilo na pláné růže zahrady, otvírajíc radostem jara nevinné květy, a ptáci zpívali, by pozdravili požehnání nebes.

Bazina a Merera poslední, překročivše prah, obracely se, hledající očima Haroga. Tento na ně zavolal hrdelným hla-

sem. Žena a psice znehybněly, obě poděšeny tímto obličejem muže, neobyčejnou křečí staženým.

— Bazino! Merero! poručím vám, byste tady zůstaly! děl, klopě své chmurné oči, neboť světlo tohoto dne zraňovalo ho svými ohnivými šípy.

Psice přiběhla k svému pánu. Žena váhala ... potom Bazina, pustivši těžké bronzové dveře, přiblížila se krokem volným k tomuto člověku, který ji strašil jakoby průzračnou bledostí své tváře:

— Co znamená tento rozkaz? otázala se mladá dívka. A proč jsi tak smuten dnešního vítězného jitra? Máme v moci abatyši živou, kořist zdá se nesmírna. Čeho si můžeš ještě žádati, ty, vůdce?

Bazina, očekávajíc zdar podniku v basilice, zatím co Chrodiel da vešla podzemím římského domu, nevěděla o podrobnostech únosu Leubovéřina. Šla za nadšeným davem otroků, křičících, že vítězství bylo dobyt, a byla tu, by zjistila, že se vše skončilo dle přání jejich pýchy.

Nastala chvíle trapného mlčení, v němž bylo slyšeti velmi zřetelně bzučení včel kolem šípků.

— Žádám si oplakávati v pokoji přítele, jehož jsem ztratil svou vinou, Bazino. Dle toho, co tvoje srdce promluví teď k tvému svědomí, budu jednati. Nebo ti uteku a půjdupohřbit svou strast v hloubku jeskyní lesních... nebo zůstanu s tebou, bych tě hájil proti krutosti lidí Chrodiel-diných, ale nedoufej již ničeho ode mne pro své ohavné záměry. (Hlas Harogův se přitlumil). Bazino, Ragna, druh celého mého života, ten, jehož jsem považoval za svého bratra, zemřel dnes v noci, proboden mým nožem! Jeho ubohé tělo jest tam nahoře, ve štěpnici klášterní, kde jsem mu sám vyryl hrob.

— Ragna jest mrtev? zvolala Bazina lomíc rukama. A tys ho zabil, ukrutný bijce vlků, že byl milcem Chrodiel-diným?

Zorničky voskového anděla zajiskřily zeleným ohněm, který ztemněl, skoro zčernal jako ocel, modrající v leptání žároviště.

Harog neodpověděl. Zamířil ke dveřím, jež zastrčil na závoru.

— Teď, pravil, kostky jsou vrženy. Harog, bijce vlků, co nevidět se polepší a bude se káti s čelem v prachu, a sluší se, bys byla svědkem jeho pokoření, ty, kterou jsem příliš směle pokoušel láskou.

Bazina šla za ním do prostřed zahrady, rozrušena hroznými podezřeními. Zdálo se jí vždy přirozeno nevzdávati se mladému muži, ale dle zvláštního jejího vidění věcí lásky, Harogovi nebylo dovoleno oddávati se některé jiné. Harog, její věrný služebník, byl jejím statkem, jako psice Merera byla statkem Harogovým. A hrnulo se na ni tisíce palčivých vzpomínek: nestoudnost její sestřenice, zvláštní chování pastevce, utíkajícího na lov na celé dni, zůstavujícího ji hlídce služek v noci, těm robám špatného života, ani toho hodným, by se dotkly lemu její řízy.

— Harogu, pravila více vzrušena ještě náhlou lhostejností očí mladého vůdce než smrtí ubohého Ragny, jdeš osvobodit abatyši?

Harog postupoval k pilířům chrámce z růžové žuly.

Na dně pískiny, v smrduté nádobě, hrbila se stařena na čtyřech tlapkách, jako báječná a žalostná ropucha. Šplechtala se, supěla, funěla, potíc se, pokoušejíc se marně vstáti, občas nařikajíc nějakým vzýváním:

— Svatý Kříži, pravý nebo falešný, ty, který jsi mne již zachránil, Svatý Kříži blažený, měj slitování s chorou stařenou, jejíž bolesti jsou ti obětovány.

Upadla nadobro, plížíc se po čtyřech, naplňujíc svým vzedmutým břichem nádobu, zcela podobným měchu, je- muž hrozí prasknutím.

— Milá matko, děl Harog, jehož velitelský přízvuk jihnul něhou, jsem ti k službám. Sebeř se ještě a podej mi své ruce, bych tě vytáhl z této nečisté stoky, kam tě tvoji nepřátelé uvrhli. Omluv mne, nemohl-li jsem přijíti dříve.

Leubovéra pozdvihla bolestně hlavy.

— Ať jsi kdokoliv, můj synu, děkuji ti za tvou vytrvalost. Poznávám tvůj hlas... tys ten...

— Milá matko, přerušil ji Harog, podpíraje se koleny o roubení vodojemu, aby pozdvihl slizkou tíží neduživé stařeny, neděkuj mi, dokud mne nepoznáš.

Bazina užasla, vidouc tuto zablácenou nestvůru, jak vy-
lézá na světlo sluneční: hrůza se jí zračila ve tváři, výkřik soucitu vydral se jí z hrdla.

— Věru, myslela, couvající před tímto špinavým církevnickým strašidlem, jež se vztyčovalo, věru, není-li Harog pomaten, pak zázrak se tu děje přede mnou!

Církev! Nebyla ani mrtva, ba ani zraněna tato Církev, a nikdy tak jako tohoto jarního jitra, několik dní před Velikonocemi, neměla mocnějších výtek a pobídek, když přišla hodina veřejných zpovědí!

Harog padl k nahým nohám Leubovéry, která vrtěla mírně hlavou, oslněna těmito lesky, těmito růžemi, zahradou Radegundinou, kde se rozvíjelo dílo Prozřetelnosti, dílo skoro *pohanské*.

— Požehnej mi, matko, neboť jsem mnoho hřešil...

Třesouc se, požehnala mu svýma rukama, s nichž stékal řídký a zelený kal, zeleně jedové.

— Žehnám ti, moje dítě, a promím ti tvoje zločiny pro lásku Ježíšovu. Zachránil jsi mne od smrti, vytáhl jsi mne z bláta. Budiž jméno Páně pochváleno.... Kdo jest tato žena? dodala pohnuta, že znovu nalézá Bazinu u sebe v této chvíli blaha. Chce-li mého odpuštění, i ji se ho dostane. Tento slavný den nás spojuje v jakýsi ráj, ó mé dítky...

— Moje matko, prosil ještě Harog, můžeš odpustiti tomu, kterého již není? Ragnacairovi, tvému bývalému služebníkovi, jehož jsem svou rukou zabil dnes v noci k tvému osvobození.

— Ragnacairovi, vzdychla abatyše (a prudce hubující dodala:) Ragnovi prasákovi? Který místo, aby mi prasata pásl, kradl mi je? Zemřel v mrzkém sakrilegiu, ó můj synu!

— Smilování, matko, odpusť mu, protože právě jsi odpustila jeho vrahu, zaúpěl Harog hlasem tak vyjícím bolesti, že Bazina posuňkem užaslého dítěte zacpala si uši, zatím co jejich psice vyla v ozvěnu.

— Takový zloděj! Zloděj... opakovala Leubovéra rozhorlena, zapomínajíc vraha úplně.

— Bazino, zvolal ubohý Harog zoufalý, pojd' a padni na kolena vedle mne, pros abatyši za mého přítele, zavrženého naším společným poblouzením.

Bazina, běžíc k mladému muži, uchopila ho za spánky, hrouzíc své oči blýskající do noci jeho oči.

— Jest pravda, že jsi nezabil Ragnu pro lásku k Chrodieldě?

Abatyše zasupěla, klopíc víčka:

— Jest to pravda.

Tu Bazina zavzlykala a spínajíc ruce, volala:

— Moje matko, moje abatyše, ať se stane s námi, co dobrého se ti uzdá! Zůstanu všude, kde nebude již Chrodiel-da. Zhřešil-li Harog vzbouřiv se proti klášteru, jsem více vinna než on já, tvoje dcera buřička...

... A v pokoji balsamické zahrady stará matka, žehnajíc obě pokleknuvší dítky, měla vážnou a dojatou tvář té, která zasnubuje dvě bytosti pro věčnost.

— Hle, můj nůž, zbarvený krví, pravil Harog vstávaje a házeje čepel, natřenou jitrocelem bolesti na dno cisterny. Od nynějška přísahám žiti beze zbraně, čele nepřátelům

svým jen k oslavě tvého Boha. Jako tento nůž, o němž jsem věřil, že jest nepřemožitelný, a který teď rezavěti bude v jímce, moje duše odloží hněv pýchy. Skládám nad to, ó matko, do rukou tvých přísahu, že již nikdy neoddám se tělesným rozkošem. Napodobuje Bazinu, činím slib čistoty a dosvědčuju, že ušlechtilé vzdorovala všem mým hanebným žádostem. Moje matko, vracím ti ji nedotčenu.

Stará abatyše plakala radostí.

Všichni tři, opojeni citem nové lásky, která je rozněcovala až k šílenství, vešli do předsíně domu; bělostná věrnost psice zavěšena na jejich kroky, zatím co holubi vraceli se rychlým letem na požehnanou střechu Radegundinu.

Večer toho dne Harog vyšel sám zavřev za sebou bronzové dveře; sám a beze zbraní zamířil k svatému Hilariovi, jda za nejkrutějším posláním.

— Dobrý pastýř jen ať zase zpět přivede své ovce! pravila abatyše Bazině, která se rmoutila myslíc o Chrodieldě.

A odešel, zavrhuje i společnost své psice.

Veliké vření se rozmáhalo v basilice, všeobecné rozhořčení vítězů, kteří čekají svých vůdců na rozdělení kořisti a nevidí jich přicházeti.

Chrodielda u této hromady věcí, z níž linuly se svity zlatnických děl, pyšně si vyšlapovala, klisna netrpělivá. Vyslala již otroky, by hledali Haroga a Ragnu. Ale bylo jí oznámeno, že jich nelze nalézt, že dveře římského domu, pevně uzávorované, střežou svého tajemství.

Boson-Řezník a Childerik Sasik bručeli, dva medvědi, za vlčící, která soptila vztekem. Má se ztratiti úspěch tohoto nočního plenu náhlým obratem mínění Harogova? Nebo Ragna, pán kláštera, zamýšlí jej zabratí vojensky a tak porušiti svůj slib? O útěk Bazinin se méně starala. Bazina stávala se žárlivou a nesnesitelnou svým ustavičným svalováním viny na velitelství jejich sboru. Zajisté Maro-

veus, zpraven byv o útoku, oznámí to zase hraběti poitierskému a snad basilika bude obklíčena, pokusí se oblehnouti ji v nepřítomnosti obou hlavních vůdcův.

Brodulphe Cizoložec se ušklíbl:

— Co to hluku pro dva pasáky! Bude více kořisti na rozdělenou mezi ovce, nevrátí-li se! Uklidni se, Chrodieldo, jest ještě dosti mužů dobré vůle k tvé noční obsluze.

Strojila se potrestati nestoudníka hrozným pohlavkem, v tom na prahu basiliky se rozlehl hluk. Byl to jeden z pastevců, vracel se do ovčince, ale vracel se beze zbraně a bled jako umrlec.

— A! vece Chrodielda, couvajíc zděšena před tímto mužem zcela bílým, jehož temné oči vyzařovaly smělostí, co mi chceš ty, s šípem svého pohledu kouzelnického?

Utvořil se kruh palčivé zvědavosti. Harog se zastavil pod portálem, nechávaje světla toho zázračného dne prouditi do kostela.

— Moji přátelé, zvolal hlasem tak náruživým, že zvonil jako rohy Velikonoční, přicházím k vám, bych vám, oznámil svou lítost. Jsou mezi vámi, jež jsem pohoršil na počátku své vzpoury proti Leubověře, ale zvláště bych rád, by zvěděli hrůzu největšího z mých zločinů. Zabil jsem dnešní noci Ragnacaira, vašeho vůdce a svého nejlepšího druhá; jenž mi byl oddán do krajnosti. Zabil jsem ho, bych mu zabránil přinést hlavu abatyšinu Chrodieldě. Domnívaje se, že ve tmách té příšerné noci poznávám Bosona-Řezníka, vbodl jsem mu nůž mezi obě lopatky. Padl, nemaje kdy uclánkovati slova k úkonu zkroušenosti a lítosti. Jeho krev křičí proti mně o pomstu. Přicházím tuto odzbrojen, hotov přijmouti jakoukoliv muku, již se vám zlíbí mně uložiti. Jenže jednu věc povinen jsem vám zvěstovati před svým koncem. Ó lidé temnot, slyšte mne! Světlo Boží přichází za mým zločinem, nezdolnější než světlo tohoto

dne napravování. Uviděl jsem, že kráčíme špatnou cestou a napominám vás, byste na ni nesetrvávali. Tato kořist není ničím v porovnání s poklady domu Radegundina. Přeneste tam moje tělo po spravedlivém potrestání, aby tam nalezlo s vámi všemi sladkost holubic pokoje...

Žebráci, hnutí citem nábožnosti, jenž v nich dosud nevyhasl, snad vzpomínkou na eulogie, byli náhle dojati jeho rečnými slovy.

Co viděl tento osvícený, tento muž obyčejně zachmuřený, že takto prosvítal, s čelem a zřitelnicemi paprskujícími věrou? A zločinci zamyslili se znepokojení, že dům Radegundin jest snad zabrán vojáky Macconovými, posílajícími svou zástavu, tohoto blázna, který želel svého soupeře, zbaviv je Ragny, je, četné soupeře v lásce Chrodiely vítězné. Vlčice ta zaskřípěla zuby.

— Skončil jsi, hade neštěstí, pravila přízvukem spíše posměšným než krutým, dohvízdal jsi nám svůj zpěv smrti! Nikdo zde, pokud budu živa, neučiní ti nic zlého. Ty s náš ctný vůdce. Ragna neprávem se podobal dnes v noci Bosonu-Řezníkovi, neboť muž žlutý není již příliš krásný! Nuže! Přestaň již s bláznovstvím své bolesti. Lituješ svého druhu ve zbrani a toť přirozeno, ale jest zaměstnání naléhavější...

Harog na ni nehleděl. Jeho oči přelétaly nad ramena ženy, by se připíaly umíněně k obrazu Kristovu, umístěnému nad ní, na spasné znamení kříže, který mu nabízel paže jistější než paže té proradné stvůry.

— Ženo, pravil studeně, kaj se, dokud nebude příliš pozdě. Já hříšník zhřešivší s tebou, doufám odpykati sám náš vespolný zločin. Netřeba pokoušeti dále toho, jenž jest naším páнем...

Hlahol pozdvihl se z těchto lidí, dojatých divadlem veřejné litosti. U těchto mužů, lehkomyšlných i krutých zá-

roveň, Harog ostavoval vzpomínku stále spravedlnosti a několika vyléčení, podobajících se kouzlu. Což nezavřel ran, o nichž se říkalo, že jsou nevyléčitelné? A odejde-li od nich kouzelník, kde bude správnost při rozdělování kořisti! Nad to každý cítil, jak jistě jest pod něčí ochranou, když se odvažuje vzdorovati Chrodieldě v den rozhodného vítězství.

— Kde jest Bazina? otázala se tato příkře, neklopíc očí, bez jakéhokoliv záchvěvu stydlivosti před tímto nepřátelským shromážděním.

— Pod ochranou své svaté abatyše vzkříšené, děl pokojně Harog, tuše, že jeho mystický jazyk bude brán do slova.

Nastal nepořádek v řadách armády žebráků; Slepec-od-narození v jejich čele vrhl se k Harogovi.

— Bůh budiž pochválen za tento zázrak! Půjdem za tebou! Čest vůdci, jehož zřejmá lítost nám zjedná odpuštění. Prosíme tě, bys nás vedl, pastevče.

Skoro ihned jeptišky Leubověřiny nahrnuly se sem přicházejíce ze svých cel. Natahovaly ruce, vlekouce psy za svými sukněmi.

— Slitování! Nenech nás v temnotách zevnitřních, neboť naše poustevnice zemřela dnes v noci a vydávila jakýsi černý vývrtek, který dýmal a čadil k podobenství Satanovu, jakoby tryskal z pekla! Slitování nám, nad nimiž bděli tvoji psi!

— Nechť všichni, kdož se chtějí usmířiti, jdou za mnou, pravil Harog. Bude mou poslední radostí na tomto světě odvrátiti vás od cesty zatracení. (Obrátil se k Childeriku Sasíkovi, který se již nesmál pozoruje, jak mizí polovice voje.) Ty Childeriku, bdi nad Chrodieldou, odevzdávám ti své velení za tuto jedinou věc; nedopusť, by ji kdo křivdili jí, která mi byla milá přes své křivdy...

A vyšel krokem pevným, svléknuv posléze naprosto starého člověka, protože odpustil trýzniteli Ragnacairovu!...

— Bazina mi zaplatí draho za svou zradu! zle dumala Chrodielida. Jistě se mu oddala, aby dosáhla u ně takové změny.

Z dálky zpívali žebráci, schvácení svým zvykem zištných vzývání:

— Sláva Bohu na nebi a pokoj na zemi lidem dobré vůle!

Když přišla tato tlupa lidí, mužův i žen dobré vůle, křičících chvály Páně a vítězoslávu spravedlivého, před dům Radegundin, bronzová vrata se otevřela, Maroveus se zjevil mezi Bazinou, zcela bílou, a Leubovérou, obmytou již z kalu. Žebráci ječeli: Slitování! Slepec-od-narození žalmoval, div rozumu nepozbyl: Saul jich zabil tisíc a David deset tisíc! a Isia opakovala: Toť věru zde dům milosti!

Harog postoupil vpřed, velmi důstojný a velmi mírný.

— Můj otče, pravil, vaše požehnání bylo nade mnou od smrti vlka, který pustošil město Poitiers. Rozkazujte ode dneška těmto ubohým lidem, jejichž hříchové mně přísluší. Odevzdávám svou zlověstnou moc do tvých rukou.

Biskup věda, že veliká litování činí veliké světce, zašeptal proudem slzí:

— Věděl jsem dobře, že přirozený běh věcí, bývá nejlepší. Kdo zabíjí vlky, bývá vždy dobrým pastýřem.

Pozdvihuje ukazováčku k nebi, by připoutal pozornost těchto duchův úzkostných před mocí božskou, svolal mimovolně své holuby tímto gestem, jež dobře znali, a rozrojili se jako včely jednoho úlu kolem Haroga, osvěžující mu čelo křídly... Pokoj Páně se snášel...

... Ale Chrodielida se rozzuřila, když dostala nazítří od Marovea toto poslání, sepsané za tím dvojím účelem, by jí poskytl možnosti polepšiti se a by kajicníci nabyli času k uvarování se ohavných odvet.

Propust' abatyši, a nechť není držena ve vězení v těchto dnech; jinak nebudu slaviti Velikonoc

Páně a žádnému katechumenu nedostane se křtu v tomto městě, dokud nebude sprostěna abatyše svých pout, v nichž jest držána. A budeš-li se vzpíratí a nepropustíš-li ji na svobodu, shromáždím občany a vyrvu ti ji.

V odpověď na toto poselství uzřeli třetího dne, an přichází Boson-Řezník, jehož lstivé oko znepokojilo Bazinu. Maroveus odešel, aby nevzbuzoval podezření. Uvedli do pořádku všechny věci v domě římském a skryli abatyši do podzemí, příslušejícího dříve k basilice, jež jim ukázal jakýsi Flavianus.

— Kde jest Leubovéra? ptal se Boson.

— Jest na útěku, nikdo neví, co se s ní stalo, odpověděla Bazina.

— Jest mi uloženo zardousiti ji, děl s pokojným úsměvem. Chrodielda mne posílá, ale proto právě nepřicházím. Naopak. Žádám si býti mezi vámi, bych vám pomohl hájiti ji. Chcete mne?

Bazina se strachem neobyčejným viděla, že se k nim vtírá. Psi, jež často surově trýznil, vrčeli na prahu. Boson se přiblížil s tváří otrockou, ptaje se po Harogovi.

— Jest jasnovidnější než vy všichni. Kdyby byl zde myslím, že by mne přijal jako bratra.

A to řka, ukázal jim své rozedrané šaty, stopy krve na své kůži.

— Pohleď, co mi učinili tam dole, protože jsem nechtěl zardousiti abatyše! Přicházím vám toliko oznámiti, že lidé Chrodieldini zuří, a že nebudou otáletí s útokem.

Boson nelhal. Nechtěl zlého ani Leubověře, ani Bazině. S Harogem nebylo možno se poraditi, neboť nesl toho dne svěcenou vodu s Maroveem na hrob ubohého Ragny a nikdo nepochopil úmyslu řezníkova. Bylo tedy o dobrého služebníka více pro jejich spravedlivou při, a zaradovali se z

toho. Opatřili mu zbraň, šaty a pití, protože se zdál velmi žíznliv.

Lidé Chrodieldini, ač velmi prořídli, nezůstávali méně nebezpečni svou zuřivostí proti abatyši; a byly obavy, že Maccon, hrabě poitierský, připojí své vojáky z rozkazu Childebertova k lidem Bazininým; a tu by došlo k věcem strašlivým. Chrodielda neodpustí nikdy Bazině, že jí ukradla milence, a Bazina se dobře dohadovala jejího vzteku.

Uzávorovaly se tedy všechny dveře na ulici, ucpávaly se nejmenší otvory ve stranu k basilice.

Na sklonku dne Harog vešel sám, zanechav tam nahore svatého biskupa, těšícího staré jeptišky, ochránkyně zpusťoveného kláštera.

Byl to libý večer. Po míru srdce přijde snad odpočinek těla! To hrozné prolévání krve ustane snad z nedostatku bojujících. Maroveus, který rozohňoval se ve svém poslání pastýře, šetřícího i nejprašivějších ovcí, oddaloval srážku vojska Macconova s vojskem těchto lupičů, nemajících jiných válečných zkušeností než plnění pod rouškou noci. Doufal, že tomu učiní ušlechtilé konec po dobrém odpuštění všeho všem. Nezná duše Chrodieldiny, myslil Harog.

Soumrak zahaloval zahradu Radegundinu. Šípek v květu rozléval své kadidlo do prostoru a holubi zamilovaně vrkali. Skrývala noc ještě nějakou léčku, byla by ještě vraždiva přes opojnou sladkost jara, která znenáhla zmocňovala se všech duší těchto lidí sverpých, by se v nich rozvila balsamická korunka květu víry?

Harog opustiv hrob Ragnův a temnou chodbu, která spojovala klášter s římským domem, náhle byl přenesen jako do nějakého edenu, do rajske slávy. Darové země hlásali dobrotu nebe. Právě toho bylo třeba pochopiti ve stínu *Veliké Skály*. Mohl-liž Bůh, ohnisko intelligence, nechat se udusiti větvemi kříže, pažemi stromu, aby jeho

vůle milovati lidi sveřepé nebrala účasti na jeho konci, aby v něm nerozněcovala nevýslovné rozkoše oběti?

V matném jasu, padajícím s teras, sestupovala k němu bíle oděná žena, Bazina.

— Milovaná, děl sepiav ruce, jsem pokojnější od té, co náš ubohý Ragna odpočívá v posvěcené zemi. Země jest tak kruta, když není požehnána.

Usmála se, radost jí zazářila na tváři, neboť viděla ho méně chmurného.

— Boson-Řezník přidal se k nám, pravila tajemně, kladouc ruce na ramena svého přítele. Na okamžik měla jsem strach z tohoto žlutého muže pro naši abatyši, ale i on vyznal svůj hřích. Ah! můj Harogu, nikdo neodolá, nikdo nemůže odolat tvému vzoru! Cítím se příliš nízko v tvé přítomnosti. Dcera královská nevyrovná se již pastýři.

Harog hleděl na ni oslněn. Proč se mu zdála tak nově rozvita jako tyto šípkové květy, tyto růže velikonoční? Byla táž a mnohem krásnější. Vosk necitelného anděla tál v pleti ženy v úchvatu. Jista teď, že si jí už nebude žádati smyslně, že neporuší nikdy svého slibu čistoty, neměla již z něho strachu. Nebyl-liž zcela blízko světlu?... Zbožňovala by ho, jak nikdy neuměla zbožňovati Boha.

— Vzpomínáš si, jak jednou v noci v klášteře řekla jsem ti: snila jsem o tobě, pastoušku, vlkobijce? Zahalil jsi mne celou v plášť šarlatový...

— Vzpomínám, odpověděl temně mladý muž, jehož rysy ztvrdly, a tím pláštěm šarlatovým byly moje paže krví zbrocené... Jak to, že si nehnušíš takového vraha?

— Hnusila jsem si muže a milovala jsem krev! Nebudu si hnusiti kněze, Harogu. Utečeme světu, bychom se zasvětili Bohu. Založíme svůj klášter v hlubokém lese! Toť moje nejdražší přání. Fortunát miloval Radegundu, tím jsem jista, a Bůh nezakazuje lásky čisté...

— Bůh nezakazuje nemožného, chceš říci? zašeptal ubohý hoch, cítě, jak se mu mladá dívka spouští na jeho ramena s veškerou svou rozkošnickou tíhou vrtošivé kozičky.

— Ty mne miluješ? otázala se prostosrdečně, hledajíc jeho úst. Můžeme se milovati, Harogu, můj bratře, protože Církev dovolila Injuriosovi a Scholastice, by žili pospolu své lásce, ženich tak cudný jako nevěsta.

Ovládala Haroga svou pružnou postavou anděla hochá, ozářeného zlatě, protože stála na stupni terasy a nachylujíc se líbala ho v obličej zvolna, hned čelo, hned tváře, jako dítě, které ochutnává krmě, jíž dosud nechtělo. Růže šípových keřů jistě s větší hrubostí by sypaly své korunní plátky na něho!... ale ponenáhlu její oči svou zelení nekonale podobné zeleni moře, neznatelně zmodraly, její oči ženy vzplanuly, rozhořely se, a jejich azur zachmuřil se až k hrozbě bouře. Svírajíc ruce, zatínala mu nehty do krku, aniž to věděla.

Opakovala:

— Bůh nezakázal nemožného...

Harog upial zoufalý pohled k nebi, zchmuřený od nyníjška jako zřitelnice mladé dívky.

— Slituj se, Pane Ježíši, a neuvoď mne již v pokušení.

Pronášeje tato slova, uslyšel svou psici žalostně zavýti.

— Merera cítí nepřítele, pravila Bazina vztyčujíc se.

Merera neměla kdy skočiti na hrdlo tomuto nepříteli, který se plížil za nimi od soumraku, a Boson-Řezník mohl zasaditi pohodlně svůj nůž mezi obě lopatky nedobrovolného vraha Ragnova.

— Já, děl žlutý muž směje se kynickým smíchem, vidím velmi dobře v noci, a právě bijce vlků chtěl jsem zabít!

Boson-Řezník nemohl odpustiti mladému vůdci, že ho považoval za pastevce sviní, jeho, jenž si žádal, by ho měli za Agria, Římana.

Srdcervoucím křikem Bazininým přivolání sběhli se věrní psi, a vykonali spravedlnost na vrahovi, zatím co holubi rozletěli se úfrnkem do čtyř úhlů města; vždyť Harog vypouštěl duši...

Bazina, skoro šílená, opustila týž večer stánek Rade-gundin, oddělujíc se od Leubovéry, vzdávajíc se pře abatyšiny i své, by se první cestou, jež se jí namanula, vydala do lesa, provázena jsouc Mererou, vyjící na smrt.

... Tak zemřel Harog, syn noci nečisté, pastevec, lovec, kouzelník, bijce vlků a voditel vlčic, první z rytířů francouzských, když usmířen s Církví, vyžádav si odpuštění u Boha i u lidí, modlil se tajně k Tomu, který může všechno, by ho neuvedl zase v zlé pokušení vůči *jeho paní*.

Byl poslán tedy Macconovi, tehdy hraběti poitierskému, vzkaz, v němž se mu přikazovalo, by potlačil tuto vzpouru moci, kdyby zakusil odporu. Na tuto zprávu Chrodielta poroučí svým sikařům, by se ve zbroji postavili k bráně oratoře, aby hotovi jsouce vzdorovati vládci města, mohli, kdyby tento chtěl užiti násili, odraziti silu silou. Hrabě byl tedy povinen postupovati ve zbraních a zmoci jedny mlácením železnými holemi, jiné zase šípy, a na nejzaturzelejší užiti meče. Vidouc vše to, Chrodielta vzala kříž Páně, jehož moci dosud pohrdala, a vyšla před hraběte řkouc: „Chraňte se násili proti mně, prosím vás, jsemť královna, dcera jednoho krále a sestřenice krále druhého; střeďte se toho ze strachu, že přijde čas, kdy pomstím se vám.“ Ale lid, málo se znepokojuje tím, co pravila, vrhl se, jak jsme řekli, na ty, kteří kladli odpor, vyvlekli je spoutané z kláštera, a uvázavše je o kůly, krutě je zbili, ustříhali jedněm vlasy, jiným uřezali ruce, jiným nosy a uši, a tak vzpoura udušena utichla. (ŘEHOŘ TOURSKÝ, Církevní Historie Franků X. xv.)

XVII

Na téže synodě (v Metách) Bazina, dcera Chilperikova, zbavená přijímání zároveň s Chrodielidou, prosila o prominuti padši na zemi k nohám biskupův a slibovala vstoupiti do kláštera v citech oddanosti a lásky k abatyši, neuchylujíc se v ničem od řehole. Chrodielda naopak protestovala, že pokud abatyše Leubovéra zůstane v klášteře tom, ona nikdy tam nezůstane. Ale král poprosil, aby jim oběma bylo odpuštěno, i byly připuštěny k svátostem a poslány do Poitiersu. Bazina, aby vstoupila, jak jsme řekli, do kláštera, a Chrodielda, aby obývala krajinu, kterou ji král dal. (ŘEHOR TOURSKÝ, Církevní Historie Franků, X. xx.)

PRÍDAVEK

TEXT ROZSUDKU NAD TĚMITO ŽENAMI

Přeslavným pánům králům biskupové, kteří byli přítomni:

Náboženství vykládá právem své zájmy zbožným a katolickým knížatům, daným národům milostí boží, jimž tato země byla postoupena, protože chápe s přispěním Ducha Svatého, že jest sjednocováno a upevňováno dekrety těch, kteří vládnou. Dle vašich rozkazů sešli jsme se v městě Poitiersu, bychom pojednali o stavu kláštera Radegundy, svaté paměti, abychom nabyli poznání o svárech mezi abatyší téhož kláštera a řeholnicemi téhož stáda, které málo spasitelným rozhodnutím odešly za těchto rozmíšek. Když strany byly povolány, byla tázána Chrodielida a Bazina, proč tak opovážlivě znásilnily svou řeholi, prolomivše, by utekly, dveře klášterní a přivodily tak rozštěpení v kongregaci, shromážděné na místě tom. Odpověděly prohlašující, že nemohly dále snášeti hladu nahoty a kromě toho nebezpečí týrání; dodávající nad to, že rozličné osoby proti veškeré slušnosti chodily se koupat do jejich lázní, že abatyše hrála v karty a že světští lidé přicházivali k ní na besedu, ba že i slavili svatbu v klášteře; že abatyše odvažila

se zříditi šaty své neteři z hedvábného oltářního ubrusu; že beze všeho studu otrhala zlaté listy, jež lemovaly tuto látku, a zločinně je zavěsila na krk své neteři; že nad to udělala své neteři z marnotratnosti pásku vyšítou zlatem, by se hrály maškarády uvnitř kláštera. Abatyše, byvši otázána, co odpoví, řekla: K hladu, na nějž si stěžují: pokud toho nouze tohoto času dovolovala, nikdy nezakusily příliš velkého nedostatku. O šatech pravila: Prohledají-li se jejich truhlice, najde se v nich více než třeba. Co se jí vytýkalo s lázněmi, na to vypověděla, že tyto lázně byly zbudovány v postě, a že pro zžíravost vápna, a by novostí nebylo ublíženo koupajícím se, paní Radegunda poručila, by služebníci klášterní volně jich používali, dokud by všečen škodný zápach nevyvětral, a by tak lázně byly k užítku služebníků po celý půst až do svatodušních svátků. Na to Chrodiolda odpověděla: A potom v rozličných dobách mylo se tam mnoho lidí. Abatyše odpověděla, že neschvalovala toho, a že nevěděla, že se tak dalo; ale že nad to, obviňujíc je zase ona, ptá se, proč, když to viděly, neoznámily toho své abatyši.

O hře pravila, že hrála za života paní Radegundy, a že tedy nepovažovala to za velikou chybu; pravila ostatně, že zákaz hraní není psán ani v řeholi, ani v kanonech. Ale prohlásila, že sklání hlavu před vůlí biskupů a že jest ochotna vykonati vše, co by jí bylo poručeno zapokání. Pravila též o hostinách že nezavedla žádného nového obyčeje a nic, co by se nedálo za paní Radegundy: že rozdávala věrným křesťanům eulogie, ale že by se nemohlo dokázati, že by ať jakkoliv s nimi jídala. Pravila též o svatbě, že dostala v přítomnosti biskupově, kněží a pánů závdavky pro svou neteř, která byla chudou sirotou, a že, chyba-li to, žádá odpuštění před celým světem; ale že svatební hostiny žádné v klášteře neslavila. Vzhledem k oltářní pokryvce

udala jednu zbožnou šlechtici, která jí darovala hedvábný plášť po svých rodičích, odstříhnuvši z něho kus, by ho užila po svém rozumu; že z ostatku učinila, seč byla, okrasu důstojnou na oltář; a že posléze s ostřížků této ozdoby ustrojila purpurové lemování k sukni své neteři; dar, který jí učinila, jak pravila, poněvadž její neteř byla prospěšna klášteru: vše to bylo dosvědčeno bod za bodem Didimiou, dárkyní. Co do zlatých listů a pásky ozdobené zlatem (úbor nevěstin), abatyše povolala za svědka Maccona, našeho služebníka, tehdy přítomného, protože z jeho ruky přijala od ženicha řečené dívky, své neteře, dvacet zlatých hřiven, což se tedy dalo veřejně, aniž statky kláštera byly tím dotčeny. Chrodielida i Bazina byvše tázány, by se zvědělo, čehož Bůh nedopouští, vyčítají-li abatyši nějaké cizoložstvo, nějakou vraždu, nějaké čáry nebo nějaký jiný zločin, za nějž by mohla býti potrestána, odpověděly, že nemají nic jiného než to, co řekly, a že abatyše učinila tyto věci proti řeholi. Na konec předvedly nám řeholnice, o kterých jsme mysleli, že jsou nevinny, a které byly těhotny z hříchu, jenž přivezen byl znásilněním klausury a svobody, v níž po několik měsíců, nešťastnice, dělaly vše, co se jim bez bdělosti abatyšiny zlíbilo. Vše to bylo projednáno pořadem, a když nebylo nalezeno zločinu na abatyši, pro který by mohla býti svržena, napomenuli jsme jí otcovsky pro lehké chyby, by jí příště nestihla přísnější důtka.

Po té jsme zkoumali při strany protivné, vinné mnohem většími zločiny, v tom, že opovrhly napomenutím, jež jim jejich biskup učinil v jejich kláštere, by jim zabránil z něho vyjít; jež ony šlapaly nohama a opustily v kláštere velekněze s krajním opovržením, že rozbily zámky a dveře, že odešly bez důvodu a strhly s sebou řeholnice v svůj hřích; že nad to biskup Gundegisil a jeho suffragáni, byvše obezláni v téže věci, přišli do Poitiersu z rozkazu králů a vy-

bídli řeholnic, by se dostavily před ně do kláštera ; ale ty pohrdly tímto předvoláním ; že biskupové odebrali se do basiliky blaženého Hilaria, kam se uchýlily, pospíšivše k nim, jak se sluší péči pastýřské ; ale jeptišky rozdmychaly vzpou-ru, a když jich biskupové napomínali, sbily je holemi, jakož i jejich služebníky, a prolily v basilice krev jáhnů. Později, když z rozkazu knížat našich pánů byl poslán za touto věcí ctný muž a kněz Theuthaire a když bylo rozhodnuto, kdy bude zasedati soud, místo aby čekaly, až bude pronesen rozsudek, oblehly jako praví buřiči klášter, zapálily sudy na dvoře, rozbily sochory a sekerami dveře, jež potom spálily, zle trýznily a zranily řeholnice věrné až i v jejich modlitebnách, vydrancovaly klášter, strhaly s abatyše šaty i čepec, vydavše ji v posměch a vláčejíce ji ulicemi, potom uzavřely ji na místo, na němž i když nebyla spoutána, nebyla nikterak volna. Když zasvitl na tento svět den slavnosti velikonoční, ani biskuppenězi, jež nabízel za zajatou, aby mohla aspoň býti při křtu, ani hlasové prosební, kteří žádali, by byla propuštěna, nemohli toho žádnou prosbou dosíci. Chrodielda na to odpověděla, že ani nevěděla o takových činech ani jich neporučila ; ba přidala, že jen na její znamení abatyše nebyla zabita, jak také nebyla. Z čehož možno věděti s jistotou, kterak třeba dle toho vykládati onu příhodu, jež se připojuje k ostatním krutostem, že byl zabít otrok klášterní, který se utekl k hrobu svaté Rade-gundy ; že trestnosti se přitížilo, poněvadž se nežádalo odpuštění ; že vnikly samy od sebe do kláštera a že jej zabraly ; že neposlušny rozkazů našich pánů, směřujících k tomu, by byli vydáni vzbouřenci, a daleky toho, chopily se zbraní, by se vzepřely rozkazům králů, i bránily se zuřivě šípy a kopími proti hraběti i proti lidu. Posléze, když vyšly odtud, by se odebraly k veřejnému slyšení, tyto dívky unesly potají beze studu a zločinně kříž svatý a arcisvatý,

ježž byly potom přinuceny znovu do kostela postaviti. Kteréžto činy všechny byly uznány za veliká zločinná násilí; ale místo, aby bylo napravováno, co spáchano, spíše ještě udržováno bylo, zvětšováno a měněno v zločiny; a my dole jmenovaní usoudili jsme, že řeholnice povinny jsou prositi abatyši, by jim odpustila viny, a napraviti zlo, jež natropily: ale ony zamítнувše tak učiniti, usilovaly naopak o to, aby zabily abatyši, což veřejně vyznaly. My tedy, otevřevše a znova pročetše kanony, usoudili jsme u veškeré spravedlnosti, aby vinice zbaveny byly přijímání, dokud by nevykonaly dostačujícího pokání, a by abatyše byla znovu uvedena ve svou důstojnost a v ní aby zůstala. Takové jsou věci, jež řádem, jaký přísluší církevní vrchnosti, dotazavše se kanonů a bez jakéhokoliv přijímání osob, prohlašujeme, že jsme učinili. Co se týká ostatního, totiž listin kláštera a chart pánů králů našich předků, odnesených z téhož místa, a o nichž řeholnice vypověděly, že je mají, ale jichž ve své neposlušnosti našich rozkazů nevzdají se zajiště dobrovolně, jako jest vaší věčnou zásluhou a zásluhou knížat předešlých, že jste založili tento klášter, rovněž vaše zbožnost a vaše moc přiměřž je svrchovaností královskou k nápravě a nedopouštějž těmto řeholnicím, aby se vrátily do míst, jež zpustošily s tolikerou bezbožností a profanací, aniž aby se opovážily po tom dychtiti, by se nepřihodilo něco horšího; dokud vše s pomocí Páně nebude obnoveno a dokud pod vládou katolických králů vše nebude příslušet Bohu, aniž by náboženství tím co ztratilo; ať zachovávání rozhodnutí jak Otců tak kanonů nám dopomůžž udržeti svaté náboženství a obrátí se k vašemu prospěchu. Kéž Kristus, náš Pán, vám pomáhá a vás vede, uděluje vám dlouhého panování, a dopřeje vám života blaženého. — ŘEHOŘ TOURSKÝ, *Círk. Hist. Franků*, X, XVI,

DOBŘÉ DÍLO

ve Staré Říši na Moravě.

Pořádá

a s pomocí Boží a přátel Studia

vydává

Antonín Ludvík Stríž.

Kniha tato

jest svazkem třicátým třetím

a vyšla

v září L. P. 1916.

Natiskl

Frant. Obzina ve Vyškově.

Dřevoryt

vyryl Jaroslav Benda.